

Kutsal Yazılar S risi

İnsanlığın Kökü

Tevrat'ın Yaratılış Bölümü Üzerinde bir Yorum

Can Nuroğlu

İnsanlığın Kökü

[Can Nuroğlu](#)

Telif Hakkı/Copyright Can Nuroğlu, 2014

E-Kitap [Hristiyan Kitaplar](#) tarafından yapıldı. Daha fazla ücretsiz kitap indirmek için [sitemize ziyaret edin](#).

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)

İçindekiler

[ÖNSÖZ](#)

[GİRİŞ](#)

[YÜCE YARADAN](#)

[DÜNYA CANLANIYOR](#)

[TANRI'NIN SURETİ OLAN İNSAN](#)

[ADEN BAHÇESİ](#)

[İLK NİKÂH](#)

[GÜNAHA DÜŞÜŞ](#)

[GÜNAHIN ÜCRETİ](#)

[İLK CİNAYET](#)

[ADEM'İN SOYU](#)

[TANRI OĞULLARI](#)

[NUH'UN GEMİSİ](#)

[BÜYÜK TUFAN](#)

[TUFANIN SONU](#)

[İKİNCİ BAŞLANGIÇ](#)

[ULUSLARIN BABALARI](#)

[BABİL KULESİ](#)

[İBRAHİM'İN ÇAĞRISI](#)

[İBRAHİM VE LUT](#)

[İBRAHİM LUT'U KURTARIYOR](#)

KUTSAL ANTLAŞMA

İBRAHİM'LE HACER

KUTSAL SOY

GÖKTEN MİSAFİR

GÜNAHIN ZİRVESİ

BİR PEYGAMBER

VAADİN TURFANDASI

İMAN DENEMESİ

MAKPELA MAĞARASI

İSHAKLA REBEKA

YAKUP'LA ESAV

İSHAK'IN İMANI

İSHAK'IN BEREKETİ

YAKUP'UN DÜŞÜ

YAKUP İLE LAVAN

YAKUP'UN EV HALKI

YAKUP KAÇIYOR

YAKUP İLE TANRI

YAKUP İLE LÜTUF

NAMUS KAVGASI

ADAĞIN ÖNEMİ

DÜŞLERİN ÇOCUĞU

[YAHUDA İLE TAMAR](#)

[YUSUF'UN KARAKTERİ](#)

[YUSUF VE RÜYALAR](#)

[YUSUF VE FİRAVUN](#)

[YUSUF VE AĞABEYLERİ](#)

[YUSUF KİMLİĞİNİ AÇIKLIYOR](#)

[BÜYÜK BULUŞMA](#)

[EFRAYİM'LE MANAŞŞE](#)

[YAKUP'UN KUTSAMASI](#)

[YUSUF'UN YÜREĞİ](#)

[KAYNAKÇA](#)

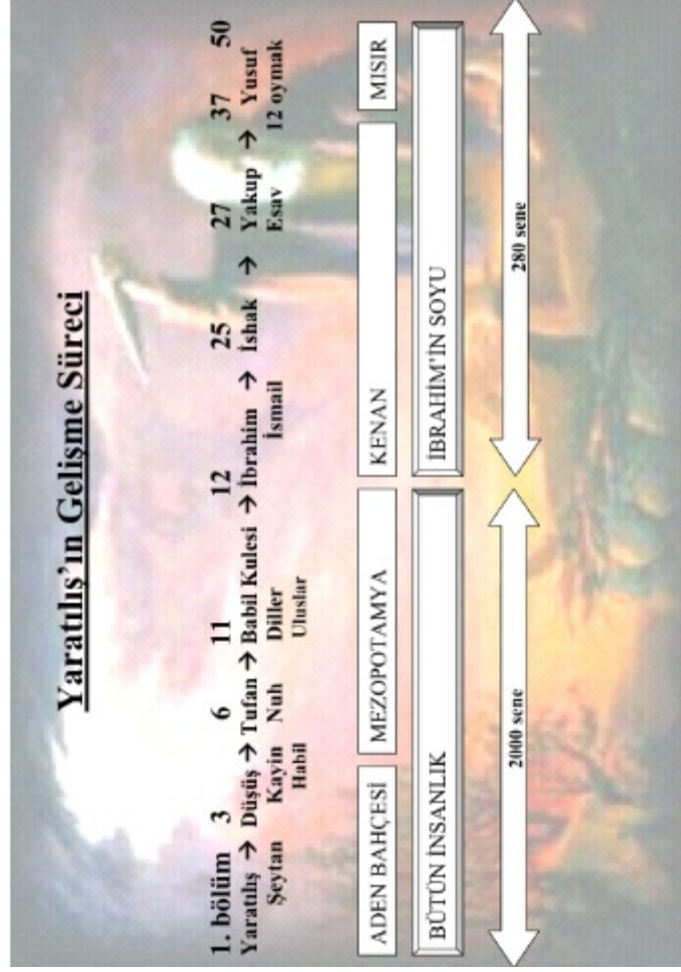
ÖNSÖZ

Kendimizi bildik bileli hep şu iki soruyu sormuşuzdur: ‘Nereden geldim?’ ve ‘Nereye gidiyorum?’ Aslında ikinci soruyu cevaplamak için ilk soruyu yanıtlamak gerek. İnsanlığın kökü meselesine farklı cevaplar verilmiştir. Bazıları, uzaylılar tarafından dünyaya geldiğimizi iddia ederler. Başkaları şans eseri mutasyon ve evrimin rastgele seçimiyle bu hale geldiğimizi savunmaya çalışır. Bu teorileri desteklemek adına ne kadar “bilimsel” kanıtlar dizilse de içinde bulunduğumuz bu harika ve son derece düzenli dünyaya baktığımızda, tüm bunların sadece tesadüf sonucu bu hale geldiğine inanmakta güçlük çekiyoruz. Aslında zamanın başlangıcından bu yana dünyanın her yerindeki insanlar, evren ve içindeki her şeyin çok daha yüce bir varlık tarafından yaratıldığını kabul etmektedirler. Yani, ancak bizden kat kat daha yüce, güçlü ve bilge bir varlık dünyayı ve bizleri bu kadar mükemmel bir şekilde yaratabilirdi. Bu yüzden insanların çoğu evren ve içindeki her şeyin yüce Allah tarafından yaratıldığına inanmaktan öte bunu içten içe bilmektedirler.

Peki bu yaratılış gerçeği doğal olarak ruhumuza işlenmiş olsa da tarihimizi anlamak için yani bu işin köküne inmek için bir kaynak yok mu? Evet, hamdolsun ki var! Tanrı kendini tanıksız bırakmadı. Kutsal Kitap denilen yazılarda yüce Rabbimiz hem kendini hem de bizim nereden geldiğimizi açıklar. Bunların başında yer alan ve Tanrı’nın esini sonucunda Musa’nın eliyle bize ulaşan Tevrat kitabı beş kitaptan oluşur: Yaratılış, Mısır’dan Çıkış, Levililer, Çölde Sayım ve Yasanın Tekrarı. En baştaki eser, Yaratılış, insanlığın köküne inip Adem ve Havva’nın yaradılışından başlayarak tüm insanlığın ortak öyküsünü kaydeder. Başta mükemmel yaratılan orijinal çift kısa bir süre sonra Şeytan’ın ayartması sonucunda isyan eder ve Tanrı’nın huzurundan atılır. İlk bin yılın sonucunda insanlık öyle bozuluyor ki Allah küresel bir tufan göndererek dünyayı silip süpürmek zorunda kalıyor. Ancak Nuh’la ailesi ve hayvanlar kurtuluyor. Sonra Babil Kulesi olayında insanlık yine baş kaldırıyor ve Rab dillerini karıştırarak onları dağıtmak durumunda kalıyor. Sonunda Rab İbrahim’i seçerek onun soyuyla tüm uluslara bereket yolunu açacağını vaat eder. Böylece Tanrı insanlığı kurtarmak için ilk adımı atmış oluyor. İşte bu kitap hem insanlığın nasıl bozulduğunu hem de nasıl düzeltileceğini anlatır.

Yaratılış kitabının önemini yeterince vurgulamak mümkün değil. Bir yandan Tanrı’nın Sözü olması ve öbür yandan tüm insanlığın tarihçesini anlatan en kapsamlı kaynak olması, onun ne denli kıymetli bir eser olduğunu hatırlatır. Elinizdeki kitap Tevrat’ın ilk kısmı olan Yaratılış bölümünün içeriğini aktarmakla birlikte, üzerinde yapılan açıklamalardan ibarettir. Allah’ın bu kutsal sözlerini elimizden geldiğince orijinaline uygun şekilde değerlendirmeye

çalıştık. Tanrı'nın bu satırlarda hepimizi yakından ilgilendiren ve bizi özgür kılacak nitelikte pek çok önemli gerçeği açıklayacağı kanısındayız. Değerli okuyucu, Güzel Yaratanımızın size de bu kutsal esini anlama ve kendisiyle yakından ilişki kurma fırsatını tanımasını dileriz.

GİRİŞ

'Başlangıçta' diye başlayan bu kitap bizi içinde bulunduğumuz evrenin ta başına götürür. Bu kitap sayesinde dünyanın ne şekilde yaratıldığı ve insanın nereden geldiğini öğrenebiliyoruz. Yaratılış kitabı gelmiş geçmiş en önemli tarih kaynağıdır. Bunları M.Ö. 1500 yılları civarında yazan Peygamber Musa bizi kendisinden binlerce sene önce yaşamış Adem ve Nuh gibi atalarımızla tanıştırır. Bu kitap sayesinde dünyanın nasıl bu hale geldiğini ve neden bozulduğunu öğreniyoruz. Sonra Tanrı'nın insanları kurtarmak için kurduğu planın temel taşlarını döşüyor. Ayrıca evlilik ve aile kurumu, dil ve ulus farklılığı gibi hayatın çok önemli temel olaylarının başlangıcını açıklar.

Bazı araştırmacılar Yaratılış kitabının Musa'nın gününde yaygın bazı mitolojik efsanelere olan benzerliklerine dikkat çeker. Örneğin Gılgamış Destanı büyük bir tufan ve gemiden söz eder. Aslında aralarında benzerlikler olması çok doğal ve gereklidir. Neden? Çünkü o dönemki insanın ataları Yaratılış kitabında geçen olayları bizzat yaşamıştı. Dolayısıyla bunu destanlarına yansıtmaları gayet normal. Bunun aksine, eğer Musa'dan başka hiç kimse bu olaylara değinmemiş olsaydı o zaman kafamızda soru işaretler oluşurdu. Ne var ki bugün bir çok toplumun tarihi kaynaklarını ve destanlarını karıştırdığımızda Kutsal Kitap'ın anlattığı yaratılış ve tufana dair genel benzerlikler görülmektedir, çünkü bu olaylar gerçekten yaşanmıştı. Ancak şunu da görüyoruz ki Yaratılış kitabında geçenler diğer destanlarda anlatılanlardan şöyle farklıdır ki Musa mitolojik bir tarzla yani hayali bir hikaye anlatır gibi yazmıyor. Kutsal Ruh'un esiniyle yazan Musa tarihi gerçekler yazar gibi pek çok önemli ayrıntı: yer ismi, insanların yaşı ve daha bir çok belirgin bilgiler aktarır. Dolayısıyla bundan şunu anlıyoruz ki Yaratılış kitabında yazılan tarihi gerçekler o günden kalma destanlardaki benzerliklerle doğrulanmakta ve pekiştirilmektedir.

Yaratılış kitabının iki önemli kısmı var: İlk 11 bölümü Adem'den İbrahim'e kadar dünyanın genel tarihini açıklar. Kalan 39 bölümü Tanrı'nın İbrahim'le yaptığı antlaşma sonucunda soyundan gelen İshak, Yakup ve Yusuf gibilerinin öykülerini sırayla aktarır.

Hayata anlam vermek için Yaratılış kitabını çalışmak çok önemlidir. Gökten zembille inmediğimizi biliyoruz. O halde insanın hikayesi nerede başladı? Neden bu hale geldik? Nasıl kurtulabiliriz? gibi sorulara cevap vermek için işin köküne yani başlangıca dönmek şarttır. Bazıların sandığı gibi burada yazılanlar da bir takım hikaye ya da masal değil. Bunlar bizim ortak atalarımız, bu hepimizin ortak geçmişi. En önemlisi bu kitapta Yaratanımızla

tanışıyoruz. Zaten bu kitabı bize ulaştıran da Kendisidir. En büyük arzusu da '*gerçeğin bilincine kavuşmamızdır*'. Ancak o zaman insanlık tam anlamıyla kurtulabilir.

YÜCE YARADAN

Yaratılış 1:1-13

^{1*} Başlangıçta Tanrı göğü ve yeri yarattı. ² Yer boştu, yeryüzü şekilleri yoktu; engin karanlıklarla kaplıydı. Tanrı'nın Ruhu suların üzerinde hareket ediyordu.

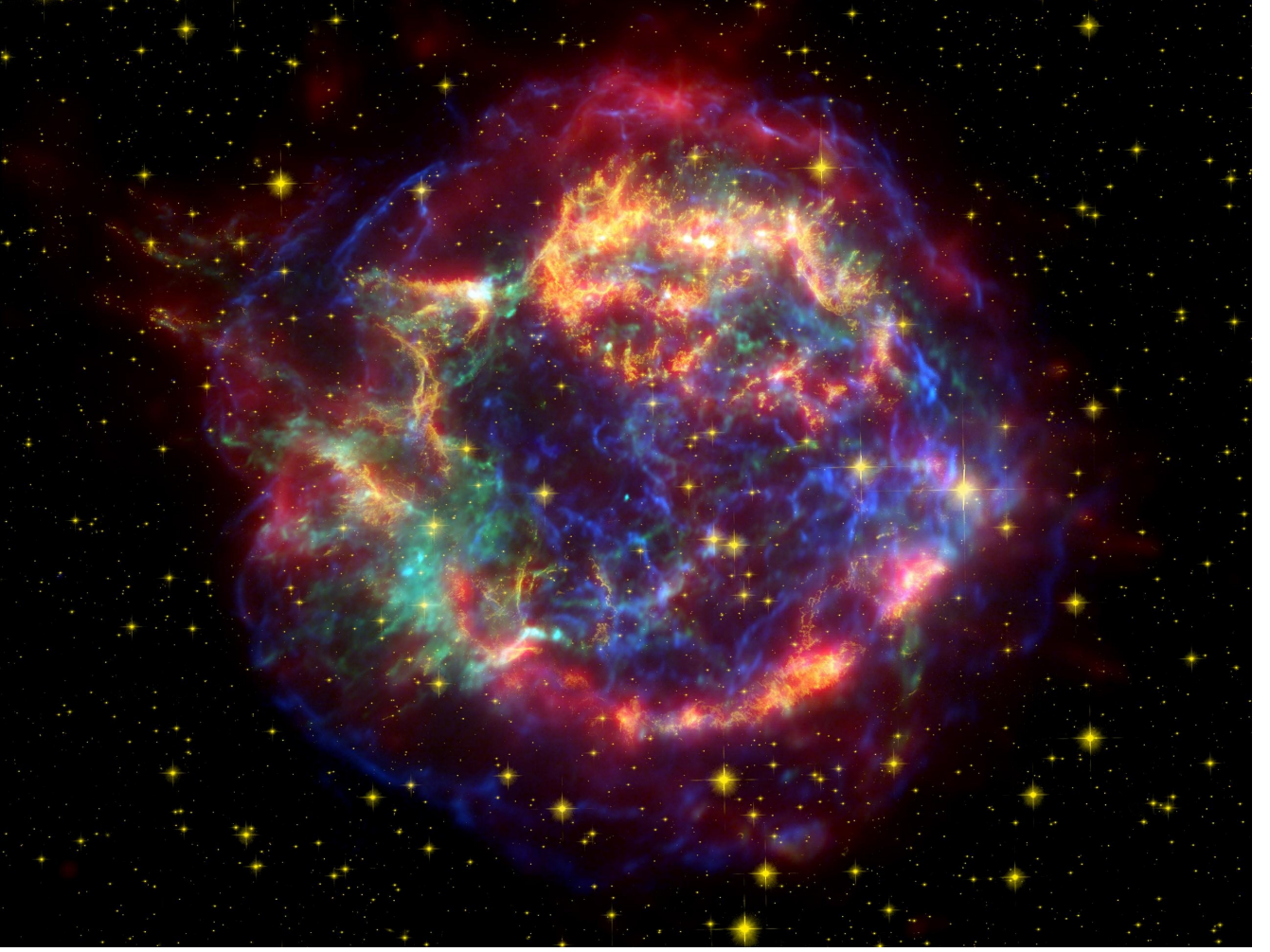
^{3*} Tanrı, "Işık olsun" diye buyurdu ve ışık oldu. ⁴ Tanrı ışığın iyi olduğunu gördü ve onu karanlıktan ayırdı. ⁵ Işığa "Gündüz", karanlığa "Gece" adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ilk gün oluştu.

^{6*} Tanrı, "Suların ortasında bir kubbe olsun, suları birbirinden ayırsın" diye buyurdu. ⁷ Ve öyle oldu. Tanrı gökkubbeyi yarattı. Kubbenin altındaki suları üstündeki sulardan ayırdı. ⁸ Kubbeye "Gök" adını verdi. Akşam oldu, sabah oldu ve ikinci gün oluştu.

⁹ Tanrı, "Göğün altındaki sular bir yere toplansın, kuru toprak görünsün" diye buyurdu ve öyle oldu. ¹⁰ Kuru alana "Kara", toplanan sulara "Deniz" adını verdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü.

¹¹ Tanrı, "Yeryüzü bitkiler, tohum veren otlar, türüne göre tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları üretsın" diye buyurdu ve öyle oldu. ¹² Yeryüzü bitkiler, türüne göre tohum veren otlar, tohumu meyvesinde bulunan meyve ağaçları yetiştirdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü. ¹³ Akşam oldu, sabah oldu ve üçüncü gün oluştu.

AÇIKLAMA: Kutsal Kitap dünyanın yaratılışını anlatarak açılır. İlk cümle bir özettir ve bizi doğrudan yüce Yaradan Tanrı'yla tanıştırır. Bu kısa tanıtımla Musa hem Tanrı'yı ön plana çıkartır hem de dünyanın var oluşuyla ilgili **pek çok yanlış yaklaşımı reddeder**. Ateizme karşı - Tanrı vardır. Politeizme karşı - tek Tanrı vardır. Panteizme karşı - Tanrı yaratılıştan ayrıdır. Natüralizme karşı - evren kendiliğinden oluşmadı, Tanrı her şeyi yoktan var etti. Aynı zamanda bu ilk ayetlerde Tanrı'nın çoğul içyapısına ilişkin ilk ipucu alıyoruz çünkü **Tanrı, Sözü ve Ruhu birlik içinde hareket eder**. (bkz. Yuhanna 1:1-3) İşte bu yüce varlık derhal bizim dünyamızı büyük bir itinayla düzenlemeye yönelir. Başta bizim küremiz diğer gezegenler gibi boş, karanlık ve biçimsizdi ama Tanrı'nın Ruhu engin sularla kaplı dünyamızın etrafını sarar ve yaratma işine başlar. İlk önce Tanrı 'Işık olsun' diyerek dünyayı aydınlatır. Böylece gece gündüz dediğimiz gün düzeni devreye girer ve Rab ilk günü tamamlar.

Şimdilik dünya engin sularla kaplıdır o yüzden ikinci günde Tanrı dünyayı saran koruyucu bir 'çardak' yapar. Bunu var olan suları birbirinden ayırarak ve bir kısmını kürenin etrafına yayarak gerçekleştirir. Böylece dünyayı çevreleyen bir kubbe oluştu. Bunun sayesinde dışardan gelen güneş ışınları eşit bir şekilde dünyanın her tarafına saçılır ve küresel bir sera ortamı yaratılmıştı. Aynı zamanda, bugün olduğu gibi, eskiden yağmur yağmazdı; yerden yükselen buhar toprağı sulardı (Yaratılış 2:6). Peki bu 'çardak' ne oldu? Daha sonra bu sulu çardağın çökmesi ile yerden suların fışkırması küresel bir tufana sebep olduğunu okuyoruz (Yaratılış 7:11). Anlaşılan şu ki tufandan önceki dünyamız çok daha yeşil ve verimliydi. Böylece ikinci gün sona erdi.

Ertesi gün Rab yeryüzünde kalan suları belirli yerlere toplayarak karanın ortaya çıkmasını sağlar. Burada, Petrus'un yazdığı gibi: 'yerin sudan ve su aracılığıyla' şekillendiğini görüyoruz (2.Petrus 2:5). Böylece denizin ve karanın yerleri ayrı ayrı belirlenmiş olur. Sonra Rab yeryüzünde bitkiler, otlar ve ağaçlar yaratır. Burada Tanrı inanılmaz yaratıcılığını sergilemeye başlar. Dünyadaki binlerce farklı ağaç, çiçek, tohum ve meyveyi mükemmel bir şekilde yaratır. Yavaş yavaş dünyamız süsleniyor ve üçüncü günün sonuna geliyoruz. Şimdiye kadar Tanrı biçimsiz olan yeryüzüne harika bir şekil ve düzen veriyor. Bundan sonra içini

doldurmaya başlayacaktır.

DÜNYA CANLANIYOR

Yaratılış 1:14-25

¹⁴⁻¹⁵Tanrı şöyle buyurdu: “Gökkubbede gündüzü gecedan ayıracak, yeryüzünü aydınlatacak ışıklar olsun. Belirtileri, mevsimleri, günleri, yılları göstereyim.” Ve öyle oldu. ¹⁶Tanrı büyüğü gündüze, küçüğü geceye egemen olacak iki büyük ışığı ve yıldızları yarattı. ¹⁷⁻¹⁸Yeryüzünü aydınlatmak, gündüze ve geceye egemen olmak, ışığı karanlıktan ayırmak için onları gökkubbeye yerleştirdi. Tanrı bunun iyi olduğunu gördü. ¹⁹Akşam oldu, sabah oldu ve dördüncü gün oluştu.

²⁰Tanrı, “Sular canlı yaratıklarla dolup taşsın, yeryüzünün üzerinde, gökte kuşlar uçsın” diye buyurdu. ²¹Tanrı büyük deniz canavarlarını, sularda kaynaşan canlıları ve uçan çeşitli varlıkları yarattı. Bunun iyi olduğunu gördü. ²²Tanrı, “Verimli olun, çoğalın, denizleri doldurun, yeryüzünde kuşlar çoğalsın” diyerek onları kutsadı. ²³Akşam oldu, sabah oldu ve beşinci gün oluştu.

²⁴Tanrı, “Yeryüzü çeşit çeşit canlı yaratık, evcil ve yabanıl hayvan, sürüngen türetsın” diye buyurdu. Ve öyle oldu. ²⁵Tanrı çeşit çeşit yabanıl hayvan, evcil hayvan, sürüngen yarattı. Bunun iyi olduğunu gördü.

AÇIKLAMA: İlk üç günde Tanrı dünyanın altyapısını hazırladı, şimdiye her türlü canlı yaratarak hem gökyüzünü hem de yeryüzünü doldurdu. Göreceğimiz ki dördüncü gün birinci günü, beşinci gün ikinci günü ve altıncı gün üçüncü günü tamamlar. Birinci günde Rab ‘Işık olsun’ diye buyurdu, ama dördüncü gün bunu güneş, ay ve yıldızlarla nasıl sürdürdüğünü görüyoruz. Yine burada önemli bir soru var: Güneş, ay ve yıldızlar dördüncü günde yaratıldıysa o zaman birinci gündeki ışık neydi? Işık denince bizler genellikle güneşi akla getiririz ancak unutuyoruz ki ışık ezelden var olan Tanrı’nın bir niteliğidir. Kutsal Kitap Tanrı için ‘Işıklar Babası’ ismini kullanır (Yakup 1:17). O’nun ‘yaklaşılmaz ışıktır’ yaşadığını okuyoruz (1.Timoteos 6:16). Hatta Yuhanna doğrudan ‘Tanrı ışıktır’ der (1.Yuhanna 1:5). İlginçtir ki yeni gökle yeryüzünün güneş ve ay ışığına gereksinim olmadan Tanrı’nın görkemiyle aydınlatılacağını okuyoruz (Vahiy 21:23). Aslında dikkat edersek birinci günde Tanrı’nın ‘ışığı yarattığını’ değil O’nun ‘ışık olsun’ dediğini okuyoruz. Anlaşılan en başta dünyayı aydınlatan Tanrı’nın kendi görkemiydi ama sonra bu görevi güneşe ve aya devretti.

Beşinci güne gelince Tanrı ikinci günde yarattığı denizleri ve gökyüzünü çeşit çeşit canlılarla dolduruyor. Onlara şu buyruğu veriyor: ‘Verimli olun, çoğalın’. Altıncı günün başında da üçüncü günde yaratılan karayı her türlü hayvanlarla

doldurur. Sonra tüm bunların iyi olduğunu söyler. Burada okuduğumuz olay son yüzyılda yaygınlaşan evrim teorisine taban tabana zıt gider. Bazıları evrim teorisini Kutsal Kitap'ın yaratılış gerçeğiyle harmanlamaya çalışır ama bu mümkün değildir. Evrim teorisine göre tüm canlılar basit sulu canlılar olarak başlamış ve evrimleşerek (çok uzun bir zaman ve inanılmaz bir şans sonucunda) bugün gördüğümüz farklı kuşlara, her türlü hayvanlara ve insanlara dönüşmüştür. Ancak bu ayetlerde Tanrı'nın tüm hayvanları tam bir şekilde yarattığını okuyoruz. Hatta deniz yaratıklarını kuşlarla aynı gün içinde yoktan var ettiğini görüyoruz. Burada evrime kesinlikle yer yoktur çünkü Tanrı yarattıklarını mükemmel yapar o yüzden sonunda hepsine '*pekiyi*' demişti. Ayrıca burada tek bir çeşit balık ya da hayvan görmüyoruz, baştan beri Rab onları küçük büyük, evcil yabancıl, çeşit çeşit yarattı ve onlara '*çoğalın*' buyruğunu verdi. Sonuç olarak; Tanrı'nın gerçekten her şeye gücü yeten Rab olduğuna inanıyorsak o halde O'nun dünyadaki her şeyi bir kerede mükemmel bir şekilde yarattığına inanmakta güçlük çekmemeliyiz.

TANRI'NİN SURETİ OLAN İNSAN

Yaratılış 1:26-2:3

^{26*} Tanrı, “Kendi suretimizde, kendimize benzer insan yaratalım” dedi, “Denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, evcil hayvanlara, sürüngenlere, yeryüzünün tümüne egemen olsun.”

^{27**} Tanrı insanı kendi suretinde yarattı, onu Tanrı'nın suretinde yarattı. Onları erkek ve dişi olarak yarattı. ²⁸ Onları kutsayarak, “Verimli olun, çoğalın” dedi, “Yeryüzünü doldurun ve denetiminize alın; denizdeki balıklara, gökteki kuşlara, yeryüzünde yaşayan bütün canlılara egemen olun. ²⁹ İşte yeryüzünde tohum veren her otu, tohumu meyvesinde bulunan her meyve ağacını size veriyorum. Bunlar size yiyecek olacak. ³⁰ Yabani hayvanlara, gökteki kuşlara, sürüngenlere –soluk alıp veren bütün hayvanlara– yiyecek olarak yeşil otları veriyorum.” Ve öyle oldu. ³¹ Tanrı yarattıklarına baktı ve her şeyin çok iyi olduğunu gördü. Akşam oldu, sabah oldu ve altıncı gün oluştu.

^{2:1} Gök ve yer bütün öğeleriyle tamamlandı. ^{2**} Yedinci güne gelindiğinde Tanrı yapmakta olduğu işi bitirdi. Yaptığı işten o gün dinlendi. ³ Yedinci günü kutsadı. Onu kutsal bir gün olarak belirledi. Çünkü Tanrı o gün yaptığı, yarattığı bütün işi bitirip dinlendi.

AÇIKLAMA: Şimdi yaratılışın doruk noktasına geliyoruz. En sonunda Tanrı insanları, erkek ve dişi olarak, yeryüzünün egemeni olmak üzere yaratır. Anlaşılan şu ki şimdiye kadar yaratılan her şey insan içindi. Bilim de bunu destekliyor. ‘Antropik ilke’denen bilimsel prensip yeryüzündeki bütün şartların insanın refah içinde dünyada yaşaması için özenle ayarlandığını belirtir. Tanrı insanı yarattığında esas hedefine ulaşıyor. Ayrıca insana çok farklı bir kimlik ve mevki verdiğini görebiliyoruz. Yalnızca insan ‘**Tanrı suretinde**’ yaratılıyor. Peki, bu suret ne demek? Fiziksel değil ruhsal bir benzerlik olduğu aşikârdır çünkü hem erkek hem de dişi Tanrı'nın suretine sahiptir. Aslında bu suret insanı diğer hayvanlardan ayıran en önemli özelliğidir. Bunun içinde özgürce düşünme, irtibat kurma ve yaratma özellikleri mevcuttur. Ayetin devamına baktığımızda da özellikle egemen olma ayrıcalığı buna dahil olduğunu görüyoruz. Tanrı, ilk atalarımızı yeryüzü yönetmek üzere kendi yerine kral ve kraliçe olarak atadı. Onlara verilen ilk buyruk da iki yönlü: Çoğalarak dünyayı doldurmak ve yeryüzündeki her şeye sahip çıkmak.

Yine ‘suret’ kelimesine dönelim çünkü bu birçok insanın kafasına takılır. İnsan ne anlamdan Tanrı'ya benziyor? Aslında Kutsal Kitap aynı kelimeyi başka yerde kullanarak bize yanıt veriyor. Bakın Yaratılış 5:3'te Adem'in üçüncü oğluyla ilgili şunu okuyoruz: ‘Adem 130 yaşındayken kendi suretinde, kendisine benzer bir

oğlu oldu. Burada bildiğimiz baba oğul ilişkisi için neredeyse aynı kelimeleri kullanır. Anlaşılan şu ki Tanrı ilk atalarımızı manevi çocukları olarak yarattı. Bu gerçekten çok ulvi bir konumdur. Daha sonra Peygamber Davut şöyle der: *'Nerdeyse bir tanrı yaptın onu (Mezmun 8:5).'* Ne var ki insanlar şeytan'a uyup günah işleyerek bu kutsal ayrıcalıklarından kısmen de olsa feragat ettiler. Ama en başta Tanrı'nın amacı yeryüzünü kutsal çocuklarıyla doldurup mükemmel bir egemenlik kurmaktı.

Altıncı günün sonunda Rab insanları kutsar ve yarattığı her şeyin çok iyi olduğunu söyler. Yedinci güne gelince Tanrı'nın yaratılışı tamamlanmış bulunuyor o yüzden Rab son günü '*şabat*' yani dinlenme günü olarak kutsar ve istirahatte çekilir. Bu Tanrı yoruldu anlamına gelmez zaten Kutsal Kitap der ki: *'Bilmiyor musun, duymadın mı? Ebedi Tanrı, RAB, bütün dünyayı yaratan, ne yorulur ne de zayıflar (Yeşaya 40:28).'* Burada Rab insanlar için haftalık düzeni kuruyor ve son günü bir dinlenme ve tapınma günü olarak ayırıyor. Bazıları yaratılış öyküsünde geçen '**gün**' kelimesi 24 saatlik gün değil uzun bir devir olabileceğini savunur. Aslında dünyayı yaratmak için Tanrı'nın uzun bir zamana ihtiyacı yoktu, hepsini bir günde, hatta bir saniyede bitirebilirdi. Ama bu ayetlerde gördüğümüz gibi Rab insanın düzenli işleyişi için bir haftalık düzeni kuruyor. Bundan burada geçen '*gün*' kelimesinin bildiğimiz 24 saatlik gün olduğunu anlıyoruz. Böylece Rab insanı yaratarak dünyayı mükemmel bir şekilde tamamlıyor.

ADEN BAHÇESİ

Yaratılış 2:4-17

⁴Göğün ve yerin yaratılış öyküsü: RAB Tanrı göğü ve yeri yarattığında, ⁵yeryüzünde yabancı bir fidan, bir ot bile bitmemişti. Çünkü RAB Tanrı henüz yeryüzüne yağmur göndermemişti. Toprağı işleyecek insan da yoktu. ⁶Yerden yükselen buhar bütün toprakları suluyordu. ^{7*}RAB Tanrı Adem'i topraktan yarattı ve burnuna yaşam soluğunu üfledi. Böylece Adem yaşayan varlık oldu.

⁸RAB Tanrı doğuda, Aden'de bir bahçe dikti. Yarattığı Adem'i oraya koydu. ^{9*}Bahçede iyi meyve veren türlü türlü güzel ağaç yetiştirdi. Bahçenin ortasında yaşam ağacıyla iyiyle kötüyü bilme ağacı vardı.

¹⁰Aden'den bir ırmak doğuyor, bahçeyi sulayıp orada dört kola ayrılıyordu. ¹¹İlk ırmağın adı Pişon'dur. Altın kaynakları olan Havila sınırları boyunca akar. ¹²Orada iyi altın, reçine ve oniks bulunur. ¹³İkinci ırmağın adı Gihon'dur, Kûş sınırları boyunca akar. ¹⁴Üçüncü ırmağın adı Dicle'dir, Asur'un doğusundan akar. Dördüncü ırmak ise Fırat'tır.

¹⁵RAB Tanrı Aden bahçesine bakması, onu işlemesi için Adem'i oraya koydu. ¹⁶Ona, "Bahçede istediğin ağacın meyvesini yiyebilirsin" diye buyurdu, ¹⁷"Ama iyiyle kötüyü bilme ağacından yeme. Çünkü ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün."

AÇIKLAMA: Dünya'nın yaratılışını tamamladıktan sonra Tanrı tüm den insanlara odaklanır. Bu ikinci bölüm birinci bölümde geçen altıncı günün açılımıdır. Altıncı günün başında Adem'i nasıl yarattığını açıklar. Bedenini topraktan yarattı. İbranice'deki toprak kelimesi (adamah) ile adam kelimesi aynı köktendir. Yani Adem'le egemen olacağı dünya arasında kutsal bir bağ söz konusu. Sonra Tanrı burnuna yaşam soluğunu (İbranice: nefes) üfleyerek insana kendi kutsal Ruhuyla canlandırır. Diğer hayvanlarda bu ruh yoktur. Bu da Tanrı ile insan arasındaki özel bağı vurgular. İnsan temelde sadece beden değil, Tanrı'yla ilişkili kutsal bir canlıdır.

Ardından Rab, Adem'in yaşaması için yeryüzünde Aden denilen yerde özel bir bahçe hazırlar. Tabii bu küçücük bir arka bahçe değil – içinde her türlü meyve ağacı ve dört nehir bulunan koskoca bir alandır. Bu alanda dört kola ayrılan büyük bir nehir doğuyordu. Bu dikkatimizi çekmeli çünkü dört koldan iki tanesi çok iyi tanıdığımız Türkiye'nin doğusunda doğan Fırat ve Dicle nehirleridir. Muhtemelen tufandan sonra diğer iki koldan iz kalmamıştı ama bu orijinal Aden Bahçesi bizim Türkiye topraklarında olduğunu işaretler. Sonra Rab, adamı bahçeye bakması, onu işlemesi için oraya koyar. Anlaşılan Adem yan

yatıp keyfine bakmıyordu, tersine büyük zevkle Tanrı'nın bahçesinde çalışıyordu. Çalışmak insanın fitratına özgü kutsal bir görevdir.

Adem bahçenin tüm meyvelerinden beslenebiliyordu yalnız iyiyile kötüyü bilme ağacından yemesi yasaklandı. Tanrı, Adem'e: *'ondan yediğin gün kesinlikle ölürsün'* dedi. Peki her şey bu kadar mükemmel iken böyle bir yasağa ne gerek vardı? Aslında bu insana verilen hür iradenin altını çizer. İnsanı yaratırken Tanrı onunla sevgiye dayalı kutsal bir baba oğul ilişkisi arz ediyordu. Rab insana *'beni seveceksin, bana tapacaksın'* gibi emirler de verebilirdi. Böyle olsaydı insan robottan farksız olurdu. Ancak **hakiki bir sevginin oluşması için birden fazla seçeneğin olması şarttır**. Daha çocukken evlendirilen insanlar büyüyünce şunu sorabilirler: *Acaba eşim gerçekten beni ister miydi?* Tanrı insanın sevgisini arzuluyordu ama insanın da bunu istemesi gerekti. Dikkat ederseniz bahçede önemli bir ağaç daha vardı, o da yaşam ağacı. Tanrı insanı bilinçli ve sorumlu yarattı ve önüne iki seçenek koydu: **'yaşamve ölüm'**. İnsan, tüm bunları cömertçe veren Baba Tanrı'nın sözünü dinleyebilir ya da kendi benliğine uyabilir.

İLK NİKÂH

Yaratılış 2:18-25

¹⁸Sonra, "Adem'in yalnız kalması iyi değil" dedi, "Ona uygun bir yardımcı yaratacağım."
¹⁹RAB Tanrı yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümünü topraktan yaratmıştı. Onlara ne ad vereceğini görmek için hepsini Adem'e getirdi. Adem her birine ne ad verdiyse, o canlı o adla anıldı. ²⁰Adem bütün evcil ve yabani hayvanlara, gökte uçan kuşlara ad koydu. Ama kendisi için uygun bir yardımcı bulunmadı.

²¹RAB Tanrı Adem'e derin bir uyku verdi. Adem uyurken, RAB Tanrı onun kaburga kemiklerinden birini alıp yerini etle kapadı. ²²Adem'den aldığı kaburga kemiğinden bir kadın yaratarak onu Adem'e getirdi.

²³Adem,

İşte, bu benim kemiklerimden alınmış kemik,

Etimden alınmış ettir" dedi,

Ona 'Kadın' denilecek,

Çünkü o adamdan alındı."

^{24*}Bu nedenle adam annesini babasını bırakıp karısına bağlanacak, ikisi tek beden olacak.
²⁵Adem de karısı da çıplaktılar, henüz utanç nedir bilmiyorlardı.

AÇIKLAMA: Adem yeni dünyada kral gibi her şeyin üzerine egemendi ama bir şey eksikti: Henüz kadın yoktu. Rab özellikle kadını hemen yaratmadı ki adam eksikliğini hissetsin. Rab önce tüm hayvanları Adem'e getirdi ve hepsine isim vermesini istedi. Bu görev adamın tüm dünya üzerindeki yetkili konumunu pekiştirdi. Ama bu işin sonunda Adem kendine eş olabilecek bir canlıyı bulamadı. Her hayvanın bir eşi vardı ama hiç biri Adem'e uygun değildi. Şimdi burada tekrarlanan '*uygun bir yardımcı*' sözüne dikkat etmeliyiz. Yardımcı deyince bazıları sanki kadını aşağılıyor, adamın hizmetçisi gibi yapıyor diye sanıyor. Ama hiç de öyle değildir. Kutsal Kitap'ta yardımcı kelimesi Tanrı için bir kaç defa geçer: '*RAB benden yana, benim yardımcım...*' (Mz 118:7) Benzer şekilde Tanrı'nın Ruhu için kullanılır: '*O sonsuza dek sizinle birlikte olsun diye size başka bir Yardımcı, Gerçeğin Ruhu'nu verecek (Yuhanna 14:16).*' Yani yardımcı olmak hiç de aşağılayıcı bir konum değil. Burada esas önemli olan erkeğe '*uygun*' olmasıydı. Burada aranan nitelik, erkeğin seviyesinde olması, Tanrı'nın benzerliğini taşıması ve onu her yönüyle tamamlayabilmesi. Kutsal

Kitap baştan beri erkekle kadının Tanrı'nın önünde eşdeğer olduğunu vurgular. Ne var ki bugün eşitlik arayan insanlar illaki her konuda eşitlik olsun istiyorlar ama bu mümkün değildir. Sonuçta kadının yapısı ve yeri ayrı erkeğinki de ayrı. En basit olarak erkek doğum yapamaz, bu kutsal görev kadına bağışlandı. Erkek ise evin sorumluluğunu üstlenip ailesinin ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlü. Yani her ikisinin evlilik çerçevesindeki rolü farklıdır ama öz değer konusunda tamamen eşittirler.

İlginçtir ki Tanrı erkeği topraktan yarattıysa da kadını erkeğin bir kaburgasından yaratır. Burada önemli bir mesaj var: Kadının erkeğin bir parçası olması onunla bir olduğunu vurgular. Hatta Tanrı'nın kaburgayı seçmesi de çok ilginçtir. Ayağından bir kemik olsaydı ezilebilir diye düşünebilirdi. Kafatasından bir parça olsaydı başının etini yiyebilir diye sanabilirdi ama kalbine en yakın kemiği olan kaburgandan olması erkeğin can dostu olması gerektiğini belirtti. Küçük ameliyattan sonra Rab Adem'i ayıltıp eşiyle tanıştırdı. Adem'in ilk söylediği sözler de eşini öven sözlerdir: *'İşte bu...'* der. Böylece Rab onları birleştirerek ilk nikahı kıymış oluyor. Ayrıca burada evliliğin temelini oluşturacak üç temel gerçek aktarır: 1. Yeni çift büyüklerinden ayrılmalı 2. Yeni çift birbirine bağlanmalı ve 3. Yeni çift tek bir beden olmalı. Evliliğin bu temel ilkelerine uymayan çiftler çok acı çekerler. Unutmamalıyız ki dünyada henüz günah olmadan önce Tanrı ilk kurum olmak üzere evliliği yarattı. Orijinal evlilikte bir erkek ve bir kadın vardı – Tanrı'nın arzusu buydu. Evli insanların mutlu olmaları için Tanrı'nın gösterdiği temel ilkelere uymaları da şarttır. Son olarak Ademle karısının çıplak olduğunu okuyoruz. Neden? Çünkü utanç ve günah denen bir şey yoktu. Onlar tamamen masumdular. İşte bu Tanrı'nın arzuladığı evliliği yansıtır. Gizli saklı olmayan her anlamda şeffaf kutsal bir ilişki. Süleyman'ın dediği gibi: *'İyi bir eş bulan iyilik bulur ve RAB'bin lütfuna erer (Özdeyişler 18:22).'*

GÜNAHA DÜŞÜŞ

Yaratılış 3:1-7

^{1*} RAB Tanrı'nın yarattığı yabanıl hayvanların en kurnazı yıldı. Yılan kadına, "Tanrı gerçekten, 'Bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin' dedi mi?" diye sordu.

² Kadın, "Bahçedeki ağaçların meyvelerinden yiyebiliriz" diye yanıtladı, ³ "Ama Tanrı, 'Bahçenin ortasındaki ağacın meyvesini yemeyin, ona dokunmayın; yoksa ölürsünüz' dedi."

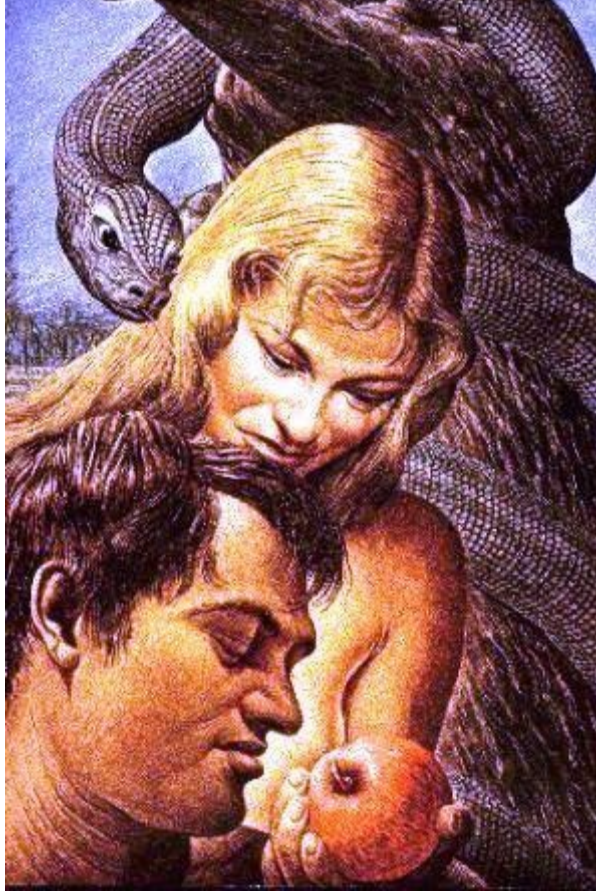
⁴ Yılan, "Kesinlikle ölmezsiniz" dedi, ⁵ "Çünkü Tanrı biliyor ki, o ağacın meyvesini yediğinizde gözleriniz açılacak, iyiyile kötüyü bilerek Tanrı gibi olacaksınız."

^{6*} Kadın ağacın güzel, meyvesinin yemek için uygun ve bilgeli kazanmak için çekici olduğunu gördü. Meyveyi koparıp yedi. Yanındaki kocasına verdi, o da yedi. ⁷ İkisinin de gözleri açıldı. Çıplak olduklarını anladılar. Bu yüzden incir yaprakları dikip kendilerine önlük yaptılar.

AÇIKLAMA: İnsanlar hep sorarlar: "Dünyada neden bu kadar dert ve sıkıntı var? Tanrı neden bizi hüsrana dolu bir kadere teslim etti?" Aslında bu bölüm bize net bir cevap veriyor: Esasında Tanrı bunu istemedi – bu kaderi biz seçtik. Tanrı'nın yarattığı dünya tek kelimeyle mükemmeldi. Adem ve Havva doğayla iç içe yaşayarak her anlamda barışçıl bir hayata sahiptiler. En önemlisi Tanrı'yla kutsal bir baba-çocuk ilişkileri vardı. Ancak bu durumu kıskanan Şeytan bu bağı yok etmek için seferber oldu. İblis aslında başta çok yüce ve kusursuz bir melekti – ismi Lusifer'di. Ancak bir gün 'Göklere çıkacağım... Kendimi Yüceler Yücesi'yle eşit kılacağım' dedi. (Yeşaya 14:13-14) Böylece gurura kapıldı ve içinde kötülük doğdu o yüzden Tanrı'nın huzurundan kovuldu. (Hezekiel 28:15-17) Ancak kin ve kıskançlık dolan İblis, Tanrı'dan intikam almak için çocuklarına zarar vermek istedi.

Yılan kılığında girmiş İblis öncelikle Havva'ya yönelerek: "Tanrı gerçekten bahçedeki ağaçların hiçbirinin meyvesini yemeyin dedi mi?" diye bir soru ortaya atar. Amacı Havva'nın, Yaradan'ın niyetini sorgulamasını sağlamak. Havva cevap verdikten sonra Şeytan doğrudan Tanrı'nın dediğini yalanlar: "Kesinlikle ölmezsiniz!" Ayrıca Tanrı'nın onlardan bir şeyler gizleyip kendisi gibi olmalarını engellediğini ima etmeye çalışır. Anlaşılan şu ki İblis kendi işlediği günaha onları da sürüklemek istiyor. 'Tanrı gibi olacaksınız' sözü kadını iyice cezbedi. Ağacın güzel ve meyvesinin zararsız olduğunu gördü. Bir anda Tanrı'dan daha yüce, bilgeli ve güçlü olmayı arzuladı ve meyveyi koparıp yedi. Ama yalnız değildi – bütün bu diyalog süresince kocası Adem de yanındaydı. Erkek müdahale etmek yerine eşine uyarak meyveyi yedi. Esasen günah olan belirli

bir meyve yemek değildi – hatta hangi meyve olduğunu bile yazmıyor. Esas günah olan Tanrı'ya güvenmek yerine Şeytan'a uymak. Bu kk bir hata değildi – onlar Tanrı'dan daha yüce olmak isteyerek resmen Yaradan'a ihanet ettiler.

Günaha düşer düşmez İblis'in dediği gibi gözleri açıldı. Ama daha bilgeli, güçlü ve zgr değil, çıplak olduklarını fark ederek kendi utanlarına ve günahlarına esir olduklarını gördüler. Masumiyet zarif bir vazo gibi parçalandı. Birbirinden ve kendilerinden utanmaya başladılar. İçgüdüsel olarak ayıplarını kapatmak için incir yapraklarından önlükler yaparak bir Şeyler uydurmaya çalıŐtılar. Ama olan oldu ve insan bir daha aynı olamayacaktı. Bugün dahi insanlar ilk atalarımız gibi günahımızı örtmek için dini, siyasi ve felsefi kılıflar dikeriz. Ama bunların hiçbiri iÇe yaramaz. O günden beri dünyadaki her Şey ters gitmeye başladı. Geçici yamalar bir Şey deđiŐtirmez. Esas Yaradan'a dönmeliyiz – onunla iliŐkimizi onarmalıyız. İŞte Kutsal Kitap bunun için verildi.

GÜNAHIN ÜCRETİ

Yaratılış 3:8-24

⁸Derken, günün serinliğinde bahçede yürüyen RAB Tanrı'nın sesini duydular. O'ndan kaçıp ağaçların arasına gizlendiler. ⁹RAB Tanrı Adem'e, "Neredesin?" diye seslendi.

¹⁰Adem, "Bahçede sesini duyunca korktum. Çünkü çıplaktım, bu yüzden gizlendim" dedi.

¹¹RAB Tanrı, "Çıplak olduğumu sana kim söyledi?" diye sordu, "Sana meyvesini yeme dediğim ağaçları mı yedin?"

¹²Adem, "Yanıma koyduğün kadın ağacın meyvesini bana verdi, ben de yedim" diye yanıtladı.

^{13*}RAB Tanrı kadına, "Nedir bu yaptığın?" diye sordu.

Kadın, "Yılan beni aldattı, o yüzden yedim" diye karşılık verdi.

¹⁴Bunun üzerine RAB Tanrı yılanı,

"Bu yaptığından ötürü

Bütün evcil ve yabani hayvanların

En lanetlisi sen olacaksın" dedi,

"Karnının üzerinde sürünecek,

Yaşamın boyunca toprak yiyeceksin.

^{15*}Seninle kadını, onun soyuyla senin soyunu

Birbirinize düşman edeceğim.

Onun soyu senin başını ezecek,

Sen onun topuğuna saldıracaksın."

¹⁶RAB Tanrı kadına,

"Çocuk doğururken sana

Çok acı çektireceğim" dedi,

"Ağrı çekerek doğum yapacaksın.

Kocana istek duyacaksın,

Seni o yönetecek.”

17* *RAB Tanrı Adem'e,*

“Karının sözünü dinlediğin ve sana,

Meyvesini yeme dediğim ağaçtan yediğin için

Toprak senin yüzünden lanetlendi” dedi,

“Yaşam boyu emek vermeden yiyecek bulamayacaksın.

18 *Toprak sana diken ve çalı verecek,*

Yaban otu yiyeceksin.

19 *Toprağa dönünceye dek*

Ekmeğini alın teri dökerek kazanacaksın.

Çünkü topraksın, topraktan yaratıldın

Ve yine toprağa döneceksin.”

20 *Adem karısına Havva adını verdi. Çünkü o bütün insanların annesiydi.*

21 *RAB Tanrı Adem'le karısı için deriden giysiler yaptı, onları giydirdi. **22*** Sonra, “Adem iyiyle kötüyü bilmekle bizlerden biri gibi oldu” dedi, “Artık yaşam ağacına uzanıp meyve almasına, yiyip ölümsüz olmasına izin verilmemeli.” **23** Böylece RAB Tanrı, yaratılmış olduğu toprağı işlemek üzere Adem'i Aden bahçesinden çıkardı. **24** Onu kovdu. Yaşam ağacının yolunu denetlemek için de Aden bahçesinin doğusuna Keruvlar ve her yana dönen alevli bir kılıç yerleştirdi.*

AÇIKLAMA: Tanrı insanlara ‘Yasak meyveyi yediğiniz gün öleceksiniz’ dedi. Ama Adem ve Havva hemen ölmediler. Aslında ölümün bir kaç boyutu ve aşaması vardır. Dikkat edersek günah işler işlemez utanç hissettiler. Bu ruhsal ölümün ilk belirtisiydi. Ardından fiziksel ölüm de etkisini göstermeye başlayacak. O sırada Tanrı her zamanki gibi bahçeye gelip onlarla görüşmek istedi. Fakat Adem ve Havva utançlarından dolayı Tanrı’dan korkup gizlenme ihtiyacı hissettiler. Tanrı ne yaptıklarını biliyor ama kendileri itiraf etsinler diye fırsat veriyordu. Ne var ki, Adem günahını kabul etmek yerine karısını suçladı. Hatta ‘Yanıma koyduğun kadın’ diyerek dolaylı yoldan Tanrı’yı suçlamaya kalktı. Kadın da kocasını örnek alıp yılanı suçladı. Anlaşılan hiç biri tövbeye yanaşmayacak.

Ardından Tanrı hepsini cezalandırmaya başlar. Önce yılanı hayvanların en lanetlisini yapar. Sonra yılanın içine girip onu kullanan İblis'e yönelerek bir gün insan tarafından mağlubiyete uğrayacağını belirtir. Burada ilk müjdenin tohumu ekiliyor. İlerde Şeytanın başını ezecek olan 'Kadının soyu' olacağını müjdeler. Bu çok ilginç çünkü soy erkekten gelir. Bu ibare binlerce sene sonra bakireden doğacak olan İsa Mesih'e işaret eder (bkz. Vahiy 12). Ardından kadının cezasının iki yönlü olacağını belirtir: Bir yandan doğum yaparken acı çekecek, öbür yandan kocasıyla olan ilişkisinde de hep sıkıntılar yaşayacak. '*Kocana istek duyacaksın*' sözü kadının hep kocasının yerine göz dikeceğini belirtir. Adem de İblis'in karşısına çıkıp eşini savunmak yerine kadının sözünü dinlediği için zahmetli bir iş hayatıyla cezalandırılır. Çalışmak esasında kutsaldır çünkü Adem daha günah işlemeyen Aden Bahçesi'nde bahçıvanlık yapıyordu. Ancak günaha bulaştıktan sonra bu kutsal görevi hüsrana dolu, zahmetli ve verimsiz bir hal aldı. Daha da kötüsü, yeryüzünün egemeni olduğu için Adem'le birlikte toprak da lanetlendi ve bütün yeryüzü hüsrana boğuldu. (bkz. Romalılar 8:18-24) Sonuç olarak günahla birlikte ölüm dünyaya girdi çünkü günahın ücreti ölümdür (Romalılar 5:12, 6:23). İnsan günah işlememiş olsaydı hiç ölmeyeceklerdi ama bundan sonraki bütün nesiller ölümle pençeleşecektir.

Son olarak Tanrı onları Aden Bahçesi'nden kovuyor. Sebebi de **Yaşam Ağacı**'na ellerini uzatmasınlar diye. Ama neden? Çünkü yaşam ağacı insana sonsuz yaşam verir ama bu günahlı hallerinde ondan yiyecek olsalar ebediyen günaha esir olurlardı. Böylece Rab onlara bir kurtuluş kapısı açık bıraktı. Ayrıca onları gönderirken çok önemli bir emsal daha gerçekleştirdi. Çıplak vücutlarını örtmek için onlara deriden giysiler yaptı. Bunu yapmak için Tanrı bir hayvan kesmek zorundaydı. Tanrı bir hayvanın postuyla ayıplarını örterek onlara çok önemli bir gerçek öğretti: kurban kanıyla kefarete sağlanır. Evet, ilk kurbanı Rab kesti ve onlara Kendisine nasıl yaklaşacaklarını öğretti. Ölüm insan için bir son değil, Tanrı'nın lütfuyla bir kurtuluş kapısı olacaktır. **Ölümün ücretini Rab başka türlü ödeyecektir.**

İLK CİNAYET

Yaratılış 4:1-26

¹ Adem karısı Havva ile yattı. Havva hamile kaldı ve Kayin'i doğurdu. "RAB'bin yardımıyla bir oğru dünyaya getirdim" dedi. ² Daha sonra Kayin'in kardeşi Habil'i doğurdu. Habil çoban oldu, Kayin ise çiftçi. ³ Günler geçti. Bir gün Kayin toprağın ürünlerinden RAB'be sunu getirdi. ^{4*} Habil de sürüsünde ilk doğan hayvanlardan bazılarını, özellikle de yağlarını getirdi. RAB Habil'i ve sunusunu kabul etti. ⁵ Kayin'le sunusunu ise reddetti. Kayin çok öfkeleni, suratını astı.

⁶ RAB Kayin'e, "Niçin öfkeleni?" diye sordu, "Niçin surat astın?" ⁷ Doğru olanı yapsan, seni kabul etmez miyim? Ancak doğru olanı yapmazsan, günah kapıda pusuya yatmış, seni bekliyor. Ona egemen olmalısın."

^{8*} Kayin kardeşi Habil'e, "Haydi, tarlaya gidelim" dedi. Tarlada birlikteyken kardeşine saldırıp onu öldürdü.

⁹ RAB Kayin'e, "Kardeşin Habil nerede?" diye sordu.

Kayin, "Bilmiyorum, kardeşimin bekçisi miyim ben?" diye karşılık verdi.

^{10*} RAB, "Ne yaptın?" dedi, "Kardeşinin kanı topraktan bana sesleniyor. ¹¹ Artık döktüğün kardeş kanını içmek için ağzını açan toprağın laneti altındasın. ¹² İşlediğın toprak bundan böyle sana ürün vermeyecek. Yeryüzünde aylak aylak dolaşacaksın."

¹³ Kayin, "Cezam kaldıramayacağım kadar ağır" diye karşılık verdi, ¹⁴ "Bugün beni bu topraklardan kovdun. Artık huzurundan uzak kalacak, yeryüzünde aylak aylak dolaşacağım. Kim bulsa öldürecek beni."

¹⁵ Bunun üzerine RAB, "Seni kim öldürürse, ondan yedi kez öç alınacak" dedi. Kimse bulup öldürmesini diye Kayin'in üzerine bir nişan koydu. ¹⁶ Kayin RAB'bin huzurundan ayrıldı. Aden bahçesinin doğusunda, Nod topraklarına yerleşti.

¹⁷ Kayin karısıyla yattı. Karısı hamile kaldı ve Hanok'u doğurdu. Kayin o sırada bir kent kurmaktaydı. Kente oğru Hanok'un adını verdi. ¹⁸ Hanok'tan İrat oldu. İrat'tan Mehuyael, Mehuyael'den Metuşael Metuşael'den Lemek oldu. ¹⁹ Lemek iki kadınla evlendi. Birinin adı Âda, öbürünün ise Silla'ydı. ²⁰ Âda Yaval'ı doğurdu. Yaval sürü sahibi göçebelerin atasıydı. ²¹ Kardeşinin adı Yuval'dı. Yuval lir ve ney çalanların atasıydı. ²² Silla Tuval-Kayin'i doğurdu. Tuval-Kayin tunç ve demirden çeşitli kesici aletler yapardı. Tuval-Kayin'in kızkardeşi Naama'ydı.

²³ Lemek karılarına şöyle dedi:

İi dinleyin,

Ey Lemek'in karıları, sözlerime kulak verin.

Beni yaraladığı için

Bir adam öldürdüm,

Beni hırpaladığı için

Bir genci öldürdüm.

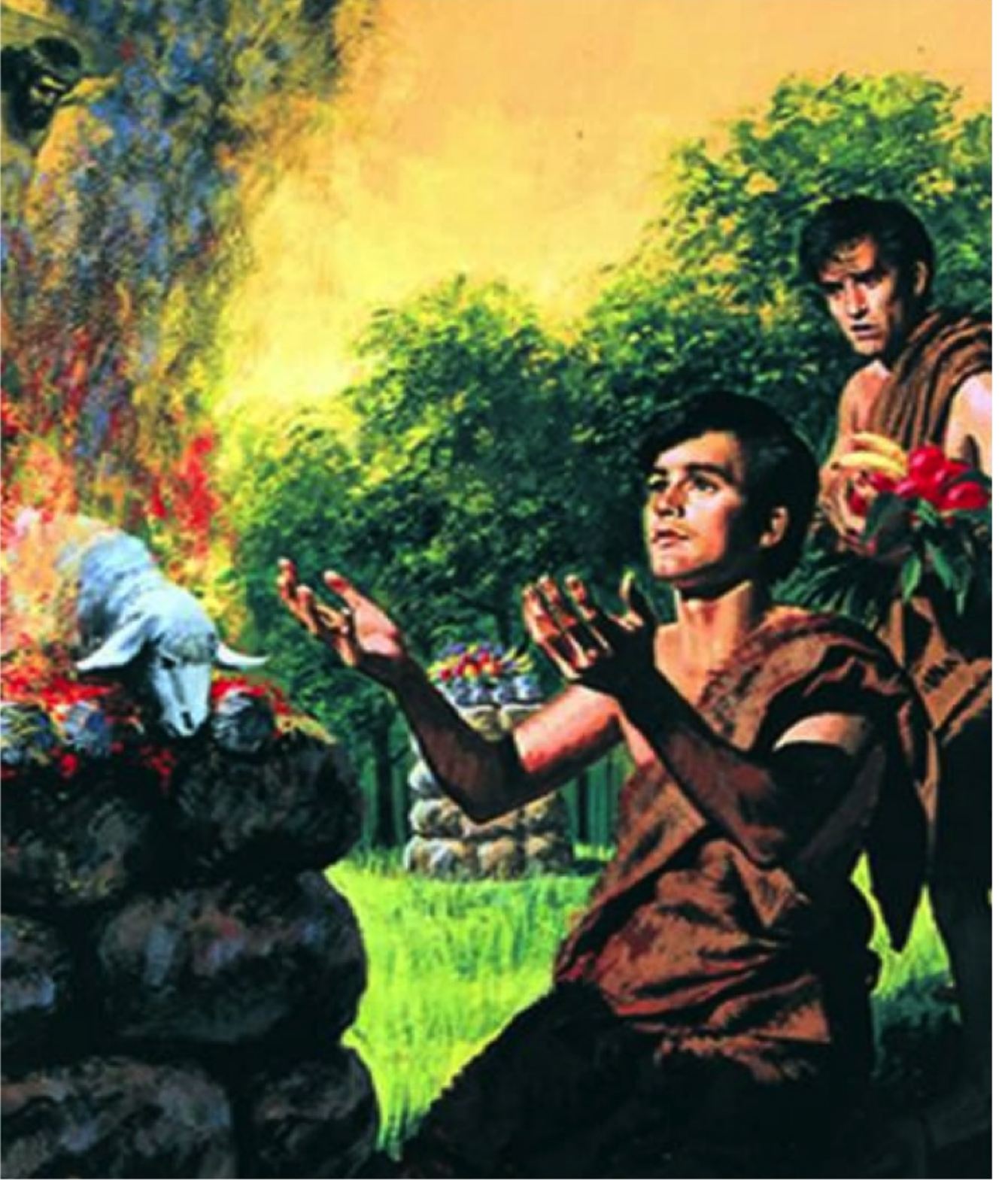
²⁴*Kayin'in yedi kez öcü alınacaksa,*

Lemek'in yetmiş yedi kez öcü alınmalı.”

²⁵*Adem karısıyla yine yattı. Havva bir erkek çocuk doğurdu. “Tanrı Kayin'in öldürdüğü Habil'in yerine bana başka bir oğul başısladı” diyerek çocuğa Şit adını verdi. ²⁶Şit'in de bir oğlu oldu, adını Enoş koydu.*

O zaman insanlar RAB'bi adıyla çağırmaya başladı.

AÇIKLAMA: Burada okuduğumuz vahşet çoğumuzu şaşırtmıyor çünkü benzerini her gün haberlerde okuyoruz. Ama şunu unutmamalıyız ki Kayin bunun benzerini ne gazetelerde ne de televizyonda gördü. Peki bu hırs, bu öfke ve nefret nereden geldi? Anlaşılan Adem'in bulaştığı günah virüsü oğluna da geçti. Günah ve ölüm nesilden nesle geçmeye başladı. Peki sorun neydi? Bir önceki bölümde Tanrı, Kendisine yaklaşmak için, insanlara kurban kesmeleri gerektiğini öğretti. Habil Rabbin talimatına uydu ama Kayin asiydi o yüzden kendi bildiğini yaptı. Tanrı sununu reddedince Kayin çok öfkelendi. Rab hemen onu günaha karşı uyardı ve ikinci bir fırsat tanıdı. Kayin'in iki seçeneği vardı: alçakgönüllülük takınıp Tanrı'ya uyabilirdi ya da öfkesine yenilip Şeytan'a uyabilirdi. Ne yazık ki günaha egemen olmak yerine ona boyun eğdi ve bu onu öz kardeşini öldürmeye kadar götürdü. Ama orada bitmedi – Tanrı karşısına çıkınca, yaptıklarını yalanlayarak pişkin bir şekilde Rab'be bile çıktı. Burada günahın acı süreci ve sonucu görebiliyoruz. Basit bir itaatsizlik ve kıskançlıkla başlayan günah cinayete kadar sürükleyebilir insanı. (bkz.1.Yuhanna 3:12)

Ardından Rab Kayin'i cezalandırıyor. Onu toprağın laneti altına koyarak ömür boyu ailesinden uzak aylak aylak dolaşmaya mahkum eder. Kayin'in itirazı üzerine Rab yine de onu koruyan bir işaret verir. Sonuç olarak Kayin 'aylak' anlamına gelen Nod topraklarına sürülür. Kayin'in soyu orada türemeye başlar. Bu noktada bir çoğumuz Kayin'in karısı nereden geldi diye merak eder. Büyük olasılıkla ya bir kardeşiyle ya da bir kuzeniyle evlenmiştir. Adem ve Havva'nın daha pek çok çocukları olmuştu (Yaratılış 5:4). Yakın akraba evliliği

ancak binlerce sene sonra Musa Şeriatı döneminde yasaklandı. Nedeni de yakın akraba evlilikleri zararlı mutasyonların olasılığını yükseltir. Ama buna o zaman için günah demek yanlış olur yalnız zararlı olabileceğinden önerilmemektedir. Kayın'den çıkan nesle baktığımızda isyanların çoğaldığını görebiliyoruz. Daha sonra bir torunu olan Lemek iki kadınla evlenir. Dahası birini öldürdü diye karşılarında övünür. Anlaşılan nesiller geçtikçe insanlık iyiliğe doğru değil isyana kayıp gidiyor. Bu arada önemli bir ayrıntı daha var: İlk müzik aletleri yapan ve tunçla demirden çeşitli kesici aletler yapan insanlarla karşılaşırız. Bu çok önemli bir gelişme. Ne yazık ki çoğumuz evrim teorisi uyarınca eski nesillerin çok ilkel ve barbarca yaşadıklarını sanıyoruz. Ancak burada görüyoruz ki tufandan önceki insanlar kendilerini çok geliştirmiş gayet medeni bir düzen kurmuşlardı.

Bölümün son ayetlerinde Adem ve Havva'nın Şit isminde üçüncü çocuğuyla karşılaşırız. Onun nesli Kayın'den çok farklı olup Tanrı'yı yürekten arayan bir soydu. Kısacası Adem'in günahından sonra yeryüzünde çok karışık bir portre oluştu. Günah ve ölüm Adem'le yetinmeyip nesline bulaşıyor ve yeryüzünü karıştırıyor. Tüm bunlara rağmen yine de Tanrı'yı arayan insanlar vardı.

ADEM'İN SOYU

Yaratılış 5:1-32

^{1*} Adem soyunun öyküsü: Tanrı insanı yarattığında onu kendine benzer kıldı. ^{2*} Onları erkek ve dişi olarak yarattı ve kutsadı. Yaratıldıkları gün onlara "İnsan" adını verdi. ³ Adem 130 yaşındayken kendi suretinde, kendisine benzer bir oğlu oldu. Ona Şit adını verdi. ⁴ Şit'in doğumundan sonra Adem 800 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ⁵ Adem toplam 930 yıl yaşadıktan sonra öldü.

⁶ Şit 105 yaşındayken oğlu Enoş doğdu. ⁷ Enoş'un doğumundan sonra Şit 807 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ⁸ Şit toplam 912 yıl yaşadıktan sonra öldü.

⁹ Enoş 90 yaşındayken oğlu Kenan doğdu. ¹⁰ Kenan'ın doğumundan sonra Enoş 815 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹¹ Enoş toplam 905 yıl yaşadıktan sonra öldü.

¹² Kenan 70 yaşındayken oğlu Mahalalel doğdu. ¹³ Mahalalel'in doğumundan sonra Kenan 840 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹⁴ Kenan toplam 910 yıl yaşadıktan sonra öldü.

¹⁵ Mahalalel 65 yaşındayken oğlu Yeret doğdu. ¹⁶ Yeret'in doğumundan sonra Mahalalel 830 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ¹⁷ Mahalalel toplam 895 yıl yaşadıktan sonra öldü.

¹⁸ Yeret 162 yaşındayken oğlu Hanok doğdu. ¹⁹ Hanok'un doğumundan sonra Yeret 800 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁰ Yeret toplam 962 yıl yaşadıktan sonra öldü.

^{21*} Hanok 65 yaşındayken oğlu Metuşelah doğdu. ²² Metuşelah'ın doğumundan sonra Hanok 300 yıl Tanrı yolunda yürüdü. Başka oğulları, kızları oldu. ²³ Hanok toplam 365 yıl yaşadı. ²⁴ Tanrı yolunda yürüdü, sonra ortadan kayboldu; çünkü Tanrı onu yanına almıştı.

²⁵ Metuşelah 187 yaşındayken oğlu Lemek doğdu. ²⁶ Lemek'in doğumundan sonra Metuşelah 782 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ²⁷ Metuşelah toplam 969 yıl yaşadıktan sonra öldü.

²⁸ Lemek 182 yaşındayken bir oğlu oldu. ²⁹ "RAB'bin lanetlediği bu toprak yüzünden çektiğimiz eziyeti, harcadığımız emeği bu çocuk hafifletip bizi rahatlatacak" diyerek çocuğa Nuh^g adını verdi. ³⁰ Nuh'un doğumundan sonra Lemek 595 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu. ³¹ Lemek toplam 777 yıl yaşadıktan sonra öldü.

³² Nuh 500 yıl yaşadıktan sonra Sam, Ham, Yafet adlı oğulları doğdu.

AÇIKLAMA: Bu bölüm Adem'den Nuh'a kadar yaklaşık 1500 yıllık süreci özetler.

Yaratılış kitabında 'soy' kavramı çok önemli çünkü başta Rab 'kadının soyu' ile insanları Şeytan'ın pençelerinden kurtarmaya söz verdi (Yaratılış 3:15). Ne var ki Adem'in ilk oğlu katil olup çıktı. Onun soyu da bir hayli bozuldu. Ancak Tanrı, Adem'e 'Şit' isminde bir oğul daha bağışladı ve soy vaadini onunla sürdürdü. Başta insanların çok uzun ömürlü oldukları dikkatimizi çeker. Sonuçta Adem günah işlememiş olsaydı hiç ölmeyecekti. Ama günah dünyaya girince ölüm de etkisini göstermeye başladı. Bir çokların sandığı aksine ilk insanlar bizimle kıyasla fiziksel ve zihinsel açıdan çok daha güçlüydüler. Tufandan önceki insanlar mağara adamları değildi.

Adem'den sonra altıncı kuşak Hanok çok farklı biridir. İsmi 'adanmış biri' demek. Kayın soyundan gelen Lamek'in tam tersi bir insandı. Hanok Tanrı'yla 300 yıl yürüdü. Burada yürümek demek Tanrı'yla yakın bir ilişkisi vardı demek. Hanok Tanrı'yı yakından tanıyan ve O'na iman eden biriydi. İmanlı yaşantısıyla Tanrı'yı öyle hoşnut etti ki Rab onu mucizevi bir şekilde yanına aldı (İbraniler 11:5). Bu çok önemli bir emsaldir çünkü Adem'den sonra herkes ölüyordu ancak Hanok imanından ötürü ölümü tatmadan kurtulabildi. Kutsal Kitap'a göre Hanok ilk 'peygamberlik' edendi (Yahuda 14). Nuh tufanından önce insanları uyarıyor ve Mesih'in görkemli gelişini müjdeliyordu. İlginç bir ayrıntı daha var: Hanok'un oğluna verdiği 'Metuşelah' ismi, 'ölümü getirecek' anlamına gelir. Peki oğlunun ölümü neyi getirecek? Verilen yılları hesapladığımızda Metuşelah'ın tufan koptuğu yıl öldüğü anlaşılıyor. Büyük olasılıkla babası Hanok oğlunun ismini tufanın bir belirtisi olarak bıraktı. Metuşelah'ın herkesten daha uzun yaşaması da (969 yıl) **Tanrı'nın büyük sabrını hatırlatır**(2.Petrus 3:9).

Daha sonra Nuh'la karşılaşıyoruz. Babası Lamek hayatı insanlara ferahlık getirsin diye oğluna 'rahatlık' anlamına veren Nuh ismini verdi. Anlaşılan o zamana kadar insanlık öyle bozuldu ki Tanrı'yı seven Şit soyu bir çözüm arıyorlardı. Nihai çözüm Nuh'la birlikte geldi ama bekledikleri gibi bir çözüm değildi. Genel olarak tufandan önceki çağda bir yandan insanın gittikçe günaha battığını görüyoruz, fakat öbür yandan Hanok ve Nuh gibi insanların Tanrı'ya yöneldiğini de fark ediyoruz. İlginçtir ki İsa Mesih kıyametten önceki günleri Nuh'un günlerine benzetir: '*Nuh'un gemiye bindiği güne dek, tufandan önceki günlerde insanlar yiyip içiyor, evlenip evlendiriliyorlardı. Tufan gelinceye, hepsini süpürüp götürünceye dek başlarına geleceklerden habersizdiler. İnsanoğlu'nun gelişi de öyle olacak* (Matta 24:38-39).' Acaba bizler Hanok gibi '**Tanrı'yla yürüyen'** kutsal soydan mıyız yoksa dünyanın akıntısına kapılıp gidenlerden miyiz? Gelecek kıyametten tek kurtuluş Hanok'un yaptığı gibi Mesih'e inanıp Tanrı'nın yoluna sadık kalmaktır.

TANRI OĞULLARI

Yaratılış 6:1-8

¹Yeryüzünde insanlar çoğalmaya başladı, kızlar doğdu. ²İlahi varlıklar insan kızlarının güzelliğini görünce beğendikleriyle evlendiler. ³RAB, "Ruhum insanda sonsuza dek kalmayacak, çünkü o ölümlüdür" dedi, "İnsanın ömrü yüz yirmi yıl olacak." ⁴İlahi varlıkların insan kızlarıyla evlenip çocuk sahibi oldukları günlerde ve daha sonra yeryüzünde Nefiller vardı. Bunlar eski çağ kahramanları, ünlü kişilerdi.

^{5*}RAB baktı, yeryüzünde insanın yaptığı kötülük çok, akli fikri hep kötülükte. ⁶İnsanı yarattığına pişman oldu. Yüreği sızladı. ⁷"Yarattığım insanları, hayvanları, sürüngenleri, kuşları yeryüzünden silip atacağım" dedi, "Çünkü onları yarattığıma pişman oldum." ⁸Ama Nuh RAB'bin gözünde lütuf buldu.

AÇIKLAMA: Tufandan önceki çağ ile ilgili bilgilerimiz kısıtlıdır ama sandığımızdan çok daha gelişmiş bir medeniyete sahip oldukları muhtemeldir. Dahası günah konusunda o kadar ileri gittiler ki Tanrı'nın sabrını taşırmayı başardılar. Bu bölümde geçen 'İlahi varlıklar' ve 'Nefiller' her zaman büyük ilgi odağı ve tartışma sebebi olmuştur. Eski Antlaşmanın yazıldığı dilde, İbranice'de, esas 'Tanrı oğulları' diye geçiyor. Kimisi bunların düşmüş melekler yani cinler olduğunu düşünüyor, kimisi Şit'in soyundan gelenler olduğunu savunur. Öncelikle belirtmeliyiz ki Eski Antlaşma'da bu isim yalnızca meleklerle ilgili olarak geçer (Eyüp 1:6, 2:1, 38:7). Ancak Yaratılış'ta söz konusu olan 'Tanrı oğulları' kızlarla ilişki kurarak günah işlediler ve Matta 22:30'dan meleklerin evlenemediklerini okuyoruz. Yine de İncil'in başka ayetlerinden burada adı geçenlerin 'söz dinlemeyen ruhlar' olduğunu görüyoruz (1.Petrus 3:20). Daha sonra Petrus günah işleyen bu meleklerin karanlıkta zincire vurulduklarını belirtir (2.Petrus 2:4). Sonra Yahuda şöyle yazar: 'Yetkilerinin sınırı içinde kalmayıp kendilerine ayrılan yeri terk etmiş olan melekleri, büyük yargı günü için çözülmez bağlarla bağlayarak karanlığa hapsedti'(Yahuda 6-7). Bütün bunları bir araya getirdiğimizde Yaratılış 6'da geçen 'Tanrı oğulları'nın kötü ruhlar yani Şeytanın isyanına katılan düşmüş melekler olduğunu anlıyoruz. Ama yine bu soruya takılıyoruz: Bu kötü ruhlar insanların kızlarıyla nasıl ilişkiye girdiler? Tam olarak emin olmasak da cinlerin insanların içine girip onları tümünden ele geçirebileceklerini biliyoruz (bkz. Markos 5). Aynı zamanda cinlerle uğraşan bazı insanların cinlerle bir tür evlilik kurduklarına şahit olmuşumdur. Neticede Yaratılış'ta tarif edilen bu ilişkilerin sonucunda 'Nefiller' yani 'düşmüş kişiler' ortaya çıktığını okuyoruz. İlginçtir ki Nefiller aynı zamanda 'devler' olarak biliniyor (Ç.Sayım 13:32-33) o yüzden bazı arkeoloğun geçmiş çağa ait dev iskeletler keşfetmeleri ilgimizi uyandırır. Sonuç olarak başta belirttiğimiz gibi Kutsal Kitap bu konuyla ilgili çok sınırlı bilgi aktarır. Ancak büyük tufana

sebepler olan son nesille ilgili şunu sezebiliriz ki sıradan ilişkilerle yetinmeyip her türlü çarpık ve cinli ilişkilere başvurdukları için Tanrı dünyayı silip süpürmek zorunda kaldı. (bkz. Luka 17:27, 1.Timoteos 4:1-2) Ayrıca Tanrı dünyayı bir kere cezalandırdığı gibi günah yine aynı seviyeye geldiğinde bir daha cezalandıracağını biliyoruz (2.Petrus 3:6-7).

Noah's Preaching Scorned, by Harry Anderson, © IRI

Bu sırada Tanrı'yı arayan ve O'nu hoşnut etmeye çalışan bir tek Nuh kaldı. İnsanın akli fikri hep kötülükte olduğu o dönemde Rab'bin gözünde bir tek Nuh doğruydı. Bu onun kusursuz ya da günahsız olduğu anlamına gelmez ancak diğer insanlarla kıyasla doğru olduğunu ve daha önemlisi Tanrı'nın lütfuna eriştiğini görüyoruz. Bu sırada Rab bütün dünyayı temizlemeye karar verdiğinde *'insanı yarattığıma pişman oldum'* demesi kafamızı karıştırabilir. Tanrı insan değil ki pişman olsun – doğru. Ancak Tanrı duygusuz da değil. Burada Tevrat, Tanrı'nın davranışlarını bizim insan olarak algılayabileceğimiz şekilde iletir. Esas Tanrı'nın hissettiği üzüntüyü dile getirmeye çalışıyor. Kutsal Kitap'ın bir çok yerinde Tanrı'nın yaptıklarını insani ifadelerle iletir: 'Tanrı yürüdü' ya da 'Elini uzattı' o yüzden bu bizi şaşırtmamalı çünkü O sadece bize yakınlık göstermeye çalışıyor.

NUH'UN GEMİSİ

Yaratılış 6:9-22

^{9*} Nuh'un öyküsü şöyledir: Nuh doğru bir insandı. Çağdaşları arasında kusursuz biriydi. Tanrı yolunda yürüdü. ¹⁰ Üç oğlu vardı: Sam, Ham, Yafet. ¹¹ Tanrı'nın gözünde yeryüzü bozulmuş, zorbalıkla dolmuştu. ¹² Tanrı yeryüzüne baktı ve her şeyin ne denli bozulduğunu gördü. Çünkü insanlar yoldan çıkmıştı.

¹³ Tanrı Nuh'a, "İnsanlığa son vereceğim" dedi, "Çünkü onlar yüzünden yeryüzü zorbalıkla doldu. Onlarla birlikte yeryüzünü de yok edeceğim. ¹⁴ Kendine gofer ağacından bir gemi yap. İçini dışını ziftle, içeriye kamaralar yap. ¹⁵ Gemiye şöyle yapacaksın: Uzunluğu üç yüz, genişliği ellik^k, yüksekliği otuz arşın olacak. ¹⁶ Pencere de yap, boyu yukarıya doğru bir arşını^m bulsun. Kapıyı geminin yan tarafına koy. Alt, orta ve üst güverteler yap. ¹⁷ Yeryüzüne tufan göndereceğim. Göklerin altında soluk alan bütün canlıları yok edeceğim. Yeryüzündeki her canlı ölecek. ¹⁸ Ama seninle bir antlaşma yapacağım. Oğulların, karın, gelinlerinle birlikte gemiye bin. ¹⁹ Sağ kalabilmeleri için her canlı türünden bir erkek, bir dişi olmak üzere birer çifti gemiye al. ²⁰ Çeşit çeşit kuşlar, hayvanlar, sürüngenler sağ kalmak için çiftler çiftler sana gelecekler. ²¹ Yanına hem kendin, hem onlar için yenebilecek ne varsa al, ilerde yemek üzere depola."

^{22*} Nuh Tanrı'nın bütün buyruklarını yerine getirdi.

AÇIKLAMA: Rab, Nuh'a koca bir gemi yapmasını buyurdu çünkü bütün yeryüzünü büyük bir tufanla yok etmeye karar verdi. Ama neden? Çünkü insanlık öyle ahlaksızlığa battı ki düzmesi imkansızdı. Ama Tanrı'nın kurtuluş vaadi duruyordu o yüzden Nuh'u ve ailesini esirgemeye karar verdi. Nuh mükemmel değildi ama çağdaşlarına kıyasla doğru bir insandı. Nuh, dedesi Hanok gibi 'Rab'le yürüdü' o yüzden Tanrı ondan hoşnuttu. Sonra Rab yapacağı geminin bütün özelliklerini sıraladı. Su kaçırmasın diye ziftle kaplanacaktı. Uzunluğu 300, genişliği 50, ve yüksekliği 30 arşın olacaktı. Bir arşın yaklaşık 45 santimdir. Bu halde geminin uzunluğu 135, genişliği 22,5 ve yüksekliği 13,5 metreydi. Geminin uzunluğu yaklaşık bir buçuk futbol sahası kadardı. Tanrı, Nuh'un her hayvandan çiftler ve temiz hayvandan yedişer tane almasını buyurdu. Peki, bu kadar hayvan gemiye nasıl sığacaktı?

Öncelikle geminin esas büyüklüğünü saptamalıyız. Üç kattan oluşan geminin alanı yaklaşık 29,000 metre kareydi. Tahminlere göre 569 tren vagonu sığabiliyordu. Yani küçük bir tekne değildi. Ayrıca hayvanlara baktığımızda büyük çoğunluğu (yak. %95'i) küçük böcek türünden oluştuğunu biliyoruz. Diğer hayvanlara gelince her türün çeşitlerinden değil türün birer örneği yeterliydi. Küçük böcekler türü hariç hayvanların aşağı yukarı 17,600 türü var.

Çifter çifter gemiye bindiler diye ikiye çarpsak ve soyu tükenmiş hayvanlar için yine ikiye çarpsak 70,400 gibi bir sayıya varıyoruz. Aynı zamanda ortalama tüm hayvanların boyutu bir koyun kadar olduğunu hatırlayalım. Bu geminin ancak yarısını doldurur! Peki dinozorlar ne oldu? Onları hep büyük ve korkutucu halleriyle tanıyoruz ama şunu unutmamalıyız ki çoğu o kadar büyük değildi. Aynı zamanda Nuh onların büyüklerini değil, yavrularını ya da yumurtalarını rahatlıkla yanına alabiliyordu. Daha sonra tükenmelerinin sebebi de yeterince yemek bulamamalarıydı. Çünkü daha sonra okuyacağımız gibi başlangıçta dünyayı çevreleyen sulu kubbe çökünce yeryüzünün tropikal iklim şartları değişti o yüzden dinozorların türü tükenmeye başladı.

Geminin tüm ayrıntıları bir yana esas bizi şaşırtan Nuh'un imanı olmalı. İncil der ki: *'İman sayesinde Nuh, henüz olmamış olaylarla ilgili olarak Tanrı tarafından uyarılınca, Tanrı kokusuyla ev halkının kurtuluşu için bir gemi yaptı (İbraniler 11:7)'* Anladığımız kadarıyla tufandan önce henüz yağmur yağmamıştı; yeryüzü yerden yükselen buharla sulanıyordu. (Yaratılış 2:6) O yüzden Tanrı, yağmur yağacak ve tüm yeryüzü su altında kalacak deyince, Nuh'un buna inanması kolay olmamıştı. Ayrıca geminin yapımı bazı tahminlere göre 100 yıl sürmüş olabilir. Bu kadar büyük ve çılgın bir projeye kim yüz yılını verir? Etrafındaki insanların Nuh'la nasıl dalga geçtiklerini tahmin edebiliriz...ta ki gök gürlemeye başlayana kadar. Aynı şekilde Kutsal Kitap dünyanın ikinci bir yıkıma uğrayacağını ve Nuh'un gününde olduğu gibi insanların alay edeceklerini belirtir (2.Petrus 3:3-7). Bu defa bir gemi olmayacak çünkü dünya suyla değil ateşle yargılanacak. Tek kurtuluş İsa Mesih'e sığınmak. Şimdilik kimse mahvolmasın diye Rab sabrediyor ancak çok geç olmadan bu lütfunu kurtuluş fırsatı saymalıyız.

BÜYÜK TUFAN

Yaratılış 7:1-24

¹RAB Nuh'a, "Bütün ailenle birlikte gemiye bin" dedi, "Çünkü bu kuşak içinde yalnız seni doğru buldum
²⁻³Yeryüzünde soyları tükenmesin diye, yanına temiz sayılan hayvanlardan erkek ve dişi olmak üzere yedişer çift, kirlili sayılan hayvanlardan birer çift, kuşlardan yedişer çift al. ⁴Çünkü yedi gün sonra yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdıracağım. Yarattığım her canlıyı yeryüzünden silip atacağım."
⁵Nuh RAB'bin bütün buyruklarını yerine getirdi.

⁶Yeryüzünde tufan koptuğunda Nuh altı yüz yaşındaydı. ^{7*}Nuh, oğulları, karısı, gelinleri tufandan kurtulmak için hep birlikte gemiye bindiler. ⁸⁻⁹Tanrı'nın Nuh'a buyurduğu gibi temiz ve kirlili sayılan her tür hayvan, kuş ve sürüngenden* erkek ve dişi olmak üzere birer çift Nuh'a gelip gemiye bindiler. ¹⁰Yedi gün sonra tufan koptu.

^{11*}Nuh altı yüz yaşındayken, o yılın ikinci ayının on yedinci günü enginlerin bütün kaynakları fışkırdı, göklerin kapakları açıldı. ¹²Yeryüzüne kırk gün kırk gece yağmur yağdı.

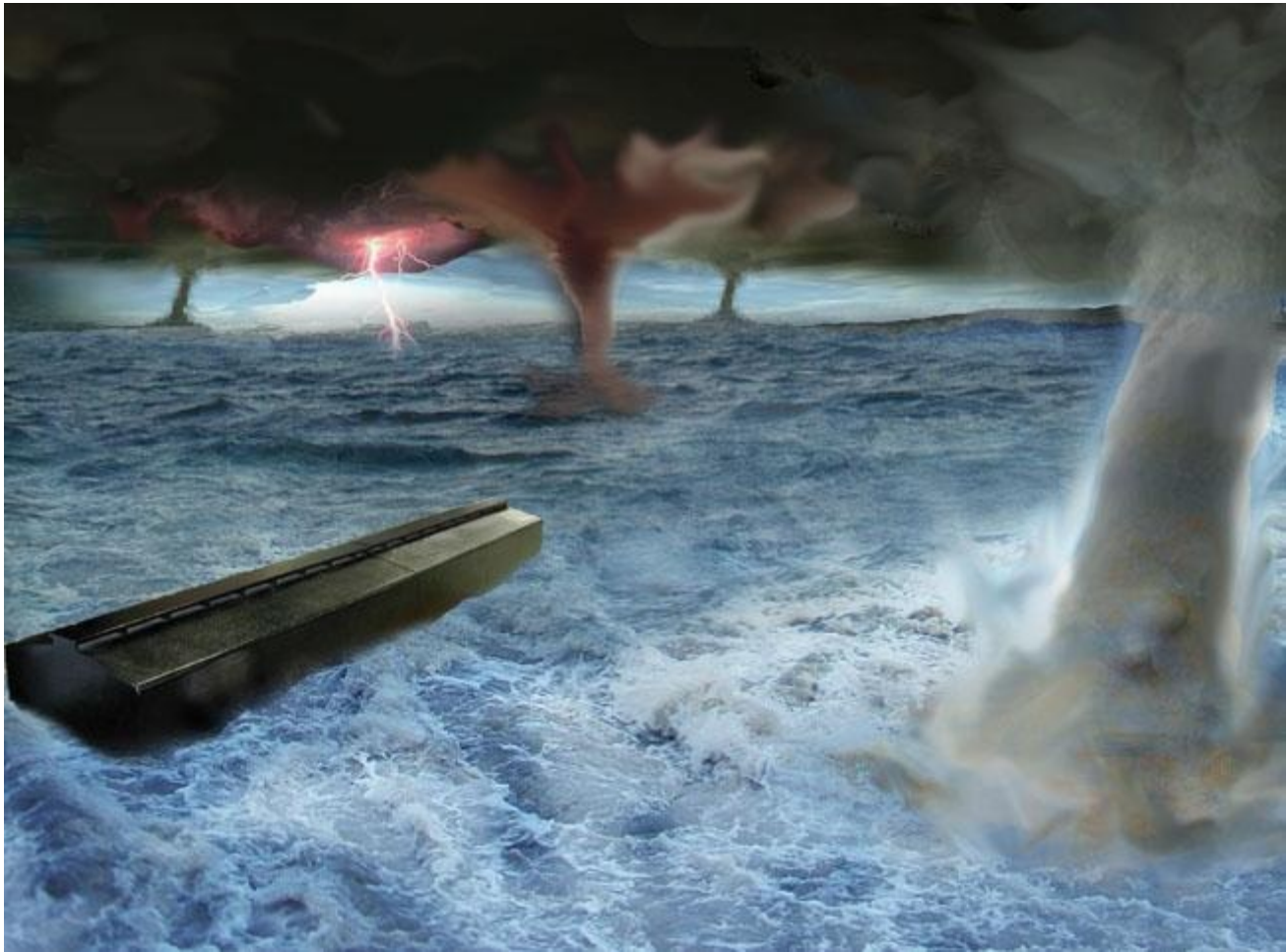
¹³Nuh, oğulları Sam, Ham, Yafet, Nuh'un karısıyla üç gelini tam o gün gemiye bindiler. ¹⁴Onlarla birlikte her tür hayvan –evcil hayvanların, sürüngenlerin, kuşların, uçan yaratıkların her türü– gemiye bindi. ¹⁵Suluk alan her tür canlı çiftler çiftler Nuh'un yanına gelip gemiye bindi. ¹⁶Gemiye giren hayvanlar Tanrı'nın Nuh'a buyurduğu gibi erkek ve dişiydi. RAB Nuh'un ardından kapıyı kapadı.

¹⁷Tufan kırk gün sürdü. Çoğalan sular gemiyi yerden yukarı kaldırdı. ¹⁸Sular yükseldi, çoğaldıkça çoğaldı; gemi suyun üzerinde yüzmeye başladı. ¹⁹Sular öyle yükseldi ki, yeryüzündeki bütün yüksek dağlar su altında kaldı. ²⁰Yükselen sular dağları on beş arşın aştı. ²¹⁻²²Yeryüzünde yaşayan bütün canlılar yok oldu; kuşlar, evcil ve yabani hayvanlar, sürüngenler, insanlar, suluk alan bütün canlılar öldü. ²³RAB insanlardan evcil hayvanlara, sürüngenlerden kuşlara dek bütün canlıları yok etti, yeryüzündeki her şey silinip gitti. Yalnız Nuh'la gemidekiler kaldı. ²⁴Sular yüz elli gün boyunca yeryüzünü kapladı.

AÇIKLAMA: Kutsal Kitap tüm dünyayı kapsayan korkunç bir tufandan söz eder. Nuh ile ailesi yıllarca uğraştılar ve sonunda Tanrı'nın buyurduğu gibi koca bir gemi inşa ettiler. Sonra Rab onlara her türlü hayvan yolladı ve gemiyi doldurdu. En sonunda Nuh ve ailesi, toplam sekiz kişi, gemiye bindiler ve Rab kapıyı kapadı. Ardından tufan koptu; hem göklerden yağmur yağmaya başladı hem de yeryüzünden sular fışkırdı. Peki bu sular tüm dünyayı kaplamaya yeterli mi? Bazıları tufanın küresel değil bölgesel olduğunu savunur. Ama Kutsal Kitap'ta geçen ifadeler çok net ve açık: 'Sular öyle yükseldi ki, yeryüzündeki bütün yüksek dağlar su altında kaldı (7:19).' Yine bu kadar su nereden geldi? Öncelikle şunu anlamalıyız ki tufandan önceki dünya çok

farklıydı. Daha önce belirttiğimiz gibi dünyayı saran sulu bir kubbe ya da çardak söz konusuydu. Kırk gün boyunca durmadan yağan yağmur muhtemelen sulu çardağın çökmesi sonucunda oldu. Ayrıca yerin dibinden fıskıran suların da büyük etkisi oldu. Son olarak tufandan önce büyük olasılıkla dağlar bugün olduğu gibi o kadar yüksek değildi. 104. Mezmur dağların oluşunu şöyle anlatır: *'Engini ona bir giysi gibi giydirdin, sular dağların üzerinde durdu. Sen kükreyince sular kaçtı, göğü gürletince hemen çekildi. Dağları aşırp derelere aktı, onlar için belirlediğin yerlere doğru (6-8).'* Anlaşılan tufan sırasında sadece büyük fırtına kopmadı, bütün yeryüzü yerinden oynadı. Büyük depremler sonucunda tsunamiler oldu, kıtalar suyun altına indi ve daha sonra yeni bir şekil alarak tekrar yüzeye çıktı. O yüzden İncil'de Petrus imansızlar için şöyle yazar. *'Yerin sudan ve su aracılığıyla şekillendiğini bile bile unutuyorlar(2.Petrus 3:6).'* Evet, tufan dünyayı tümünden yıktı ve ona yeni bir şekil verdi.

Yine bazıları tufan deyince eski bir efsane sanıyor. Hatta Gilgamiş Destanı gibi eski yazılarda bir benzeri geçmesine dikkat çekerek bunun mitolojik bir hikâye olduğunu savunur. Aslında tufanla ilgili çok eskiden beri hemen hemen her toplumda benzer efsaneler ve hikayeler olduğu doğru. Bu da Kutsal Kitap'ın anlattıklarını çürütmek yerine esas yazdıklarına destek katıyor. Bir atasözümüz var: Ateşin olmadığı yerden duman çıkmaz. Kutsal Kitap'ın anlattığı gibi bütün dünyayı kapsayan büyük bir tufan olmasaydı o zaman antik medeniyetlerin yazıları ondan hiç söz etmezlerdi. Ancak farklı ulusların tarihi kaynaklarını karıştırdığımızda bir çoğunda büyük bir tufan ve gemiyle kurtulan bir ailenin hikayesi var. Dahası var, Cinlerin eski kayıtlarında gemiyi yapanın adı 'Nu-wah' diye geçiyor. Bu tesadüf olamaz. Anlaşılan şu ki bu olay asırlarca bir sonraki nesillere aktarılmıştır, öyle ki bugün henüz ilkel şartlarda yaşayan birçok kabilenin inanışında büyük tufanla ilgili bilgilere hala rastlanmaktadır. Buna jeolojik bazı ilginç kanıtlar da ekleyebiliyoruz. Bugün dünyanın bir çok yüksek dağında hala deniz kabukları ve benzer deniz canlılarının kalıntıları bulunmaktadır. Bu ancak küresel bir tufan sonucu olabilir. Evet, büyük tufan sadece bir hikaye değil – aslında dünyanın ikinci yıkılışını yaşayacak sonraki nesiller için büyük ibrettir.

TUFANIN SONU

Yaratılış 8:1-22

¹Sonra Tanrı Nuh'u ve gemideki evcil ve yabani hayvanları anımsadı. Yeryüzünde bir rüzgar estirdi, sular alçalmaya başladı. ²Enginlerin kaynakları, göklerin kapakları kapandı. Yağmur dindi. ³Sular yeryüzünden çekilmeye başladı. Yüz elli gün geçtikten sonra sular azaldı. ⁴Gemi yedinci ayın* on yedinci günü Ararat dağlarına oturdu. ⁵Sular onuncu aya kadar sürekli azaldı. Onuncu ayın birinde dağların doruğu görüldü.

⁶Kırk gün sonra Nuh yapmış olduğu geminin penceresini açtı. ⁷Kuzgunu dışarı gönderdi. Kuzgun sular kuruyuncaya kadar dönmedi, uçup durdu. ⁸Bunun üzerine Nuh suların yeryüzünden çekilip çekilmediğini anlamak için güvercini gönderdi. ⁹Güvercin konacak bir yer bulamadı, çünkü her yer suyla kaplıydı. Gemiye, Nuh'un yanına döndü. Nuh uzanıp güvercini tuttu ve gemiye, yanına aldı. ¹⁰Yedi gün daha bekledi, sonra güvercini yine dışarı saldı. ¹¹Güvercin gagasında yeni kopmuş bir zeytin yaprağıyla akşamleyin geri döndü. O zaman Nuh suların yeryüzünden çekilmiş olduğunu anladı. ¹²Yedi gün daha bekledikten sonra güvercini yine gönderdi. Bu kez güvercin geri dönmedi.

¹³Nuh altı yüz bir yaşındayken, birinci ayın birinde yeryüzündeki sular kurudu. Nuh geminin üstündeki kapağı kaldırınca toprağın kurumuş olduğunu gördü. ¹⁴İkinci ayın yirmi yedinci günü toprak tümüyle kurumuştur.

¹⁵⁻¹⁶Tanrı Nuh'a, "Karın, oğulların ve gelinlerinle birlikte gemiden çık" dedi, ¹⁷"Kendinle birlikte bütün canlıları, kuşları, hayvanları, sürüngenleri* de çıkar. Üresinler, verimli olsunlar, yeryüzünde çoğalsınlar."

¹⁸Nuh karısı, oğulları ve gelinleriyle birlikte gemiden çıktı. ¹⁹Bütün hayvanlar, sürüngenler, kuşlar, yeryüzünde yaşayan her tür canlı da gemiyi terk etti.

²⁰Nuh RAB'be bir sunak yaptı. Orada bütün temiz sayılan hayvanlarla kuşlardan yakmalık sunular sundu. ²¹Güzel kokudan hoşnut olan RAB içinden şöyle dedi: "İnsanlar yüzünden yeryüzünü bir daha lanetlemeyeceğim. Çünkü insan yüreğindeki eğilimler çocukluğundan beri kötüdür. Şimdi yaptığım gibi bütün canlıları bir daha yok etmeyeceğim.

²²"Dünya durdukça

Ekin ekmek, biçmek,

Sıcak, soğuk,

Yaz, kış,

Gece, gündüz hep var olacaktır."

AÇIKLAMA: Tam 150 gün boyunca bütün dünya su altındaydı. Sonra sular çekilmeye başladı ve Nuh'un gemisi Ararat dağlarına oturdu. Burada adı geçen dağın nerede olduğu konusunda büyük tartışmalar ve hala devam eden arkeolojik çalışmalar var. Hatta bir kaç sene önce ünlü Ararat (Ağrı) Dağı'na çıkacak bir keşif takımı beni tercüman olarak çağırdı. Ne yazık ki kilisede görev yaptığım için devlet dağa çıkmama izin vermedi, zaten baştan beri gruba rehberlik yapan yerli kişilerle ilgili ciddi şüphelerim vardı. Daha sonra dağın dibinde bir mağarada Nuh'un gemisi bulunduğu iddiası ortaya çıktı. Ama gruba katılan arkeolog arkadaşlarım hepsinin bir fabrikasyon olduğunu anlattı. Uyanık bir rehber antik bir evin tahtalarını alıp dağın dibindeki mağaraya getirdi ve içinde bir kaç büyük gemi kamarası yaptı. Sonra büyük bir meblağ karşılığında gelen Çin grubuna bunu yutturdu, fotoğraflar çekildi, manşetler yayıldı ama hepsi hikâye. Bunun öncesinde Doğubeyazıt'ın doğusunda Durupınar'da da büyük bir gemiye benzer jeolojik bir şekil bulundu. Hatta Nuh'un gemisi levhasını bile koydular. Gerçek şu ki geminin nerede karaya oturduğunu hala kesin olarak bilinmiyor.

Kutsal Kitap'ta verilen bilgilere bakacak olursak onun belirli bir 'Ararat' dağına değil, '*Ararat dağlarına oturdu*' yazıyor. Büyük olasılıkla eski Mezopotamya'nın hemen kuzeyinde bulunan Urartu dağ zinciri demek istiyor. Bu dağ zinciri Ağrı Dağı'na kadar uzanır ama Nuh'un gemisi Kuzey Irak'ta başlayan bu dağ zincirinin her hangi bir tepesine konmuş olabilir. İlginçtir ki eski Yahudi ve Süryani Ortodoks Kilisesi kaynaklarına göre Nuh'un gemisi Cizre'nin kuzeyinde bulunan Cudi Dağına konmuştu. Hatta geçen yüzyılın ilk yıllarına dek düzenli olarak her yıl oraya bir hac yapılırdı. Geminin bazı ağaçlarından bölgedeki bazı Süryani kiliseleri inşa edildiği de rivayet ediliyor. Ne var ki, bölgede yıllarca süren çatışmalardan dolayı Cudi Dağına çıkmak yasaktır. Zaten binlerce sene önce ağaçtan yapılmış bir gemiden çok fazla bir eser kalması neredeyse imkansız.

Suların çekilmesi çok uzun zaman aldı. O yüzden gemidekiler tufanın başlangıcından ancak bir sene sonrasında çıkabildiler. Çıkar çıkmaz Nuh Tanrı'ya bir sunak yaptı. Üzerinde temiz hayvanlardan bir kaçını kurban ederek Rab'be şükranını belirtti. Bunun örneğini atası Adem'den öğrenmiş olması muhtemeldir. Paganların sandığı gibi Tanrı'nın bir hayvanın kanını içtiği yok. Bu ritüelle Nuh Tanrı'nın kurtuluşunu anımsadı. Nuh da günahkar olup kesilen hayvanlar gibi diğer insanlarla yok edilmeyi hak ettiğinin farkındaydı. Ancak Tanrı kendisine lütuf gösterdi ve onu büyük yıkımdan esirgedi. Rab Nuh'un alçakgönüllü şükran sunusundan hoşnut oldu ve dünyayı aynı şekilde bir daha yıkmayacağına söz verdi. İşte Nuh'un imana dayanan bu doğruluğu sayesinde yeni dünyanın mirasçısı oldu.

İKİNCİ BAŞLANGIÇ

Yaratılış 9:1-29

^{1*} Tanrı, Nuh'u ve oğullarını kutsayarak, "Verimli olun, çoğalın yeryüzünü doldurun" dedi, ² "Yerdeki hayvanların, gökteki kuşların tümü sizden korkup ürkecek. Yeryüzündeki bütün canlılar, denizdeki bütün balıklar sizin yönetiminize verilmiştir. ³ Bütün canlılar size yiyecek olacak. Yeşil bitkiler gibi, hepsini size veriyorum.

^{4*} "Yalnız kanlı et yemeyeceksiniz, çünkü kan canı içerir. ⁵ Sizin de kanınız dökülürse, hakkınızı kesinlikle arayacağım. Her hayvandan hesabını soracağım. Her insandan, kardeşinin canına kıyan herkesten hakkınızı arayacağım.

^{6**} "Kim insan kanı dökerse,

Kendi kanı da insan tarafından dökülecektir.

Çünkü Tanrı insanı kendi suretinde yarattı.

^{7*} Verimli olun, çoğalın.

Yeryüzünde üreyin, artın."

⁸ Tanrı Nuh'a ve oğullarına şöyle dedi: ⁹⁻¹⁰ "Sizinle ve gelecek kuşaklarınızla, sizinle birlikteki bütün canlılarla –kuşlar, evcil ve yabani hayvanlar, gemiden çıkan bütün hayvanlarla– antlaşmamı sürdürmek istiyorum. ¹¹ Sizinle antlaşmamı sürdüreceğim: Bir daha tufanla bütün canlılar yok olmayacak. Yeryüzünü yok eden tufan bir daha olmayacak."

¹² Tanrı şöyle sürdürdü konuşmasını: "Sizinle ve bütün canlılarla kuşaklar boyu sonsuza dek sürecek antlaşmamın belirtisi şu olacak: ¹³ Yayımı bulutlara yerleştireceğim ve bu, yeryüzüyle aramdaki antlaşmanın belirtisi olacak. ¹⁴ Yeryüzüne ne zaman bulut göndersem, yayım bulutların arasında ne zaman görünse, ¹⁵ sizinle ve bütün canlı varlıklarla yaptığım antlaşmayı anımsayacağım: Canlıları yok edecek bir tufan bir daha olmayacak. ¹⁶ Ne zaman bulutlarda yay görünse, ona bakıp yeryüzünde yaşayan bütün canlılarla yaptığım sonsuza dek geçerli antlaşmayı anımsayacağım."

¹⁷ Tanrı Nuh'a, "Kendimle yeryüzündeki bütün canlılar arasında sürdüreceğim antlaşmanın belirtisi budur" dedi.

¹⁸ Gemiden çıkan Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet idi. Ham Kenan'ın babasıydı. ¹⁹ Nuh'un üç oğlu bunlardı. Yeryüzüne yayılan bütün insanlar onlardan üredi.

²⁰ Nuh çiftçiydi, ilk bağı o dikti. ²¹ Şarap içip sarhoş oldu, çadırının içinde çırılçıplak uzandı. ²² Kenan'ın babası olan Ham babasının çıplak olduğunu görünce dışarı çıkıp iki kardeşine anlattı. ²³ Sam'la Yafet bir giysi alıp omuzlarına attılar, geri geri yürüyerek çıplak babalarını örttüler. Babalarını çıplak görmemek için yüzlerini öbür yana çevirdiler. ²⁴ Nuh ayılınca küçük oğlunun ne yaptığını anlayarak, ²⁵ şöyle dedi:

“Kenan'a lanet olsun,

Köleler kölesi olsun kardeşlerine.

²⁶Övgüler olsun Sam'ın Tanrısı RAB'be,

Kenan Sam'a kul olsun.

²⁷Tanrı Yafet'e^o bolluk versin,

Sam'ın çadırlarında yaşasın,

Kenan Yafet'e kul olsun.”

²⁸Nuh tufandan sonra üç yüz elli yıl daha yaşadı. ²⁹Toplam dokuz yüz elli yıl yaşadıktan sonra öldü.

AÇIKLAMA: Tufandan sonra Rab, Nuh ve ailesini kutsayarak ‘Yeni dünya’ya ikinci bir şans veriyor. Ne var ki gördüğümüz gibi çok ileri gitmeden günah yine çirkin başını kaldırıyor. Demek ki yeryüzündeki tüm pislikler yok edilse de günahın izini tümünden silmek mümkün değil. Çünkü günah esasında insanın içindedir. Anlaşılan günah Nuh’un ailesiyle birlikte gemiye binip kendini kurtarmayı başardı.

Bu bölüm Yaratılış’ın ilk üç bölümüyle çok önemli bazı paralellikler sergiliyor. İlk Tanrı dünyayı yeniden formatlıyor. Adem’e söylediği gibi, Nuh’a da ‘Verimli olun, çoğalıp yeryüzünü doldurun’ diye buyruk verir. Sonra bazı yenilikler de yapar. İnsanlara hayvanın etini yemek olarak veriyor. Mangal sevenler buna çok sevinmeli çünkü anlaşılan şu ki tufandan önceki insanlar et yemezlerdi (Yar. 1:29). Ama kanlı et yemelerini kesinlikle yasaklıyor. Nedeni de çok önemli: ‘kan canı içerir.’ Bu çok önemli bir prensip – hayvanın ve insanın kanı onun hayatını temsil eder. Rab bundan sonra dökülen kanın hesabını soracağına söz verir. Ayrıca ‘kim insan kanı dökerse, kendi kanı da insan tarafından dökülecektir’ sözüyle daha sonra insanlar arasında kurulan hükümetlere verilecek idam hakkını ima ediyor. Böylece Rab, Nuh’la antlaşma yaparak dünyaya yeni bir düzen veriyor. Bu antlaşmanın belirtisi ya da sembolü de gökkuşağıdır. Tanrı yayını göklere asarak dünyayı suyla bir daha yargılamayacağına söz verdiğini belirtiyor. Ayrıca fırtınadan sonra çıkagelen rengarenk gökkuşağı Rab’bin bütün insanlara lan harika lütfunu anımsatır. İşte burada dünyaya verilen format bugüne kadar sürüyor.

Ne var ki, yukarıda belirttiğimiz gibi, günah hemen etkisini göstermeye başladı.

İlk hata yapan Nuh'un kendisiydi. Bağ dikmesi ya da şarap içmesi günah değildi, esas günah olan sarhoş olup kendini kaybetmesi. Babasını çadırda çıplak gören küçük oğlu Ham'ın tam olarak ne yaptığı belli değil. En başta babasının ayıbını örtecek kadar saygısı olmadığı kesin, tersine çıkıp dedikodusunu ağabeylerine yaptı. Bazıları babasına cinsel tacizde bulunmuş olabilir diye düşünüyor. Her ne olduysa, Sam ve Yafet son derece saygılı bir şekilde babalarını örttüler. Nuh kendine gelip olayı anlayınca Ham ve soyunu lanetler. Daha sonra Ham'ın soyundan gelen Kenan ulusu ahlaksızlığıyla ünlenir ve Tanrı halkının bir numaralı düşmanı olur. Yine burada Kayin'le çok büyük bir paralellik görebiliyoruz. Adem'in günahından sonra Kayin kardeşini öldürüp lanetin altına girdiği gibi Ham ve soyu benzer şekilde büyük bir lanete uğruyorlar. Demek ki Tanrı'nın bütün lütufkar çabalarına karşın insanlar kötülüğe meyilli olup hep yozlaşmaktadırlar. Büyük şanstan sonra tarih bir daha tekrarlanıyor. Nuh bile böyle düşebildiyse demek ki insanın kendi kendine iyileşmesi mümkün değil. Ne var ki bugün dahi bir çok kişi insanın eğitim, teknoloji ve benzer medeni gelişmeler sonucunda mükemmel bir seviyeye erişeceğini savunuyor. Bu boş bir hayaldir. Ancak Tanrı insanı lütfuyla kurtarabilir.

ULUSLARIN BABALARI

Yaratılış 10:1-32

¹Nuh'un oğulları Sam, Ham ve Yafet'in öyküsü şudur:

Tufandan sonra bunların birçok oğlu oldu.

²Yafet'in oğulları: Gomer, Magog, Meday, Yâvan, Tuval, Meşek, Tiras. ³Gomer'in oğulları: Aşkenaz, Rifat, Togarma. ⁴Yâvan'ın oğulları: Elişa, Tarşış, Kittim, Rodanim. ⁵Kıyılarda yaşayan insanların ataları bunlardır. Ülkelerinde çeşitli dillere, uluslarında çeşitli boylara bölündüler.

⁶Ham'ın oğulları: Kûş, Misrayim, Pût, Kenan. ⁷Kûş'un oğulları: Seva, Havila, Savta, Raama, Savteka Raama'nın oğulları: Şeva, Dedan. ⁸Kûş'un Nemrut adında bir oğlu oldu. Yiğitliğiyle yeryüzüne ün saldı. ⁹RAB'bin önünde yiğit bir avcıydı. "RAB'bin önünde Nemrut gibi yiğit avcı" sözü buradan gelir. ¹⁰İlkin Şinar topraklarında, Babil, Erek, Akat, Kalne kentlerinde krallık yaptı. ¹¹⁻¹²Sonra Asur'a giderek Ninova, Rehovot-İr, Kalah kentlerini ve Ninova'yla önemli bir kent olan Kalah arasında Resen'i kurdu.

¹³⁻¹⁴Misrayim Ludlular'ın, Anamlılar'ın, Lehavlular'ın, Naftuhlular'ın, Patruslular'ın, Filistliler'in ataları olan Kasluhlular'ın ve Kaftorlular'ın atasıydı.

¹⁵⁻¹⁸Kenan ilk oğlu olan Sidon'un babası ve Hititler'in, Yevuslular'ın, Amorlular'ın, Girgaşlılar'ın, Hivliler'in, Arklılar'ın, Sinliler'in, Arvatlılar'ın, Semarlılar'ın, Hamalılar'ın atasıydı. Kenan boyları daha sonra dağıldı. ¹⁹Kenan sınırı Sayda'dan Gerar, Gazze, Sodom, Gomora, Adma ve Sevoyim'e doğru Laşa'ya kadar uzanıyordu. ²⁰Ülkelerinde ve uluslarında çeşitli boylara ve dillere bölünen Hamoğulları bunlardı.

²¹Yafet'in ağabeyi olan Sam'ın da çocukları oldu. Sam bütün Ever soyunun atasıydı.

²²Sam'ın oğulları: Elam, Asur, Arpakşat, Lud, Aram. ²³Aram'ın oğulları: Ūs, Hul, Geter, Maş ²⁴Arpakşat Şelah'ın babasıydı. Şelah'tan Ever oldu. ²⁵Ever'in iki oğlu oldu. Birinin adı Pelek'ti; çünkü yeryüzündeki insanlar onun yaşadığı dönemde bölündü. Kardeşinin adı Yoktan'dı. ²⁶⁻²⁹Yoktan Almodat'ın, Şelef'in, Hasarmavet'in, Yerah'ın, Hadoram'ın, Uzal'ın, Dikla'nın, Oval'ın, Avimael'in Şeva'nın, Ofir'in, Havila'nın, Yovav'ın atasıydı. Bunların hepsi Yoktan'ın soyundandı.

³⁰Doğuda, Meşa'dan Sefar'a uzanan dağlık bölgede yaşarlardı. ³¹Ülkelerinde ve uluslarında çeşitli boylara ve dillere bölünen Samoğulları bunlardı.

³²Tufandan sonra kayda geçen, ulus ulus, boy boy yeryüzüne yayılan bütün bu insanlar Nuh'un soyundan gelmedir.

AÇIKLAMA:Büyük tufandan sonra insanlar hızlı bir şekilde çoğalmaya başladılar. Nuh ve ailesi Mezopotamya'nın kuzey bölgesinde yaşıyordu.

Nuh'un üç oğlundan, birçok meşhur ulus babası ortaya çıktı. Babil kulesi olayından sonra bunlar farklı yerlere dağıldılar ve farklı boylara bölündüler. Yafet'in torunları çoğunlukla Mezopotamya'nın kuzeyindeki Orta Asya'ya yerleştiler. Daha sonra onlardan çıkan uluslar batıya ve doğuya yayıldılar. Örneğin: Tarşış bugünkü İspanya'dır, Kittim Kıbrıs'tır ve Togarma Türk boylarıdır. Ham'ın torunları daha sonra Mezopotamya'nın güneybatısına doğru yayıldılar. Kuş bugünkü Etiyopya bölgesidir, Misrayim Mısır'dır, Put Libya yöresidir, Seva ise Yemen olabilir. Burada özellikle Kuş'un oğlu Nemrut dikkat çeker. Nemrut demek 'isyankar' demek. Henüz insanlar dağılmadan önce Nemrut güney Mezopotamya'da ilk krallığı kurdu. Büyük olasılıkla Nemrut Babil kulesini yaptıran Kraldı. Ayrıca onun annesiyle birlikte başlattığı pagan bir inancın kalıntıları pek çok farklı ulusların inanışlarına yansıdığı düşünülüyor. Nemrut'un başlattığı isyan insanların bölünmesine ve pagan ilahlara tapınmalarına sebep olmuştur.

Sam'ın torunları çok uzağa gitmediler. Onun soyundan gelenler hala Mezopotamya civarında yaşıyorlar. Elam, Perslerin atasıydı, Aram, Süryanilerin atasıydı, Arpakşat'ın torunu Ever, İbraniler'in atasıdır. Onun oğlu Pelek'in günlerinde yeryüzündeki insanlar bölündü, yani büyük olasılıkla Babil kulesindeki olayları kastediyor. Bu bölümde geçenler bizi Ever'in soyundan gelen İbrahim'le tanışmaya hazırlıyor. Aynı zamanda onun karşılaştığı Hitit ve Kenan gibi diğer ulusların nereden geldiğini gösterir. Burada soy kavramıyla ilgili önemli bir şey vurgulamak lazım. Herkes belirli bir soydan geliyor diye övünür ancak gerçek şu ki saf kan denen bir şey gerçekte yoktur. Nuh'tan bu yana uluslar birbiriyle evlenerek karıştı. Hiç kimse özbeöz buyum ya da şuyum diyemez. Sonuç olarak bütün uluslar bir adamdan, Nuh'tan gelmez. Ama gördüğümüz gibi insanlar hemen isyana kalkışıyorlar ve birbiriyle yaşayamaz

hale geliyorlar. Anlaşılan o günden beri insanlar pek değişmedi.

BABİL KULESİ

Yaratılış 11:1-32

¹Başlangıçta dünyadaki bütün insanlar aynı dili konuşur, aynı sözleri kullanırlardı. ²Doğuya göçerlerken Şinar bölgesinde bir ova bulup oraya yerleştiler.

³Birbirlerine, “Gelin, tuğla yapıp iyice pişirelim” dediler. Taş yerine tuğla, harç yerine zift kullandılar. ⁴Sonra, “Kendimize bir kent kuralım” dediler, “Göklere erişecek bir kule dikip ün salalım. Böylece yeryüzüne dağılmayız.”

⁵RAB insanların yaptığı kentle kuleyi görmek için aşağıya indi. ⁶“Tek bir halk olup aynı dili konuşarak bunu yapmaya başladıklarına göre, düşündüklerini gerçekleştirecek, hiçbir engel tanımayacaklar” dedi, ⁷“Gelin, aşağı inip dillerini karıştıralım ki, birbirlerini anlamasınlar.” ⁸Böylece RAB onları yeryüzüne dağıtarak kentin yapımını durdurdu. ⁹Bu nedenle kente Babil adı verildi. Çünkü RAB bütün insanların dilin orada karıştırmış ve onları yeryüzünün dört bucağına dağıtmıştı.

¹⁰Sam'ın soyunun öyküsü: Tufandan iki yıl sonra Sam 100 yaşındayken oğlu Arpakşat doğdu. ¹¹Arpakşat'ın doğumundan sonra Sam 500 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

¹²Arpakşat 35 yaşındayken oğlu Şelah doğdu. ¹³Şelah'ın doğumundan sonra Arpakşat 403 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

¹⁴Şelah 30 yaşındayken oğlu Ever doğdu. ¹⁵Ever'in doğumundan sonra Şelah 403 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

¹⁶Ever 34 yaşındayken oğlu Pelek doğdu. ¹⁷Pelek'in doğumundan sonra Ever 430 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

¹⁸Pelek 30 yaşındayken oğlu Reu doğdu. ¹⁹Reu'nun doğumundan sonra Pelek 209 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

²⁰Reu 32 yaşındayken oğlu Seruk doğdu. ²¹Seruk'un doğumundan sonra Reu 207 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

²²Seruk 30 yaşındayken oğlu Nahor doğdu. ²³Nahor'un doğumundan sonra Seruk 200 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

²⁴Nahor 29 yaşındayken oğlu Terah doğdu. ²⁵Terah'ın doğumundan sonra Nahor 119 yıl daha yaşadı. Başka oğulları, kızları oldu.

²⁶Yetmiş yaşından sonra Terah'ın Avram, Nahor ve Haran adlı oğulları oldu.

²⁷Terah soyunun öyküsü: Terah Avram, Nahor ve Haran'ın babasıydı. Haran'ın Lut adlı bir oğlu oldu.

²⁸Haran, babası Terah henüz sağken, doğduğu ülkede, Kildaniler'in Ur Kenti'nde öldü. ²⁹Avram'la Nahor

evlendiler. Avram'ın karısının adı Saray, Nahor'unkinin adı Milka'ydı. Milka Yiska'nın babası Haran'ın kızıydı. ³⁰Saray kısırdı, çocuğu olmuyordu.

³¹Terah, oğlu Avram'ı, Haran'ın oğlu olan torunu Lut'u ve Avram'ın karısı olan gelini Saray'ı yanına aldı. Kenan ülkesine gitmek üzere Kildaniler'in Ur Kenti'nden ayrıldılar. Harran'a gidip oraya yerleştiler.

³²Terah iki yüz beş yıl yaşadıktan sonra Harran'da öldü.

AÇIKLAMA: Biriyle ilk tanıştıklarında halkımızın ilk sorduğu soru her zaman: 'Nerelisin?' Nedense insanlar geldiği ulusu ya da ülkeyi hep ön plana çıkartmadan edemiyor. Gerçek şu ki hepimiz Nuh'un soyundan Mezopotamyalıyız. Başta insanlar hep bir aileydi, hepsi aynı dili konuşuyordu. Şu an insanlar arasında yaşanan ayrılıklar Tanrı'nın esas arzuladığı değil, tersine insanın isyanından dolayı ortaya çıkan acı bir durumdur. Yani, **hep farklılıklarımızla övünmek yerine yitirilen birlik için üzölmeliyiz.** Dünyayı bugün dahi felç eden ayrılıklar Babil Kulesi olayında meydana geldi. Tufan'dan sonra Nuh'un torunları Urartu Dağları'ndan Mezopotamya Ovasına indiler (bugünkü Dicle ile Fırat nehirleri arasındaki verimli ova). Orada büyük bir şehir kurmaya başladılar. Bu ilgimizi çekmeli çünkü klasik evrimci kronolojisine bakacak olursak ilk insanlar mağaralarda ilkel bir şekilde yaşarlarmış. Ancak binlerce sene sonra ziraatla ilgilenmeye başladılar ve bunun sonrasında kentler kurmaya kalkıştılar. Ama Kutsal Kitap'ta insanların baştan beri son derece gelişmiş bir medeniyet kurduklarını görüyoruz.

Bu sırada, insanlar devasa bir kule yapmaya başladılar. Büyük olasılıkla bunu daha önce gördüğümüz Nemrut isimli ünlü ve asi kralın önderliğinde yaptılar. Tabii kule yapmak günah değil, o halde burada yanlış olan nedir? Kötü olan niyetleriydi. Tufan biter bitmez Rab insanlara şu buyruğu vermişti: 'Verimli olun, çoğalıp yeryüzünü doldurun (9:1).' Ancak insanlar özellikle yeryüzüne dağılmamak için ve kendilerine ün kazandırmak için Tanrı'ya meydan okuyacak büyük bir kule yapmaya karar verdiler. Bu apaçık bir isyandı. Yaptıkları kule hala bugün Irak'ta kalıntıları bulunan ve merdiven şeklini anımsatan 'zigguratlar'dan biri olabilir. Ancak sözde 'göklere erişecek' kule Tanrı'nın gözünde öyle küçüktü ki onu görmek için 'aşağıya inmesi' gerekiyordu. Sonra kulenin yapımını durdurmak için dillerini karıştırmaya karar verir. Tanrı, insanların dağılmayıp hep birada kalması sonucunda tufandan önceki nesil gibi tümünden bozulacağını biliyordu. O yüzden onları yok etmek yerine dillerini karıştırarak onları zorla yeryüzüne dağıttı. Daha sonra oradaki şehre kargaşa ve saçmalık anlamına gelen '**Babil**' ismi verildi.

Bölümün devamı İbrahim'in soy ağacını kaydeder. Şunu hatırlamalıyız ki İbrahim büyük olasılıkla Nuh'la tanışmıştı çünkü Nuh tufandan sonra 350 yıl daha yaşadı. Kendisinden sonra Tanrı'nın sözü uyarınca insanların yaşı gittikçe kıalmaya başladı (6:3). O yüzden İbrahim Tufan ve önceki düzenle ilgili bilgileri bizzat Nuh'tan öğrenmiş olabilir. Büyük ihtimalle Babil Kulesi olayından sonra İbrahim'in babası Terah ile ailesi bugünkü Urfa'nın güneyinde bulunan Harran şehrine taşınmaya karar verdiler. Bu şekilde Nuh'un torunları dünyanın her dört bucağına dağıldılar ve zamanla farklı diller konuşan uluslar ve milletler oluştu. Ne ilginçtir ki son yıllarda birçok siyasetçi kapsamlı bir dünya düzeni için uğraşüyor. Bunu ne niyetle yaptıkları tartışılrsa da günün sonunda Şeytan'ın bunu son büyük bir isyan için kullanacağını biliyoruz. Fakat sonunda *'İkinci Babil Şehri'*de yıkılacaktır (Vahiy 17-18) ve gerçek Kral Mesih ortaya çıkacaktır. **Ancak İsa Mesih bütün milletleri ve ulusları barışçıl bir yapıda birleştirmeyi başarabilir.**

İBRAHİM'İN ÇAĞRISI

Yaratılış 12:1-20

^{1*} RAB Avram'a, "Ülkeni, akrabalarını, baba evini bırak, sana göstereceğim ülkeye git" dedi,

² "Seni büyük bir ulus yapacağım,

Seni kutsayacak, sana ün kazandıracacağım,

Bereket kaynağı olacaksın.

^{3*} Seni kutsayanları kutsayacak,

Seni lanetleyeni lanetleyeceğim.

Yeryüzündeki bütün halklar

Senin aracılığınla kutsanacak."

⁴ Avram RAB'bin buyurduğu gibi yola çıktı. Lut da onunla birlikte gitti. Avram Harran'dan ayrıldığı zaman yetmiş beş yaşındaydı. ⁵ Karısı Saray'ı, yeğeni Lut'u, Harran'da kazandıkları malları, edindikleri eşakları yanına alıp Kenan ülkesine doğru yola çıktı. Oraya vardılar.

⁶ Avram ülke boyunca Şekem'deki More meşesine kadar ilerledi. O günlerde orada Kenanlılar yaşıyordu. ^{7*} RAB Avram'a görünerek, "Bu toprakları senin soyuna vereceğim" dedi. Avram kendisine görünen RAB'b orada bir sunak yaptı. ⁸ Oradan Beytel'in doğusundaki dağlık bölgeye doğru gitti. Çadırını batıdaki Beytel'le doğudaki Ay Kenti'nin arasına kurdu. Orada RAB'be bir sunak yapıp RAB'bi adıyla çağırdı. ⁹ Sonra kona göçe Negev'e doğru ilerledi.

¹⁰ Ülkedeki şiddetli kıtlık yüzünden Avram geçici bir süre için Mısır'a gitti. ¹¹ Mısır'a yaklaştıklarında karısı Saray'a, "Güzel bir kadın olduğumu biliyorum" dedi, ¹² "Olur ki Mısırlılar seni görüp, 'Bu onun karısı diyerek beni öldürür, seni sağ bırakırlar. ^{13*} Lütfen, 'Onun kızkardeşiyim' de ki, senin hatrın için bana iyi davransınlar, canıma dokunmasınlar."

¹⁴ Avram Mısır'a girince, Mısırlılar karısının çok güzel olduğunu farkettiler. ¹⁵ Kadını gören firavunun adamları, güzelliğini firavuna övdüler. Kadın saraya alındı. ¹⁶ Onun hatrın için firavun Avram'a iyi davrandı. Avram davar, sığır, erkek ve dişi eşek, erkek ve kadın köle, deve sahibi oldu.

¹⁷ RAB Avram'ın karısı Saray yüzünden firavunla ev halkının başına korkunç felaketler getirdi. ¹⁸ Firavun Avram'ı çağırarak, "Nedir bana bu yaptığın?" dedi, "Neden Saray'ın karın olduğunu söylemedin? ¹⁹ Niçin 'Saray kızkardeşimdir' diyerek onunla evlenmeme izin verdin? Al karını, git!" ²⁰ Firavun Avram için adamlarına buyruk verdi. Böylece Avram'la karısını sahip olduğu her şeyle birlikte gönderdiler.

AÇIKLAMA: Kutsal Kitap'ta; İbrahim, '*Tanrı'nın dostu*' ve '*İman atamız*' olarak geçer. O Nemrut'un tam tersiydi. Nemrut ile Babil halkı kendilerine ün kazanmak için Tanrı'nın '*dağılın*' buyruğuna karşı gelerek büyük bir kule ve kent yapmaya kalktılar. İbrahim ise Tanrı'nın buyruğu uyarınca hayatını bir göçebe olarak geçirdi çünkü o '*mimarı ve kurucusu Tanrı olan temelli kenti bekliyordu*(İbraniler 11:10).' Neticede Tanrı'nın vaadi uyarınca İbrahim inanılmaz üne kavuştu ve büyük bir ulus babası oldu. Dahası İbrahim'in soyundan gelen İsa Mesih bütün dünyaya bereket kaynağı oldu (Galatyalılar 3).

Başta İbrahim (orijinal ismiyle Avram) babasıyla birlikte Ur kentinde yaşıyordu ancak ağabeyi Haran öldüğünde Mezopotamya'nın kuzeyindeki Harran kentine göç ettiler. Aslında Rab, daha Ur'dayken İbrahim'i vaat edilen toprağa çağırdı ama babasından dolayı ancak Harran'a kadar geldi (E.İşleri 7:1-4). Babası Terah ölünce Rab İbrahim'e yeniden yola çıkmasını buyurdu. Bölümün başında kendisine verdiği vaat çok önemli çünkü Tanrı'nın kutsal kurtuluş planının omurgasını oluşturuyor. Bu aslında **büyük bir antlaşmaydı ve üç kısma ayrılıyor**. Birincisi İbrahim'i kişisel olarak koruyup **kutsamayı** vaat ediyor. İkincisi onun soyundan geleni çoğaltıp **büyük bir ulus** yapmaya söz veriyor. Ve üçüncüsü onu ve soyunu bütün uluslara bir **bereket kaynağı** yapmayı vaat ediyor. Gördüğümüz gibi baştan beri Tanrı'nın İbrahim'i ve soyunu seçmekteki amacı yalnızca onları kutsamak değil, onların aracılığıyla lütfunu bütün uluslara aktarmaktı.

Yetmiş beş yaşındaki İbrahim'in ikinci bir defa ülkesini ve ev halkını terk edip hiç bilmediği bir coğrafyaya yürümesi hiç de kolay değildi. Yanında karısı Saray ve yeğeni Lut'un dışında birçok uşağı ve malı da vardı. Kenan diyarına, yani bugünkü İsrail topraklarına gelince, Rab ona şöyle bir vaatte bulundu: *'Bu toprakları senin soyuna vereceğim.'* İbrahim Rab'be iman etti ve Nuh'un da yaptığı gibi Tanrı adına bir sunak yaparak üzerinde kurban kesti. Sonra kona göçe kuzeyden güneye doğru ilerleyerek tüm bölgeyi gözden geçirdi. Ne var ki bir süre sonra şiddetli bir kıtlık baş gösterdiğinde Tanrı'ya danışmadan İbrahim'le ailesi Mısır'a inmeye karar verdi. Oraya varmadan önce İbrahim eşinin güzelliğinden ötürü Mısırlıların kıskançlığına uğramaktan korktu, o yüzden Saray'ın kız kardeşi olduğunu söylemesini istedi. Şimdi bu bize başta çok anormal gelse de bilmemiz gereken bazı şeyler var: Birincisi başka ayetlerden Saray'ın gerçekten İbrahim'in kız kardeşi olduğunu okuyoruz, ancak başka bir anneden (Yar. 20:12). İkincisi, İbrahim'in yetiştiği kültürde insanlar özellikle kız kardeşleriyle evleniyorlardı ki aralarında evlilik bağından daha güçlü bir kan bağı da olsun. Büyük olasılıkla Mısırlılar İbrahim'in geldiği bu kültürden habersizdiler ki Firavun hemen Saray'ı alıp haremine kattı. Ama onunla birlikte olmadan Tanrı, Saray yüzünden Firavunla ev halkının başına korkunç belalar getirdi. Bu daha sonra Musa döneminde yaşanan Mısır belalarını anımsatır bize. Firavun, Saray'ın İbrahim'in karısı olduğunu

öğrenince onu ülkesinden gönderdi. Bu olayda İbrahim'in ne derece suçlu olduğunu bilemeyiz ama vaat ettiği gibi Rab'bin onun üzerindeki korumasını görebiliyoruz. Böylece İbrahim'le ailesi ilerde miras alacağı Kenan topraklarına geri dönüp imanla yabancı olarak yaşamaya razı oldu.

İBRAHİM VE LUT

Yaratılış 13:1-18

¹Avram, karısı ve sahip olduğu her şeyle birlikte Mısır'dan ayrılıp Negev'e doğru gitti. Lut da onunla birlikteydi. ²Avram çok zengindi. Sürüleri, altınları, gümüşleri vardı. ³Negev'den başlayıp bir yerden öbürüne geçerek Beytel'e kadar gitti. Beytel'le Ay Kenti arasında daha önce çadırını kurmuş olduğu yere vardı. ⁴Önceden yapmış olduğu sunağın bulunduğu yere gidip orada RAB'bi adıyla çağırırdı.

⁵Avram'la birlikte göçen Lut'un da davaları, sığırları, çadırları vardı. ⁶Malları öyle çoktu ki, toprak birlikte yaşamalarına elvermedi; yan yana yaşayamadılar. ⁷Avram'ın çobanlarıyla Lut'un çobanları arasında kavga çıktı. –O günlerde Kenanlılar'la Perizliler de orada yaşıyorlardı.–

⁸Avram Lut'a, “Biz akrabayız” dedi, “Bu yüzden aramızda da çobanlarımız arasında da kavga çıkmasın. ⁹Bütün topraklar senin önünde. Gel, ayrılalım. Sen sola gidersen, ben sağa gideceğim. Sen sağa gidersen, ben sola gideceğim.”

^{10*}Lut çevresine baktı. Şeria Ovası'nın tümü RAB'bin bahçesi gibi, Soar'a doğru giderken Mısır toprakları gibiydi. Her yerde bol su vardı. RAB Sodom ve Gomora kentlerini yok etmeden önce ova böyleydi

¹¹Lut kendine Şeria Ovası'nın tümünü seçerek doğuya doğru göçtü. Birbirlerinden ayrıldılar. ¹²Avram Kenan topraklarında kaldı. Lut ovadaki kentlerin arasına yerleşti, Sodom'a yakın bir yere çadır kurdu.

¹³Sodom halkı çok kötüydü. RAB'be karşı büyük günah işliyordu.

¹⁴Lut Avram'dan ayrıldıktan sonra, RAB Avram'a, “Bulunduğun yerden kuzeye, güneye, doğuya, batıya dikkatle bak” dedi, ^{15*}“Gördüğün bütün toprakları sonsuza dek sana ve soyuna vereceğim. ¹⁶Soyunu toprağın tozu kadar çoğaltacağım. Öyle ki, biri çıkıp da toprağın tozunu sayabilirse, senin soyunu da sayabilecek. ¹⁷Kalk, sana vereceğim toprakları boydan boya dolaş.”

¹⁸Avram çadırını söktü, gidip Hevron'daki Mamre meşeliğine yerleşti. Orada RAB'be bir sunak yaptı.

AÇIKLAMA: Mısır macerasından sonra İbrahim ve yanındaki herkes Kenan'a geri döndü. Mısır'a gitmekle hata yaptığını fark etmişti o yüzden daha önce Tanrı'yla buluştuğu yere, ilk çadırını kurup sunak yaptığı Beytel yakınlarına geri gitti. Beytel demek 'Tanrı'nın Evi' demek. Oraya varınca İbrahim Tanrı'ya yakardı. Aslında burada bizim için çok önemli bir ders var. İbrahim'i 'Tanrı'nın dostu' yapan onun kusursuz biri olması değildi. Onu Tanrı'nın gözünde çok değerli kılan esas hatasını kabul edip alçakgönüllü bir yürekle Tanrı'ya dönmesiydi. Rab, İbrahim'e Kenan topraklarını vaat etti. Fakat sıkıntıyla karşılaştığında Kenan'ı terk edip Mısır'a indi. Orada çok büyük mal varlığına kavuştu ama esenlik bulamadı, hatta neredeyse eşinden oluyordu. Tanrı'nın yolundan saptığını fark eden İbrahim bu defa başlangıç noktasına geri döndü

ve Rab'be yakardı.

Sonra yine Mısır'dan kaynaklanan bir sorun daha ortaya çıktı. İbrahim'in yanına aldığı yeğeni Lut da Mısır'da zenginleştiği için bu kez buldukları toprak her ikisinin birlikte yaşamalarına elvermedi. Üstelik çobanları birbiriyle kavga edince ayrılmak zorunda kaldılar. Bu noktada İbrahim inanılmaz bir 'büyüklük' gösterir. Kenan toprakları İbrahim'e vaat edildiği için kendisi Lut'un başka bir diyara gitmesini emredebilirdi. Ama son derece alçakgönüllü olan İbrahim seçme hakkını Lut'a veriyor. Mısır'ın verimliliğini görmüş ve zenginliğini tatmış olan Lut ise Şeria Irmağı boyunca uzanan ovayı tercih etti. Ne yazık ki Lut'un bu tercihi daha sonra onun yıkımına sebep oldu çünkü yemyeşil ovanın sonucunda günahla ün salmış Sodom kenti bulunuyordu. Lut da hemen onun yakınında çadırını kurdu. Peki İbrahim'e ne kaldı? Kenan'ın dağlık bölgesi kaldı.

Bu sırada İbrahim'in büyük alçakgönüllülüğünden hoşlanan Tanrı kendisine görünüp daha önceki vaadini pekiştirir. Etrafında gördüğü bütün toprakları soyuna vereceğine söz verir. Üstelik kendisinde gelen soyun yerin tozu kadar çok olacağını belirtir. Büyük olasılıkla henüz kendi çocuğu olmayan İbrahim o zamana dek Lut'u mirasçısı olarak görüyordu ama Rab tüm bunları kendi soyuna vereceğini söyleyerek İbrahim'i ümitlendirir. İbrahim ve Lut'u örneğinde iki tür imanlı görebiliyoruz. Biri etrafına dünyevi bir gözlükle bakar. Lut gibi bir tek kendi çıkarını düşünür ve dünyanın verimli görünüşüne aldanır. Bunlara sahip olmak için de günahkarlarla iç içe olmaktan rahatsızlık duymaz. Ama bir gün bu onun yıkımına neden olacaktır. Bir diğeri ise Tanrı'nın vaatlerine odaklanır ve bu dünyada İbrahim gibi gariban ve göçebe olarak dolaşmak zorunda kalsa bile hiç Rab'den ümidini kesmez. Üstelik bu dünyada sadakatının sonucunu göremezse de imanla bunları 'uzaktan selamlar'. Böyle yaşayan göksel bir vatan aradığını gösterir. 'Bunun içindir ki, Tanrı onların Tanrısı olarak anılmaktan utanmıyor. Çünkü onlara bir kent hazırladı (İbraniler 11:16).'

İBRAHİM LUT'U KURTARIYOR

Yaratılış 14:1-24

¹Bu arada Şinar Kralı Amrafel, Ellasar Kralı Aryok, Elam Kralı Kedorlaomer ve Goyim Kralı Tidda²Sodom Kralı Bera'ya, Gomora Kralı Birşa'ya, Adma Kralı Şinav'a, Sevoyim Kralı Şemever'e ve Bala –Soar– Kralı'ı karşı savaş açtı. ³Bu son beş kral bugün Lut Gölü olan Siddim Vadisi'nde güçlerini birleştirmişti. ⁴Bu krallar on iki yıl Kedorlaomer'in egemenliği altında yaşamış, on üçüncü yıl ona başkaldırmışlardı. ⁵⁻⁶On dördüncü yıl Kedorlaomer'le onu destekleyen öbür krallar gelip Aşterot-Karnayim'de Refalılar'ı, Ham'da Zuzlular'ı, Şave-Kiryatayim'de Emliler'i, çöl kenarındaki El-Paran'a kadar uzanan dağlık Seir bölgesinde Horlular'ı bozguna uğrattılar. ⁷Oradan geri dönüp Eyn-Mişpat'a –Kadeş'e– gittiler. Amalekliler'in bütün topraklarını alarak Haseson-Tamar'da yaşayan Amorlular'ı bozguna uğrattılar.

⁸⁻⁹Bunun üzerine Sodom, Gomora, Adma, Sevoyim, Bala –Soar– kralları yola çıktı. Bu beş kral dört kral –Elam Kralı Kedorlaomer, Goyim Kralı Tidal, Şinar Kralı Amrafel, Ellasar Kralı Aryok'a– karşı Siddim Vadisi'nde savaş düzenine girdiler. ¹⁰Siddim Vadisi zift çukurlarıyla doluydu. Sodom ve Gomora kralları kaçarken adamlarından bazıları bu çukurlara düştü. Sağ kalanlarsa dağlara kaçtı. ¹¹Dört kral Sodom ve Gomora'nın bütün malını ve yiyeceğini alıp gitti. ¹²Avram'ın yeğeni Lut'la mallarını da götürdüler. Çünkü o da Sodom'da yaşıyordu.

¹³Oradan kaçıp kurtulan biri gelip İbrani Avram'a durumu bildirdi. Avram Eşkol'la Aner'in kardeşi Amorlu Mamre'nin meşeliğinde yaşıyordu. Bunların hepsi Avram'dan yanaydılar. ¹⁴Avram yeğeni Lut'un tutsak alındığını duyunca, evinde doğup yetişmiş üç yüz on sekiz adamını yanına alarak dört kralı Dan'a kadar kovaladı. ¹⁵Adamlarını gruplara ayırdı, gece saldırıp onları bozguna uğratarak Şam'ın kuzeyindeki Hova'ya kadar kovaladı. ¹⁶Yağmalanan bütün malı, yeğeni Lut'la mallarını, kadınları ve halkı geri getirdi.

^{17*}Avram Kedorlaomer'le onu destekleyen kralları bozguna uğrattıktan sonra, Sodom Kralı onu karşılamak için Kral Vadisi olan Şave Vadisi'ne gitti.

¹⁸Yüce Tanrı'nın kâhini olan Şalem Kralı Melkisedek ekmek ve şarap getirdi.

¹⁹Avram'ı kutsayarak şöyle dedi:

“Yeri göğü yaratan yüce Tanrı Avram'ı kutsasın,

²⁰Düşmanlarını onun eline teslim eden yüce Tanrı'ya övgüler olsun.”

Bunun üzerine Avram her şeyin ondallığını Melkisedek'e verdi.

²¹Sodom Kralı Avram'a, “Adamlarımı bana ver, mallar sana kalsın” dedi.

²²⁻²³Avram Sodom Kralı'na, “Yeri göğü yaratan yüce Tanrı RAB'bin önünde sana ait hiçbir şey, bir iplik, bir çarık bağı bile almayacağıma ant içerim” diye karşılık verdi, “Öyle ki, ‘Avram'ı zengin ettim’ demeyesin.

²⁴Yalnız, adamlarımın yedikleri bunun dışında. Bir de beni destekleyen Aner, Eşkol ve Mamre paylarına

düşeni alsınlar.”

AÇIKLAMA: Bazıları İbrahim’in döneminde yaşayanları çok ilkel şartlarda geçinen mağara adamları sanıyor. Hiç de öyle değildi. Tufandan kısa bir süre sonra koca kentler ve egemenlikler kurulmuştu ve aralarında büyük savaşlar oluyordu. O sırada Mezopotamya kralları Şeria ovasında yaşayanları fethedip krallarını haraca bağladılar. On iki yıl sonra Sodom ile Gomora kralları ile ovadaki üç kral daha başkaldırdılar. Dolayısıyla Mezopotamya kralları derhal şiddetli bir karşılık düzenlediler. Şeria ovasındaki şehirleri ezip geçtiler ve çok sayıda ganimet alıp gittiler. Bu arada Sodom’da yaşayan Lut’u ve ev halkını da götürdüler. Bunun haberini alan İbrahim çok üzüldü ama dört kralın ordusundan oluşan büyük kalabalığa karşı ne yapabilirdi? Ama İbrahim Tanrı’sına güveniyordu. O yüzden evindeki 318 adamıyla peşlerine düştü. Geceleyin büyük Mezopotamya ordusunu hazırlıksız yakalayıp bozguna uğratmayı başardı. Böylece onları Kenan diyarından püskürdü ve ganimet olarak götürülen Lut’la ev halkını, Şeria ovasındaki halkı ve mallarını kurtardı.

Kurtulanları geri getirirken İbrahim, Sodom Kralı Bera ile Salem Kralı Melkisedek ile karşılaşır. Bir yandan Bera onu kutlamak ve ödüllendirmek istiyor, öbür yandan Melkisedek İbrahim’i kutsamak ve Tanrı’yı yüceltmek istiyor. Sodom Kralı İbrahim’in bu galibiyeti büyük savaş marifeti sayesinde elde ettiğini sanıyordu. Salem Kralı ise onun ‘yeri göğü yaratan yüce Tanrı’ sayesinde galip geldiğini anladı. O yüzden İbrahim Bera’nın sunduğu ganimeti reddedip kendi ganimetinden Tanrı kahini olan Melkisedek’e ondalık vermeyi tercih etti. Melkisedek’in kim olduğuyla ilgili fazla bilgimiz yoktur. Onun Salem’in (daha sonra Yerusolim) Kralı ve Tanrı’nın bir Kahini olduğunu okuyoruz. Büyük olasılıkla Melkisedek ile İbrahim önceden tanışıyorlardı çünkü İbrahim’in o bölgede yaşıyordu. Burada İbrahim’in dışında başka insanların gerçek Tanrı’ya tapındığını öğreniyoruz. Burada ilk defa geçen kahin sözü sihirbaz ya da büyücü anlamına gelmiyor. Kutsal Kitap’ta ‘kahin’ sözü insanlar adına Tanrı’ya yakaran ve kurban sunan biri demektir.

Sonuç olarak İbrahim Tanrı’nın yardımıyla koca bir orduyu dağıtıp ülkeyi kurtardı. Ancak dikkat edersek İbrahim bunu başkalarının yaptığı gibi siyasi her hangi bir menfaat için yapmadı. Bunda kişisel hiç bir çıkarı yoktu. Dahası, işgalci orduları yendikten sonra katliam yapmadığı gibi kendini kral da ilan etmedi. Tersine kendi bölgesindeki krala seve seve ondalık verdi ve esas galibiyet sahibi olan Tanrı’ya yücelik verdi. İbrahim’in tek isteği yeğeni Lut’u kurtarmaktı. Belki bunun sonucunda Lut’un pagan Sodom’lularla birlikte yaşamaktan vazgeçeceğini umuyordu. Ne var ki Lut hatasını anlamayıp yine

aynı yere döndü. İbrahim ise Tanrı'ya güvenerek imanından ödün vermemeye kararlıydı.

KUTSAL ANTLAŞMA

Yaratılış 15:1-21

¹Bundan sonra RAB bir görümde Avram'a, "Korkma, Avram" diye seslendi, "Senin kalkanın benim Ödülün çok büyük olacak."

²Avram, "Ey Egemen RAB, bana ne vereceksin?" dedi, "Çocuk sahibi olamadım. Evim Şamlı Eliezer'le kalacak. ³Bana çocuk vermediğin için evimdeki bir uşak mirasçım olacak."

⁴RAB yine seslendi: "O mirasçın olmayacak, öz çocuğun mirasçın olacak." ^{5*}Sonra Avram'ı dışarı çıkararak, "Göklere bak" dedi, "Yıldızları sayabilir misin? İşte, soyun o kadar çok olacak."

^{6*}Avram RAB'be iman etti, RAB bunu ona doğruluk saydı.

⁷Tanrı Avram'a, "Bu toprakları sana miras olarak vermek için Kildaniler'in Ur Kenti'nden seni çıkararak RAB benim" dedi.

⁸Avram, "Ey Egemen RAB, bu toprakları miras alacağımı nasıl bileceğim?" diye sordu.

⁹RAB, "Bana bir düve, bir keçi, bir de koç getir" dedi, "Hepsi üçer yaşında olsun. Bir de kumruyla güverci yavrusu getir."

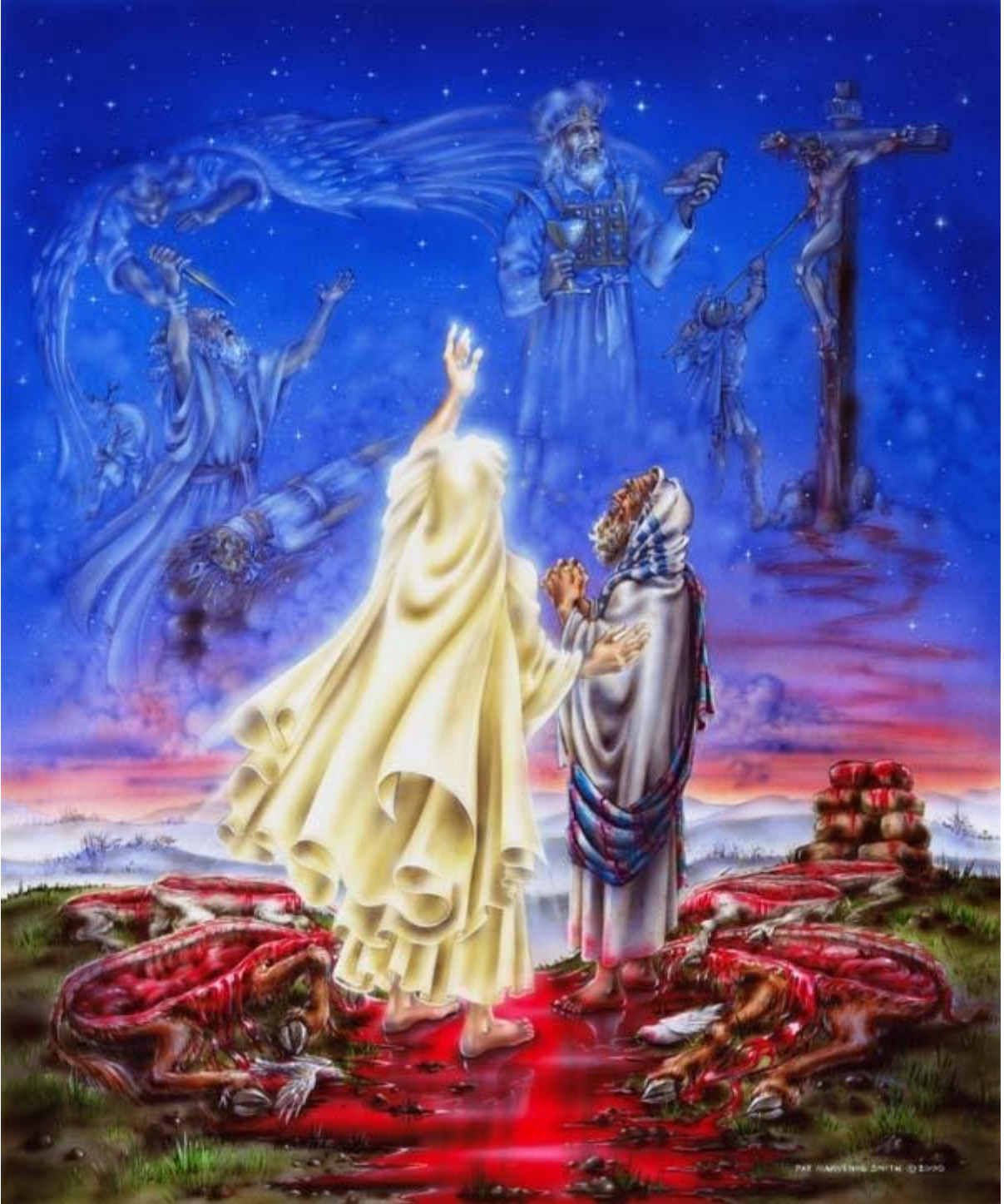
¹⁰Avram hepsini getirdi, ortadan kesip parçaları birbirine karşı dizdi. Yalnız kuşları kesmedi. ¹¹Leşlerin üzerine konan yırtıcı kuşları kovdu.

¹²Güneş batarken Avram derin bir uykuya daldı. Üzerine dehşet verici zifiri bir karanlık çöktü. ^{13*}RAB Avram'a şöyle dedi: "Şunu iyi bil ki, senin soyun yabancı bir ülkede, gurbette yaşayacak. Dört yüz yıl kölelik edip baskı görecek. ^{14*}Ama soyuna kölelik yaptıran ulusu cezalandıracağım. Sonra soyun oradan büyük mal varlığıyla çıkacak. ¹⁵Sen de esenlik içinde atalarına kavuşacaksın. İleri yaşta ölüp gömüleceksin. ¹⁶Soyunun dördüncü kuşağı buraya geri dönecek. Çünkü Amorlular'ın yaptığı kötülükler henüz doruğa varmadı."

¹⁷Güneş batıp karanlık çökünce, dumanlı bir mangalla alevli bir meşale göründü ve kesilen hayvan parçalarının arasından geçti. ^{18-21*}O gün RAB Avram'la antlaşma yaparak ona şöyle dedi: "Mısı Irmağı'ndan büyük Fırat Irmağı'na kadar uzanan bu toprakları –Ken, Keniz, Kadmon, Hitit, Periz, Refa, Amor, Kenan, Girgaş ve Yevus topraklarını– senin soyuna vereceğim."

AÇIKLAMA: İnsanlar, eski çağdaki insanların nasıl aklandığını merak eder. Çoğu sanıyor ki İbrahim gibileri kendi doğruluklarından dolayı Tanrı katında aklanırlar. Aslında öyle değil. Bu bölümde İbrahim'in esas nasıl doğruluğa kavuştuğunu öğreniyoruz. Mezopotamya krallarını bozguna uğrattıktan sonra

İbrahim doğal olarak kralların alacakları intikamdan korkmuş olabilir. Ama Rab hemen sonra ona görünerek *'Korkma, senin kalkanım benim!'* diyerek onu yüreklendirdi. Ayrıca, Sodom Kralı'nın ganimetine el sürmeyi reddettiği için Rab kendisine, *'Ödölün çok büyük olacak'* diye söz verir. Bu arada Kenan topraklarına geleli yaklaşık 10 yıl geçmişti ama İbrahim'in henüz bir çocuğu olmamıştı. O yüzden Tanrı'ya *'Bana ne verirsen benim soyuma değil başka birine kalacak'* diye itiraz eder. Yeğeni Lut kendi yoluna gitti, bir tek evinin kahyası Şamlı Eliezer kaldı. Ama Rab *'öz çocuğun mirasçın olacak'* diyerek daha önceki vaadini pekiştirir. Üstelik İbrahim'in soyu gökteki yıldızlar kadar sayısız olacağını belirtir. Unutmayalım, 85 yaşında bir adam için bu sözlere inanmak oldukça zor. Ama İbrahim kafasındaki tüm soru işaretlerine rağmen Tanrı'ya inanmayı seçti. Rab de onun samimi imanından öyle hoşnut oldu ki bunu ona doğruluk saydı. Yani İbrahim salt imanından ötürü Tanrı'nın önünde aklanmış ve doğru sayıldı. Anlaşılan şu ki baştan sona kadar aklanmanın tek yolu hep iman kapısından geçerdi. (bkz. Romalılar 4, Galatyalılar 3)

Bölümün devamında Rab İbrahim'in soyuna Mısır ırmağından Fırat ırmağına kadar uzanan bütün toprakları vereceğine söz verir. Ama İbrahim '*Bu nasıl olacak?*' diye sorduğunda Rab onunla özel bir antlaşma yapar. Onun bir kaç farklı hayvan getirip parçalamasını ister. Peki bunun anlamı nedir? Aslında İbrahim'in döneminde bu bilinen bir antlaşma geleneğiydi. Bir takım hayvan kesilir ve karşılıklı dizilirdi. Sonra antlaşmaya tabii olacak şahıslar leşlerin ortasından yürüyerek antlaşmayı tasdik ederdi. Leşlerin anlamı şuydu – kim kendisine düşen sorumluluğu yerine getirmezse sonu bu leşlerinki gibi olsun. Ancak Tanrı'nın İbrahim'le yaptığı antlaşma bu noktada farklıdır ki karanlık çökünce İbrahim derin bir uykuya dalıyor. Daha sonra Tanrı'nın varlığını

andıran bir ateş tek başına parçalanmış hayvanların arasından geçerek antlaşmayı onaylar. Bunun anlamı şu: Bu antlaşmayı yerine getirme sorumluluğu yalnızca Rab'be aittir. Bu neden önemli? Çünkü antlaşmada İbrahim'in bir sorumluluğu olsaydı daha sonra onun bir günahı olunca antlaşma lağvolurdu. Ancak Tanrı tüm sorumluluğu üstlenince kayıtsız ve kalıcı bir antlaşma kurulmuş oldu. Yani İbrahim'le yapılan bu anlaşmanın koşulları bugün dahi devam etmektedir. Ayrıca Rab görümde İbrahim'e soyunun geleceğini de anlatır. Mısır'da geçirecekleri 400 yıllık kölelik dönemi önceden belirtir. Ama bunun sonrasında onları kurtarıp İbrahim'e vaat edilen Kenan topraklarına döneceklerini söyler. Böylece Rab bu kutsal antlaşma aracılığıyla İbrahim'le soyuna vaatlerini pekiştirmiş oldu. Bunu da İbrahim'in kendi doğruluğundan değil samimi imanından ötürü yaptı.

İBRAHİM'LE HACER

Yaratılış 16:1-16

¹Karısı Saray Avram'a çocuk verememişti. Saray'ın Hacer adında Mısırlı bir cariyesi vardı. ²Saray Avram'a, "RAB çocuk sahibi olmamı engelledi" dedi, "Lütfen, cariyemle yat. Belki bu yoldan bir çocuk sahibi olabilirim." Avram Saray'ın sözünü dinledi. ³Saray Mısırlı cariyesi Hacer'i kocası Avram'a karı olarak verdi. Bu olay Avram Kenan'da on yıl yaşadıktan sonra oldu. ⁴Avram Hacer'le yattı, Hacer hamile kaldı. Hacer hamile olduğunu anlayınca, hanımını küçük görmeye başladı.

⁵Saray Avram'a, "Bu haksızlık senin yüzünden başıma geldi!" dedi, "Cariyemi koynuna soktum. Hamile olduğunu anlayınca beni küçük görmeye başladı. Seninle benim aramda RAB karar versin."

⁶Avram, "Cariyen senin elinde" dedi, "Neyi uygun görürsen yap." Böylece Saray cariyesine seni davranmaya başladı. Hacer onun yanından kaçtı.

⁷RAB'bin meleği Hacer'i çölde bir pınarın, Şur yolundaki pınarın başında buldu. ⁸Ona, "Saray'ın cariyesi Hacer, nereden gelip nereye gidiyorsun?" diye sordu.

Hacer, "Hanımım Saray'dan kaçıyorum" diye yanıtladı.

⁹RAB'bin meleği, "Hanımına dön ve ona boyun eğ" dedi, ¹⁰"Senin soyunu öyle çoğaltacağım ki, kimse sayamayacak.

¹¹"İşte hamilesin, bir oğlun olacak,

Adını İsmail koyacaksın.

Çünkü RAB sıkıntı içindeki yakarışını işitti.

¹²Oğlun yaban eşeğine benzer bir adam olacak,

O herkese, herkes de ona karşı çıkacak.

Kardeşlerinin hepsiyle çekişme içinde yaşayacak."

¹³Hacer, "Beni gören Tanrı'yı gerçekten gördüm mü?" diyerek kendisiyle konuşan RAB'be "El-Roi" adını verdi. ¹⁴Bu yüzden Kadeş'le Beret arasındaki o kuyuya Beer-Lahay-Roi adı verildi.

^{15*}Hacer Avram'a bir erkek çocuk doğurdu. Avram çocuğun adını İsmail koydu. ¹⁶Hacer İsmail'i doğurduğunda, Avram seksen altı yaşındaydı.

AÇIKLAMA: Vaat edilen Kenan topraklarına geleli on yıl geçti. Baştan beri Rab İbrahim'den bereketli bir soy yetiştireceğine söz verdi. Ne var ki eşi Sara kısır olduğundan dolayı 86 yaşına gelen İbrahim'in henüz bir çocuğu yoktu. Rab İbrahim'e 'öz çocuğun mirasçın olacak' demişti ve İbrahim Tanrı'nın sözüne iman etti ama yıllar geçtikçe Sara özellikle kocasına çocuk veremeyişinden dolayı iyice sıkıldı. Sonra Mısır'da yanına aldığı Hacer adındaki cariyesini İbrahim'e eş olarak vermeyi teklif etti. Sara'nın yaptığı bize çok garip gelebilir ancak o günün kültürel şartlarında bu gayet normal bir şey sayılırdı. İbrahim ve Sara gibi zengin bir çift çocuk sahibi olamayınca kadın hizmetçilerinden birini kocasına verir ve doğan çocuk hanımın evladı sayılırdı. Ancak bu Tanrı'nın isteğine aykırıydı çünkü baştan beri evlilik kurumunu düzenlerken Rab bir erkek ve bir kadın öngörmüştü. (bkz. Yaratılış 2:24, Matta 19:4-5) Poligami (çok-eşlilik) Kutsal Kitabın hiç bir yerinde tasvip edilmez. Buradaki örnekte gördüğümüz gibi hep karışıklık ve kıskançlıkla sonuçlanır. İbrahim ise Tanrı'nın vaadini beklemek yerine Adem'in yaptığı gibi karısının sözünü dinledi. Rab'bin hikmetine güvenmek yerine kendi kültürüne ayak uydurdu.

Sara'nın isteği üzerine İbrahim Hacer'le birlikte oldu ve o hamile kaldı. Her şey yolunda gibi görünüyordu ama çok kısa bir süre sonra sorunlar görünmeye başladı. Hamile kaldıktan sonra Hacer hanımı olan Sara'yı küçümsemeye başladı. Sonra Sara yaptığına pişman olup İbrahim'i suçladı ve Hacer'e de sert davranmaya başladı. Hacer de baskılara dayanamayıp çöle kaçmaya kalktı. Anlaşılan şu ki Sara'nın bu parlak fikri ne hikmetli ne de doğrudu. Rab ise yine onlardan merhametini esirgemedi. Çöle kaçan Hacer'e görünerek rahminden çıkan çocuğu ve soyunu kutsayacağına söz verir. Adını 'Tanrı işitir' anlamına gelen İsmail konulacağını söyler. O yaban eşek gibi çölde yaşayan bedevi olacaktır. Aynı zamanda kardeşleriyle hiç bir zaman anlaşamayan asi bir yapıya sahip olacaktır. Tanrı'nın lütfuna sevinen Hacer kendisiyle konuşan Rab'be 'beni gören Tanrı' anlamına gelen 'El-Roi' ismini verir. Böylece Rab'bin sözü uyarınca hanımın yanına dönüp boyun eğer ve zamanı gelince İsmail'i doğurur.

Burada iki önemli gerçek görüyoruz: İmanlı Tanrı'nın sözüne değil kendi bildiğine göre hareket ettiğinde bunun büyük faciayla sonuçlandığını görebiliyoruz. Bazen kendi hikmetimizle Tanrı'ya yardım edeceğimizi sanıyoruz, sanki biz daha iyisini biliyoruz. Aslında Rab isteğimizi hemen gerçekleştirebilir ancak burada yaptığı gibi bazen bizi bekleterek imanımızı pekiştirmeye çalışıyor. Unutmayalım Rab'bin bereketine giden yolda kestirme yoktur. İkinci olarak, imanlı hata yapsa da Tanrı'nın her daim merhametli olduğunu görüyoruz. Burada gördüğümüz gibi Rab sadece İbrahim'e değil Hacer'e de merhametini ve sevgisini göstermişti. İman yolunda İbrahim gibi hepimiz

tökezleyebiliriz, önemli olan hatamızı fark edip Tanrı'nın lütfuna sığınarak yola devam etmek.

KUTSAL SOY

Yaratılış 17:1-27

¹Avram doksan dokuz yaşındayken RAB ona görünerek, “Ben Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'yım” dedi “Benim yolumda yürü, kusursuz ol. ²Seninle yaptığım antlaşmayı sürdüreceğim, soyunu alabildiğine çoğaltacağım.”

³Avram yüzüstü yere kapandı. Tanrı, ⁴“Seninle yaptığım antlaşma şudur” dedi, “Birçok ulusun babası olacaksın. ^{5*} Artık adın Avram değil, İbrahim olacak. Çünkü seni birçok ulusun babası yapacağım. ⁶Seni çok verimli kılacağım. Soyundan uluslar doğacak, krallar çıkacak. ^{7*} Antlaşmamı seninle ve soyunla kuşaklar boyunca, sonsuza dek sürdüreceğim. Senin, senden sonra da soyunun Tanrısı olacağım. ^{8*} Bir yabancı olarak yaşadığın toprakları, bütün Kenan ülkesini sonsuza dek mülkünüz olmak üzere sana ve soyuna vereceğim. Onların Tanrısı olacağım.”

⁹Tanrı İbrahim'e, “Sen ve soyun kuşaklar boyu antlaşmama bağlı kalmalısınız” dedi, ^{10*} “Seninle ve soyunla yaptığım antlaşmanın koşulu şudur: Aranızdaki erkeklerin hepsi sünnet edilecek. ¹¹Sünnet olmalısınız. Sünnet aramızdaki antlaşmanın belirtisi olacak. ¹²Evinizde doğmuş ya da soyunuzdan olmayan bir yabancından satın alınmış köleler dahil sekiz günlük her erkek çocuk sünnet edilecek. Gelecek kuşaklarınız boyunca sürecek bu. ¹³Evinizde doğan ya da satın aldığınız her çocuk kesinlikle sünnet edilecek. Bedeninizdeki bu belirti sonsuza dek sürecek antlaşmamın simgesi olacak. ¹⁴Sünnet edilmemiş her erkek halkının arasından atılacak, çünkü antlaşmamı bozmuş demektir.”

¹⁵Tanrı, “Karın Saray'a gelince, ona artık Saray demeyeceksin” dedi, “Bundan böyle onun adı Sara olacak. ¹⁶Onu kutsayacak, ondan sana bir oğul vereceğim. Onu kutsayacağım, ulusların anası olacak. Halkların kralları onun soyundan çıkacak.”

¹⁷İbrahim yüzüstü yere kapandı ve güldü. İçinden, “Yüz yaşında bir adam çocuk sahibi olabilir mi?” dedi, “Doksan yaşındaki Sara doğurabilir mi?” ¹⁸Sonra Tanrı'ya, “Keşke İsmail'i mirasçım kabul etseydin!” dedi.

¹⁹Tanrı, “Hayır. Ama karın Sara sana bir oğul doğuracak, adını İshak koyacaksın” dedi, “Onunla ve soyuyla antlaşmamı sonsuza dek sürdüreceğim. ²⁰İsmail'e gelince, seni işittim. Onu kutsayacak, verimli kılacak, soyunu alabildiğine çoğaltacağım. On iki beyin babası olacak. Soyunu büyük bir ulus yapacağım. ²¹Ancak antlaşmamı gelecek yıl bu zaman Sara'nın doğuracağı oğlun İshak'la sürdüreceğim.” ²²Tanrı İbrahim'le konuşmasını bitirince ondan ayrılıp yukarıya çekildi.

²³İbrahim evindeki bütün erkekleri –oğlu İsmail'i, evinde doğanların, satın aldığı uşakların hepsini– Tanrı'nın kendisine buyurduğu gibi o gün sünnet ettirdi. ²⁴İbrahim sünnet olduğunda doksan dokuz yaşındaydı. ²⁵Oğlu İsmail on üç yaşında sünnet oldu. ²⁶İbrahim, oğlu İsmail'le aynı gün sünnet edildi. ²⁷İbrahim'in evindeki bütün erkekler –evinde doğanlar ve yabancılardan satın alınanlar– onunla birlikte sünnet oldu.

AÇIKLAMA: İsmail doğduktan sonra yıllar geçti. İbrahim Tanrı'nın vaadine kavuştuğunu sanıyordu oysa ki Tanrı, Hacer'le olan ilişkisini onaylamadı. Aradan 13 yıl geçince Rab İbrahim'e görünerek daha önce onunla yaptığı antlaşmayı netleştirerek pekiştirir. Başta *'Benim yolumda yürü, kusursuz ol'* diyerek İbrahim'i azarlar. Neden? Çünkü İbrahim karısının sözünü dinleyerek ve Hacer'le ilişkiye girerek Rab'bin yolundan saptı. Hatasını anlayan iman atası, yüzüstü yere kapanıyor. Sonra Rab onun ismini 'Yüce Baba' anlamına gelen Avram'dan 'Kalabalığın Babası' anlamına gelen İbrahim'e çevirir. Kutsal Kitap'ta isim vermek ya da değiştirmek birinin kaderini yönlendirmek demek. İbrahim sadece İsmail'in babası olmakla yetinmeye razıydı ama baştan Tanrı'nın amacı çok daha geniş ve kapsamlı. Rab onun soyundan büyük kalabalıklar ve krallar çıkarmak istediğini belirtir.

Tanrı, İbrahim'den çıkan soyun Tanrı'sı olmaya ve içinde yaşadığı Kenan ülkesi olan bugünkü İsrail topraklarını vermeye söz veriyor. Rab, İbrahim'e Sara'nın bir çocuk vereceğini tekrarlar. Hatta *'benim prensesim'* anlamına gelen Saray'a ismini *'soylu prenses'* anlamına gelen *'Sara'* ismini verir. Yani Sara sadece İbrahim'in eşi (prensesi) olmayacak, o kralların annesi olacak.

Tabii neredeyse yüz yaşına basan İbrahim için bu çok gülünç bir durumdu. Sara da doksan yaşındaydı. Zaten Hacer aracılığıyla bir çocukları var sayılırdı: İsmail. O yüzden İbrahim, *'Keşke İsmail'i mirasçım kabul etseydin!'* der. Ama Rab çok net bir cevap verir: *'Hayır. Ama Sara sana bir çocuk doğuracak, adını İshak koyacaksın'* dedi. Bu çok önemli bir ayrıntı çünkü burada İsmail ile İshak arasındaki yol ikiye ayrılır. (bkz. Romalılar 9:6-9) Rab yine de İsmail'in soyundan gelecek 12 boyu yani Arapları büyük bir ulus yapmaya söz verir ancak Kutsal Soy vaadi, doğacak olan İshak'la sürecektir. Nitekim bu noktadan itibaren Kutsal Kitap hep İshak'ın soyundan gelen İsrail halkını takip eder çünkü onlar

dünyaya bereket getirecek araç olarak seçilmişlerdi. Nitekim bundan sonraki Musa ve Yeşaya gibi büyük peygamberler olsun, Davut ve Süleyman gibi büyük krallar olsun hepsi İshak'ın soyundan çıkmışlardır. Bu anlamda İsa Mesih'in, İbrahim'in İshak soyundan gelmesi de büyük önem taşımaktadır (Matta 1:1-2).

Bu arada Rab İbrahim'le pekiştirmekte olduğu anlaşmanın bir belirtisi olarak evindeki tüm erkeklerle birlikte sünnet edilmesini buyurur. Bu tür antlaşmalarda görünür bir sembolün olması gerekiyordu. Rab, İbrahim'in ailesini kendisine ayırmıştı ve ondan gelen nesillerin bunu asla unutmamaları için onlara sünnet simgesini vermişti. Sünnet kelimesi 'kesme' fiilinden gelir. Rab İbrahim ve ailesini diğer ulusların soy ağacından kesti. Aynı zamanda İbrahim'in soyundan kim sünnet edilmeyi reddederse İbrahim'in kutsal soyundan kesilecekti. Sünnet olayı birinin dünyanın kirliliğinden temizlenmesini andırır. Tıbbi araştırmalar sünnetin hijyenik açısından pek çok yararlarını tespit etmiştir. Tanrı'nın özellikle bebeklerin sekizinci günde sünnet edilmelerini buyurması çok dikkat çekiyor. Doğar doğmaz bir çocuğun kan pıhtılaşma oranı düşüyor ama sekizinci güne kadar toparlanır ve oranı %110'a kadar çıkartır. Sonra yine normale düşüyor. Ayrıca bu yaşta sünnet edilen psikolojik açıdan travma yaşamaz. Sonuç olarak İbrahim'in hatasına rağmen Rab vaadini sürdüreceğini belirtir.

GÖKTEN MİSAFİR

Yaratılış 18:1-33

¹İbrahim günün sıcak saatlerinde Mamre meşeliğindeki çadırının önünde otururken, RAB kendisini gördü. ^{2*}İbrahim karşısında üç adamın durduğunu gördü. Onları görür görmez karşılamaya koştu. Yere kapanarak, ³“Ey efendim, eğer gözünde lütf bulduysam, lütfen kulunun yanından ayrılma” dedi, ⁴“Biraz su getirteyim, ayaklarınızı yıkayın. Şu ağacın altında dinlenin. ⁵Madem kulunuza konuk geldiniz, bırakın size yiyecek bir şeyler getireyim. Biraz dinlendikten sonra yolunuza devam edersiniz.”

Adamlar, “Peki, dediğin gibi olsun” dediler.

⁶İbrahim hemen çadıra, Sara'nın yanına gitti. Ona, “Hemen üç sea ince un al, yoğurup pide yap” dedi. ⁷Ardından sığırlara koştu. Körpe ve besili bir buzağı seçip uşağına verdi. Uşak buzağıyı hemen hazırladı. ⁸İbrahim hazırlanan buzağıyı yoğurt ve sütle birlikte götürüp konuklarının önüne koydu. Onlar yerken o da yanlarında, ağacın altında durdu.

⁹Konuklar, “Karın Sara nerede?” diye sordular.

İbrahim, “Çadırda” diye yanıtladı.

^{10*}O, “Gelecek yıl bu zamanda kesinlikle yanına döneceğim” dedi, “O zaman karın Sara'nın bir oğlu olacak.”

Sara onun arkasında, çadırın girişinde durmuş, dinliyordu. ¹¹İbrahim'le Sara kocamışlardı, yaşları hayli ileriye. Sara âdetten kesilmişti. ^{12*}İçin için gülerken, “Bu yaştan sonra bu sevinci tadabilir miyim?” diye düşündü, “Üstelik efendim de yaşlı.”

¹³RAB İbrahim'e sordu: “Sara niçin, ‘Bu yaştan sonra gerçekten çocuk sahibi mi olacağım?’ diyerek güldü? ^{14*}RAB için olanaksız bir şey var mı? Belirlenen vakitte, gelecek yıl bu zaman yanına döndüğümde Sara'nın bir oğlu olacak.”

¹⁵Sara korktu, “Gülmedim” diyerek yalan söyledi.

RAB, “Hayır, güldün” dedi.

¹⁶Adamlar oradan ayrılırken Sodom'a doğru baktılar. İbrahim onları yolcu etmek için yanlarında yürüyordu. ¹⁷RAB, “Yapacağım şeyi İbrahim'den mi gizleyeceğim?” dedi, ¹⁸“Kuşkusuz İbrahim'den büyük ve güçlü bir ulus türeyecek, yeryüzündeki bütün uluslar onun aracılığıyla kutsanacak. ¹⁹Doğru ve adil olanı yaparak yolumda yürümeyi oğullarına ve soyuna buyursun diye İbrahim'i seçtim. Öyle ki, ona verdiğim sözü yerine getireyim.”

²⁰Sonra İbrahim'e, “Sodom ve Gomora büyük suçlama altında” dedi, “Günahları çok ağır. ²¹Onun için inip bakacağım. Duyduğum suçlamalar doğru mu, değil mi görecekim. Bunları yapıp yapmadıklarını anlayacağım.”

²²Adamlar oradan ayrılıp Sodom'a doğru gittiler. Ama İbrahim RAB'bin huzurunda kaldı. ²³RAB'be yaklaşarak, "Haksızla birlikte haklıyı da mı yok edeceksin?" diye sordu, ²⁴"Kentte elli doğru kişi var diyelim. Orayı gerçekten yok edecek misin? İçindeki elli doğru kişinin hatırı için kenti bağışlamayacak mısın? ²⁵Senden uzak olsun bu. Haklıyı, haksızı aynı kefeyle koyarak haksızın yanında haklıyı da öldürmek senden uzak olsun. Bütün dünyayı yargılayan adil olmalı."

²⁶RAB, "Eğer Sodom'da elli doğru kişi bulursam, onların hatırına bütün kenti bağışlayacağım" diye karşılık verdi.

²⁷İbrahim, "Ben toz ve külüm, bir hiçim" dedi, "Ama seninle konuşma yürekliliğini göstereceğim. ²⁸Kırk beş doğru kişi var diyelim, beş kişi için bütün kenti yok mu edeceksin?"

RAB, "Eğer kentte kırk beş doğru kişi bulursam, orayı yok etmeyeceğim" dedi.

²⁹İbrahim yine sordu: "Ya kırk kişi bulursan?"

RAB, "O kırk kişinin hatırı için hiçbir şey yapmayacağım" diye yanıtladı.

³⁰İbrahim, "Ya Rab, öfkelenme ama, otuz kişi var diyelim?" dedi.

RAB, "Otuz kişi bulursam, kente dokunmayacağım" diye yanıtladı.

³¹İbrahim, "Ya Rab, lütfen konuşma yürekliliğimi bağışla" dedi, "Eğer yirmi kişi bulursan?"

RAB, "Yirmi kişinin hatırı için kenti yok etmeyeceğim" diye yanıtladı.

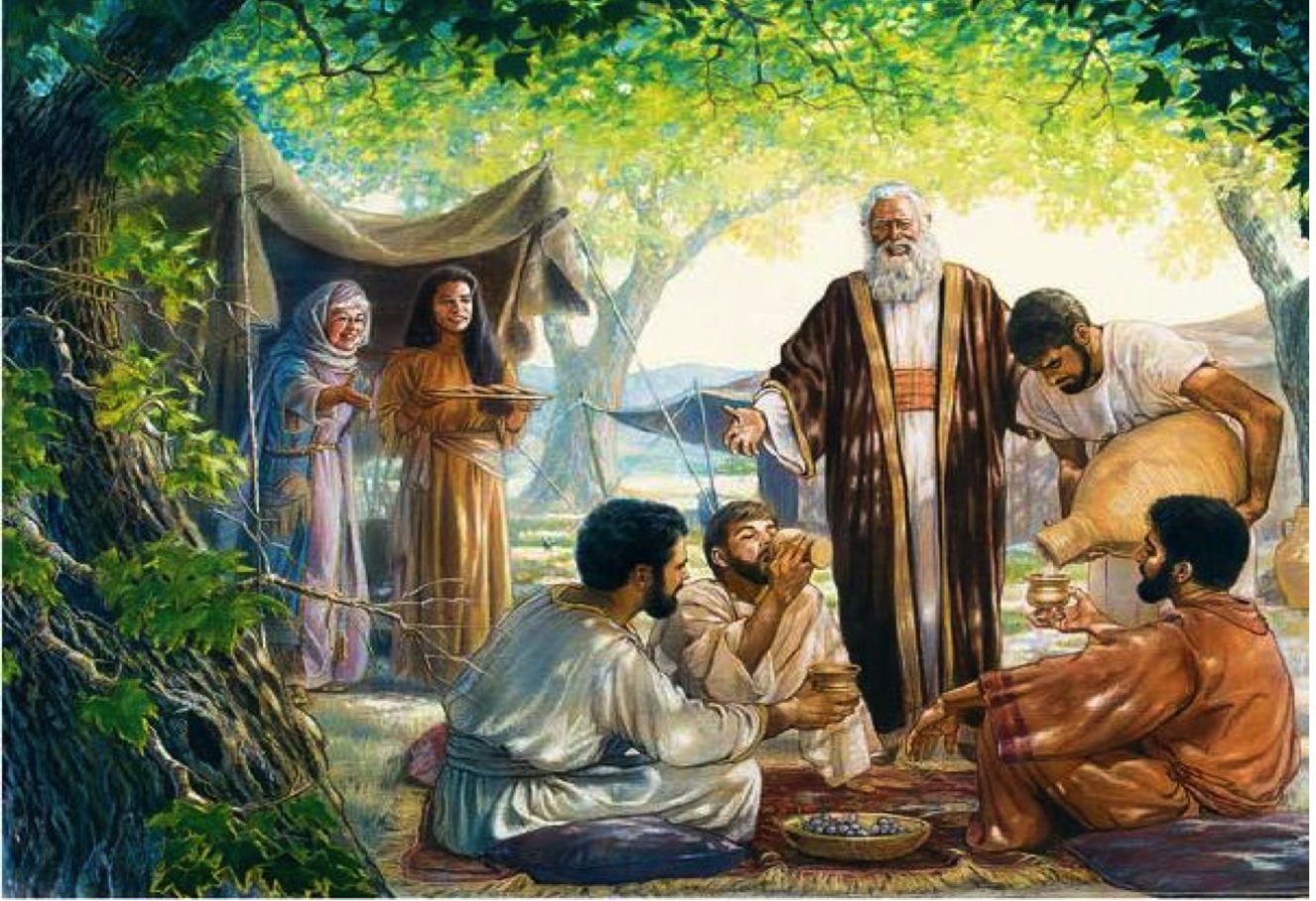
³²İbrahim, "Ya Rab, öfkelenme ama, bir kez daha konuşacağım" dedi, "Eğer on kişi bulursan?"

RAB, "On kişinin hatırı için kenti yok etmeyeceğim" diye yanıtladı.

³³RAB İbrahim'le konuşmasını bitirince oradan ayrıldı, İbrahim de çadırına döndü.

AÇIKLAMA: Rab İbrahim'e eşin Sara'dan bir evlat vaat etmişti. Şimdi heyecanlı bekleyiş sürüyordu. Birden hiç beklenmedik bir misafir belirir. Kutsal Kitap 'RAB kendisine göründü' der. Burada RAB diye geçen ad, İbranice'deki 'Yahve' yani Tanrı'nın kişisel adını karşılar. Peki İbrahim'e nasıl göründü? Bir adam şeklinde. Ayrıntılara dikkat edelim: Birden üç adam çadırına doğru gelir. İbrahim hemen yanlarına gelip oturmaya buyurur. Onlara harika bir misafirperverlik gösterdikten sonra RAB diye geçen adam İbrahim'in karısını sorar. Sonra 'Gelecek yıl bu zamanda kesinlikle yanına döneceğim, o zaman karın Sara'nın bir oğlu olacak' der. Çadırdan olup bitenlere kulak misafiri olan Sara doğal olarak için için güler. Doksan yaşında bir kadın ne yapsın ki? Ama RAB 'Sara niçin güldü? RAB için olanaksız bir şey var mı?' diye belirtir. Sara

hemen 'Gülmedim'diyerek inkâr eder. Ama RAB 'Hayır, güldün' diye söyler. Aslında Sara'nın gülmesi gayet normaldi ancak yalan söylemesi, ne kadar küçük de olsa, RAB'bin hiç hoşuna gitmedi. Bundan sonra Sara da kocası İbrahim gibi Rab'bin sözüne inandı (İbraniler 11:11-12).

Bu sırada 'adamlar' kalkıyorlar. İki tanesi ayrılıp Sodom'a doğru yol alır, RAB ise İbrahim'in yanında kalır ve İbrahim'e ne yapacağını tek tek anlatmaya başlar çünkü İbrahim ve soyu tüm ulusları kutsamak için seçilen araçtır. Sodom ve Gomora kentleri öyle bir günaha battılar ki Rab tufandan önceki halka yaptığı gibi onları cezalandırması gerek. İbrahim ise içinde kendi yeğeni ve ailesinin yaşadığı kentin yok edileceğini anlayınca 'Haksızla birlikte haklıyı da mı yok edeceksin?' diye itiraz eder. Sonra 'Kentte elli doğru kişi varsa kenti yok eder misin?' diye sorar. Rab 'Hayır!' dedikten sonra İbrahim bundan cesaret bulup rakamı gittikçe indirerek Tanrı'yla resmen pazarlığa girer. En sonuna rakamı ona kadar indirir ve Rab on doğru kişinin hatırı için kenti yok etmeyeceğine söz verir. Ne var ki bir sonraki bölümde anladığımız kadarıyla Sodom'da bu kadarı bile yoktu. En sonunda RAB ayrılır.

Şimdi burada RAB diye geçen kişi kimdir? Diğer iki adamın melek olduğunu okuyoruz (19:1) ama İbrahim'le konuşan hep RAB diye geçer. Söylediklerine bakılırsa gerçekten RAB'bin yetkisiyle konuştuğunu görüyoruz. Doksan

yaşındaki Sara'nın doğum yapacağını Tanrı'dan başka kim söyleyebilir? Sodom ve Gomora gibi kentleri yok etmek Tanrı'dan başka kime düşer? Anlaşılan şu ki burada İbrahim'le oturup kalkan ve konuşan insan kılığına girmiş Rab'bin ta kendisidir. Bunun benzerini Eski Antlaşma'nın bir çok yerinde görüyoruz. Çoğu zaman '*Rab'bin Meleği*' diye geçer. (bkz. Yaratılış 22:11-18, 31:11-13, Mısır'dan Çıkış 3:2, Hakimler 6:11-23) Bunu anlamakta güçlük çeksek de gerçek şu ki her şeye gücü yeten Tanrı her şeyi yapabilir. Onu sınırlandırmak bize düşmez. Burada Tanrı'nın İbrahim gibi kendisine iman edene gösterdiği yakınlığı ve lütfu görebiliyoruz. Ne yazık ki çoğumuz Tanrı'yı çok uzaklarda görmeye alıştık oysaki O bize yakındır ve bizimle sıcak bir muhabbet ister.

GÜNAHIN ZİRVESİ

Yaratılış 19:1-38

¹İki melek akşamleyin Sodom'a vardılar. Lut kentın kapısında oturuyordu. Onları görür görmez karşılamak için ayağa kalktı. Yere kapanarak, ²“Efendilerim” dedi, “Kulunuzun evine buyurun. Ayaklarınızı yıkayın, geceyi bizde geçirin. Sonra erkenden kalkıp yolunuza devam edersiniz.”

Melekler, “Olmaz” dediler, “Geceyi kent meydanında geçireceğiz.”

³Ama Lut çok diretti. Sonunda onunla birlikte evine gittiler. Lut onlara yemek hazırladı, mayasız ekmek pişirdi. Yediler.

⁴Onlar yatmadan, kentın erkekleri –Sodom'un her mahallesinden genç yaşlı bütün erkekler– evi sardı. ⁵Lut'a seslenerek, “Bu gece sana gelen adamlar nerede?” diye sordular, “Getir onları da yatalım.”

⁶Lut dışarı çıktı, arkasından kapıyı kapadı. ⁷“Kardeşler, lütfen bu kötülüğü yapmayın” dedi, ⁸“Erkek yüzü görmemiş iki kızım var. Size onları getireyim, ne isterseniz yapın. Yeter ki, bu adamlara dokunmayın. Çünkü onlar konuğumdur, çatımın altına geldiler.”

⁹Adamlar, “Çekil önümüzden!” diye karşılık verdiler, “Adam buraya dışardan geldi, şimdi yargıçlık taşıyor! Sana daha beterini yaparız.” Lut'u ite kaka kapıyı kırmaya davrandılar. ¹⁰Ama içerdeki adamlar uzanıp Lut'u evin içine, yanlarına aldılar ve kapıyı kapadılar. ¹¹Kapıya dayanan adamları, büyük küçük hepsini kör ettiler. Öyle ki, adamlar kapıyı bulamaz oldu.

¹²İçerdeki iki adam Lut'a, “Senin burada başka kimin var?” diye sordular, “Oğullarını, kızlarını, damatlarını, kentte sana ait kim varsa hepsini dışarı çıkar. ¹³Çünkü burayı yok edeceğiz. RAB bu hall hakkında birçok kötü suçlama duydu, kenti yok etmek için bizi gönderdi.”

¹⁴Lut dışarı çıktı ve kızlarıyla evlenecek olan adamlara, “Hemen buradan uzaklaşın!” dedi, “Çünkü RAB bu kenti yok etmek üzere.” Ne var ki damat adayları onun şaka yaptığını sandılar.

¹⁵Tan ağarırken melekler Lut'a, “Karınla iki kızını al, hemen buradan uzaklaş” diye üstelediler, “Yoksa kent cezasını bulurken sen de canından olursun.” ^{16*}Lut ağır davrandı, ama RAB ona acıdı. Adamlar Lut'ın karısının ve iki kızının elinden tutup onları kentın dışına çıkardılar. ¹⁷Kent dışına çıkınca, adamlardan biri Lut'a, “Kaç, canını kurtar, arkana bakma” dedi, “Bu ovanın hiçbir yerinde durma. Dağa kaç, yoksa ölü gidersin.”

¹⁸Lut, “Aman, efendim!” diye karşılık verdi, ¹⁹“Ben kulunuzdan hoşnut kaldınız, canımı kurtarmakla bana büyük iyilik yaptınız. Ama dağa kaçamam. Çünkü felaket bana yetişir, ölürüm. ²⁰İşte, şurada kaçabileceğim yakın bir kent var, küçücük bir kent. İzin verin, oraya kaçıp canımı kurtarayım. Zaten küçücük bir kent.”

²¹Adamlardan biri, “Peki, dileğini kabul ediyorum” dedi, “O kenti yıkmayacağım. ²²Çabuk ol, hemen kaç! Çünkü sen oraya varmadan bir şey yapamam.” Bu yüzden o kente Soar adı verildi.

²³ Lut Soar'a vardığında güneş doğmuştu. ^{24*} RAB Sodom ve Gomora'nın üzerine gökten ateşli kükür yağdırdı. ²⁵ Bu kentleri, bütün ovayı, oradaki insanların hepsini ve bütün bitkileri yok etti. ^{26*} Ancak Lut'un peşisıra gelen karısı dönüp geriye bakınca tuz kesildi.

²⁷ İbrahim sabah erkenden kalkıp önceki gün RAB'bin huzurunda durduğu yere gitti. ²⁸ Sodom ve Gomora'ya ve bütün ovaya baktı. Yerden, tüten bir ocak gibi duman yükseliyordu.

²⁹ Tanrı ovadaki kentleri yok ederken İbrahim'i anımsamış ve Lut'un yaşadığı kentleri yok ederken Lut'u bu felaketin dışına çıkarmıştı.

³⁰ Lut Soar'da kalmaktan korkuyordu. Bu yüzden iki kızıyla kentten ayrılarak dağa yerleşti, onlarla birlikte bir mağarada yaşamaya başladı. ³¹ Büyük kızı küçüğüne, "Babamız yaşlı" dedi, "Dünya geleneklerine uygun biçimde burada bizimle yatabilecek bir erkek yok. ³² Gel, babamıza şarap içirelim, soyumuzu yaşatmak için onunla yatalım." ³³ O gece babalarına şarap içirdiler. Büyük kız gidip babasıyla yattı. Ancak Lut yatıp kalktığıнын farkında değildi. ³⁴ Ertesi gün büyük kız küçüğüne, "Dün gece babamla yattım" dedi, "Bu gece de ona şarap içirelim. Soyumuzu yaşatmak için sen de onunla yat." ³⁵ O gece de babalarına şarap içirdiler ve küçük kız babasıyla yattı. Ama Lut yatıp kalktığıнын farkında değildi.

³⁶ Böylece Lut'un iki kızı da öz babalarından hamile kaldılar. ³⁷ Büyük kız bir erkek çocuk doğurdu, ona Moav adını verdi. Moav bugünkü Moavlılar'ın atasıdır. ³⁸ Küçük kızın da bir oğlu oldu, adını Ben-Amm koydu. O da bugünkü Ammonlular'ın atasıdır.

AÇIKLAMA: Lut'un hayatı, İbrahim'in kininin tam tersiydi. Lut günahın 'başkenti' olan Sodom'da yaşamayı seçti ve sonunda onun yargısına da uğradı. RAB'le beraber gelen iki melek Sodom'a varınca kapıda oturan Lut'la hemen karşılaştılar. O günlerde şehrin kapısında oturmak demek şehrin önderlerinden biri olmak demek. Lut amcasının misafirperverliğinden iyi ders almış olmalı ki iki adamı hemen evine buyurur. Ne var ki karanlık çökünce birden kentin her mahallesinden genç yaşlı bütün erkekler Lut'un evini kuşatıp 'Sana gelen adamları çıkart onlarla yatalım' dediler. Lut 'Bunlar misafirimdir' diyerek itiraz eder, hatta kendi kızlarını bile teklif eder ama Sodumlular daha da kötüleşiyorlar. Anlaşılan Sodom'un halkı öyle bir bozuldu ki zina ve benzeri günah onları tatmin etmiyordu artık. Küçük büyük hepsinin akli fikri pislikteydi. İşte bundan dolayı Rab, Sodom ve çevresindeki şehirleri yok etmeye karar verdi çünkü günahın zirvesine vardılar.

Bugünlerde çok benzer bir yozlaşma görülüyor. Batı'da 'eşcinselim'diye itiraf edenleri kutluyorlar bile. Homoseksüel ya da lezbiyen olmak yeni moda olmuş. Oysa ki Tanrı'nın Sözüne göre eşcinsellik iğrenç bir günahdır (Romalılar 1:26-27). Ancak 'modern' insanlar, günah değil tercih meselesi olduğunu söyler.

Hatta bazıları genetik olduğunu bile savunur. Bunların hepsi Şeytan'ın yalanlarıdır. Baştan beri Tanrı'nın yarattığı evlilik bir erkek ve bir kadından ibarettir. Bunun dışındaki her şey sapkınlıktır. Genetik olmuş olsa Tanrı bunun sorumlusu olur ve insanları bu durumda yargılayamazdı. Yine de eşcinsellik günahdır derken bu ahlaki hastalığa tutsak olan arkadaşlarımızdan nefret etmemeye dikkat etmeliyiz ve tam olarak iyileşmeleri için dua etmeliyiz. Kutsal Kitap Sodom'un bu durumu Nuh'un günlerinde baş gösteren ve tufana sebep olan büyük sapkınlığa benzetir. Aynı zamanda son günlerde de insanların yine günahın bu zirvesine ulaşacaklarını söyler (Luka 17:26-29). Yani dünyanın bu tür günahı mubah kılması bizim için büyük bir uyarı olmalı. Günahın zirvesine bir daha varmak üzereyiz.

Bölümün devamında Lut'un başına gelenleri okuyoruz. Bütün uyarılarına rağmen melekler Lut ile ailesini ancak zorla Sodom'dan çıkartabildiler. Melekler geriye bakmayın demelerine karşın **Lut'un karısı baktı ve hemen tuz kesildi.** Aslında bir sonraki ayette **İbrahim'in de baktığını okuyoruz ama ona bir şey olmadı.** Aralarındaki fark şuydu ki Lut ile ailesi Sodom'un yaşantısına özlem duyuyorlardı – İbrahim'in yüreği ise temizdi. Kurtulduktan sonra Lut

ovada huzur bulamadı ve iki kızıyla bir mağarada yaşamak üzere dağa kaçtı.

Aslında İbrahim'in yanına dönebilirdi ancak utancından dolayı mağarada yaşamayı tercih etti. Orada başına daha da iğrenç bir olay geldi. Lut'un kızları çocuk sahibi olmak için babalarını sarhoş edip onunla birlikte oldular. Yine birçok insan buna şaşırır: Lut gibi bir peygamber nasıl bunu yapabildi. Şimdi şunu hatırlamalıyız ki Kutsal Kitap'ta Lut peygamber diye geçmiyor. Aynı zamanda daha önce Nuh'un ve İbrahim'in hayatlarında gördüğümüz gibi peygamberler dahi günahsız değildiler. Aslında Lut'un hayatı bizim için büyük ibrettir. O dünyayı sevdi ve sonuçlarına katlanmak zorunda kaldı. (bkz. Yakup 4:4-5, 1.Yuhanna 2:15)

BİR PEYGAMBER

Yaratılış 20:1-18

¹İbrahim Mamre'den Negev'e göçerek Kadeş ve Şur kentlerinin arasına yerleşti. Sonra geçici bir süre Gerar'da kaldı. ^{2*}Karısı Sara için, "Bu kadın kızkardeşimdir" dedi. Bunun üzerine Gerar Kralı Avimelek adam gönderip Sara'yı getirtti. ³Ama Tanrı gece düşünde Avimelek'e görünerek, "Bu kadını aldığın için öleceksin" dedi, "Çünkü o evli bir kadın."

⁴Avimelek henüz Sara'ya dokunmamıştı. "Ya Rab" dedi, "Suçsuz bir ulusu mu yok edeceksin? ⁵İbrahim'in kendisi bana, 'Bu kadın kızkardeşimdir' demedi mi? Kadın da İbrahim için, 'O kardeşimdir dedi. Ben temiz vicdanla, suçsuz ellerimle yaptım bunu."

⁶Tanrı, düşünde ona, "Bunu temiz vicdanla yaptığını biliyorum" diye yanıtladı, "Ben de seni bu yüzden bana karşı günah işlemekten alıkoydum, kadına dokunmana izin vermedim. ⁷Şimdi kadını kocasına geri ver. Çünkü o bir peygamberdir. Senin için dua eder, ölmezsin. Ama kadını geri vermezsen, sen de sana ait olan herkes de ölecek, bilesin."

⁸Avimelek sabah erkenden kalktı, bütün adamlarını çağırarak olup biteni anlattı. Adamlar dehşete düştü. ⁹Avimelek İbrahim'i çağırarak, "Ne yaptın bize?" dedi, "Sana ne haksızlık ettim ki, beni ve krallığımı bu büyük günaha sürükledin? Bana bu yaptığın yapılacak iş değil." ¹⁰Sonra, "Amacın neydi, niçin yaptın bunu?" diye sordu.

¹¹İbrahim, "Çünkü burada hiç Tanrı korkusu yok" diye yanıtladı, "Karım yüzünden beni öldürebilirler diye düşündüm. ¹²Üstelik, Sara gerçekten kızkardeşimdir. Babamız bir, annemiz ayrıdır. Onunla evlendim. ¹³Tanrı beni babamın evinden gurbete gönderdiği zaman karıma, 'Bana sevgini şöyle göstereceksin: Gideceğimiz her yerde kardeş olduğumu söyle' dedim."

¹⁴Avimelek İbrahim'e karısı Sara'yı geri verdi. Bunun yanısıra ona davar, sığır, köleler, cariyeler de verdi. ¹⁵İbrahim'e, "İşte ülkem önünde, nereye istersen oraya yerleş" dedi. ¹⁶Sara'ya da, "Kardeşine bin parça gümüş veriyorum" dedi, "Yanıdakilere karşı senin suçsuz olduğunu gösteren bir kanıttır bu. Herkes suçsuz olduğunu bilsin."

¹⁷İbrahim Tanrı'ya dua etti ve Tanrı Avimelek'le karısına, cariyelerine şifa verdi. Çocuk sahibi oldular. ¹⁸Çünkü İbrahim'in karısı Sara yüzünden RAB Avimelek'in evindeki kadınların hamile kalmasını engellemişti.

AÇIKLAMA: İlk defa bu bölümde İbrahim'in bir peygamber olduğunu okuyoruz. Kutsal Kitap'a göre peygamber, Tanrı'nın yetkisiyle insanlara vahiy aktaran biridir. Eski Antlaşma'da peygamber sözü (*İbranice: nabi*) genel olarak sözcü anlamında kullanılır (Mısır'dan Çıkış 7:1). Bundan anlıyoruz ki peygamber olmak demek, Tanrı'yı temsilen konuşmak demektir. Peygamberler, Rab'bin

istemlerini insanlara bildirmekle beraber şahsen Tanrı'nın temsilciliğini de yaparlardı. O yüzden birçok ayette onlara *Tanrı adamı* denir (1.Samuel 9:7; 1.Krallar 13:1). Bugün insanlar genellikle tarihte geçen tüm *büyük* insanları peygamber diye biliyor. Örneğin, birçok kişi Adem, Lut, Socrates ve Büyük İskender'i bile peygamber olarak nitelendiriyor. Oysa ki Rab'bin sözünde bu kişiler peygamber sıfatına sahip değiller. Kutsal Kitap'a sadık kalacak olursak, ilk peygamberlik edenin Hanok olduğunu görürüz (Yahuda 14). Daha sonra, Rab İbrahim için bu bölümde "*o bir peygamberdir*" demiştir (20:7). Ne var ki çoğu insanımızın sandığı gibi peygamber olmak kutsal ya da kusursuz olmak anlamına gelmiyor.

Bu bölümde İbrahim'in bir daha tuzığa düştüğünü görüyoruz. Güneye doğru göç ederken İbrahim Avimelek adında bir bölgesel bir kralın alanına girdi. Daha önce Mısır'a inerken yaptığı gibi, eşi Sara'nın kız kardeşi olarak tanıtır. Avimelek de Sara'yı beğenir ve haremine katar. Ancak onunla birlikte olmadan Rab düşünce ona görünerek '*Bu kadına dokursan öleceksin, çünkü o evli bir kadın'der*. Dehşete düşen Avimelek'le ev halkı İbrahim'e '*Bize ne yapmaya çalışıyorsun?*' diye sorar. İbrahim her zamanki mazeretini anlattıktan sonra karısını geri alır. Daha sonra Tanrı'nın sözü üzerinde İbrahim Avimelek ve ev halkı için dua eder ve RAB, Avimelek'in evindeki kadınların hamile kalmalarını sağlar. Aslında bu çok basit bir olay gibi görünse de çok önemli bir tuzaktı. Bir önceki bölümde Rab İbrahim'e eşi Sara'dan bir çocuk vaat etti. Ama **Sara, Avimelek'le birlikte olsaydı çocuğun kimden olduğu anlaşılmayacaktı**. Şeytan bu şekilde Tanrı'nın kurtuluş planını rayından çıkartmaya çalıştı ama Rab yine İbrahim ve karısının yardımına yetişti.

Aslında bu bölümde İbrahim'in ve peygamberlerin bizim gibi insan olduklarını hatırlıyoruz. Nedense aklımızda onları hep büyütüp neredeyse ilahlaştırdık ama gerçek şu ki Tanrı'dan başka kutsal ve kusursuz biri yoktur. Kutsal Kitap da peygamberlerin hayatlarını aktarıırken sadece güzel yanlarını aktarmıyor. Dürüst ve gerçekçi bir şekilde hayatlarının tümünü iletir. Bu bizi teşvik etmeli. İncil'de Peygamber İlyas için yazdığı gibi: '*İlyas da tıpkı bizim gibi insandı*' (Yakup 5:17). İbrahim ve İlyas bizim gibi zaman zaman zayıf düşüp imansızlık yapabiliyorlardı. Onları özel kılan, hiç düşmeyip kusursuz olmaları değil, her düştüklerine bir daha kalkıp Tanrı'nın lütfuna sığınmalarıdır. Sonuç olarak Tanrı onları kullandığı gibi bizi de büyük işlerine kullanabilir yeter ki ona sadık olalım (2.Petrus 2:9).

VAADİN TURFANDASI

Yaratılış 21:1-34

¹RAB verdiği söz uyarınca Sara'ya iyilik etti ve sözünü yerine getirdi. ^{2*}Sara hamile kaldı; İbrahim'in yaşlılık döneminde, tam Tanrı'nın belirttiği zamanda ona bir erkek çocuk doğurdu. ³İbrahim Sara'nın doğurduğu çocuğa İshak adını verdi. ^{4*}Tanrı'nın kendisine buyurduğu gibi oğlu İshak'ı sekiz günlükken sünnet etti. ⁵İshak doğduğunda İbrahim yüz yaşındaydı.

⁶Sara, "Tanrı yüzümü güldürdü" dedi, "Bunu duyan herkes benimle birlikte gülecek. ⁷Kim İbrahim'e Sara çocuk emzirecek derdi? Bu yaşında ona bir oğul doğurdum."

Hacer'le İsmail Uzaklaştırılıyor

⁸Çocuk büyüdü. Sütten kesildiği gün İbrahim büyük bir şölen verdi. ^{9*}Ne var ki Sara, Mısırlı Hacer'ir İbrahim'den olma oğlu İsmail'in alay ettiğini görünce, ¹⁰İbrahim'e, "Bu cariyeyle oğlunu kov" dedi, "Bu cariyenin oğlu, oğlum İshak'ın mirasına ortak olmasın." ¹¹Bu İbrahim'i çok üzdü, çünkü İsmail de öz oğluydu. ^{12*}Ancak Tanrı İbrahim'e, "Oğlunla cariye için üzülme" dedi, "Sara ne derse, onu yap. Çünkü senin soyun İshak'la sürecektir. ¹³Cariyenin oğlundan da bir ulus yaratacağım, çünkü o da senin soyun."

¹⁴İbrahim sabah erkenden kalktı, biraz yiyecek, bir tulum da su hazırlayıp Hacer'in omuzuna attı, çocuğunu da verip onu gönderdi. Hacer Beer-Şeva Çölü'ne gitti, orada bir süre dolaştı. ¹⁵Tulumdaki su tükenince, oğlunu bir çalının altına bıraktı. ¹⁶Yaklaşık bir ok atmı uzaklaşıp, "Oğlumun ölümünü görmeyeyim" diyerek onun karşısına oturup hıçkırığa hıçkırığa ağladı.

¹⁷Tanrı çocuğun sesini duydu. Tanrı'nın meleği göklerden Hacer'e, "Nen var, Hacer?" diye seslendi, "Korkma! Çünkü Tanrı çocuğun sesini duydu. ¹⁸Kalk, oğlunu kaldır, elini tut. Onu büyük bir ulus yapacağım." ¹⁹Sonra Tanrı Hacer'in gözlerini açtı, Hacer bir kuyu gördü. Gidip tulumunu doldurdu, oğluna içirdi.

²⁰Çocuk büyürken Tanrı onunlandı. Çocuk çölde yaşadı ve okçu oldu. ²¹Paran Çölü'nde yaşarken annesi ona Mısırlı bir kadın aldı.

^{22*}O sırada Avimelek'le ordusunun komutanı Fikol İbrahim'e, "Yaptığın her şeyde Tanrı seninle" dediler, ²³"Onun için, Tanrı'nın önünde bana, oğluma ve soyuma haksız davranmayacağına ant iç. Bana ve konuk olarak yaşadığın bu ülkeye, benim sana yaptığım gibi iyi davran."

²⁴İbrahim, "Ant içerim" dedi.

²⁵İbrahim Avimelek'e bir kuyuyu zorla ele geçiren adamlarından yakındı. ²⁶Avimelek, "Bunu kimin yaptığını bilmiyorum" diye yanıtladı, "Sen de bana söylemedin, ilk kez duyuyorum."

²⁷Daha sonra İbrahim Avimelek'e davar ve sığır verdi. Böylece ikisi bir antlaşma yaptılar. ²⁸İbrahim

sürüsünden yedi dişi kuzu ayırdı. ²⁹Avimelek, “Bunun anlamı ne, niçin bu yedi dişi kuzuyu ayırdın?” diye sordu.

³⁰İbrahim, “Bu yedi dişi kuzuyu benim elimden almalısın” diye yanıtladı, “Kuyuyu benim açtığımı kanıtı olsun.” ³¹Bu yüzden oraya Beer-Şeva adı verildi. Çünkü ikisi orada ant içmişlerdi.

³²Beer-Şeva’da yapılan bu antlaşmadan sonra Avimelek, ordusunun komutanı Fikol’la birlikte Filis yöresine geri döndü. ³³İbrahim Beer-Şeva’da bir ilgin ağacı dikti; orada RAB’bi, ölümsüz Tanrı’yı adıyla çağırdı. ³⁴Filist yöresinde konuk olarak uzun süre yaşadı.

AÇIKLAMA: Ur’dan ayrılalı yıllar geçmişti ve İbrahim henüz Tanrı’nın vaadinin gerçekleştiğini göremedi. Rab onu gökteki yıldızlar kadar kalabalık bir ulus yapacağını söylemişti ama eşinden henüz bir çocuğu bile olmamıştı. Bu ara yüz yaşına basan İbrahim yine de imanında zayıflamadı. En sonunda metnin dediği gibi, ‘RAB verdiği söz uyarınca’ Sara’ya iyilik edip onlara bir oğul verdi. İbrahim’e göre çok geç olmuş olabilir ama aslında ‘tam Tanrı’nın belirttiği zamanda’ oldu. Tabii Sara için doksan yaşında anne olmak bambaşka bir tecrübeydi. Hatta bunu duyan herkes gülecek diyerek oğluna ‘güler’ anlamına gelen İshak ismini verdiler. Sonra Tanrı’nın buyruğu uyarınca onu sekiz günlükken sünnet ettiler. Yaşlı çift için İshak sadece mucizevi bir çocuk değildi, o Tanrı’nın verdiği vadin ilk ürünü ve turfandasıydı. Küçük İshak, Rab’bin vaat ettiği büyük bereketlere açılan kapıydı.

Aradan fazla zaman geçmeden kaçınılmaz büyük bir sorunla karşılaştılar. Yıllar önce Tanrı’nın isteğine aykırı olarak İbrahim’in Hacer’den İsmail adında bir oğlu oldu. İbrahim, Tanrı vaadini İsmail’le sürdürür diye umuyordu ama Rab çok net bir şekilde kendi eşi Sara’dan doğan bir çocukla sürdüreceğini belirtti (Yaratılış 17:19). İshak büyüdükçe İsmail onu kıskanmaya başladı. Büyüdüğünde İshak’ın mirasına ortak olmak isteyeceğini düşünen Sara, İbrahim’den Hacer’le oğlunu kovmasını istedi. İbrahim için bu çok zordu çünkü İsmail de öz oğluydu. Bu noktada Tanrı ‘Sara ne derse, onu yap. Çünkü senin soyun İshak’la sürecektir’der. Böylece İbrahim, Hacer’le İsmail’e yol verir. Giderken büyük sıkıntı yaşayan Hacer’e Rab yine de merhamet gösterir ve onları kurtarır.

Tanrı’nın İbrahim’e verdiği vadin bir diğer unsuru içinde konuk olarak yaşadığı Kenan topraklarıyla ilgiliydi (Yaratılış 15:18-21). Yakınında yaşayan Kral Avimelek’le komutanı Tanrı’nın İbrahim’i her yönden bereketlediğini fark ederek onun bir gün büyük bir ulus olacağını anlarlar. O yüzden onunla bir

antlaşma yaparak birbirine barışçıl yaklaşacaklarına söz verirler. Ayrıca İbrahim Beer-Şeva'da kazdığı kuyuyu gündeme getirir ve orada karşılıklı ant içerler. Neticede İbrahim oraya ilk ağacını dikerek Tanrı'nın bir gün oraları soyuna vereceğine inandığını gösterir. Bütün bu süre boyunca İbrahim vaat edilenlere henüz kavuşamadığı halde onları *'uzaktan görüp selamladı.'* Bu hiç kolay olmadı çünkü yeryüzünde hep konuk ve gariban olarak yaşamak zorundaydı. Geldiği ülkeyi gözden çıkarıp henüz görmediği bir vatana umut bağlamak büyük iman gerektirdi. *'Bunun içindir ki, Tanrı onların Tanrısı olarak anılmaktan utanmıyor. Çünkü onlara bir kent hazırladı(İbraniler 11:16).'* İşte ayetin dediği gibi İbrahim'in bu imanı Rab'bin hoşuna gitti. Bizler de Tanrı'nın vaatlerinin gerçekleştiğini henüz göremeyebiliriz ama İbrahim gibi iman ağacımızı dikip yerimizde duralım. Er ya da geç Rab'bin dediği olacaktır.

İMAN DENEMESİ

Yaratılış 22:1-24

^{1*} Daha sonra Tanrı İbrahim'i denedi. "İbrahim!" diye seslendi. İbrahim, "Buradayım!" dedi.

² Tanrı, "İshak'ı, sevdiğin biricik oğlunu al, Moriya bölgesine git" dedi, "Orada sana göstereceğim bir dağda oğlunu yakmalık sunu olarak sun."

³ İbrahim sabah erkenden kalktı, eşeğine palan vurdu. Yanına uşaklarından ikisini ve oğlu İshak'ı aldı. Yakmalık sunu için odun yardığından sonra, Tanrı'nın kendisine belirttiği yere doğru yola çıktı. ⁴ Üçüncü gün gideceği yeri uzaktan gördü. ⁵ Uşaklarına, "Siz burada, eşeğin yanında kalın" dedi, "Tapınmak için oğlumla birlikte oraya gidip döneceğiz."

⁶⁻⁷ Yakmalık sunu için yardığı odunları oğlu İshak'a yükledi. Ateşi ve bıçağı kendisi aldı. Birlikte giderlerken İshak İbrahim'e, "Baba!" dedi.

İbrahim, "Evet, oğlum!" diye yanıtladı.

İshak, "Ateşle odun burada, ama yakmalık sunu kuzusu nerede?" diye sordu.

⁸ İbrahim, "Oğlum, yakmalık sunu için kuzuyu Tanrı kendisi sağlayacak" dedi. İki birlikte yürümeye devam ettiler.

^{9*} Tanrı'nın kendisine belirttiği yere varınca İbrahim bir sunak yaptı, üzerine odun dizdi. Oğlu İshak'ı bağlayıp sunaktaki odunların üzerine yatırdı. ¹⁰ Onu boğazlamak için uzanıp bıçağı aldı. ¹¹ Ama RAB'bir meleği göklerden, "İbrahim, İbrahim!" diye seslendi.

İbrahim, "İşte buradayım!" diye karşılık verdi.

¹² Melek, "Çocuğa dokunma" dedi, "Ona hiçbir şey yapma. Şimdi Tanrı'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin."

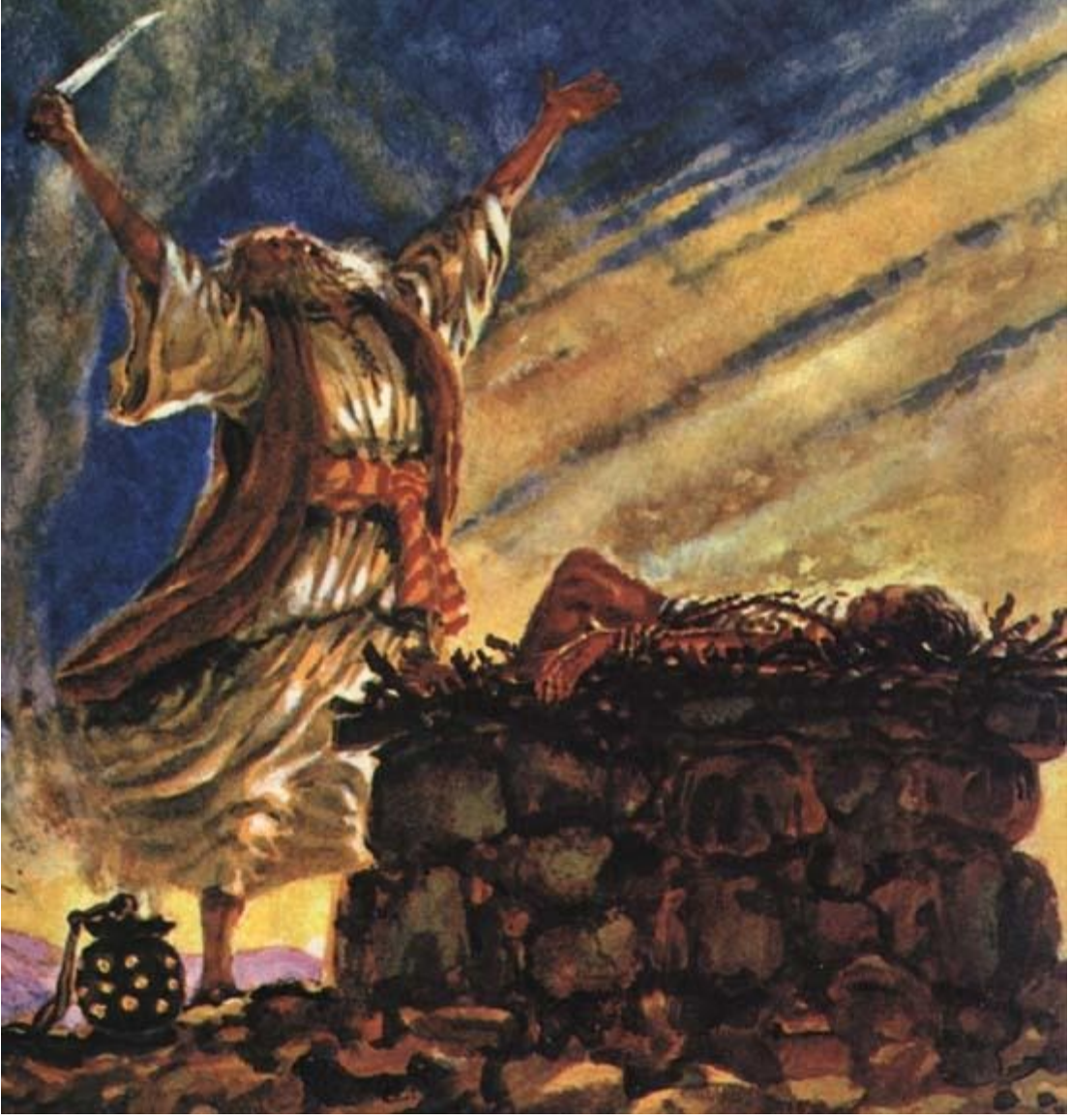
¹³ İbrahim çevresine bakınca, boynuzları sık çalılara takılmış bir koç gördü. Gidip koçu getirdi. Oğlunun yerine onu yakmalık sunu olarak sundu. ¹⁴ Oraya "Yahve yire^j" adını verdi. "RAB'bin dağında sağlanacaktır" sözü bu yüzden bugün de söyleniyor.

¹⁵ RAB'bin meleği göklerden İbrahim'e ikinci kez seslendi: ^{16*} "RAB diyor ki, kendi üzerime ant içiyorum. Bunu yaptığın için, biricik oğlunu esirgemediğin için ^{17*} seni fazlasıyla kutsayacağım; soyunu göklerin yıldızları, kıyıların kumu kadar çoğaltacağım. Soyun düşmanlarının kentlerini mülk edinecek. ^{18*} Soyunun aracılığıyla yeryüzündeki bütün uluslar kutsanacak. Çünkü sözümü dinledin."

¹⁹ Sonra İbrahim uşaklarının yanına döndü. Birlikte yola çıkıp Beer-Şeva'ya gittiler. İbrahim Beer Şeva'da kaldı.

²⁰Bir süre sonra İbrahim'e, "Milka, kardeşin Nahor'a çocuklar doğurdu" diye haber verdiler,²¹ "İlk oğlu Ūs, kardeşi Bûz, Kemuel –Aram'ın babası–²²Keset, Hazo, Pildaş, Yidlaf, Betuel." ²³Betuel Rebeka'nın babası oldu. Bu sekiz çocuğu İbrahim'in kardeşi Nahor'a Milka doğurdu.²⁴ Reuma adındaki cariyesi de Nahor'a Tevah, Gaham, Tahaş ve Maaka'yı doğurdu.

AÇIKLAMA: Nihayet İbrahim'in Sara'dan bir çocuğu oldu. İshak yaşlı çiftin gözbebeğiydi. Tanrı'nın yıllar önce verdiği vaatlerin tümünü küçük omuzlarında taşıyordu. Ama bir gün Rab İbrahim'den hiç beklemediği zor bir şey isteyerek imanını denedi. *'İshak'ı, sevdiğin biricik oğlunu al ve sana göstereceğim dağda bana yakmalık sunu olarak sun.'* Rab'bin bu talebi kuşkusuz ki İbrahim'i dehşete düşürdü. Tabii, İbrahim'in yaşadığı dönemde insanlar çocuklarını ilahlarına bu şekilde sunmaya alışkındı. Ama eminim ki İbrahim bunu diri Tanrı'ya yakıştıramadı. Dahası, Tanrı'nın bunca zaman kendisine verdiği tüm vaatler bu çocuğun yaşamasına bağlıydı. Gece boyunca İbrahim kara kara düşünmüş taşınmış olmalıydı ve belki de bu sonuca varmıştı: Tanrı İshak'ı mucizevi bir şekilde sağladığına göre, onu kurban etsem de Tanrı onu yeniden yaşatma gücüne sahiptir. İshak yeniden dirilmeli çünkü Tanrı vaadini onunla sürdüreceğine söz verdi. (bkz. İbraniler 11:17-19)

Böylece imanında zayıflamadan İbrahim sabah erkenden kalkıp Tanrı'nın gösterdiği dağa doğru yöneldi. Moriya bölgesine varınca, uşakları geride bırakıp yalnızca İshak'la birlikte devam etti. Odunu taşıyan gencecik İshak yanlarında bir hayvan olmadığına şaşarak, *'Yakmalık sunu kuzusu nerede?'* diye sorar. İbrahim de büyük imanla *'Rab kendisi sağlayacak'* diye yanıtlar. Tanrı'nın kendisine belirttiği yere varınca İbrahim sunağı yapar, odunu dizer ve oğlunu bağlayıp sunağın üzerine yatırır. Sonra oğlunu boğazlamak üzere bıçağı kavradığında Rab'bin meleği gökten *'İbrahim, İbrahim'* diye seslenir, *'Çocuğa dokunma. Şimdi Tanrı'dan korktuğunu anladım, biricik oğlunu benden esirgemedin.'* Sonra Rab kendisine boynuzlarından çalıya takılmış bir kurbanlık koçu gösterir. Böylece İbrahim oraya *'RAB sağlar'* anlamına gelen *'Yahve Yire'* ismini verir.

Tabii ki Rab bir babanın çocuğunu bu şekilde kurban etmesini asla istemez, fakat tüm bunlar aslında çok önceden hazırlanmış bir dramın provası gibiydi. Çünkü İbrahim'in biricik oğlunu neredeyse kurban ettiği yerde, yaklaşık 2000

sene sonra, Tanrı biricik oğlunu tüm insanlık uğruna gerçekten kurban etti. Ayrıca İbrahim oğlunu ölümden geri aldığı gibi Tanrı İsa Mesih'i görkemli bir biçimde diriltti. Böylece Tanrı'nın kendisi insanların günahlarına karşılık bir kurban sağlamış oldu.

Bu olayda Rab'bin amacı İbrahim'in sadakatini sınamaktı. İbrahim yıllar önce Tanrı'ya iman etti ve doğru sayıldı (Yaratılış 15:6), ancak bu olayda Rab imanını tasdik etti. İman çift yönlü bir madalya gibidir. Bir yandan Tanrı'ya imanımızı beyan etmek var öbür yandan da sözlerine boyun eğmek de var. Yakup'un belirttiği gibi İbrahim'in imanı bu olayda gösterdiği sadakat ile tamamlandı (Yakup 2:21-23). İnsanı kurtaran yalnız imandır ama gerçek iman İbrahim'inki gibi Rab'bin her bir sözüne boyun eğerek. Bazen bizler de hiç anlam veremediğimiz sınavlara tabii tutuluyoruz. Öyle durumlarda İbrahim gibi tereddüt etmeden yüce Babamızın hikmetine güvenerek her istemine boyun eğmeliyiz.

MAKPELA MAĞARASI

Yaratılış 23:1-20

¹Sara yüz yirmi yedi yıl yaşadı. Ömrü bu kadardı. ²Kenan ülkesinde, bugün Hevron denilen Kiryat-Arba'da öldü. İbrahim yas tutmak, ağlamak için Sara'nın ölüsünün başına gitti.

³Sonra karısının ölüsünün başından kalkıp Hititler'e, ⁴"Ben aranızda konuk ve yabancıyım" dedi, "Bana mezar yapabileceğim bir toprak satın. Ölümü kaldırıp gömeyim."

⁵⁻⁶Hititler, "Efendim, bizi dinle" diye yanıtladılar, "Sen aramızda önemli bir beysin. Ölünü mezarlarımızın en iyisine göm. Ölünü gömmen için kimse senden mezarını esirgemez."

⁷İbrahim, ülke halkı olan Hititler'in önünde eğilerek, ⁸"Eğer ölümü gömmemi istiyorsanız, benim için Sohar oğlu Efron'a ricada bulunun" dedi, ⁹"Tarlasının dibindeki Makpela Mağarası'nı bana satsın. Fiyat neyse huzurunuzda eksiksiz ödeyip orayı mezarlık yapacağım."

¹⁰Hititli Efron halkının arasında oturuyordu. Kent kapısında toplanan herkesin duyacağı biçimde, ¹¹"Hayır, efendim!" diye karşılık verdi, "Beni dinle, mağarayla birlikte tarlayı da sana veriyorum. Halkımın huzurunda onu sana veriyorum. Ölünü göm."

¹²İbrahim ülke halkının önünde eğildi. ¹³Herkesin duyacağı biçimde Efron'a, "Lütfen beni dinle" dedi, "Tarlaların parasını ödeyeyim. Parayı kabul et ki, ölümü oraya gömeyim."

¹⁴⁻¹⁵Efron, "Efendim, beni dinle" diye karşılık verdi, "Aramızda dört yüz şekel gümüşün sözü mü olur? Ölünü göm."

¹⁶İbrahim Efron'un önerisini kabul etti. Efron'un Hititler'in önünde sözünü ettiği dört yüz şekel gümüşü tüccarların ağırlık ölçülerine göre tarttı.

¹⁷⁻¹⁸Böylece Efron'un Mamre yakınında Makpela'daki tarlası, çevresindeki bütün ağaçlarla ve içindeki mağarayla birlikte, kent kapısında toplanan Hititler'in huzurunda İbrahim'in mülkü kabul edildi.

¹⁹İbrahim karısı Sara'yı Kenan ülkesinde Mamre'ye –Hevron'a– yakın Makpela Tarlası'ndaki mağaraya gömdü. ²⁰Hititler tarlayı içindeki mağarayla birlikte İbrahim'in mezarlık yeri olarak onayladılar.

AÇIKLAMA: İshak'ın doğumundan yaklaşık 37 yıl geçti. İbrahim'le Sara iyice yaşlanmışlar. Sonunda Sara 127 yaşında vefat etti. O güne kadar Kenan topraklarında yabancı olarak yaşayan İbrahim karısını gömmek için acilen bir yer aramaya başlar. O dönemde beraberinde yaşadığı Hitit halkının önderlerine yaklaşip bir arsa satın almak ister. Buradaki Hitit boyu o dönemde esas Anadolu bölgesinde yaşayan Hitit Krallığından güneye göç etmiş bir kesimdir. İbrahim Hititli Efron'un tarlasında bulunan mağarayı talep eder.

Aralarında geçen diyalogdan İbrahim'in çok sevildiği anlaşılıyor. Efron başta çok cömertçe mağarayı kullanmasına izin veriyor ama İbrahim'in onu resmi olarak satın almayı talep edince olay değişiyor. Mesele şu, Hititler İbrahim'e saygı duyuyorlardı ama topraklarını bir yabancıya kaptırmak istemiyorlardı. Sonra Efron ortaya çok yüksek bir fiyat atar – 400 yüz şekel – yaklaşık dört buçuk kilo gümüş. Buna aldırmayan İbrahim hemen gümüşü ödüyor ve Hitit önderleri huzurunda Makpela Mağarası ve çevresinde bulunan tarlayı mülk edinir.

Bu bölümün içeriği bize çok önemsiz gibi görünse de aslında hiç öyle değildir. Rab İbrahim'e Kenan topraklarının tümünü vaat etti (Yaratılış 15:18-21). Ancak o yörede 60 yıldan fazla yaşayan İbrahim henüz bir karış toprağa bile sahip olamadı. Eşi ölünce herkes onun cesedini eski memleketine götürüp oraya gömmesini bekliyordu. Ama İbrahim karısını Kenan topraklarında gömmeyi ısrar ederek artık eski memleketinden vazgeçip tam anlamıyla yerleştiğini belirtti. Sembolik olarak Kenan topraklarını memleketi olarak kabul ettiğini gösteriyordu. Bunu yapan İbrahim, Tanrı'nın vaadine olan imanını herkesin gözü önünde ispatladı. Benzer şekilde Mesih uğruna şehit olmuş kocasını Almanya'da değil Malatya'da gömmeyi seçen Suzana Geske hem Malatya halkına taşıdığı yüreği hem de Tanrı'nın vaadine inandığını gösterdi.

Yıllar sonra İbrahim de öldü ve aynı mağaraya gömüldü. Onun oğlu İshak ile karısı Rebeka da Makpela mağarasına gömüldü. Daha sonra Yakup ve Leah aynı yere gömüldü. *'Bu kişilerin hepsi imanlı olarak öldüler. Vaat edilenlere kavuşamadılarsa da bunları uzaktan görüp selamladılar, yeryüzünde yabancı ve konuk olduklarını açıkça kabul ettiler (İbraniler 11:13).'* İman ataları bu dünyada mezardan başka bir şeye sahip olamadılar. Ama Tanrı'nın bir gün o toprakları torunlarına vereceğine inanmışlardı. Nitekim yıllar sonra Kral Davut ilk Makpela Mağarası'nın bulunduğu Hevron'da krallığa başladı. Ama İbrahim ve oğullarının esas aradığı göksel bir vatandı. Çünkü onlar şunu anladılar ki bu dünyada ne kadar mal ve mülk sahibi olsak da hepsi geçicidir. Önemli olan Tanrı'nın vaatlerine inanarak göksel vatana kavuşmaktır.

İSHAKLA REBEKA

Yaratılış 24:1-66

¹İbrahim kocamış, iyice yaşlanmıştı. RAB onu her yönden kutsamıştı. ²İbrahim, evindeki en yaşlı ve her şeyden sorumlu uşağına, “Elini uyluğumun altına koy” dedi, ³“Yerin göğün Tanrısı RAB'bin adıyla ant içmeni istiyorum. Aralarında yaşadığım Kenanlılar'dan oğluma kız almayacaksın. ⁴Oğlum İshak'a kız almak için benim ülkeme, akrabalarımın yanına gideceksin.”

⁵Uşak, “Ya kız benimle bu ülkeye gelmek istemezse?” diye sordu, “O zaman oğlunu geldiğin ülkeye götürüyüm mi?”

⁶İbrahim, “Sakin oğlumu oraya götürme!” dedi, ⁷“Beni baba ocağından, doğduğum ülkeden getiren, ‘Bu toprakları senin soyuna vereceğim’ diyerek ant içen Göklerin Tanrısı RAB senin önünden meleğin gönderecek. Böylece oradan oğluma bir kız alabileceksin. ⁸Eğer kız seninle gelmek istemezse, içtiğin ant seni bağlamaz. Yalnız, oğlumu oraya götürme.” ⁹Bunun üzerine uşak elini efendisi İbrahim'in uyluğunun altına koyarak bu konuda ant içti.

¹⁰Sonra efendisinden on deve alarak en iyi eşyalarla birlikte yola çıktı; Aram-Naharayim'e, Nahor'ur yaşadığı kente gitti. ¹¹Develerini kentin dışındaki kuyunun yanına çöktürdü. Akşamüzeriydi, kadınların su almak için dışarı çıkacakları zamandı.

¹²Uşak, “Ya RAB, efendim İbrahim'in Tanrısı, yalvarırım bugün beni başarılı kıl” diye dua etti, “Efendim İbrahim'e iyilik et. ¹³İşte, pınarın başında bekliyorum. Kentin kızları su almaya geliyorlar. ¹⁴Birine, ‘Lütfen testini indir, biraz su içeyim’ diyeceğim. O da, ‘Sen iç, ben de develerine içireyim’ derse, bileceğim ki o kız kulun İshak için seçtiğin kızdır. Böylece efendime iyilik ettiğini anlayacağım.”

¹⁵O duasını bitirmeden, İbrahim'in kardeşi Nahor'la karısı Milka'nın oğlu Betuel'in kızı Rebeka omuzunda su testisiyle dışarı çıktı. ¹⁶Çok güzel bir genç kızdı. Ona erkek eli değmemişti. Pınara gitti, testisini doldurup geri döndü. ¹⁷Uşak onu karşılamaya koştu, “Lütfen testinden biraz su ver, içeyim” dedi.

¹⁸Rebeka, “İç, efendim” diyerek hemen testisini indirdi, içmesi için ona uzattı.

¹⁹Ona su verdikten sonra, “Develerin için de su çekeyim” dedi, “Kanıncaya kadar içsinler.” ²⁰Çabucak suyu hayvanların teknesine boşalttı, yine su çekmek için kuyuya koştu. Adamın bütün develeri için su çekti. ²¹Adam RAB'bin yolunu açıp açmadığını anlamak için sessizce genç kızı süzüyordu.

²²Develer su içtikten sonra, adam bir beka ağırlığında altın bir burun halkasıyla on şekel ağırlığında iki altın bilezik çıkardı. ²³“Lütfen söyle, kimin kızısın sen?” diye sordu, “Babanın evinde geceyi geçirebileceğimiz bir yer var mı?”

²⁴Kız, “Milka'yla Nahor'un oğlu Betuel'in kızıyım” diye karşılık verdi, ²⁵“Bizde saman ve yem bol, geceyi geçirebileceğiniz yer de var.”

²⁶Adam eğilip RAB'be tapındı. ²⁷“Efendim İbrahim'in Tanrısı RAB'be övgüler olsun” dedi, “Sevgisini sadakatini efendimden esirgemedi. Efendimin akrabalarının evine giden yolu bana gösterdi.”

²⁸Kız annesinin evine koşup olanları anlattı. ²⁹Rebeka'nın Lavan adında bir kardeşi vardı. Lavan pınarın başındaki adama doğru koştu. ³⁰Kızkardeşinin burnundaki halkayı, kollarındaki bilezikleri görmüştü. Rebeka adamın kendisine söylediklerini de anlatınca, Lavan adamın yanına gitti. Adam pınarın başında, develerinin yanında duruyordu. ³¹Lavan, “Eve buyur, ey RAB'bin kutsadığı adam” dedi, “Niçir dışarıda bekliyorsun? Senin için oda, develerin için yer hazırladım.”

³²Böylece adam eve girdi. Lavan develerin kolanlarını çözdü, onlara saman ve yem verdi. Adamları yanındakilere ayaklarını yıkamaları için su getirdi. ³³Önüne yemek konulunca, adam, “Niçin geldiğimi anlatmadan yemek yemeyeceğim” dedi.

Lavan, “Öyleyse anlat” diye karşılık verdi.

³⁴Adam, “Ben İbrahim'in uşağıyım” dedi, ³⁵“RAB efendimi alabildiğine kutsadı. Onu zengin etti. Oncu davar, sığır, altın, gümüş, erkek ve kadın köleler, develer, eşekler verdi. ³⁶Karısı Sara ileri yaşta efendime bir oğul doğurdu. Efendim sahip olduğu her şeyi oğluna verdi. ³⁷⁻³⁸Ülkelerinde yaşadığım Kenanlılar'dan oğluma kız almayacaksın. Oğluma kız almak için babamın ailesine, akrabalarımın yanına gideceksin’ diyerek bana ant içirdi.

³⁹“Efendime, ‘Ya kız benimle gelmezse?’ diye sordum.

⁴⁰“Efendim, ‘Yolunda yürüdüğüm RAB meleğini seninle gönderecek, yolunu açacak’ dedi, ‘Akrabalarımın, babamın ailesinden oğluma bir kız getireceksin. ⁴¹İçtiğin anttan ancak akrabalarımın yanına vardığında sana kızı vermezlerse, evet, ancak o zaman özgür olabilirsin.’

⁴²“Bugün pınarın başına geldiğimde şöyle dua ettim: ‘Ya RAB, efendim İbrahim'in Tanrısı, yalvarırım yolumu aç. ⁴³İşte pınarın başında bekliyorum. Su almaya gelen kızlardan birine, lütfen testinden bana biraz su ver, içeyim, diyeceğim. ⁴⁴O da, sen iç, develerin için de su çekeyim derse, anlayacağım ki efendimin oğlu için RAB'bin seçtiği kız odur.’

⁴⁵“Ben içimden dua ederken, Rebeka omuzunda su testisiyle dışarı çıktı. Pınar başına gidip su aldı. Ona, ‘Lütfen, biraz su ver, içeyim’ dedim.

⁴⁶“Rebeka hemen testisini omuzundan indirdi, ‘İç efendim’ dedi, ‘Ben de develerine içireyim.’ Ben içtim. Develere de su verdi.

⁴⁷“Ona, ‘Kimin kızısın sen?’ diye sordum.

“ ‘Milka'yla Nahor'un oğlu Betuel'in kızımıyım’ dedi.

“Bunun üzerine burnuna halka, kollarına bilezik taktım. ⁴⁸Eğilip RAB'be tapındım. Efendimin oğluncu kardeşinin torununu almak için bana doğru yolu gösteren efendim İbrahim'in Tanrısı RAB'be övgüler

sundum. ⁴⁹Şimdi efendime sevgi ve sadakat mı göstereceksiniz, yoksa olmaz mı diyeceksiniz, bana bildirin. Öyle ki, ben de ne yapacağıma karar vereyim.”

⁵⁰Lavan'la Betuel, “Bu RAB'bin işi” diye karşılık verdiler, “Biz sana ne iyi, ne kötü diyebiliriz. ⁵¹İşte Rebeka burada. Al götür. RAB'bin buyurduğu gibi efendinin oğluna karı olsun.”

⁵²İbrahim'in uşağı bu sözleri duyunca, yere kapanarak RAB'be tapındı. ⁵³Rebeka'ya altın, gümüş takımlar, giysiler, kardeşiyle annesine de değerli eşyalar çıkarıp verdi. ⁵⁴Sonra yanındakilerle birlikte yedi, içti. Geceyi orada geçirdiler.

Sabah kalkınca İbrahim'in uşağı, “Beni yolcu edin, efendime döneyim” dedi.

⁵⁵Rebeka'nın kardeşiyle annesi, “Bırak kız on gün kadar bizimle kalsın, sonra gidersin” diye karşılık verdiler.

⁵⁶Adam, “Madem RAB yolumu açtı, beni geciktirmeyin” dedi, “İzin verin, efendime döneyim.”

⁵⁷“Kızı çağırıp ona soralım” dediler. ⁵⁸Rebeka'yı çağırıp, “Bu adamla gitmek istiyor musun?” diye sordular.

Rebeka, “İstiyorum” dedi.

⁵⁹Böylece Rebeka'yla dadısını, İbrahim'in uşağıyla adamlarını uğurlamaya çıktılar. ⁶⁰Rebeka'yı şöyle kutsadılar:

“Ey kızkardeşimiz,

Binlerce, on binlerce kişiye analık et,

Soyun düşmanlarının kentlerini mülk edinsin.”

⁶¹Rebeka'yla genç hizmetçileri hazırlanıp develere binerek İbrahim'in uşağını izlediler. Uşak Rebeka'yı alıp oradan ayrıldı.

⁶²İshak Beer-Lahay-Roi'den gelmişti. Çünkü Negev bölgesinde yaşıyordu. ⁶³Akşamüzeri düşünmek için tarlaya gitti. Başını kaldırdığında develerin yaklaştığını gördü. ⁶⁴Rebeka İshak'ı görünce deveden indi, ⁶⁵İbrahim'in uşağına, “Tarladan bizi karşılamaya gelen şu adam kim?” diye sordu.

Uşak, “Efendim” diye karşılık verdi. Rebeka peçesini alıp yüzünü örttü.

⁶⁶Uşak bütün yaptıklarını İshak'a anlattı. ⁶⁷İshak Rebeka'yı annesi Sara'nın yaşamış olduğu çadıra götürüp onunla evlendi. Böylece Rebeka İshak'ın karısı oldu. İshak onu sevdi. Annesinin ölümünden sonra onunla avunç buldu.

AÇIKLAMA: Zaman zaman insanlar, '*Farklı dinden insanlar evlenebilir mi?*' diye sorarlar. Aslında çok önemli bir mesele çünkü evlilik tüm hayatımızı yönlendiren bir olaydır. İbrahim'in burada yaptığı bu konuda bize ışık tutacaktır. Bir önceki bölümde gördüğümüz gibi İbrahim karısını gömmek için eski memleketine dönmeyip Kenan diyarında bir arsa satın alarak vaat edilen toprağa sahip çıkmak istedi. Fakat öbür yandan kırk yaşına yaklaşan oğlu İshak'a aralarında yaşadığı putperest halklardan bir eş almak istemiyordu. Ne yapabilir? Bu durumda en güvenilir uşağı ve evin kahyası olan Eliezer'i yanına çağırır ve oğlu İshak'a çevrelerindeki pagan uluslardan bir eş almayacağına dair ant içmesini buyurur. Bunun yerine akrabalarının yaşadığı Mezopotamya'nın üst kısmına, bugünkü Harran yöresine gidip bir eş bulmasını ister. Bunu sebebi şu: İbrahim'in akrabaları gerçek Tanrı'ya tapıyorlardı o yüzden onlardan gelin almasını istiyordu. Fakat aynı zamanda İshak'ın vaat edilen toprağın dışına çıkmasını da istemiyordu o yüzden Eliezer'i onun yerine gönderir.

Uzun bir seyahatten sonra Eliezer Harran yöresine varır ve bir kuyunun yanında oturur. Orada İbrahim'in Tanrı'sına yakararak efendisinin oğluna uygun bir eş göstermesini ister. Daha duasını bitirmeden son derece güzel bir kız, Rebeka yaklaşır. Eliezer'in su istemesi üzerine kız hem kendisine hem de develerine su vermeye başlar. Bu çok büyük bir fedakarlıktı çünkü bir deve yaklaşık 100 litre su içebilir. Yine de Rebeka bütün develerine testiyle su çeker verir. Daha sonra Eliezer kızın İbrahim'in akrabalarından olduğunu duyunca duasının yanıtlandığını anlar ve diz çökerek Rab'be secde eder. Şaşırان kız hemen ağabeyini çağırır ve Eliezer'i evlerine buyururlar. Yemeğe oturunca İbrahim'in uşağı hikayesini tüm aileye anlatır. Bunun Tanrı'nın işi olduğunu anlayan aile, Rebeka'nın rızasını aldıktan sonra kızı verirler. Böylece Eliezer, vakit harcamadan Rebeka'yı alıp memleketine döner. Orada İshak ve Rebeka evlendiler.

Bu güzel aşk hikayesi aslında bize çok şey öğretir. Bu günlerde gençler genellikle kendi keyiflerine göre kimseye danışmadan evlenmek istiyorlar. Ancak burada gördüğümüz gibi büyüklerimizin bu konudaki fikirleri ve tecrübeleri önemli bir rol oynuyor. Aynı zamanda iki insanı zorla evlendirmenin yanlış olduğunu görüyoruz. Nitekim hem Rebeka'nın hem de İshak'ın rızası önemlidir. Dahası tüm bu 'kız isteme' sürecinde Tanrı'ya danışmanın ne kadar önemli olduğunu görüyoruz. Sonuçta aşkın gözü kördür derler ama işin sonunu bilen Tanrı bize en doğrusunu gösterebilir. En baştaki sorumuza dönecek olursak, İbrahim'in oğluna gerçek Tanrı'ya inanmayan uluslardan gelin almayı ısrarla reddettiğini görüyoruz. Tanrı'nın Sözü dediği gibi, bizler dünyanın içinde olsak da bu dünyadan değiliz (Yuhanna 17). Böylece bir Mesih imanlısı evlenecekse Elçi Pavlus'un dediği gibi '*Rab'be ait*

biri' ile evlenmeli (1.Korintliler 7:39). Başka yerde net bir şekilde buyurduğu gibi '*İmansızlarla aynı boyunduruğu girmeyin* (2.Korintliler 6:14).' Sonuç olarak sadece gelip geçici aşk üzerine kurulan bir evliliğin ömrü belirsiz iken Tanrı'nın hikmetine dayanan evlilik O'nun kutsamasıyla her şeye dayanabilecek güçtedir.

YAKUP'LA ESAV

Yaratılış 25:1-35

¹İbrahim bir kadınla daha evlendi. Kadının adı Ketura'ydı. ²Ondan Zimran, Yokşan, Medan, Midyan, Yişbak, Şuah adlı çocukları oldu. ³Yokşan'dan da Şeva, Dedan oldu. Dedan soyundan Aşurlular, Letuşlular, Leumlular doğdu. ⁴Midyan'ın Efa, Efer, Hanok, Avida, Eldaa adlı oğulları oldu. Bunların hepsi Ketura'nın soyundandı.

⁵İbrahim sahip olduğu her şeyi İshak'a bıraktı. ⁶Cariyelerinin oğullarına da armağanlar verdi. Kendisi sağken bu çocukları oğlu İshak'tan uzaklaştırıp doğuya gönderdi.

⁷İbrahim yüz yetmiş beş yıl yaşadı. Ömrü bu kadardı. ⁸Kocamış, yaşama doymuş, iyice yaşlanmış olarak son soluğunu verdi. Ölüp atalarına kavuştu. ⁹Oğulları İshak'la İsmail onu Hititli* Sohar oğlu Efron'un tarlasında Mamre'ye yakın Makpela Mağarası'na gömdüler. ^{10*}İbrahim o tarlayı Hititler'den satın almıştı. Böylece İbrahim'le karısı Sara oraya gömüldüler. ¹¹Tanrı İbrahim'in ölümünden sonra oğlu İshak'ı kutsadı. İshak Beer-Lahay-Roi'de yaşıyordu.

¹²Sara'nın cariyesi Mısırlı Hacer'in İbrahim'e doğurduğu İsmail'in öyküsü: ¹³Doğum sırasına göre İsmail'in oğullarının adları şunlardır: İlk oğlu Nevayot. Sonra Kedar, Adbeel, Mivsam, ¹⁴Mişma, Duma, Massa, ¹⁵Hadat, Tema, Yetur, Nafiş, Kedema gelir. ¹⁶İsmail'in oğulları olan bu on iki bey oymakların atalarıydı. Köyelerine, obalarına da bu adları verdiler. ¹⁷İsmail yüz otuz yedi yıl yaşadıktan sonra son soluğunu verdi. Ölüp halkına kavuştu. ¹⁸İsmailoğulları Aşur'a doğru giderken Mısır sınırı yakınında, Havila ile Şur arasındaki bölgeye yerleştiler. Kardeşlerinin yaşadığı yerin doğusuna yerleşmişlerdi.

¹⁹İbrahim'in oğlu İshak'ın öyküsü: ²⁰İshak Aramlı Lavan'ın kızkardeşi, Paddan-Aramlı Betuel'in kız Rebeka'yla evlendiğinde kırk yaşındaydı. ²¹İshak karısı için RAB'be yakardı, çünkü karısı kısırdı. RAB İshak'ın yakarışını yanıtladı, Rebeka hamile kaldı. ²²Çocuklar karnında itişiyordu. Rebeka, "Nedir bu başıma gelen?" diyerek RAB'be danışmaya gitti. ^{23*}RAB onu şöyle yanıtladı:

"Rahminde iki ulus var,

Senden iki ayrı halk doğacak,

Biri öbüründen güçlü olacak,

Büyüğü küçüğüne hizmet edecek."

²⁴Doğum vakti gelince, Rebeka'nın ikiz oğulları oldu. ²⁵İlk doğan oğlu kıpkırmızı ve tüylüydü; kırmızı bir cüppeyi andırıyordu. Adını Esav koydular. ²⁶Sonra kardeşi doğdu. Eliyle Esav'ın topuğunu tutuyordu. Bu yüzden İshak ona Yakup adını verdi. Rebeka doğum yaptığıında İshak altmış yaşındaydı.

²⁷Çocuklar büyüdü. Esav kırları seven usta bir avcı oldu. Yakup'sa hep çadırda oturan sakin bir adamdı.

²⁸İshak Esav'ı daha çok severdi, çünkü onun getirdiği av etlerini yedi. Rebeka ise Yakup'u severdi.

²⁹Bir gün Yakup çorba pişirirken Esav avdan geldi. Aç ve bitkindi. ³⁰Yakup'a, "Lütfen şu kızıl çorbadan biraz ver de içeyim. Aç ve bitkinim" dedi. Bu nedenle ona Edom adı da verildi.

³¹Yakup, "Önce sen ilk oğulluk hakkını bana ver" diye karşılık verdi.

³²Esav, "Baksana, açlıktan ölmek üzereyim" dedi, "İlk oğulluk hakkının bana ne yararı var?"

^{33*}Yakup, "Önce ant iç" dedi. Esav ant içerek ilk oğulluk hakkını Yakup'a sattı. ³⁴Yakup Esav'a ekmekle mercimek çorbası verdi. Esav yiyip içtikten sonra kalkıp gitti.

Böylece Esav ilk oğulluk hakkını küçümsemiş oldu.

AÇIKLAMA: İbrahim'in bereketli hayatının bakiyesini okuyoruz burada. Sara'nın ölümünden sonra bir daha evlendi ve bir çok çocuğu daha oldu. İsmail'den de pek çok torunu oldu ancak ilerde aralarında kavgalar olmasın diye hepsini Sara'dan doğan tek oğlu İshak'tan uzaklaştırdı. Çünkü Tanrı'nın vaat ettiği miras ve kutsal antlaşmanın bir tek İshak'ın soyuyla süreceğini biliyordu (Yaratılış 17:19, 21:12). Böylece 175 yaşına vardığında İbrahim son soluğunu verdi ve daha önce Hititler'den satın aldığı Makpela Mağarası'nda Sara'nın yanına gömüldü. İman atası İbrahim öldüyse de Tanrı'nın kutsaması oğlu İshak'ın üzerinde etkinliğini sürdürdü.

Bundan önce İshak'la eşi Rebeka bir türlü çocuk sahibi olamıyorlardı. İshak babası gibi Rab'be yakardı ve Tanrı, Rebeka'ya bir değil iki çocuk birden verdi. Rahmindeki çocuklar itişince Rebeka Rab'be sebebini sordu. Rab de, 'Rahminde iki ulus var, senden iki ayrı halk doğacak, biri öbüründen güçlü olacak, büyüğü küçüğüne hizmet edecek'dedi. Çok ilginç, çünkü burada daha doğmamış bu iki çocuğun gelecekları belirtilir. Yani bundan Tanrı'nın geleceği bildiğini ve kutsal planı doğrultusunda kimseleri seçtiğini anlıyoruz (bkz. Romalılar 9:10-13). Ama bu demek değil ki Rab onları iyi ya da kötü bir kadere teslim etti. Bölümün devamında gördüğümüz gibi hayatlarının gidişatını belirlemede kendi kararları de büyük rol oynamıştı. Anlaşılan şu ki hem Tanrı'nın iradesi hem de bizim irademiz ortak bir şekilde hayatımızın çizgisini belirtir.

Daha doğarken ikizlerin maceraları başlar. Büyük oğlan tüylü olduğu için Esav ismini alır. Kardeşi ise ağabeyinin topuğuna tutunduğu için 'Yakup' ismini alır. Büyürlerken de ikisi birbirinin tam zıttıdır. Güçlü avcı olan Esav, babasının favorisiydi. Daha çok eve bağlı Yakup ise annesinin gözdesiydi. Büyüdükten sonra aralarında küçük ama çok önemli bir olay yaşanır. Bir gün Esav argın yorgun avdan gelir ve Yakup'un yapmakta olduğu kıvılcık mercimek çorbasından vermesini ister.

Her zamanki uyanık Yakup fırsatı bilip çorba karşılığında Esav'dan ilk oğulluk hakkını talep eder. Sadece açlığını düşünen Esav ilk oğulluk hakkını hemen satar. Aslında Esav'la Yakup Tanrı'nın dedeleri İbrahim'e vaat ettiği kutsal mirastan haberdardılar. Ne var ki Yakup bu ruhsal bereketi çok arzularken Esav onu hiç önemsemedi bile. Esav'ın Tanrı'nın kutsal değerlerine hiç bir saygısı yoktu. Böylece bir kase çorba uğruna Tanrı'dan gelen gelen mirası kardeşine sattı (İbraniler 12:16). Bizler de bazen kin, nefret ve şehvet gibi basit günahlara taviz vererek Tanrı'nın öz değerlerine saygısızlık eder ve kutsal bereketinden yoksun kalırız.

İSHAK'IN İMANI

Yaratılış 26:1-35

¹İbrahim'in yaşadığı dönemdeki kıtlıktan başka ülkede bir kıtlık daha oldu. İshak Gerar'a, Filist Kral Avimelek'in yanına gitti. ²RAB İshak'a görünerek, "Mısır'a gitme" dedi, "Sana söyleyeceğim ülkeye yerleş ^{3*}Orada bir süre kal. Ben seninle olacak, seni kutsayacağım: Bütün bu toprakları sana ve soyuna vereceğim. Baban İbrahim'e ant içerek verdiğim sözü yerine getireceğim. ⁴Soyunu gökteki yıldızlar kadar çoğaltacağım. Bu ülkelerin tümünü onlara vereceğim. Yeryüzündeki bütün uluslar senin soyun aracılığıyla kutsanacak. ⁵Çünkü İbrahim sözümü dinledi. Uyarılarıma, buyruklarıma, kurallarına, yasalarıma bağlı kaldı."

⁶Böylece İshak Gerar'da kaldı. ^{7*}Yöre halkı karısıyla ilgili soru sorunca, "Kızkardeşimdir" diyordu. Çünkü "Karımdır" demekten korkuyordu. Rebeka yüzünden yöre halkı beni öldürebilir diye düşünüyordu. Çünkü Rebeka güzeldi.

⁸İshak orada uzun zaman kaldı. Bir gün Filist Kralı Avimelek, pencereden dışarı bakarken, İshak'ın karısı Rebeka'yı okşadığını gördü. ⁹İshak'ı çağırarak, "Bu kadın gerçekte senin karın!" dedi, "Neden kızkardeşin olduğunu söyledin?"

İshak, "Çünkü onun yüzünden canımdan olurum diye düşündüm" dedi.

¹⁰Avimelek, "Nedir bize bu yaptığın?" dedi, "Az kaldı halkımdan biri karınla yatacaktı. Bize suç işletecektin." ¹¹Sonra bütün halka, "Kim bu adama ya da karısına dokunursa, kesinlikle öldürülecek" diye buyruk verdi.

¹²İshak o ülkede ekin ekti ve o yıl ektiğinin yüz katını biçti. RAB onu kutsamıştı. ¹³İshak bolluğa kavuştu. Varlığı gittikçe büyüyordu. Çok zengin oldu. ¹⁴Sürülerle davar, sığır ve birçok uşak sahibi oldu. Filistliler onu kıskanmaya başladılar. ¹⁵Babası İbrahim yaşarken kölelerinin kazmış olduğu bütün kuyuları toprakla doldurup kapadılar.

¹⁶Avimelek İshak'a, "Ülkemizden git" dedi, "Çünkü gücün bizim gücümüzü aştı." ¹⁷İshak oradan ayrıldı. Gerar Vadisi'nde çadır kurup oraya yerleşti. ¹⁸Babası İbrahim yaşarken kazılmış olan kuyuları yeniden açtırdı. Çünkü Filistliler İbrahim'in ölümünden sonra o kuyuları kapamışlardı. Kuyulara ayrı adları, babasının vermiş olduğu adları verdi.

¹⁹İshak'ın köleleri vadide kuyu kazarken bir kaynak buldular. ²⁰Gerar'ın çobanları, "Su bizim" diyerek İshak'ın çobanlarıyla kavgaya tutuştular. İshak kendisiyle çekiştikleri için kuyuya Esek adını verdi.

²¹İshak'ın köleleri başka bir kuyu kazdılar. Bu kuyu yüzünden de kavga çıkınca İshak kuyuya Sitna adını verdi. ²²Oradan ayrılıp başka bir yerde kuyu kazdırdı. Bu kuyu yüzünden kavga çıkmadı. Bu nedenle İshak ona Rehovot adını verdi. "RAB en sonunda bize rahatlık verdi" dedi, "Bu ülkede verimli olacağız."

²³İshak oradan Beer-Şeva'ya gitti. ²⁴O gece RAB kendisine görünerek, "Ben baban İbrahim'i

Tanrısı'yım, korkma" dedi, "Seninle birlikteyim. Seni kutsayacak, kulum İbrahim'in hatırı için soyunu çoğaltacağım." ²⁵ İshak orada bir sunak yaparak RAB'bi adıyla çağırdı. Çadırını oraya kurdu. Köleleri de orada bir kuyu kazdı.

^{26*} Avimelek, danışmanı Ahuzzat ve ordusunun komutanı Fikol ile birlikte, Gerar'dan İshak'ın yanına gitti. ²⁷ İshak onlara, "Niçin yanıma geldiniz?" dedi, "Benden nefret ediyorsunuz. Üstelik beni ülkenizde kovdunuz."

²⁸⁻²⁹ "Açıkça gördük ki, RAB seninle" diye yanıtladılar, "Onun için, aramızda ant olsun: Biz nasıl sancı dokunmadıkça, hep iyi davranarak seni esenlik içinde gönderdikse, sen de bize kötülük etme. Bu konuda seninle anlaşalım. Sen şimdi RAB'bin kutsadığı bir adamsın."

³⁰ İshak onlara bir şölen verdi, yiyip içtiler. ³¹ Sabah erkenden kalkıp karşılıklı ant içtiler. Sonra İshak onları yolcu etti. Esenlik içinde oradan ayrıldılar.

³² Aynı gün İshak'ın köleleri gelip kazdıkları kuyu hakkında kendisine bilgi verdiler, "Su bulduk" dediler.

³³ İshak kuyuya Şiva adını verdi. Bu yüzden kent bugüne kadar Beer-Şeva diye anılır.

³⁴ Esav kırk yaşında Hititli Beeri'nin kızı Yudit ve Hititli Elon'un kızı Basemat'la evlendi. ³⁵ Bu kadınlar İshak'la Rebeka'nın başına dert oldular.

AÇIKLAMA: İbrahim gibi büyük bir iman kahramanının izinden gitmek çok zor olsa gerek. Oğlu İshak hep babasının gölgesinde kaldı ama bu bölümde Tanrı'nın onunla ayrıca ilgilendiğini görüyoruz. İshak bir çok açıdan babası İbrahim'e çekti. Bu bölümde ikisinin hayatı kıyaslanıyor. İshak neredeyse aynı sıkıntılarla karşılaşır ve çoğu zaman babasının yaptığını tekrarlar. Yaratılış 13'te olduğu gibi yine büyük bir kıtlık baş gösterir. İshak babasının yaptığı gibi Mısır'a inmeyi düşünürken Rab ona görünerek gitmesini engeller. Sonra Rab İshak'a İbrahim'e verdiği vaatleri tekrarlar: 'Ben seninle olacağım, seni kutsayacağım. Bütün bu toprakları sana ve soyuna vereceğim. Soyunu gökteki yıldızlar kadar çoğaltacağım. Yeryüzündeki bütün uluslar senin soyun aracılığıyla kutsanacak.' Rab'bin bu sözleri İshak'a tekrarlaması mutlaka ki onu cesaretlendirmişti. Babasını bereketleyen ve beraberinde olan Tanrı'nın kendisiyle de olduğunu anlamıştı. Sonra Rab İbrahim'in yaptığı gibi buyruklarına uymasını söyler.

Böylece İshak Mısır'a inmeyerek babasının hatasını tekrarlamaz. Ne var ki Gerar'da kaldığı sürece İbrahim'in yaklaşık 80 sene önce yaptığı aynısını yapar. O zaman İbrahim kendini korumak için eşi Sara'nın kız kardeşi olduğunu söyleyerek Kral Avimelek'e yalan söyledi. Ne ilginçtir ki İshak da kendini kurtarmak için karısı Rebeka için aynı hikayeyi uydurur. Burada babaların

günahları çocuklarını nasıl etkilediğini görüyoruz. Çok geçmeden Kral Avimelek yalanını yakalar ve onu azarlar. Sonra kimsenin onlara zarar vermemesi için ferman çıkarır. Ardından Rab, İbrahim'e yaptığı gibi İshak'ı da maddi olarak bereketler. Fakat olağanüstü zenginliği sonucunda bölgedeki Filistliler onu kıskanmaya başlar. Böylece Avimelek, İshak'ı ülkesinden kovar. Ondan sonra İshak her gittiği yerde kuyu kazıp yerleşmek istediğinde yöredeki halkla sıkıntılar yaşar ve yine taşınmak zorunda kalır. Aslında İshak varlıklı bir insandı ve isteseydi onlarla çekişip hakkını savunabilirdi. Ama yine babası İbrahim gibi barışçıl bir insan olduğunu görüyoruz.

En sonunda İshak babasının da yıllar önce yaşadığı ve kuyu kazdığı Beer Şeva'ya gelir. Orada Rab ona ikinci bir defa görünüp onunla birlikte olduğunu belirtir. Sonra İshak babasının defalarca yaptığı gibi bir sunak yapar ve Rab'be yakarır. O sırada Avimelek bir şey olmamış gibi gelip İbrahim'le yaptığı benzer bir anlaşma İshak'la da yapar (Yaratılış 20). Böylece İshak feraha kavuşur. Aslında bütün bu bölüm İshak'ın kişisel olarak Tanrı'yı nasıl tecrübe ettiğini anlatır. İmanlı ailede büyüyen bir çok kişi benzer bir süreçten geçer. Başta imanlı bir ortamda yetiştiği için kendini imanlı sanır ancak bir süre sonra Tanrı'yı bizzat tanıması gerektiğini anlar. Birinin dediği gibi Tanrı'nın çocukları var ama torunları yoktur. İşte burada Tanrı'nın İshak'la özel bir şekilde ilgilenmesi sonucunda İshak artık kişisel olarak Tanrı'ya iman eder ve yolunda ilerlemeye başlar. Ayrıca Rab İbrahim'e verdiği vaadi unutmayıp soyuna da aktararak her açıdan güvenilir ve sadık olduğunu ispatlar.

İSHAK'IN BEREKETİ

Yaratılış 27:1-46

¹İshak yaşlanmış, gözleri görmez olmuştu. Büyük oğlu Esav'ı çağırıp, "Oğlum!" dedi.

Esav, "Efendim!" diye yanıtladı.

²İshak, "Artık yaşlandım" dedi, "Ne zaman öleceğimi bilmiyorum. ³Silahlarını –ok kılıfını, yayını– al, kırlara çıkıp benim için bir hayvan avla. ⁴Sevdiğim lezzetli bir yemek yap, bana getir yiyeyim. Ölmeden önce seni kutsayayım."

⁵İshak, oğlu Esav'la konuşurken Rebeka onları dinliyordu. Esav avlanmak için kıra çıkınca, ⁶Rebeka oğlu Yakup'a şöyle dedi: "Dinle, babanın ağabeyin Esav'a söylediklerini duydum. ⁷Baban ona, 'Bana bi hayvan avla getir' dedi, 'Lezzetli bir yemek yap, yiyeyim. Ölmeden önce seni RAB'bin huzurunda kutsayayım.' ⁸Bak oğlum, sana söyleyeceklerimi iyi dinle: ⁹Git süründen bana iki seçme oğlak getir. Onlarla babanın sevdiği lezzetli bir yemek yapayım. ¹⁰Yemesi için onu babana sen götüreceksin. Öyle ki, ölmeden önce seni kutsasın."

¹¹Yakup, "Ama kardeşim Esav'ın bedeni kıllı, benimkiyse kılsız" diye yanıtladı, ¹²"Ya babam bana dokunursa? O zaman kendisini aldattığımı anlar. Kutsama yerine üzerime lanet getirmiş olurum."

¹³Annesi, "Sana gelecek lanet bana gelsin, oğlum" dedi, "Sen beni dinle, git oğlakları getir."

¹⁴Yakup gidip oğlakları annesine getirdi. Annesi babasının sevdiği lezzetli bir yemek yaptı. ¹⁵Büyük oğlu Esav'ın en güzel giysileri o anda evdeydi. Rebeka onları küçük oğlu Yakup'a giydirdi. ¹⁶Ellerinin üstünü, ensesinin kılsız yerini oğlak derisiyle kapladı. ¹⁷Yaptığı güzel yemekle ekmeği Yakup'un eline verdi.

¹⁸Yakup babasının yanına varıp, "Baba!" diye seslendi.

Babası, "Evet, kimsin sen?" dedi.

¹⁹Yakup, "Ben ilk oğlum Esav'ım" diye karşılık verdi, "Söylediğini yaptım. Lütfen kalk, otur da getirdiğin av etini ye. Öyle ki, beni kutsayabilesin."

²⁰İshak, "Nasıl böyle çabucak buldun, oğlum?" dedi.

Yakup, "Tanrın RAB bana yardım etti" diye yanıtladı.

²¹İshak, "Yaklaş, oğlum" dedi, "Sana dokunayım, gerçekten oğlum Esav mısın, değil misin anlayayım."

²²Yakup babasına yaklaştı. Babası ona dokunarak, "Ses Yakup'un sesi, ama eller Esav'ın elleri" dedi. ²³Onu tanıyamadı. Çünkü Yakup'un elleri ağabeyi Esav'ın elleri gibi kıllıydı. İshak onu kutsamal

üzereyken, ²⁴ bir daha sordu: “Sen gerçekten oğlum Esav mısın?”

Yakup, “Evet!” diye yanıtladı.

²⁵ İshak, “Oğlum, av etini getir yiyeyim de seni kutsayayım” dedi. Yakup önce yemeği, sonra şarabı getirdi. İshak yedi, içti. ²⁶ “Yaklaş da beni öp, oğlum” dedi. ^{27*} Yakup yaklaşıp babasını öptü. Babası onun giysilerini kokladı ve kendisini kutsayarak şöyle dedi:

“İşte oğlumun kokusu

Sanki RAB'bin kutsadığı kırların kokusu.

²⁸ Tanrı sana göklerin çiyinden

Ve yerin verimli topraklarından

Bol buğday ve yeni şarap versin.

^{29*} Halklar sana kulluk etsin,

Uluslar boyun eğsin.

Kardeşlerine egemen ol,

Kardeşlerin sana boyun eğsin.

Sana lanet edenlere lanet olsun,

Seni kutsayanlar kutsansın.”

³⁰ İshak Yakup'u kutsadıktan ve Yakup babasının yanından ayrıldıktan hemen sonra kardeşi Esav avdan döndü. ³¹ Esav da lezzetli bir yemek yaparak babasına götürdü. Ona, “Baba, kalk, getirdiğim av etini ye’ dedi, “Öyle ki, beni kutsayabilesin.”

³² Babası, “Sen kimsin?” diye sordu.

Esav, “Ben ilk oğlum Esav'ım” diye karşılık verdi.

³³ İshak'ı bir titreme sardı. Tir tir titreyerek, “Öyleyse daha önce avlanıp bana yemek getiren kimdi?’ diye sordu, “Sen gelmeden önce yemeğimi yiyip onu kutsadım. Artık o kutsanmış oldu.”

³⁴ Esav babasının anlattıklarını duyunca, acı acı haykırdı. “Beni de kutsa, baba, beni de!” dedi.

³⁵ İshak, “Kardeşin gelip beni kandırdı” diye karşılık verdi, “Senin yerine o kutsandı.”

^{36*} Esav, “Ona boşuna mı Yakup diyorlar?” dedi, “İki kezdir beni aldatıyor. Önce ilk oğulluk hakkımı aldı. Şimdi de benim yerime o kutsandı.” Sonra, “Kutsamak için bana bir hak ayırmadın mı?” diye sordu.

³⁷ İshak, "Onu sana egemen kıldım" diye yanıtladı, "Bütün kardeşlerini onun hizmetine verdim. Onu buğday ve yeni şarapla besledim. Senin için ne yapabilirim ki, oğlum?"

^{38*} Esav, "Sen yalnız bir kişiyi mi kutsayabilirsin baba?" dedi, "Beni de kutsa, baba, beni de!" Sonra hıçkırığa hıçkırığa ağlamaya başladı.

^{39*} Babası şöyle yanıtladı:

"Göklerin çiyinden,

Zengin topraklardan

Uzak yaşayacaksın.

^{40*} Kılıcınla yaşayacak,

Kardeşine hizmet edeceksin.

Ama özgür olmak isteyince,

Onun boyunduruğunu kırıp atacaksın."

⁴¹ Babası Yakup'u kutsadığı için Esav kardeşi Yakup'a kin bağladı. "Nasıl olsa babamın ölümü yaklaştı" diye düşünüyordu, "O zaman kardeşim Yakup'u öldürürüm."

⁴² Büyük oğlu Esav'ın ne düşündüğü Rebeka'ya bildirilince Rebeka küçük oğlu Yakup'u çağırttı. "Bak, ağabeyin Esav seni öldürmeyi düşünerek kendini avutuyor" dedi, ⁴³ "Beni dinle, oğlum. Hemen Harran'a, kardeşim Lavan'ın yanına kaç. ⁴⁴⁻⁴⁵ Ağabeyinin öfkesi dinip sana kızgınlığı geçinceye, ona yaptığını unutuncaya kadar orada kal. Birini gönderir, seni getirtirim. Niçin bir günde ikinizden de yoksun kalayım?"

⁴⁶ Sonra İshak'a, "Bu Hititli kadınlar yüzünden canımdan bezdim" dedi, "Eğer Yakup da bu ülkenin kızlarıyla, Hitit kızlarıyla evlenirse, nasıl yaşarım?"

AÇIKLAMA: Bu bölümde gelişen olaylar başta kafamızı karıştırabilir. Hilekarlığa başvuran Yakup nasıl olur Tanrı'nın kutsamasını alabildi? İshak yaşlandıkça gözleri görmez oldu. Günün birinde en çok sevdiği büyük oğlu Esav'ı çağırır ve bir şeyler avlanıp yemek yapmasını ister. Bunun ardından onu kutsayacağına söz verir. Bu sıradan bir kutsama değildi. İshak mirası tümünden Esav'a bırakmayı düşünüyor. O günlerde yazılı vasiyetnameler pek nadirdir. Babalar genellikle bu tür bir kutsamayla miraslarını devrediyorlardı. Tabii burada sadece mal mülk söz konusu değil. Burada Tanrı'nın, babası İbrahim'e verdiği kutsama vaadi gündemde. Olanlara kulak misafiri olan Rebeka hemen harekete geçer ve küçük oğlu Yakup'u çağırır. Onun ağabeyi gibi giyinip annesinin pişirdiği

yemekle kutsanmak üzere babasının huzuruna çıkmasını söyler. Yakup başta tereddüt etse de sonra annesine uyar ve dediklerini yapar. Gözleri görmeyen babasının huzuruna çıkınca İshak bir şeylerin yanlış olduğunu sezer. İki defa Yakup'a 'Sen Esav mısın?' diye sorar ve Yakup iki defa yalan söyleyerek 'Evet!' diye cevap verir. Sonunda Yakup'un giydiği ağabeyinin elbiselerinin kokusunu alınca ikna oluyor ve onu kutsuyor. Böylece İshak'ın bereketi Esav'a değil Yakup'a geçmişti.

Yine de soruyoruz – Tanrı'nın böyle bir oyun sonucunda Yakup'u kutsaması ne kadar doğru olabilir? Aslında daha doğmadan önce Rab ağabeyi Esav'ın yerine Yakup'u bereketleyeceğini söyledi (Yaratılış 25:23). İkizler büyüdükçe Esav'ın ruhsal olgulara karşı ilgisiz olduğunu gördük. Fakat büyük oğluna düşkün olan İshak baştaki peygamberlik sözünü bildiği halde, Yakup'un yerine Esav'ı kutsamaya kalkışır. Bunun Tanrı'nın istemine karşı olacağını bilen Rebeka bu defa hileyle kocasını kandırmak için plan kurar. Niyeti doğru olabilir ama yöntemi yanlıştı. Aslında İshak'ın körlüğü sadece fiziksel bir körlük değildi. İshak, Tanrı'nın planını bildiği halde onu görmezden gelip kendi bildiğini gerçekleştirmek istedi. Esav da bu olayda çok masum görünse de hiç de öyle değildi. Bir önceki bölümün sonunda o yörenin putperest halkı Hititlilerin bir değil iki kadınıyla evlenerek anne babasını çok üzdüğünü okuyoruz (26:34-35). Ayrıca daha önce Tanrı'nın mirasını küçümseyip ilk oğulluk hakkını bir mercimek çorbası uğruna sattığını da gördük. Neticede ailedeki herkes yanlışın içinde. Ama bütün bunlara rağmen Tanrı'nın planını gerçekleştirdiğini görüyoruz. Süleyman'ın yazdığı gibi: '*Kişi yüreğinde gedeceği yolu tasarlar, ama adımlarını RAB yönlendirir*(S.Özdeyişleri 16:9).'

Aslında Kutsal Kitap'ın bu yönünü seviyoruz. Kimseyi kayırmadan gerçekleri olduğu gibi anlatır. Çünkü gerçek hayat da böyledir. Masum kimse yoktur. Herkeste hile hurda var ama tüm bunlara rağmen Rab bize lütfunu göstermek için bir yol bulur. Bunu sevgisine layık olduğumuz için değil, planına sadık kalmak ve bizi kurtarmak için yapar. Böylece günahın çoğaldığı yerde Tanrı'nın lütfu daha da çoğalmış oldu.

YAKUP'UN DÜŞÜ

Yaratılış 28:1-22

¹İshak Yakup'u çağırdı, onu kutsayarak, "Kenanlı kızlarla evlenme" diye buyurdu, ²"Hemen Paddan-Aram'a, annenin babası Betuel'in evine git. Orada dayın Lavan'ın kızlarından biriyle evlen. ³Her Şeye Gücü Yeten Tanrı seni kutsasın, verimli kılsın, soyunu çoğaltsın; soyundan halklar türesin. ^{4*}İbrahim'i kutsadığı gibi seni ve soyunu da kutsasın. Öyle ki, Tanrı'nın İbrahim'e verdiği topraklara –üzerinde yabancı olarak yaşadığın bu topraklara– sahip olasın." ⁵İshak Yakup'u böyle uğurladı. Yakup Paddan-Aram'a, kendisinin ve Esav'ın annesi Rebeka'nın kardeşi Aramlı Betuel oğlu Lavan'ın yanına gitmek üzere yola çıktı.

⁶⁻⁷Esav İshak'ın Yakup'u kutsadığını, evlenmek üzere Paddan-Aram'a gönderdiğini öğrendi. Ayrıca Yakup'u kutsarken, babasının, "Kenanlı kızlarla evlenme" diye buyurduğunu, Yakup'un da annesiyle babasını dinleyip Paddan-Aram'a gittiğini öğrendi. ⁸Böylece babasının Kenanlı kızlardan hoşlanmadığını anladı. ⁹İsmail'in yanına gitti. İbrahim oğlu İsmail'in kızı, Nevayot'un kızkardeşi Mahalat'la evlenerek onu karılarının üzerine getirdi.

¹⁰Yakup Beer-Şeva'dan ayrılarak Harran'a doğru yola çıktı. ¹¹Bir yere varıp orada geceledi, çünkü güneş batmıştı. Oradaki taşlardan birini alıp başının altına koyarak yattı. ^{12*}Düşte yeryüzüne bir merdiven dikildiğini, başının göklere eriştiğini gördü. Tanrı'nın melekleri merdivenden çıkıp iniyorlardı. ^{13*}RAB yanbaşıında durup, "Atan İbrahim'in, İshak'ın Tanrısı RAB benim" dedi, "Üzerinde yattığın toprakları sana ve soyuna vereceğim. ^{14*}Yeryüzünün tozu kadar sayısız bir soya sahip olacaksın. Doğuya, batıya, kuzeye, güneye doğru yayılacaksınız. Yeryüzündeki bütün halklar sen ve soyun aracılığıyla kutsanacak. ¹⁵Seninle birlikteyim. Gideceğin her yerde seni koruyacak ve bu topraklara geri getireceğim. Verdiğim sözü yerine getirinceye kadar senden ayrılmayacağım."

¹⁶Yakup uyanınca, "RAB burada, ama ben farkına varamadım" diye düşündü. ¹⁷Korktu ve, "Ne korkunç bir yer!" dedi, "Bu, Tanrı'nın evinden başka bir yer olamaz. Burası göklerin kapısı."

¹⁸Ertesi sabah erkenden kalkıp başının altına koyduğu taşı anıt olarak dikti, üzerine zeytinyağı döktü.

¹⁹Oraya Beytel^U adını verdi. Kentin önceki adı Luz'du.

²⁰Sonra bir adak adayarak şöyle dedi: "Tanrı benimle olur, gittiğim yolda beni korur, bana yiyecek, giyecek sağlarsa, ²¹babamın evine esenlik içinde dönersem, RAB benim Tanrım olacak. ²²Anıt olarak diktiğim bu taş Tanrı'nın evi olacak. Bana vereceğin her şeyin ondaliğini sana vereceğim."

AÇIKLAMA: Her insanın Tanrı'yla olan tecrübesi ayrı ve özeldir çünkü Rab her bizimle kişisel olarak ilgilenir. Daha doğarken 'hilekâr' ismini alan Yakup hayatını çoğunlukla bu şekilde sürdürdü. Aslında Yakup çok çelişkili bir karaktere sahipti. Bir yandan Tanrı'nın değerlerine sahip çıkma arzusuna sahipti ama diğer yandan bunu hep kendi bildiği bencil yöntemlerle yapmaya kalkardı. İşte Yakup'un bütün kişisel sıkıntılarına rağmen Rab ondaki yüreği sevdi. Daha önce Tanrı'nın onu kutsal vaadin mirasçısı olarak seçtiğini gördük

(25:23). Babası İshak bunu başta kabul etmek istemediyse de bu bölümün başında İbrahim'in bereketini Yakup'a aktarır. Tanrı, Yakup'un soyunu çoğaltıp yabancı olarak yaşadıkları topraklara sahip olacağını belirtir. Ancak ağabeyi Esav'ın hatasını tekrarlamasını istemiyorlardı. Esav, o yörenin putperest halklarından iki kadınla evlenerek, Tanrı'nın ailesine verdiği vaade hiç değer vermediğini gösterdi. O yüzden İshak'la Rebeka, kendi akrabalarından biriyle evlenmek üzere Yakup'u kuzey Mezopotamya'ya yollamaya karar verir.

Böylece Yakup kısmen kendi hatalarından dolayı Rab'den miras aldığı toprakları terk etmek zorunda kalıyor. Duygularının karışıklığını tahmin edebiliriz. İşte bu sırada bundan sonraki hayatını değiştiren Rab'le özel bir tecrübesi olur. Yolda bir gün gecelerken düşünde Rab'bi görür. Düşte yeryüzüne bir merdivenin dikildiğini ve öbür ucu göklere eriştiğini görür. Merdiven boyunca melekler iniyor ve çıkıyor ama en başında Rab'bin kendisi duruyor. Oradan Rab kendisine şöyle seslenir: *'Atan İbrahim'in, İshak'ın Tanrısı RAB benim. Üzerinde yattığın toprakları sana ve soyuna vereceğim... Çoğalacaksınız, yayılacaksınız ve yeryüzündeki bütün halklar sen ve soyun aracılığıyla kutsanacak. Seninle birlikteyim!'* Peki Yakup bu düşten ne anlamalı? En başta o yerin çok özel bir yer olduğunu düşünür. Oranın kutsal bir *'Tanrı Evi'* olduğunu sayarak ismini *'Beytel'* koyar ve Tanrı'ya adak adar. Aslında atası İbrahim ilk vaat edilen topraklara gelince aynı bu yöreye geldiğinde sunak yaptı (12:8). Ve daha sonra Beytel'in İsrail'in tarihinde önemli bir rol oynadığını görürüz. Fakat Tanrı'nın Yakup'a göstermek istediği bu değildi.

Tanrı Yakup'un rüyasına girerek ona bireysel olarak değer verdiğini ve

kendisine her durumda ona eşlik edeceğini göstermek istiyordu. Merdivenden çok farklı anlamlar çıkartmaya çalışabiliriz ama en basitine indirgeyecek olursak Tanrı'nın yanı başımızda olup her durumda bizimle ilgilendiğini gösterir. Bugün de insanlar zaman zaman rüyalarında özel bir şeyler gördüklerinde ne anlama geldiğini çok merak ederler. Aslında böylesi ilahi bir rüyanın her bir ayrıntısına takılmak yerine genel olarak Tanrı'nın bizimle olduğunu anlamalıyız. Esas mesaj bu! Tanrı her birimizin özel durumunu takip ediyor ve yardım etmek için aşağıya inmeye hazırdır. Kutsal Kitap bu temel mesajı sürekli tekrarlar: TANRI BİZİMLEDİR! (bkz. Mısır'dan Çıkış 3:12, Yeşua 1:5, Hakimler 6:16) Dahası İsa Mesih'e atfedilen unvanlardan bir tanesi de '*Tanrı bizimle*' anlamına gelen İmmanuel'dir (Matta 1:23) Mesih de öğrencilerine aynı şekilde şunu belirtir: '*İşte ben, dünyanın sonuna dek her an sizinle birlikteyim*(Matta 28:20).' Yakup gibi çok çelişkili bir karaktere sahip olabiliriz, sıkıntılı günler de geçiriyor olabiliriz ama şunu bilmeliyiz ki yüce Rabbimiz yanı başımızdadır.

YAKUP İLE LAVAN

Yaratılış 29:1-35

¹Yakup yoluna devam ederek doğu halklarının ülkesine vardı. ²Kırda bir kuyu gördü. Kuyunun yanbaşıında üç davar sürüsü yatıyordu. Sürülere o kuyudan su verilirdi. Kuyunun ağzında büyük bir taş vardı. ³Bütün sürüler oraya toplanınca, çobanlar kuyunun ağzındaki taşı yuvarlar, davarlarını suvardıktan sonra taşı yine yerine, kuyunun ağzına koyarlardı.

⁴Yakup çobanlara, "Kardeşler, nerelisiniz?" diye sordu.

Çobanlar, "Harranlı'yız" diye yanıtladılar.

⁵Yakup, "Nahor'un torunu Lavan'ı tanıyor musunuz?" diye sordu.

"Tanıyoruz" dediler.

⁶Yakup, "İyi midir?" diye sordu.

"İyidir. İşte kızı Rahel davarlarla birlikte geliyor."

⁷Yakup, "Akşama daha çok var" dedi, "Sürülerin toplanma vakti değil. Davarlarınızı suvarın, götürüp otlatın."

⁸Çobanlar, "Bütün sürüler toplanmadan, kuyunun ağzındaki taşı yuvarlamadan olmaz" dediler, "Ancak o zaman davarları suvarabiliriz."

⁹Yakup onlarla konuşurken Rahel babasının davarlarını getirdi. Rahel çobanlık yapıyordu. ¹⁰Yakup dayısı Lavan'ın kızı Rahel'i ve davarları görünce, gidip kuyunun ağzındaki taşı yuvarladı, dayısının davarlarını suvardı. ¹¹Rahel'i öperek hıçkırığa hıçkırığa ağladı. ¹²Rahel'e baba tarafından akraba olduklarını, Rebeka'nın oğlu olduğunu anlattı. Rahel koşup babasına haber verdi.

¹³Lavan, yeğeni Yakup'un geldiğini duyunca, onu karşılamaya koştu. Ona sarılıp öptü, evine getirdi. Yakup bütün olanları Lavan'a anlattı. ¹⁴Lavan, "Sen benim etim, kemiğimsin" dedi.

Yakup Lavan'ın yanında bir ay kaldıktan sonra, ¹⁵Lavan, "Akrabamsın diye benim için bedava mı çalışacaksın?" dedi, "Söyle, ne kadar ücret istiyorsun?"

¹⁶Lavan'ın iki kızı vardı. Büyüğünün adı Lea, küçüğünün adı Rahel'di. ¹⁷Lea'nın gözleri alımlıydı, Rahel ise boyu bosu yerinde, güzel bir kızdı. ¹⁸Yakup Rahel'e aşıktı. Lavan'a, "Küçük kızın Rahel için sana yedi yıl hizmet ederim" dedi.

¹⁹Lavan, "Onu sana vermek başkasına vermekten daha iyidir" dedi, "Yanımda kal." ²⁰Yakup Rahel için yedi yıl çalıştı. Rahel'i sevdiği için, yedi yıl ona birkaç gün gibi geldi.

²¹Lavan'a, "Zaman doldu, kızını ver, evleneyim" dedi.

²²Lavan bütün yöre halkını toplayıp bir şölen verdi. ²³Gece kızı Lea'yı Yakup'a götürdü. Yakup onunla yattı. ²⁴Lavan cariyesi Zilpa'yı kızı Lea'nın hizmetine verdi.

²⁵Sabah olunca Yakup bir de baktı ki, yanındaki Lea! Lavan'a, "Nedir bana bu yaptığın?" dedi, "Bei Rahel için yanında çalışmadım mı? Niçin beni aldattın?"

²⁶Lavan, "Bizim buralarda adettir. Büyük kız dururken küçük kız evlendirilmez" dedi, ²⁷"Bu bir haftayı tamamla, Rahel'i de sana veririz. Yalnız ona karşılık yedi yıl daha yanımda çalışacaksın."

²⁸Yakup kabul etti. Lea'yla bir hafta geçirdi. Sonra Lavan kızı Rahel'i de ona verdi. ²⁹Cariyesi Bilha'yı Rahel'in hizmetine verdi. ³⁰Yakup Rahel'le de yattı. Onu Lea'dan çok sevdi. Lavan'a yedi yıl daha hizmet etti.

³¹RAB Lea'nın sevilmediğini görünce, çocuk sahibi olmasını sağladı. Oysa Rahel kısırdı. ³²Lea hamile kalıp bir erkek çocuk doğurdu. Adını Ruben koydu. "Çünkü RAB mutsuzluğumu gördü" dedi, "Kuşkusu artık kocam beni sever."

³³Yine hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. "RAB sevilmediğimi duyduğu için bana bu çocuğu verdi" diyerek adını Şimon koydu.

³⁴Üçüncü kez hamile kalıp bir daha erkek çocuk doğurdu. "Artık kocam bana bağlanacak" dedi, "Çünkü ona üç erkek çocuk doğurdum." Onun için çocuğa Levi adı verildi.

³⁵Dördüncü kez hamile kaldı ve bir erkek çocuk daha doğurdu. "Bu kez RAB'be övgüler sunacağım" dedi Onun için çocuğa Yahuda adını verdi. Bir süre doğum yapmadı.

AÇIKLAMA: Tanrı özellikle kutsadığı insanları terbiye etmeyi esirgemez. Yakup ağabeyini kandırarak ve babasını aldatarak ilk oğulluk hakkını ve bereketini elde etmeyi başardı. Sonra PaddanAram'a kaçarak hilekârlığının doğurduğu tüm sonuçlardan uzaklaştığını sandı. Ama orada kendisinden daha üçkağıtçı biriyle karşılaştı. Harran'a yaklaştığında Yakup kırdan bir kuyuya yaklaştı. Oradaki çobanlardan akrabalarını sorduktan sonra dayısının kızı Rahel yaklaştı. Çobanlar kuyuyu açıp sıra vermek istememeleri üzerine Yakup kendi başına büyük taşı yuvarlayıp dayısının sürüsünü suvarır. O esnada Rahel'i öperek ağlamaya başlar. Rahel de akraba olduklarını öğrenince babasını çağırmaya gider ve aile Yakup'u evlerine buyurur. Aslında bu sahne Eliezer'in İshak için gelin istemeye gelişinin hatırlatır (Yaratılış 24). Ancak aradaki farklar çok önemli. Eliezer kuyuya vardığında Rab'be yakardı ve Rebeka'yı bulduğunda Rab'bi yüceltti. Yakup ise güç gösterisi yaparak kendi beceriyle Rahel'i kazanmaya çalıştı.

Lavan'ın evinde bir ay kaldıktan sonra dayısı, Yakup'u hizmetine almak ister ve ücretini sorar. İlk günden beri Rahel'e aşık olan Yakup, onunla evlenmek için yedi yıl çalışmayı teklif eder. Dayısı cömert teklifine sevinerek hemen kabul eder. Böylece Yakup Rahel için yedi yıl çalışır ama bu 'ona bir kaç gün gibi gelir.' Sürecin sonunda büyük bir düğün şöleni hazırlanır. Ne var ki Lavan yeğenine hiç beklemediği büyük bir oyun hazırlar. Rahel yerine ablası Lea'yı verir. Sebep olarak o günün örf ve adetleri böyle gerektirdiğini söyler. Belki de Lea kardeşi kadar güzel olmadığı için onu başka türlü evlendiremeyeceğini düşündü. Neticede Yakup, Rahel için yedi yıl daha çalışmak zorunda kalır. Aslında Lavan'ın bu hilesi Yakup'un ağabeyine yaptığı oyunu anımsatır. Rab Yakup'u seçtiği halde babası İshak, Esav'ı kutsamak istedi. Ne var ki Yakup'la annesi hileyle İshak'ı kandırdılar. Bu defa ise kandırılan Yakup oluyor. Rab aslında Lea'yı seçti ama kendi benliğine göre hareket eden Yakup bunu hiç anlamadı. Tanrı'ya da hiç danışmadı. Daha sonra Tanrı'nın özellikle Lea'yı dört çocukla bereketlediğini görüyoruz. Aslında Rab, Yakup'a önemli bir ders vermeye çalışıyordu.

Rab'bin sözünde şunu okuyoruz: *'Aldanmayın, Tanrı alaya alınmaz. İnsan ne ekerse onu biçer (Galatyalılar 6:7).'* Evet, Rab, Yakup'u baştan beri İbrahim'e verilen kutsal vaadin varisi olarak seçti ama önce onu adam etmesi gerekiyordu. Rab, Lavan'ı kullanarak bu tür hilelerin ne kadar zararlı ve yıpratıcı olduğunu gösterir. Elbette ki Rab Yakup'un iki kadınla evlenmesini tasvip etmiyordu. Bunu seçen Yakup'tu ve ilerdeki bölümlerde başına ne tür sıkıntılar getirdiğini de görüyoruz. Sonuç olarak Rab'bin çok sevdiği ve oğulluğa kabul ettiği kimseleri terbiye ettiğini görüyoruz. *'Tanrı kutsallığına ortak olalım diye bizi kendi yararımıza terbiye ediyor (İbraniler 12:11).'* Bazen de bunu hatamızı yüzümüze vurarak yapar. Yakup'un bunu öğrenmesi çok uzun sürdü ama sonradan terbiyenin *'esenlik veren doğruluğunun'* meyvesini de tattı.

YAKUP'UN EV HALKI

Yaratılış 30:1-43

¹Rahel Yakup'a çocuk doğuramayınca, ablasını kıskanmaya başladı. Yakup'a, "Bana çocuk ver, yoksa öleceğim" dedi.

²Yakup Rahel'e öfkeleni. "Çocuk sahibi olmanı Tanrı engelliyor. Ben Tanrı değilim ki!" diye karşılık verdi.

³Rahel, "İşte cariyem Bilha" dedi, "Onunla yat, benim için çocuk doğursun, ben de aile kurayım."

⁴Rahel cariyesi Bilha'yı eş olarak kocasına verdi. Yakup onunla yattı. ⁵Bilha hamile kalıp Yakup'a bir erkek çocuk doğurdu. ⁶Rahel, "Tanrı beni haklı çıkardı" dedi, "Yakarışımı duyup bana bir oğul verdi." Bu yüzden çocuğa Dan adını verdi.

⁷Rahel'in cariyesi Bilha yine hamile kaldı ve Yakup'a ikinci bir oğul doğurdu. ⁸Rahel, "Ablama karşı büyük savaşım verdim ve onu yendim" diyerek çocuğa Naftali adını verdi.

⁹Lea artık doğum yapamadığını görünce, cariyesi Zilpa'yı Yakup'a eş olarak verdi. ¹⁰Zilpa Yakup'a bir erkek çocuk doğurdu. ¹¹Lea, "Uğurum!" diyerek çocuğa Gad adını verdi.

¹²Lea'nın cariyesi Zilpa Yakup'a ikinci bir oğul doğurdu. ¹³Lea, "Mutluyum!" dedi, "Kadınlar bana 'Mutlu' diyecek." Ve çocuğa Aşer adını verdi.

¹⁴Ruben hasat mevsimi tarlaya gitti. Orada adamotu bulup annesi Lea'ya getirdi. Rahel Lea'ya, "Lütfer oğlunun getirdiği adamotundan bana da ver" dedi.

¹⁵Lea, "Kocamı aldığın yetmez mi? Bir de oğlumun adamotunu mu istiyorsun?" diye karşılık verdi.

Rahel, "Öyle olsun" dedi, "Oğlunun adamotuna karşılık kocam bu gece seninle yatsın."

¹⁶Akşamleyin Yakup tarladan dönerken Lea onu karşılamaya gitti. Yakup'a, "Benimle yatacaksın" dedi, "Oğlumun adamotuna karşılık bu gece benimsin." Yakup o gece onunla yattı.

¹⁷Tanrı Lea'nın duasını işitti. Lea hamile kalıp Yakup'a beşinci oğlunu doğurdu. ¹⁸"Cariyemi kocama verdiğim için Tanrı beni ödüllendirdi" diyerek çocuğa İssakar adını verdi.

¹⁹Lea yine hamile kaldı ve Yakup'a altıncı oğlunu doğurdu. ²⁰"Tanrı bana iyi bir armağan verdi" dedi, "Artık kocam bana değer verir. Çünkü ona altı erkek çocuk doğurdum." Ve çocuğa Zevulun adını verdi.

²¹Bir süre sonra Lea bir kız doğurdu ve adını Dina koydu.

²²Tanrı Rahel'i anımsadı, onun duasını işiterek çocuk sahibi olmasını sağladı. ²³⁻²⁴Rahel hamile kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. "Tanrı utancımı kaldırdı. RAB bana bir oğul daha versin!" diyerek çocuğa Yusuf

adını verdi.

²⁵Rahel Yusuf'u doğurduktan sonra Yakup Lavan'a, "Beni gönder, evime, topraklarıma gideyim" dedi,
²⁶"Hizmetime karşılık karılarımı, çocuklarımı ver de gideyim. Sana nasıl hizmet ettiğimi biliyorsun."

²⁷Lavan, "Eğer benden hoşnutsan, burada kal" dedi, "Çünkü fala bakarak anladım ki, RAB seni sayende beni kutsadı. ²⁸Alacağın neyse söyle, ödeyeyim."

²⁹Yakup, "Sana nasıl hizmet ettiğimi, sürülerine nasıl baktığımı biliyorsun" diye karşılık verdi, ³⁰"Ben gelmeden önce malın azdı. Sayemde RAB seni kutsadı, malın gitgide arttı. Ya kendi evim için ne zamar çalışacağım?"

³¹Lavan, "Sana ne vereyim?" diye sordu.

Yakup, "Bana bir şey verme" diye yanıtladı, "Eğer şu önerimi kabul edersen, yine sürünü güder, hayvanlarına bakarım: ³²Bugün bütün sürülerini yoklayıp noktalı veya benekli koyunları, kara kuzuları, benekli veya noktalı keçileri ayırayım. Ücretim bu olsun. ³³İleride bana verdiklerini denetlemeye geldiğinde, dürüst olup olmadığımı kolayca anlayabilirsin. Noktalı ve benekli olmayan keçilerim, kara olmayan kuzularım varsa, onları çalmışım demektir."

³⁴Lavan, "Kabul, söylediğin gibi olsun" dedi. ³⁵Ama o gün çizgili ve benekli tekeleri, noktalı ve benekli keçileri, beyaz keçilerin hepsini, bütün kara kuzuları ayırıp oğullarına teslim etti. ³⁶Sonra Yakup'tan üç günlük yol kadar uzaklaştı. Yakup Lavan'ın kalan sürüsünü gütmeye devam etti.

³⁷Yakup aselbent, badem, çınar ağaçlarından taze dallar kesti. Dalları soyarak beyaz çentikler açtı. ³⁸Soyduğu çubukları koyunların önüne, su içtikleri yalıklara koydu. Koyunlar su içmeye gelince çiftleşiyorlardı. ³⁹Çubukların önünde çiftleşince çizgili, noktalı, benekli yavrular doğuruyorlardı. ⁴⁰Yakup kuzuları ayırıp sürülerin yüzünü Lavan'ın çizgili, kara hayvanlarına döndürüyordu. Kendi sürülerini ayrı tutuyor, Lavan'inkilerle karıştırmıyordu. ⁴¹Sürüdeki güçlü hayvanlar kızışınca, Yakup çubukları onların gözü önüne, yalıklara koyuyordu ki, çubukların yanında çiftleşsinler. ⁴²Sürünün zayıf hayvanlarının önüneyse çubuk koymuyordu. Böylece zayıf hayvanları Lavan, güçlülere Yakup aldı. ⁴³Yakup alabildiğine zenginleşti. Çok sayıda sürü, erkek ve kadın köle, deve, eşek sahibi oldu.

AÇIKLAMA: Bu bölümde insanın üst üste yaptığı hataların yarattığı kargaşayı görüyoruz. Ama tüm bunlara rağmen Rab yine lütfunu esirgemiyor ve ezileni avutuyor. Yakup, dayısının bir oyunundan dolayı birden iki kızıyla evlenmek durumunda kaldı. Daha önce belirttiğimiz gibi bu tarz çok eşlilik Tanrı'nın temel isteğine ve tasarısına aykırıdır. Çünkü Tanrı'nın başta kutsadığı evlilikte bir erkek ve bir kadın vardı. Bu hikaye tek eşlilik kuralını çiğneyen bir ailenin başına gelenleri sergiler. Yakup, Rahel'i seviyordu ama öbür eşinden yani ablasından hoşlanmıyordu. Bu adaletsizliği gören Rab, Lea'ya dört erkek çocuk

verdi. Kısırlığına dayanamayan Rahel, Yakup'a; *'Bana çocuk ver yoksa ölüüm'* diye patlar. Bu defa durumu eşitlemek için babasından aldığı cariyesini kocasına eş olarak verir. O günlerde bu yaygın bir adetti. Ama İbrahim ile Hacer'in durumunda gördüğümüz gibi bu Tanrı'nın tasvip etmediği bir durumdu. Neticede cariyesi Bilha vasıtasıyla Rahel iki oğul sahibi oluyor. Rekabet kızıştıkça bu kez Lea, Yakup'a kendi cariyesini veriyor ve onun aracılığıyla iki oğula daha sahip oluyor. Sonrasında Yakup tam dört kariya sahip oluyor ama evinde hiç huzur yoktur. Günün birinde Lea'nın oğlu Ruben adamotu annesine getirir. O günün batıl inancına göre bu otu yiyenin cinsel gücü artardı. Rahel ablasından bitkiden almak için karşılığında kocasını bir geceliğine satar. Ne ironiktir ki beklenenin tam tersine Lea üç çocuk daha doğurur ve Rahel hala kısırdır. Ancak yıllar sonra Rab, Rahel'e de bir çocuk verir, onun ismi de Yusuf'tur.

Yukarıdaki olayları izlerken bazen Yakup'un masum olduğunu düşünebiliyoruz. Ama bölümün devamında Lavan'la Yakup arasında süren rekabeti görüyoruz. Yakup artık dayısından ayrılmak ister ama yeğeni sayesinde zenginleştiğini anlayan Lavan onu tutmak için kendisinden ne istediğini sorar. Yakup ücreti olarak baktığı sürünün kara, benekli ya da noktalı hayvanları talep eder. Lavan önerisini kabul eder ama aynı gün sürüsünden kara, benekli ve noktalı hayvanları ayırtır, kendi oğullarının emrine koyar ve üç günlük yol kadar uzaklaşmalarını söyler. Yakup da bu defa dayısının en iyi hayvanlarına sahip olmak için güçlü hayvanların kızıştığının görünce benekli ve noktalı hayvanları öne çıkartır ve onlarla çiftleştirir. Dahası o günün yine batıl bir inancına başvurur ve bir takım dal keser, soyar ve hayvanların yalaklarının önüne koyar. Bunu özellikle güçlü hayvanların çiftleştiği zaman yapar. Aslında bu soyulmuş çubukların hayvanların doğurduğu yavruların rengine hiç bir etkisi yoktur ama burada Yakup'un hilelerinden hiç vazgeçmediğini görüyoruz. Dahası ailesi gibi o günlerde yaygın bir takım batıl inanca göre hareket ettiğini anlıyoruz.

Aslında Yakup'un ev halkını bereketleyen ve sürülerini çoğaltan Rab'di. Ne var ki anlaşılan şu ki Yakup ve eşleri hep kendi yaptıkları oyunlara ya da batıl inançlara güvenmeye alıştılar. Bir yandan Tanrı'ya inanıyorlardı ve O'na yakarıyorlardı ama öbür yandan kendi işlerini kendi bildikleri yöntemlerle yapmaya çalışıyorlardı. Bizler Yakup'un bu durumunu eleştirebiliriz ama önce kendi hayatımıza bir bakmalıyız. Belki farkında değiliz ama içinde yaşadığımız toplum bir çok batıl inancı sürdürmektedir. Yeni doğan çocuklar tuzlanır sonra mavi boncuklar takılır. Kimsenin onun için güzel bir söz söylemesine izin verilmiyor, tersine nazar değmesin diye *'ne çirkinsin, anneciğim'* diye yalan konuşuyoruz. Birinin başarısından ya da sağlığından bahsedilince hemen masayı tıkladırız. Kimisi katır tırnağına kimisi ise kaplumbağalara inanır. Bazıları

merdiven altından geçmekten ya da geceleyin tırnak kesmekten çekinir. On üç rakamından korkanlar vardır. Başkaları kahve içtikten sonra çevirip fala bakmaya alışmıştır. Bütün bunlar eski pagan inançlardan kalan boş ve yararsız şeyler. Dahası bizi yalnız ve yalnız Tanrı'ya güvenmekten alıkoyuyorlar. Hatta bir yerden sonra Tanrı'nın gücünden çok nazar, uğur, büyü, muska ve cinlerin gücüne inanmaya başlıyoruz. Ama gerçekten Tanrı'nın bereketini istiyorsak o zaman atalarımızdan kalma bu boş örf ve adetlerden arınıp, tövbe edip doğrudan Tanrı'ya bağlı kalalım.

YAKUP KAÇIYOR

Yaratılış 31:1-55

¹Lavan'ın oğulları, "Yakup babamızın sahip olduğu her şeyi aldı" dediler, "Bütün varlığını babamıza ait şeylerden kazandı." Yakup bu sözleri duyunca, ²Lavan'ın kendisine karşı tutumunun eskisi gibi olmadığını anladı.

³RAB Yakup'a, "Atalarının topraklarına, akrabalarının yanına dön" dedi, "Seninle olacağım."

⁴Bunun üzerine Yakup Rahel'le Lea'yı sürüsünün bulunduğu kırlara çağırttı. ⁵Onlara, "Bakıyorum, babanız bana eskisi gibi davranmıyor" dedi, "Ama babamın Tanrısı benimle birlikte. ⁶Var gücümle babanıza hizmet ettiğimi bilirsiniz. ⁷Ne yazık ki, babanız beni aldattı, ondan alacağımı on kez değiştirdi. Ama Tanrı bana kötülük etmesine izin vermedi. ⁸Babanız, 'Ücret olarak noktalı hayvanları al' deyince, bütün sürü noktalı doğurdu. 'Ücret olarak çizgili olanları al' deyince de bütün sürü çizgili doğurdu. ⁹Tanrı babanızın hayvanlarını aldı, bana verdi.

¹⁰"Sürülerin çiftleştiği mevsimde bir düş gördüm. Çiftleşen tekeler çizgili, noktalı, kırçıldı. ¹¹Düşümde Tanrı'nın meleği bana, 'Yakup!' diye seslendi. 'Buyur' dedim. ¹²Bana, 'Bak, bütün çiftleşen tekeler çizgili, noktalı ve kırçıl' dedi, 'Çünkü Lavan'ın sana yaptıklarının hepsini gördüm. ¹³*Ben Beytel'in Tanrısı'yım. Hani orada bana anıt dikip meshetmiş, adak adamıştın. Kalk, bu ülkeden git, doğduğun ülkeye dön.'"

¹⁴Rahel'le Lea, "Babamızın evinde hâlâ payımız, mirasımız var mı?" dediler, ¹⁵"Onun gözünde artık yabancı değil miyiz? Çünkü bizi sattı. Bizim için ödenen bedelin hepsini yedi. ¹⁶Tanrı'nın babamızdan aldığı varlığın tümü bize ve çocuklarımıza aittir. Tanrı sana ne dediye öyle yap."

¹⁷Böylece Yakup çocuklarını, karılarını develere bindirdi. ¹⁸Bütün hayvanları önüne kattı; topladığı mallarla, Paddan-Aram'da kazandığı hayvanlarla birlikte Kenan ülkesine, babası İshak'ın yanına gitmek üzere yola çıktı.

¹⁹Lavan koyunlarını kırkmaya gidince, Rahel babasının putlarını çaldı. ²⁰Yakup da kaçacağını söylemeyerek Aramlı Lavan'ı kandırdı. ²¹Böylece kendisine ait her şeyi alıp kaçtı. Fırat Irmağı'nı geçip Gilat dağlık bölgesine doğru gitti.

²²Üçüncü gün Yakup'un kaçtığını Lavan'a bildirdiler. ²³Lavan yakınlarını yanına alıp Yakup'un peşine düştü. Yedi gün sonra Gilat dağlık bölgesinde ona yetişti. ²⁴O gece Tanrı Aramlı Lavan'ın düşüne girerek ona, "Dikkatli ol!" dedi, "Yakup'a ne iyi, ne kötü bir şey söyle."

²⁵Lavan Yakup'a yetişti. Yakup çadırını Gilat dağlık bölgesine kurmuştu. Lavan da yakınlarıyla birlikte çadırını aynı yere kurdu. ²⁶Yakup'a, "Nedir bu yaptığın?" dedi, "Beni aldattın. Kızlarımı alıp savaş tutsağı gibi götürdün. ²⁷Neden gizlice kaçtın? Neden beni aldattın? Niçin bana söylemedin? Seni sevinçle, ezgilerle, tefle, lirle yolcu ederdim. ²⁸Torunlarımla, kızlarımla öpüşüp vedalaşmama izin vermedin.

Aptallık ettin. ²⁹Size kötülük yapacak güçteyim, ama babanın Tanrısı dün gece bana, 'Dikkatli ol!' dedi, 'Yakup'a ne iyi, ne kötü hiçbir şey söyleme.' ³⁰Babanın evini çok özlediğin için bizden ayrıldın. Ama ilahlarımı niçin çaldın?"

³¹Yakup, "Korktum" diye karşılık verdi, "Kızlarını zorla elimden alırsın diye düşündüm. ³²İlahlarını kimde bulursan, o öldürülecektir. Yakınlarımızın önünde kendin ara, eşyalarımın arasında sana ait ne bulursan al." Yakup ilahları Rahel'in çaldığını bilmiyordu.

³³Lavan Yakup'un, Lea'nın ve iki cariye'nin çadırına baktıysa da ilahları bulamadı. Lea'nın çadırından çıkıp Rahel'in çadırına girdi. ³⁴Rahel çaldığı putları devesinin semerine koymuş, üzerine oturmuştu. Lavan çadırını didik didik aradıysa da putları bulamadı.

³⁵Rahel babasına, "Efendim, huzurunda kalkamadığım için kızma, âdet görüyorum da" dedi. Lavan her yeri aradıysa da, putları bulamadı.

³⁶Yakup kendini tutamadı. Lavan'a çıkışarak, "Suçum ne?" diye sordu, "Ne günah işledim ki böyle öfkeyle peşime takıldın? ³⁷Bütün eşyalarımı aradın, kendine ait bir şey buldun mu? Varsa onu buraya, yakınlarımızın önüne koy. Onlar ikimiz hakkında karar versinler. ³⁸Yirmi yıl yanında kaldım. Koyunların, keçilerin hiç düşük yapmadı. Sürülerinin içinden bir tek koç yemedim. ³⁹Yabani hayvanların parçaladığını sana göstermedim, zararını ben çektim. Gece ya da gündüz çalınan her hayvanın karşılığını benden istedin. ⁴⁰Öyle bir durumdaydım ki, gündüz sıcak, gece kırağı yedi bitirdi beni. Gözüme uyku girmedi. ⁴¹Yirmi yıl evinde böyle yaşadım. İki kızın için on dört yıl, sürün için altı yıl sana hizmet ettim. On kez alacağımı değiştirdin. ⁴²Babamın ve İbrahim'in Tanrısı, İshak'ın taptığı Tanrı benden yana olmasaydı, beni eli boş gönderecektin. Tanrı çektiğim zorluğu, verdiğim emeği gördü ve dün gece seni uyardı."

⁴³Lavan, "Kadınlar benim kızlarım, çocuklar benim çocuklarım, sürüler benim sürülerim" diye karşılık verdi, "Burada gördüğün her şey bana ait. Kızlarıma ya da doğurdıkları çocuklara bugün ne yapabilirim ki? ⁴⁴Gel anlaşalım. Aramıza tanık koyalım."

⁴⁵Yakup bir taş alıp onu anıt olarak dikti. ⁴⁶Yakınlarına, "Taş toplayın" dedi. Adamlar topladıkları taşları bir yere yığdılar. Orada, yığının yanında yemek yediler. ⁴⁷Lavan taş yığınının Yegar-Sahaduta, Yakup ise Galet adını verdi.

⁴⁸Lavan, "Bu yığın bugün aramızda tanık olsun" dedi. Bu yüzden yığına Galet adı verildi. ⁴⁹Mispâ diye de anılır. Çünkü Lavan, "Birbirimizden uzak olduğumuz zaman RAB aramızda gözcülük etsin" dedi. ⁵⁰"Eğer kızlarıma kötü davranır, başka kadınlarla evlenirsen, yanımızda kimse olmasa bile Tanrı tanık olacaktır."

⁵¹Sonra, "İşte taş yığını, işte aramıza diktiğim anıt" dedi, ⁵²"Bu yığın ve anıt birer tanık olsun. Bu yığının ötesine geçip sana kötülük etmeyeceğim. Sen de bu yığını ve anıtı geçip bana kötülük etmeyeceksin. ⁵³İbrahim'in, Nahor'un ve babalarının Tanrısı aramızda yargıç olsun."

Yakup babası İshak'ın taptığı Tanrı'nın adıyla ant içti. ⁵⁴Sonra dağda kurban kesip yakınlarını yemeğe

çağırdı. Yemeği yiyip geceyi dağda geçirdiler. ⁵⁵Lavan sabah erkenden kalktı; torunlarını, kızlarını öpüp kutsadıktan sonra evine gitti.

AÇIKLAMA: Yakup yirmi yıl boyunca sürülerine bakarak Lavan'a hizmet etti. Bu süreçte dayısının bütün düzenbaz oyunlarına rağmen Rab, Yakup'u zenginleştirdi ve ailesini büyüttü. Ne var ki zaman geçtikçe Lavan ve oğulları Yakup'u kıskanmaya başladılar ve kendisine kötü davrandılar. Bu durumda Tanrı, Yakup'a görünerek yirmi sene önce söylediklerini tekrarlar: *'Ben seninle birlikteyim.'* Yakup kendi uyanıklığı sayesinde dayısının sürülerine sahip olduğunu düşünse de Rab kendisine bir düste esas Tanrı'nın lütfu sayesinde büyük bir servete sahip olduğunu hatırlatır. Bir önceki bölümde Yakup'un ev halkının kaoslu halini gördük. Nedeni şuydu ki Yakup onlara ruhsal önderlik yapmıyordu. Ama Rab'le görüştüktan sonra Yakup, Tanrı'nın sözü uyarınca vaat edilen toprağa geri dönmeye karar verir. Ancak bunu yaparken düzgün bir şekilde dayısından vedalaşıp gitmek yerine hiç haber vermeden kaçtı.

Üç gün sonra Yakup'un bütün ailesiyle birlikte kaçtığı Lavan'a bildirilir. Buna çok sinirlenen Lavan adamlarını toplar ve peşine düşer. Aklında ne yapmayı tasarladığını bilemeyiz ama Yakup için kesin iyi şeyler düşünmüyordu. Bu defa Rab yolunu keser ve rüyasına girerek Lavan'a, *'Dikkatli ol, Yakup'a iyi ya da kötü hiç bir şey söyleme'* diye uyarır. Ertesi gün Yakup'a yetişir ve habersiz ayrıldığı için onu azarlar. Yakup da dayısının kendisine yaptığı yanlışları sayar ve başka türlü ayrılamayacağını savunur. Sonra Lavan birinin evinden bazı putları çaldığını söyler. Yakup bilmiyordu ama en sevdiği eşi Rahel putları çalmıştı. Bu putlar verimlilik arttırdığı inanılan küçük heykellerdi. Yakup kimde bulunursa öldürülecek diyerek çok büyük konuşur. Lavan her yeri ararken Rahel'e gelir ama putları sakladığı semerin üzerinden kalkmamak için adet görüyorum diye yalan söyler. Putları bulamadıktan sonra Lavan'la Yakup birbirine zarar vermemek üzere antlaşma yaparlar. Bir yığın taş koyarlar ortaya ve her biri ilahı adına yemin içer. Lavan atalarının farklı ilahlarına ant içse de Yakup babası İshak'ın korktuğu tek Tanrı adına ant içer. Böylece Lavan Yakup'la ev halkından vedalaşır ve evine döner.

Bu öyküde Tanrı'nın adaletini görüyoruz. Dayısı Lavan'ın emrinde yirmi yıl çalışan Yakup çok haksızlık gördü. Kendinden daha hileci biriyle karşılaşması ona büyük ders oldu. Sonunda Lavan'ın tüm oyunlarına rağmen Rab servetini Yakup'a kaydırarak adaletini gösterdi. Fakat öbür yandan Rahel'in yaptıkları da onun Rab'den korkmadığını gösterir. O babasından az değildi. Yakup Rahel'in putları çaldığını bilmiyordu ama daha sonra söylediği ceza yerine geldi. Kısa bir süre sonra Rahel ikinci çocuğunun doğumu sırasında vefat ediyor (Yaratılış

35:19). Adalet iki ağızlı kılıç gibidir. Sadece başkalarına değil bize de işler. Aslında bizim aramamız gereken adalet ya da yargı değil lütuf ve merhamet: *'Çünkü yargı merhamet göstermeyene karşı merhametsizdir. Merhamet yargıya galip gelir (Yakup 2:13).'*

YAKUP İLE TANRI

Yaratılış 32:1-32

¹Yakup yoluna devam ederken, Tanrı'nın melekleriyle karşılaştı. ²Onları görünce, "Tanrı'nın ordugahı bu" diyerek oraya Mahanayim adını verdi.

³Yakup Edom topraklarında, Seir ülkesinde yaşayan ağabeyi Esav'a önceden haberciler gönderdi. ⁴Onlara şu buyruğu verdi: "Efendim Esav'a şöyle deyin: Kulun Yakup diyor ki, 'Şimdiye kadar Lavan'ı yanında konuk olarak kaldım. ⁵Öküzlere, eşeklere, davarlara, erkek ve kadın kölelere sahip oldum. Efendimi hoşnut etmek için önceden haber gönderiyorum.'"

⁶Haberciler geri dönüp Yakup'a, "Ağabeyin Esav'ın yanına gittik" dediler, "Dört yüz adamla seni karşılamaya geliyor." ⁷Yakup çok korktu, sıkıldı. Yanındaki adamları, davarları, sığırları, develeri iki gruba ayırdı. ⁸"Esav gelir, bir gruba saldırırsa, hiç değilse öteki grup kurtulur" diye düşündü.

⁹Sonra şöyle dua etti: "Ey atam İbrahim'in, babam İshak'ın Tanrısı RAB! Bana, 'Ülkene, akrabalarını yanına dön, seni başarılı kılacağım' diye söz verdin. ¹⁰Bana gösterdiğin bunca iyiliğe, güvene layık değilim. Şeria Irmağı'nı geçtiğimde değneğimden başka bir şeyim yoktu. Şimdi iki orduyla döndüm. ¹¹Yalvarırım, beni ağabeyim Esav'dan koru. Gelip bana, çocuklarla annelerine saldırmasından korkuyorum. ¹²*'Seni kesinlikle başarılı kılacağım, soyunu denizin kumu gibi sayılamayacak kadar çoğaltacağım' diye söz vermiştin bana."

¹³⁻¹⁵Yakup geceyi orada geçirdi. Birlikte getirdiği hayvanlardan ağabeyi Esav'a armağan olarak iki yüz keçi, yirmi teke, iki yüz koyun, yirmi koç, yavrularıyla birlikte otuz dişi deve, kırk inek, on boğa, yirmi dişi, on erkek eşek ayırdı. ¹⁶Bunları ayrı sürüler halinde kölelerine teslim ederek, "Önümden gidin, sürüleri arasında boşluk bırakın" dedi. ¹⁷Birinci köleye buyruk verdi: "Ağabeyim Esav'la karşılaştığında, 'Sahibir kim, nereye gidiyorsun? Önündeki bu hayvanlar kimin?' diye sorarsa, ¹⁸'Kulun Yakup'un' diyeceksin, 'Efendisi Esav'a armağan olarak gönderiyor. Kendisi de arkamızdan geliyor.' " ¹⁹İkinci ve üçüncü köleye, sürülerin peşinden giden herkese aynı buyruğu verdi: "Esav'la karşılaştığınızda aynı şeyleri söyleyeceksiniz. ²⁰'Kulun Yakup arkamızdan geliyor' diyeceksiniz."

"Önden göndereceğim armağanla onu yatıştırır, sonra kendisini görürüm. Belki beni bağışlar" diye düşünüyordu. ²¹Böylece armağanı önden gönderip geceyi konakladığı yerde geçirdi.

²²Yakup o gece kalktı; iki karısını, iki cariyesini, on bir oğlunu yanına alıp Yabbuk Irmağı'nın sığ yerinden karşıya geçti. ²³Onları geçirdikten sonra sahip olduğu her şeyi de karşıya geçirdi. ²⁴Böylece Yakup arkada yalnız kaldı. Bir adam gün ağarınca kadar onunla güreşti. ²⁵Yakup'u yenemeyeceğini anlayınca, onun uyluk kemiğinin başına çarptı. Öyle ki, güreşirken Yakup'un uyluk kemiği çıktı. ²⁶Adam, "Bırak beni, gün ağarıyor" dedi.

Yakup, "Beni kutsamadıkça seni bırakmam" diye yanıtladı.

²⁷Adam, "Adın ne?" diye sordu.

"Yakup."

^{28**}Adam, "Artık sana Yakup değil, İsrail denecek" dedi, "Çünkü Tanrı'yla, insanlarla güreşip yendin."

²⁹Yakup, "Lütfen adını söyler misin?" diye sordu.

Ama adam, "Neden adımı soruyorsun?" dedi. Sonra Yakup'u kutsadı.

³⁰Yakup, "Tanrı'yla yüzyüze görüştüm, ama canım bağışlandı" diyerek oraya Peniel adını verdi.

³¹Yakup Peniel'den ayrılırken güneş doğdu. Uyluğundan ötürü aksıyordu. ³²Bu nedenle İsrailileri bugün bile uyluk kemiğinin üzerindeki siniri yemezler. Çünkü Yakup'un uyluk kemiğinin başındaki sinire çarpılmıştı.

AÇIKLAMA: Buraya kadar Yakup hep kendi bildiklerine güvenerek bazı işler başarabildi ama ağabeyi Esav'ın tehdidi karşısında dehşete kapıldı ve Tanrı'nın gücüne sığınmak zorunda kaldı. Tanrı üçüncü bir defa Yakup'a görünüyor ve bu kez tümünden yeni bir insan olup çıkıyor. Dayısı Lavan'ın tehdidinden yeni kurtulmuşken Yakup yıllar önce aldattığı ağabeyi Esav'ın gazabıyla karşılaşmak üzere hazırlanır. Kendi kurnazlığıyla yaptığı hatalarla yüzleşmek zorundadır. Ama bölümün başında Rab meleklerini göndererek Yakup'a yalnız olmadığını hatırlatır. Yine de Yakup, Esav'ın dört yüz adamla yola çıktığını duyunca korkuya kapılır. Yakup ilk defa tümünden çaresiz kalıp Tanrı'ya haykırır. Öncelikle Tanrı'nın ataları olan İbrahim ve İshak'a verdiği vaadi dile getirir. Ayrıca Rab'bin kendisine baştan beri gösterdiği iyilikleri de sıralar. Duasının sonunda belki ilk defa gerçekten korktuğunu itiraf eder. Fakat dibe vuran Yakup henüz oyunlarından vazgeçmek istemiyor. Ağabeyinin gözünü boyamak için bir plan kurar. Önünden sürü sürü tam 580 hayvan armağan olarak yollar. Sonra ailesini ırmağın karşısına geçirir ve kendisi en arkada kalır. Yakup her zamanki gibi kendini koruma içgüdüüne göre hareket ediyor.

Geceleyn yalnız kalan Yakup'un aklından geçen dehşet verici manzaraları tahmin edebilir. Birden bir adam karşısına çıkar ve Yakup onunla sabaha kadar güreşir. Adam Yakup'un hırsından kurtulamayacağını anlayınca Yakup'un uyluk kemiğinin başına çarpıyor. Güreştiği adamın ilahi bir varlık olduğunu anlayan Yakup onun kutsamasını almadan onu bırakmak istemiyor. Sonunda adam ona *'Artık sana Yakup değil, İsrail denecek, çünkü Tanrı'yla , insanlarla güreşip yendin,'* dedi. Bu sırada Yakup bir insanla değil Tanrı'yla güreştiğini anlar (bkz. Hoşea 12:4). Tanrı derken daha önce atası İbrahim'e görünen **'Rab'bin meleği'** diye geçen Tanrı'nın görünümü söz konusudur (Yaratılış 18). Bunun farkına varınca Yakup *'Tanrı'yla yüzyüze görüştüm, ama canım bağışlandı,'* diyerek oraya **'Tanrı'nın yüzü'** anlamına gelen Peniel adını verir. Uyluk kemiğinden dolayı oradan aksayarak giden Yakup bunun bir rüya ya da görüm olmadığını anlar. Dahası artık kendi kurnazlığı veya kaba kuvvetiyle değil Tanrı'nın lütfuyla hareket etmesi gerektiğini anlamıştır.

Bu olay Yakup'un hayatını tümünden değiştirdi. Daha önce Tanrı'yı kısmen tanıdı ve lütfunu gördü. Ama burada Rab onun artık eski oyunlarından vazgeçmesi gerektiğini ve tümünden Rab'bin gücüne ve lütfuna dayanması gerektiğini gösterir. Ayrıca Rab ona yeni bir isim vererek ona yeni bir kimlik bağışlar. Doğuştan beri Yakup *'topuk tutan'* yani hileci biri olup yaptığı oyunlarla istediğini gerçekleştirmeye çalışan biriydi. Ancak Rab ona *'Tanrı'nın savaşçısı'* anlamına gelen *'İsrail'* ismini vererek Tanrı'nın kuvveti ve hikmetiyle mücadele etmesi gerektiğini öğretir. Yakup'un dibe vurması gerekiyordu ki Rab'bin lütfunu keşfetsin. İnsanın gücünün bittiği yerde ancak Tanrı işlemeye başlar. Birisi; Rab'bin lütfunu keşfetmeyi yüzmeye benzetmiştir. Yüzücü, suya karşı mücadele ettiği sürece boğulur gider. Ancak suyun onu taşıyacağına güvenirse

ve kendini bırakırsa o zaman rahatlıkla yüzebilir. Rab'bin Pavlus'a da söylediği gibi: *'Lütfum sana yeter. Çünkü gücüm, güçsüzlükte tamamlanır (2.Korintliler 12:9).'*

YAKUP İLE LÜTUF

Yaratılış 33:1-20

¹Yakup baktı, Esav dört yüz adamıyla birlikte geliyor. Çocukları Lea'yla Rahel'e ve iki cariyeye teslim etti. ²Cariyelerle çocuklarını öne, Lea'yla çocuklarını arkaya, Rahel'le Yusuf'u da en arkaya dizdi. ³Kendisi hepsinin önüne geçti. Ağabeyine yaklaşırken yedi kez yere kapandı.

⁴Ne var ki Esav koşarak onu karşıladı, kucaklayıp boynuna sarıldı, öptü. İki de ağlamaya başladı. ⁵Esav kadınlarla çocuklara baktı. "Kim bu yanındakiler?" diye sordu.

Yakup, "Tanrı'nın kuluna lütfettiği çocuklar" dedi.

⁶Cariyelerle yanlarındaki çocuklar yaklaşıp eğildiler. ⁷Ardından Lea çocuklarıyla birlikte yaklaşıp eğildi. En son da Yusuf'la Rahel yaklaşıp eğildi.

⁸Esav, "Karşılaştığım öbür topluluğun anlamı neydi?" diye sordu.

Yakup, "Efendimi hoşnut etmek için" diye yanıtladı.

⁹Esav, "Benim yeterince malım var, kardeşim" dedi, "Senin malın sana kalsın."

¹⁰Yakup, "Olmaz, eğer sevgini kazandımsa, lütfen armağanımı kabul et" diye karşılık verdi, "Senin yüzünü görmek Tanrı'nın yüzünü görmek gibi. Çünkü beni kabul ettin. ¹¹Lütfen sana gönderdiğim armağanı al. Tanrı bana öyle iyilik yaptı ki, her şeyim var." Armağanı kabul ettirinceye kadar diretti.

¹²Esav, "Haydi yolumuza devam edelim" dedi, "Ben önünsıra gideceğim."

¹³Yakup, "Efendim, bilirsin, çocuklar narindir" dedi, "Yanımdaki koyunların, sığırların yavruları var. Hayvanları bir gün daha yürümeye zorlarsak hepsi ölür. ¹⁴Efendim, lütfen sen kulunun önünden git. Ben hayvanlarla çocuklara ayak uydurarak yavaş yavaş geleceğim. Seir'de efendime yetişirim."

¹⁵Esav, "Yanımdaki adamlardan birkaçını yanına vereyim" dedi.

Yakup, "Niçin?" diye sordu, "Ben yalnızca seni hoşnut etmek istiyorum."

¹⁶Esav o gün Seir'e dönmek üzere yola koyuldu. ¹⁷Yakup'sa Sukkot'a gitti. Orada kendine ev, hayvanlarına barınaklar yaptı. Bu yüzden oraya Sukkot adını verdi.

¹⁸Yakup güvenlik içinde Paddan-Aram'dan Kenan ülkesine, Şekem Kenti'ne vardı. Kentin yakınında konakladı. ^{19*}Çadırını kurduğu arsayı Şekem'in babası Hamor'un oğullarından yüz parça gümüşe aldı.

²⁰Orada bir sunak kurarak El-Elohe-İsrail adını verdi.

AÇIKLAMA: Tanrı'yla karşılaşan Yakup artık yeni bir insan oldu. Ancak Rab'le olan harika tecrübesinden sonra en büyük korkusuyla yüzleşmesi gerekiyordu. Yakup'un yıllar önce kandırdığı ağabeyi Esav dört yüz adamla yaklaşıyordu. Bir önceki bölümde Yakup bütün ailesini önüne dizerek kendini korumak için hepsinin arkasına saklanmayı planladı. Fakat geceleyin Rab'den yeni cesaret alan Yakup bu kez hepsinin önüne geçerek kendini ağabeyine gösterir. Büyük ihtimalle Esav'ın içinde yıllarca biriken kin ve nefreti üzerine boşaltmasını bekliyordu ama hiç de öyle olmadı. Bir anda ağabeyi yanına koşup boynuna sarılarak öptü. Ne harika bir manzara! İki kardeş hüngür hüngür ağlamaya başlar. Sonra Esav, Yakup'un arkasında bulunan kalabalığı fark edince, '*Kim bu yanındakiler?*' diye sorar. Yakup'un cevabı çok güzel: '*Tanrı'nın kuluna lütfettiği çocuklar.*' Yakup'un hayata bakış açısı değişmişti. Sahip olduğu her şeyi Tanrı'nın lütfu olarak görmeye başladı. Ağabeyini de bir rakip ya da düşman olarak değil, gerçekte olduğu gibi saygıdeğer bir büyüğü olarak görmeye başladı.

Sonra Esav, Yakup'un kendisine gönderdiği hayvanların anlamını sorar. Yakup bunların bir hediye olduğunu söyler ve kabul etmesi için ısrar eder. Yakup bu armağanları belki çaldığı ilk oğulluk hakkının bir telafisi olarak da görmüş olabilir. Sonra Yakup, Esav'ı görmeyi Tanrı'nın yüzünü görmeye benzetir. Bütün korkuları ve kaygıları boşa çıkınca Yakup öyle rahatladı ki. Dahası tüm bunların Tanrı'nın lütfundan kaynaklandığını fark etti. Ardından Esav kardeşini evine davet eder ve kendisine eşlik etmeyi teklif eder. Yakup ise sürülerden dolayı yavaş gitmesi gerektiğini belirtir ve daha sonra ağabeyine uğramaya söz verir. Vedalaştıktan sonra Yakup oraya yakın bir yerde çardaklarını kurarak yerleşir. Daha sonra Şeria Nehrini geçerek Şekem'e taşınır. Esav kardeşini kendi memleketi olan Seir'e davet ettiyse de Yakup, İbrahim'e vaat edilen Kenan topraklarına yerleşmeyi seçti. En sonunda Tanrı'nın yolunu mükemmel bir şekilde açtığını anlayan Yakup, ataları gibi bir sunak yaparak Rab'be şükür sunar. Sunağa verdiği isim de çok ilgi çekici: '*El-Elohe-İsrail*' yani "*Tanrı İsrail'in Tanrısıdır*". Bunda Yakup'un hem Tanrı'yı kişisel olarak kabul ettiği hem de O'ndan aldığı yeni ismi/kimliği (İsrail) benimsediği anlaşılır. Yakup nihayet Tanrı'nın lütfuna boyun eğdi.

Bu sırada Esav'ın yüreği nasıl değiştiğine ilişkin bir bilgi verilmiyor ama anlaşılabilir şu ki Yakup'un yüreğine dokunan Rab ağabeyine de dokunmuştu. Bu öyküde Tanrı'nın kendisine boyun eğen insanlara nasıl sahip çıktığını görebiliyoruz. Süleyman şöyle yazar: '*Rab kişinin yaşadığından hoşnutsa düşmanlarını bile onunla barıştırır* (Özdeyişler 16:7).' Aslında Yakup'un en büyük düşmanı ağabeyi Esav değil, kendi yaramaz kalbiydi. Ancak Tanrı'nın olağanüstü lütfuyla karşılaşmış O'nun istemine boyun eğdikten sonra her şey

değişti. İnsanın kendisiyle barışık olması için öncellikle Tanrı'yla barışması lazım. Sonra Tanrı'nın lütfuyla en cani dşmanıyla da barışabilir.

NAMUS KAVGASI

Yaratılış 34:1-31

¹Lea'yla Yakup'un kızı Dina bir gün yöre kadınlarını ziyarete gitti. ²O bölgenin beyi Hivli Hamor'un oğlu Şekem Dina'yı görünce tutup ırzına geçti. ³Yakup'un kızına gönlünü kaptırdı. Dina'yı sevdi ve ona nazik davrandı. ⁴Babası Hamor'a, "Bu kızı bana eş olarak al" dedi.

⁵Yakup kızı Dina'nın kirletildiğini duyduğunda, oğulları kırdaki hayvanların başındaydı. Yakup onlar gelinceye kadar konuşmadı.

⁶Bu arada Şekem'in babası Hamor konuşmak için Yakup'un yanına gitti. ⁷Yakup'un oğulları olayı duyar duymaz kırdan döndüler. Üzüntülü ve çok öfkeliydiler. Çünkü Şekem Yakup'un kızıyla yatarak İsrail'in onurunu kırmıştı. Böyle bir şey olmamalıydı.

⁸Hamor onlara, "Oğlum Şekem'in gönlü kızınızda" dedi, "Lütfen onu oğluma eş olarak verin. ⁹Bizimle akraba olun. Birbirimize kız verip kız alalım. ¹⁰Bizimle birlikte yaşayın. Ülke önünüzde, nereye isterseniz yerleşin, ticaret yapın, mülk edinin."

¹¹Şekem de Dina'nın babasıyla kardeşlerine, "Bana bu iyiliği yapın, ne isterseniz veririm" dedi, ¹²"Ne kadar başlık ve armağan isterseniz isteyin, dilediğiniz her şeyi vereceğim. Yeter ki, kızı bana eş olarak verin."

¹³Kızkardeşleri Dina'nın ırzına geçildiği için, Yakup'un oğulları Şekem'le babası Hamor'a aldatıcı bir yanıt verdiler. ¹⁴"Olmaz, kızkardeşimizi sünnetsiz* bir adama veremeyiz" dediler, "Bizim için utanç olur. ¹⁵Ancak şu koşulla kabul ederiz: Bütün erkekleriniz bizim gibi sünnet olursa, ¹⁶birbirimize kız verip kız alabiliriz. Sizinle birlikte yaşar, bir halk oluruz. ¹⁷Eğer kabul etmez, sünnet olmazsanız, kızımızı alır gideriz."

¹⁸Bu öneri Hamor'la oğlu Şekem'e iyi göründü. ¹⁹Ailesinde en saygın kişi olan genç Şekem öneriyi yerine getirmekte gecikmedi. Çünkü Yakup'un kızına aşıkta.

²⁰Hamor'la oğlu Şekem durumu kent halkına bildirmek için kentin kapısına gittiler. ²¹"Bu adamlar bize dostluk gösteriyor" dediler, "Ülkemizde yaşasınlar, ticaret yapsınlar. Topraklarımız geniş, onlara da yeter, bize de. Birbirimize kız verip kız alabiliriz. ²²Yalnız, şu koşulla bizimle birleşmeyi, birlikte yaşamayı kabul ediyorlar: Bizim erkeklerin de kendileri gibi sünnet olmasını istiyorlar. ²³Böylece bütün sürüleri, malları, öbür hayvanları da bizim olur, değil mi? Gelin onlarla anlaşalım, bizimle birlikte yaşasınlar." ²⁴Kent kapısından geçen herkes Hamor'la oğlu Şekem'in söylediklerini kabul etti ve kentteki bütün erkekler sünnet oldu.

²⁵Üçüncü gün erkekler daha sünnetin acısını çekerken, Yakup'un oğullarından ikisi –Dina'nın kardeşleri Şimon'la Levi– kılıçlarını kuşanıp kuşku uyandırmadan kente girip bütün erkekleri kılıçtan geçirdiler. ²⁶Hamor'la oğlu Şekem'i de öldürdüler. Dina'yı Şekem'in evinden alıp gittiler. ²⁷Sonra Yakup'un bütün oğulları cesetleri soyup kenti yağmaladılar. Çünkü kızkardeşlerini kirletmişlerdi. ²⁸Kentteki ve kırdaki

davarları, sığırları, eşekleri ele geçirdiler. ²⁹Bütün mallarını, çocuklarını, kadınlarını aldılar, evlerindeki her şeyi yağmaladılar.

³⁰Yakup, Şimon'la Levi'ye, "Bu ülkede yaşayan Kenanlılar'la Perizliler'i bana düşman ettiniz, başımı belaya soktunuz" dedi, "Sayıca azız. Eğer birleşir, bana saldırlarsa, ailemle birlikte yok olurum."

³¹Şimon'la Levi, "Kızkardeşimize bir fahişe gibi mi davranmalıydı?" diye karşılık verdiler.

AÇIKLAMA: Kutsal Kitap'ta şöyle bir atasözü var: 'Rüzgar eken kasırga biçer(Hoşea 8:7).' Bu bölümde Yakup'un çocuklarına yıllarca yansıttığı kötü örnek sonucunda oğullarını ne denli etkilediğini görebiliyoruz. Yakup baştan beri hileci, yalancı ve düzenciydi ama oğulları bunu daha da ileriye, cinayete kadar taşıdılar. Yakup, ağabeyi Esav'ın ülkesine gitmek yerine Kenan'da Şekem kentinin yakınında konaklanmayı seçti. Burası atası İbrahim'in ilk uğradığı ve Rab'be bir sunak yaptığı yerlerden biri. Rab, İbrahim'e ayak bastığı bu toprakları soyuna vereceğine söz verdi (Yaratılış 12:6-7). Yıllar sonra aynı yere dönen Yakup çadırını kurduğu parseli Şekem kentinin önderi Hamor'dan satın aldı. Ne var ki günün birinde Lea'nın tek kızı Dina yöre kadınlarını ziyarete gitti. O sırada güzel genç kıza aşık olan Hamor'un oğlu Şekem ona tecavüz ediyor. Dina büyük olasılıkla 15 yaşından büyük değildi. Ne var ki Yakup kızının başına gelenleri duyunca hiç bir şey yapmadan oğullarının dönmesini bekler. Kızın ağabeyleri ise olaydan haberdar olunca küplere binerler. Şekem, İsrail'in namusunu alaşağı etmiştir.

Daha sonra Hamor'la oğlu Şekem hiç bir şey olmamış gibi Dina'yı istemeye gelirler. Yakup'un ailesiyle akraba olmak istediklerini söylerler. Kız için yüklü bir başlık parası ve hediyeler de vaat ederler. Yakup'un oğulları ise aldatici bir yanıt vererek intikam almak için düzen kurarlar. Şekem'le ev halkının tümü İsraililer gibi sünnet olmalarını isterler. Buna çok sevinen Şekem hemen şehirdeki tüm erkekleri ikna etmeye başlar. Burada onun menfaati de ortaya çıkıyor. Amacı sadece Dina'yı değil Yakup'un sürülerini de ele geçirmektir. Böylece Şekem kentinde yaşayan bütün erkekler sünnet oluyor. Ancak üçüncü gün hala acıdan kıvrılırken Dina'nın ağabeyleri Şimon'la Levi gizlice kente sokulup erkekleri tek tek kılıçtan geçirir. Kız kardeşlerini kurtardıktan sonra diğer kardeşlerini çağırır ve birlikte kenti yağmalarlar.

Bu kez Yakup sessiz kalmıyor ve oğullarını yaptıkları katliam için azarlar. O güne dek İbrahim olsun, İshak olsun yöre halklarıyla antlaşma yaparak barış içinde yaşadılar. Ama Yakup'un oğulları yapmış oldukları antlaşmayı çiğneyip bölgedeki diğer ulusların öfkesini uyandırma tehlikesine girdiler. Bu durumda

Şimon'la Levi: *'Kız kardeşimize bir fahişe gibi mi davranmalıydı?'* diye karşılık veriyorlar. Peki kim haklı? İnsan olarak değerlendirirsek hepsinin bir haklılık payı var belki – ama Tanrı'nın gözünden bakıldığından herkes hatalıydı. Dina tek başına oraya gitmemeliydi, Yakup kızına değer vermeyip pasif kalmamalıydı, oğulları da intikama kalkmamalıydılar. Aslında bu olayın başlıca sebebi, Yakup'un yıllardan beri sergilediği kötü örneklerdi. Oğullarına yalan söylemeyi ve aldatmayı kendisi öğretti. Gerçek şu ki babaların yaptığı hatalar çocuklarında katlanarak döner. Elbette ki bu çok çirkin bir olaydı ama Yakup öncelikle Rab'be yakarıp O'ndan hikmet dilemeliydi. Onun yerine ailesi haklıyken haksız duruma düştü. Namus kavgaları böyledir – hiç kimse kazanmaz. İntikam kasırğa gibi herkesi alıp yıkıma götürür. O yüzden Rab sözünde şöyle der: *'Kimseden öç almayın, bunu Tanrı'nın gazabına bırakın...Kötülüğe yenilme, kötülüğü iyilikle yen (Romalılar 12:19-21).'*

ADAĞIN ÖNEMİ

Yaratılış 35:1-36:43

^{1*} Tanrı Yakup'a, "Git, Beytel'e yerleş" dedi, "Ağabeyin Esav'dan kaçarken sana görünen Tanrı'ya orada bir sunak yap."

²Yakup ailesine ve yanındakilere, "Yabancı ilahlarınızı atın" dedi, "Kendinizi arındırıp giysilerinizi değiştirin. ³Beytel'e gidelim. Sıkıntı çektiğim günlerde yakarışımı duyan, gittiğim her yerde benimle birlikte olan Tanrı'ya orada bir sunak yapacağım." ⁴Böylece herkes yabancı ilahlarını, kulaklarındaki küpeleri Yakup'a verdi. Yakup bunları Şekem yakınlarında bir yabancı fıstık ağacının altına gömdü. ⁵Sonra göçtüler. Çevre kentlerde yaşayan halk peşlerine düşmedi, çünkü hepsini Tanrı korkusu sarmıştı.

⁶Yakup adamlarıyla birlikte Kenan ülkesindeki Luz –Beytel– Kenti'ne geldi. ⁷Bir sunak yaparak oraya El-Beytel adını verdi. Çünkü ağabeyinden kaçarken Tanrı orada kendisine görünmüştü.

⁸Rebeka'nın dadısı Debora ölünce Beytel'in güneyindeki meşe ağacının altına gömüldü. Bu yüzden ağaca Allon-Bakut adı verildi.

⁹Yakup Paddan-Aram'dan dönünce, Tanrı ona yine görünerek onu kutsadı. ^{10*}"Sana Yakup diyorlar, ama bundan böyle adın Yakup değil, İsrail olacak" diyerek onun adını İsrail koydu. ^{11*}"Ben Her Şeye Güci Yeten Tanrı'yım" dedi, "Verimli ol, çoğal. Senden bir ulus ve uluslar topluluğu doğacak. Kralların atası olacaksın. ¹²İbrahim'e, İshak'a verdiğim toprakları sana verecek, senden sonra da soyuna bağışlayacağım." ¹³Sonra Tanrı Yakup'tan ayrılarak onunla konuştuğu yerden yukarı çekildi. ^{14*}Yakup Tanrı'nın kendisiyle konuştuğu yere taş bir anıt dikti. Üzerine dökmelik sunu ve zeytinyağı döktü. ¹⁵Oraya, Tanrı'nın kendisiyle konuştuğu yere Beytel adını verdi.

¹⁶Sonra Beytel'den göçtüler. Efrat'a varmadan Rahel doğum yaptı. Doğum yaparken çok sancı çekti. ¹⁷O sancı çekerken, ebesi, "Korkma!" dedi, "Bir oğlun daha oluyor." ¹⁸Ama Rahel ölmek üzereydi. Car verirken oğlunun adını Ben-Oni koydu. Babası ise çocuğa Benyamin adını verdi.

¹⁹Rahel öldü ve Efrat –Beytlehem– yolunda gömüldü. ²⁰Yakup Rahel'in mezarına bir taş dikti. Bu mezar taşı bugüne kadar kaldı.

²¹İsrail yine göçtü ve Eder Kulesi'nin ötesinde konakladı. ²²İsrail o bölgede yaşarken Ruben babasının cariyesi Bilha'yla yattı. İsrail bunu duyunca çok kızdı.

²³Yakup'un on iki oğlu vardı.

Lea'nın oğulları: Ruben –Yakup'un ilk oğlu– Şimon, Levi, Yahuda, İssakar, Zevulun.

²⁴Rahel'in oğulları: Yusuf, Benyamin.

²⁵Rahel'in cariyesi Bilha'nın oğulları: Dan, Naftali.

²⁶Lea'nın cariyesi Zilpa'nın oğulları: Gad, Aşer. Yakup'un Paddan-Aram'da doğan oğulları bunlardır.

^{27*}Yakup, İshak'la İbrahim'in de yabancı olarak kalmış olduğu, bugün Hevron denen Kiryat-Arba yakınlarındaki Mamre'ye, babası İshak'ın yanına gitti. ²⁸İshak yüz seksen yıl yaşadı. ²⁹Kocamış, yaşama doymuş olarak son soluğunu verdi. Ölüp halkına kavuştu. Oğulları Esav'la Yakup onu gömdüler.

36:¹Esav'ın, yani Edom'un öyküsü: ^{2*}Esav şu Kenanlı kızlarla evlendi: Hititli Elon'un kızı Âda; Hivli Sivon'un torunu, Âna'nın kızı Oholivama; ^{3*}Nevayot'un kızkardeşi, İsmail'in kızı Basemat. ⁴Âda Esav'a Elifaz'ı, Basemat Reuel'i, ⁵Oholivama Yeuş, Yalam ve Korah'ı doğurdu. Esav'ın Kenan ülkesinde doğan oğulları bunlardı.

⁶Esav karılarını, oğullarını, kızlarını, evindeki bütün adamlarını, hayvanlarının hepsini, Kenan ülkesinde kazandığı malların tümünü alıp kardeşi Yakup'tan ayrıldı, başka bir ülkeye gitti. ⁷Birlikte yaşayamayacak kadar çok malları vardı. Yabancı olarak yaşadıkları bu topraklar davarlarına yetmiyordu. ⁸Esav –Edom– Seir dağlık bölgesine yerleşti.

⁹Seir dağlık bölgesine yerleşen Edomlular'ın atası Esav'ın soyu:

¹⁰Esav'ın oğullarının adları şunlardır:

Esav'ın karılarından Âda'nın oğlu Elifaz, Basemat'ın oğlu Reuel.

¹¹Elifaz'ın oğulları:

Teman, Omar, Sefo, Gatam, Kenaz.

¹²Timna Esav'ın oğlu Elifaz'ın cariyesiydi. Elifaz'a Amalek'i doğurdu. Bunlar Esav'ın karısı Âda'nın torunlarıdır.

¹³Reuel'in oğulları:

Nahat, Zerah, Şamma, Mizza.

Bunlar Esav'ın karısı Basemat'ın torunlarıdır.

¹⁴Sivon'un torunu ve Âna'nın kızı olan Esav'ın karısı Oholivama'nın Esav'a doğurduğu oğullar şunlardır:

Yeuş, Yalam, Korah.

¹⁵Esavoğulları'nın boy beyleri şunlardır:

Esav'ın ilk oğlu Elifaz'ın oğulları:

Teman, Omar, Sefo, Kenaz, ¹⁶Korah, Gatam, Amalek. Bunlar Edom ülkesinde Elifaz'ın soyundarı beylerdi ve Âda'nın torunlarıydı.

¹⁷ *Esav oğlu Reuel'in oğulları Şunlardır:*

Nahat, Zerah, Şamma, Mizza. Bunlar Edom ũlkesinde Reuel'in soyundan gelen beylerdi ve Esav'ın karısı Basemat'ın torunlarıydı.

¹⁸ *Esav'ın karısı Oholivama'nın oğulları Şunlardır:*

Yeuş, Yalam, Korah. Bunlar Âna'nın kızı olan Esav'ın karısı Oholivama'nın soyundan gelen beylerdi.

¹⁹ *Bunların hepsi Esav'ın –Edom'un– oğullarıdır. Yukardakiler de onların beyleridir.*

²⁰ *ũlkede yaşayan Horlu Seir'in oğulları Şunlardı: Lotan, Őoval, Sivon, Âna,²¹ DiŐon, Eser, DiŐan. Seir'in Edom'da beylik eden Horlu oğulları bunlardı.*

²² *Lotan'ın oğulları:*

Hori, Hemam. Timna Lotan'ın kızkardeŐiydi.

²³ *Őoval'ın oğulları:*

Alvan, Manahat, Eval, Őefo, Onam.

²⁴ *Sivon'un oğulları:*

Aya ve Âna. Babası Sivon'un eŐeklerini gũderken çolde sıcak su kaynakları bulan Âna'dır bu.

²⁵ *Âna'nın çocukları Şunlardı:*

DiŐon ve Âna'nın kızı Oholivama.

²⁶ *DiŐon'un oğulları Şunlardı:*

Hemdan, EŐban, Yitran, Keran.

²⁷ *Eser'in oğulları Şunlardı:*

Bilhan, Zaavan, Akan.

²⁸ *DiŐan'ın oğulları Şunlardı:*

ũs, Aran.

²⁹ *Horlu boy beyleri Şunlardı:*

Lotan, Őoval, Sivon, Âna,³⁰ DiŐon, Eser, DiŐan. Seir ũlkesindeki Horlu boy beyleri bunlardı.

³¹İsrailliler'i yöneten bir kralın olmadığı dönemde, Edom'u şu krallar yönetti:

³²Beor oğlu Bala Edom Kralı oldu. Kentinin adı Dinhava'ydı.

³³Bala ölünce, yerine Bosralı Zerah oğlu Yovav geçti.

³⁴Yovav ölünce, Temanlılar ülkesinden Huşam kral oldu.

³⁵Huşam ölünce, Midyan'ı Moav kırlarında bozguna uğratan Bedat oğlu Hadat kral oldu. Kentinin adı Avit'ti.

³⁶Hadat ölünce, yerine Masrekalı Samla geçti.

³⁷Samla ölünce, yerine Rehovot-Hannaharlı Şaul geçti.

³⁸Şaul ölünce, yerine Akbor oğlu Baal-Hanan geçti. ³⁹Akbor oğlu Baal-Hanan ölünce, yerine Hada geçti. Kentinin adı Pau'ydu. Karısı, Me-Zahav kızı Matret'in kızı Mehetavel'di.

⁴⁰Boylarına ve bölgelerine göre Esav'ın soyundan gelen beylerin adları şunlardı: Timna, Alva, Yetet, ⁴¹Oholivama, Ela, Pinon, ⁴²Kenaz, Teman, Mivsar, ⁴³Magdiel, İram. Sahip oldukları ülkede yaşadıkları yerlere adlarını veren Edom beyleri bunlardı.

Edomlular'ın atası Esav'dı.

AÇIKLAMA: Kral Süleyman şöyle yazmıştı: *'Tanrı'ya adak adayınca, yerine getirmekte gecikme. Çünkü O akılsızlardan hoşlanmaz. Adağını yerine getir! (Vaiz 5:4).'* Yaklaşık 30 sene önce Yakup, ağabeyinden kaçarken Beytel'de geceledi. Orada Rab kendisine görünüp atası İbrahim'e verdiği vaatleri yeniledi. Uyanınca Yakup adak adayarak şöyle dedi: *'Tanrı benimle olur, gittiğim yolda beni korur.. babamın evine esenlik içinde dönersem, RAB benim Tanrım olacak(Yaratılış 28:20-21).'* Rab kendine düşeni yaptı, Yakup ise pek çok yanlışa bulaştı. Rab onu memleketine sağ salim geri getirip ağabeyiyle barıştırdı. Ama Yakup babasının evine gitmek yerine putperest bir halkın yakınına yerleşti. Orada başına gelmeyen kalmadı. En sonunda oğulları Şkem'deki erkekleri katlederek yöre halkının öfkesini uyandırdılar. Her şey ters gidiyordu. Bu sırada Rab Yakup'a *'Git, Beytel'e yerleş'* diyerek daha önce yaptığı adağı yerine getirmesini buyurur. Tanrı'nın vaat ettiği bereketlere sahip olmak için Yakup'un verdiği sözü tutması gerekiyordu.

Bu sırada ailesinin kendinin putperestliğe ne kadar kaptırdığını fark eden Yakup pagan inanışlarından kalma her şeyi toplayıp bir ağacın dibine gömer.

Rahel'in babasından çaldığı putlar da bu arada ortaya çıkmıştı muhtemelen. Ailesini bütün bu pagan nesnelere arındırdıktan sonra birlikte Beytel'e taşınırlar. Rab de yöre halklarının peşinde düşmelerini engelleyerek onları korur. Beytel'e varınca Yakup adağını yerine getirerek Tanrı'ya bir sunak yapar. Burada Rab, Yakup'a bir kez daha görünerek onu olabildiğince bereketleyeceğine söz verir. Onu büyük bir ulus yapacağını, kralların atası olacağını ve oturduğu toprakları soyuna bağışlayacağını söyler. Yakup oraya bir anıt diktikten sonra babasının oturduğu bölgeye yerleşmek üzere güneye doğru ilerlemeye başlar. Bu sırada en sevdiği eşi Rahel ikinci çocuğu Benyamin'i doğururken can verir. Daha önce Rahel babasının putlarını çaldığı sırada olanlardan habersiz Yakup, Lavan'a *'Putlarını kim çaldıysa öldürülecektir'* demişti. (bkz Yaratılış 31:32) Anlaşılan şu ki ağzımızdan çıkan sözler ve antlar hiç de önemsiz değildir.

Bölümün devamında Yakup'un ailesi ile ağabeyi Esav'ın soyu kıyaslanır. Yakup babasının yanına dönüp mirasına sahip çıktıysa da Esav yöre halkının kızlarıyla evlenerek hep kendi yolunu çizdi. En sonunda Esav vaat edilen toprağın doğusuna gidip Horonlularla işbirliği yaparak Seir adındaki kenti kurdu. Zamanla Edomlular çok büyük bir ulus oldu. Esav soyu sonradan İsraililerle karşılaşacak ve çok tatsız olaylar da yaşanacaktır. Ama daha işin başında Esav'ın atalarının kutsal mirasını hor gördüğü ve Yakup'un bütün hatalarına rağmen Tanrı'nın vaatlerine sahip çıktığını görüyoruz. Burada bizler sadık kalmasak da Tanrı'nın sonuna kadar sadık olduğunu anlıyoruz (2.Timoteos 2:13). Yakup bir çok kez Rab'bin yolundan saptı ama tövbe edip döndüğünde Rab ondan merhametini esirgemedi.

DÜŞLERİN ÇOCUĞU

Yaratılış 37:1-36

¹Yakup babasının yabancı olarak kalmış olduğu Kenan ülkesinde yaşadı. ²Yakup soyunun öyküsü:

Yusuf on yedi yaşında bir gençti. Babasının karıları Bilha ve Zilpa'dan olan üvey kardeşleriyle birlikte sürü güdüyordu. Kardeşlerinin yaptığı kötülükleri babasına ulaştırırdı.

³İsrail Yusuf'u öbür oğullarının hepsinden çok severdi. Çünkü Yusuf onun yaşlılığında doğmuştu. Yusuf'a uzun, renkli bir giysi yaptırmıştı. ⁴Yusuf'un kardeşleri babalarının onu kendilerinden çok sevdiğini görünce, ondan nefret ettiler. Yusuf'a tatlı söz söylemez oldular.

⁵Yusuf bir düşünce gördü. Bunu kardeşlerine anlatınca, ondan daha çok nefret ettiler. ⁶Yusuf, "Lütfen gördüğüm düşünce dinleyin!" dedi, ⁷"Tarlada demet bağlıyorduk. Ansızın benim demetim kalkıp dikildi. Sizinkilerse, çevresine toplanıp önünde eğildiler."

⁸Kardeşleri, "Başımıza kral mı olacaksın? Bizi sen mi yöneteceksin?" dediler. Düşlerinden, söylediklerinden ötürü ondan büsbütün nefret ettiler.

⁹Yusuf bir düşünce daha görüp kardeşlerine anlattı. "Dinleyin, bir düşünce daha gördüm" dedi, "Güneş, ay ve on bir yıldız önümde eğildiler."

¹⁰Yusuf babasıyla kardeşlerine bu düşünceyi anlatınca, babası onu azarladı: "Ne biçim düşünce bu?" dedi, "Ben, annen, kardeşlerin gelip önünde yere mi eğileceğiz yani?" ^{11*}Kardeşleri Yusuf'u kiskanıyordu, ama bu olay babasının aklına takıldı.

¹²Bir gün Yusuf'un kardeşleri babalarının sürüsünü götürmek için Şekem'e gittiler. ¹³İsrail Yusuf'a, "Kardeşlerin Şekem'de sürü güdüyorlar" dedi, "Gel seni de onların yanına göndereyim."

Yusuf, "Hazırım" diye yanıtladı.

¹⁴Babası, "Git kardeşlerine ve sürüye bak" dedi, "Her şey yolunda mı, değil mi, bana haber getir." Böylece onu Hevron Vadisi'nden gönderdi.

Yusuf Şekem'e vardı. ¹⁵Kırda dolaşırken bir adam onu görüp, "Ne arıyorsun?" diye sordu.

¹⁶Yusuf, "Kardeşlerimi arıyorum" diye yanıtladı, "Buralarda sürü güdüyorlar. Nerede olduklarını biliyor musun?"

¹⁷Adam, "Buradan ayrıldılar" dedi, " 'Dotan'a gidelim' dediklerini duydum."

Böylece Yusuf kardeşlerinin peşinden gitti ve Dotan'da onları buldu.

¹⁸Kardeşleri onu uzaktan gördüler. Yusuf yanlarına varmadan, onu öldürmek için düzen kurdular. ¹⁹Birbirlerine, "İşte düş hastası geliyor" dediler, ²⁰"Hadi onu öldürüp kuyulardan birine atalım. Yabancı

bir hayvan yedi deriz. Bakalım o zaman düşleri ne olacak!”

²¹Ruben bunu duyunca Yusuf'u kurtarmaya çalıştı: “Canına kıymayın” dedi, ²²“Kan dökmeyin. Onu şu ıssız yerdeki kuyuya atın, ama kendisine dokunmayın.” Amacı Yusuf'u kurtarıp babasına geri götürmekti.

²³Yusuf yanlarına varınca, kardeşleri sırtındaki renkli uzun giysiyi çekip çıkardılar ²⁴ve onu susuz, boş bir kuyuya attılar.

²⁵Yemek yemek için oturduklarında, Gilat yönünden bir İsmaili kervanının geldiğini gördüler. Develeri kitre, pelesenk, laden yüklüydü. Mısır'a gidiyorlardı. ²⁶Yahuda, kardeşlerine, “Kardeşimizi öldürür, suçumuzu gizlersek ne kazanırız?” dedi, ²⁷“Gelin onu İsmaililer'e satalım. Böylece canına dokunmamış oluruz. Çünkü o kardeşimizdir, aynı kanı taşıyoruz.” Kardeşleri kabul etti.

^{28}Midyanlı tüccarlar oradan geçerken, kardeşleri Yusuf'u kuyudan çekip çıkardılar, yirmi gümüşe İsmaililer'e sattılar. İsmaililer Yusuf'u Mısır'a götürdüler.*

²⁹Kuyuya geri dönen Ruben Yusuf'u orada göremeyince üzüntüden giysilerini yırttı. ³⁰Kardeşlerinin yanına gidip, “Çocuk orada yok” dedi, “Ne yapacağım şimdi ben?”

³¹Bunun üzerine bir teke keserek Yusuf'un renkli uzun giysisini kanına buladılar. ³²Giysiyi babalarına götürerek, “Bunu bulduk” dediler, “Bak, bakalım, oğlunun mu, değil mi?”

³³Yakup giysiyi tanıdı, “Evet, bu oğlumun giysisi” dedi, “Onu yabancı bir hayvan yemiş olmalı. Yusuf'u parçalamış olsa gerek.”

³⁴Yakup üzüntüden giysilerini yırttı, beline çul sardı, oğlu için uzun süre yas tuttu. ³⁵Bütün oğulları, kızları onu avutmaya çalıştırlarsa da o avunmak istemedi. “Oğlumun yanına, ölümler diyarına yas tutarak gideceğim” diyerek oğlu için ağlamaya devam etti.

³⁶Bu arada Midyanlılar da Yusuf'u Mısır'da firavunun bir görevlisine, muhafız birliği komutanı Potifar'a sattılar.

AÇIKLAMA: Şimdi Yusuf'un hikâyesi başlıyor. Rahel ve İshak'ın ölümünden sonra Yakup için yeni bir devir başladı. Ağabeyi de yöreden çekilerek onu yalnız bıraktı. Ancak Rahel'e duyduğu özlemi ondan doğan favori oğlu Yusuf'la gidermeye başladı. Yusuf çok farklı, saf bir çocuktü. Ağabeylerinin hatalarını babasına masumca aktarırdı ancak bu şekilde onların nefretlerini de kazanmıştı. Babası da hikmetsiz ve ölçüsüz bir şekilde ona ayrı bir sevgi besleyerek diğer oğullarının kıskançlığını körükledi. Daha on yedi yaşındayken babası ona uzun, renkli bir giysi yaptırdı, ne var ki bu hikmetsiz armağanı yüzünden Yusuf'la ağabeyleri arasındaki uçurum daha da büyüdü. Bir şey daha vardı, Yusuf ilginç düşler görüyordu. Bir düşünde; herkes tarlada demet

bağlarken ansızın herkesin demeti Yusuf'un demeti etrafında toplanıp önünde eğiliyordu. Yusuf saflıkla bunu büyük heyecanla ağabeylerine anlatınca doğal olarak ters tepti. İkinci düşünde güneş, ay ve on bir yıldız Yusuf'un önünde secde ederler. Bunu ailesine anlatınca babası bile *'Ne biçim düş bu? Ben, annen, kardeşlerin gelip önünde yere mi eğileceğiz yani!'* diyerek tepki verdi. Ama aynı zamanda bu gördükleri düşler babasını düşündürmeye başladı. Daha gençken Yusuf'un hayatının çok farklı olacağı belliydi.

Bir arada babası Yusuf'u ağabeylerinin yaptıklarını kontrol etmek için yanlarına gönderir. Yakup onların daha önce kötü olaylar yaşadıkları Şekem'e gittiklerini duyunca hallerini merak ediyordu. Yusuf da Şekem'e gider ama ağabeylerini bulamayınca orada yaşayan bir adamdan Dotam'a gittiklerini öğrenir ve oraya yönelir. Yusuf'un yaklaştığını daha uzaktan fark eden ağabeyleri onu öldürmek için düzen kurmaya başlarlar. Amaçları Yusuf'un düşlerini boşa çıkartmaktır. Ama onu kurtarmak isteyen ağabeyleri Ruben, *'Canına kıymayın!'* diyerek sadece boş bir kuyuya atmalarını önererek zaman kazanmaya çalışır. Böylece Yusuf yanlarına gelince birden onu renkli kaftanından soyar ve susuz kuyuya atarlar. Bu sırada onu kurtarmak için fırsat kollayan Ruben bir yerde oyalanırken Yahuda onlara yaklaşan bir kervan görür ve Yusuf'u öldürmek yerine onlara satmayı önerir. Böylece Yusuf'u kuyudan çıkartıp 20 gümüşe İsmaililere satarlar. Yaptıklarını sonradan fark eden Ruben üzüntüden yıkılır. Sonra bir hayvan öldürüp renkli kaftanı kanına bulayarak Yusuf'un yabani hayvanlar tarafından parçalandığı hikayesini babalarına uydururlar. Kaftanı tanıyan Yakup da uzun ve kederli bir yasa bürünür. Bu sırada Mısır'a varan Yusuf köle olarak firavununun bir görevlisine, muhafız birliği komutanı olan Potifar'a satılır.

Daha hikâyenin başında hem Yakup'un hikmetsizliği hem de oğullarının dengesizliğini görüyoruz. Görünürde Yusuf'un bir hatası yoktu – o sadece kendine gösterilene iletiyordu ve babasının buyruğuna uyuyordu. Yusuf aslında yıllar sonra İsrail ulusuna gönderilecek olan İsa Mesih'i resmeder. O da Baba Tanrı'nın 'biricik oğlu' diye geçer. Baştan beri herkesin Mesih'in önünde eğileceği peygamberler tarafından bildirildiği halde babasının buyruğu uyarınca kendi halkına geldiğinde onu reddettiler. (bkz. Yuhanna 1:11-14) Hatta Yusuf gibi, Yahuda isminde birinin eliyle bir kaç parça gümüşe satılması hiç de tesadüf değildir. Yusuf gibi ihanete uğrayan Mesih yok olmaya teslim edildi – ama bu henüz hikayenin sonu değildi...

YAHUDA İLE TAMAR

Yaratılış 38:1-30

¹O sıralarda Yahuda kardeşlerinden ayrılarak Adullamlı Hira adında bir adamın yanına gitti. ²Orada Kenanlı bir kızla karşılaştı. Kızın babasının adı Şua'ydı. Yahuda kızla evlendi. ³Kadın hamile kaldı ve bir erkek çocuk doğurdu. Yahuda ona Er adını verdi. ⁴Kadın yine hamile kaldı, bir erkek çocuk daha doğurdu, adını Onan koydu. ⁵Yine bir erkek çocuk doğurdu, adını Şela koydu. Şela doğduğu zaman Yahuda Keziv'deydi.

⁶Yahuda ilk oğlu Er için bir kadın aldı. Kadının adı Tamar'dı. ⁷Yahuda'nın ilk oğlu Er, RAB'bin gözünde kötüydü. Bu yüzden RAB onu öldürdü.

^{8*}Yahuda Onan'a, "Kardeşinin karısıyla evlen" dedi, "Kayınbiraderlik görevini yap. Kardeşinin soyunu sürdür." ⁹Ama Onan doğacak çocukların kendisine ait olmayacağını biliyordu. Bu yüzden ne zaman kardeşinin karısıyla yatsa, kardeşine soy yetiştirmemek için menisini yere boşaltıyordu. ¹⁰Bu yaptığı RAB'bin gözünde kötüydü. Bu yüzden RAB onu da öldürdü.

¹¹Bunun üzerine Yahuda, gelini Tamar'a, "Babanın evine dön" dedi, "Oğlum Şela büyüyünceye kadar orada dul olarak yaşa." Yahuda, "Şela da kardeşleri gibi ölebilir" diye düşünüyordu. Böylece Tamar babasının evine döndü.

¹²Uzun süre sonra Şua'nın kızı olan Yahuda'nın karısı öldü. Yahuda yası bittikten sonra arkadaşı Adullamlı Hira'yla birlikte Timna'ya, sürüsünü kırkanların yanına gitti.

¹³Tamar'a, "Kayınbaban sürüsünü kırmak için Timna'ya gidiyor" diye haber verdiler. ¹⁴Tamar üzerindeki dul giysilerini çıkardı. Peçesini örttü, sarınıp Timna yolu üzerindeki Enayim Kapısı'nda oturdu. Çünkü Şela büyüdüğü halde onunla evlenmesine izin verilmediğini görmüştü.

¹⁵Yahuda onu görünce fahişe sandı. Çünkü yüzü örtülüydü. ¹⁶Yolun kenarına, ona doğru seğirterek, kendi gelini olduğunu bilmeden, "Hadi gel, seninle yatmak istiyorum" dedi.

Tamar, "Seninle yatarsam, bana ne vereceksin?" diye sordu.

¹⁷Yahuda, "Sürümden sana bir oğlak göndereyim" dedi.

Tamar, "Oğlağı gönderinceye kadar rehin olarak bana bir şey verebilir misin?" dedi.

¹⁸Yahuda, "Ne vereyim?" diye sordu.

Tamar, "Mührünü, kaytanını ve elindeki değneği" diye yanıtladı. Yahuda bunları verip onunla yattı. Tamar hamile kaldı. ¹⁹Gidip peçesini çıkardı, yine dul giysilerini giydi.

²⁰Bu arada Yahuda rehin bıraktığı eşyaları geri almak için Adullamlı arkadaşıyla kadına bir oğlak gönderdi. Ne var ki arkadaşı kadını bulamadı. ²¹O çevrede yaşayanlara, "Enayim'de, yol kenarında bi

fahişe vardı, nerede o?" diye sordu.

"Burada öyle bir kadın yok" diye karşılık verdiler.

²²*Bunun üzerine Yahuda'nın yanına dönerek, "Kadını bulamadım" dedi, "O çevrede yaşayanlar da 'Burada fahişe yok' dediler."*

²³*Yahuda, "Varsın eşyalar onun olsun" dedi, "Kimseyi kendimize güldürmeyelim. Ben oğlağı gönderdim, ama sen kadını bulamadın."*

²⁴*Yaklaşık üç ay sonra Yahuda'ya, "Gelinin Tamar zina etmiş, şu anda hamile" diye haber verdiler.*

Yahuda, "Onu dışarıya çıkarıp yakın" dedi.

²⁵*Tamar dışarı çıkarılınca, kayınbabasına, "Ben bu eşyaların sahibinden hamile kaldım" diye haber gönderdi, "Lütfen şunlara bak. Bu mühür, kaytan, değnek kime ait?"*

²⁶*Yahuda eşyaları tanıdı. "O benden daha doğru bir kişi" dedi, "Çünkü onu oğlum Şela'ya almadım." Bir daha onunla yatmadı.*

²⁷*Doğum vakti gelince Tamar'ın rahminde ikiz olduğu anlaşıldı. ²⁸Doğum yaparken ikizlerden biri elini dışarı çıkardı. Ebe çocuğun elini yakalayıp bileğine kırmızı bir iplik bağladı, "Bu önce doğdu" dedi. ²⁹Ne var ki, çocuk elini içeri çekti, o sırada da kardeşi doğdu. Ebe, "Kendine böyle mi gedik açtın?" dedi. Bu yüzden çocuğa Peres adı kondu. ³⁰Sonra bileğine kırmızı iplik bağlı kardeşi doğdu. Ona da Zerah adı verildi.*

AÇIKLAMA: Bu çok ilginç bir bölümdür. Yusuf'un Mısır'da köle olarak satıldığı sırada onu ele veren ağabeyi Yahuda'nın başına gelenleri anlatıyor. Aslında, Yusuf'la Yahuda arasında önemli bir kıyaslama yapılmaktadır. Yusuf her açıdan babasına sadık iken Yahuda kendi benliğine uyar. Yusuf uğradığı ihanetten dolayı çile çekerken Yahuda keyfine bakıyor. Sonra Yusuf yüceltiliyor ama Yahuda rezil oluyor. Daha önce belirttiğimiz gibi Yusuf Mesih'in itaatkar hayatını sergiler, Yahuda ise İsrail ulusunun isyankar tavrını resmeder. En başta Yahuda, Kenanlı bir kızla evlenerek atalarının ruhsal mirasına değer vermediğini gösterir. O kadından üç çocuğu oluyor. En büyüğünü de Tamar adında Kenanlı bir kızla evlendirir. Ne var ki Tanrı'nın gözünde kötü olduğu için Rab onu öldürür. O günün örf ve adetleri uyarınca Yahuda ikinci oğlunun Tamar'la evlenip ağabeyinin soyunu sürdürmesini ister. Ama ikinci oğlu da bencil olup çıkıyor ve erken yaşta ölüyor. Yahuda Tamar'ı babasının evine gönderir ve üçüncü oğlunun büyümesini beklemesini söyler, oysa ki onu vermeye niyeti yoktur.

Yıllar geçer ve Tamar ortada kalır. Yahuda'nın eşi de vefat eder. Bir gün Tamar Yahuda'nın yakınından geçeceğini öğrenir ve kendine fahişe süsü vererek karşısına çıkar. Onun kim olduğunu fark etmeyen Yahuda benliğine yenilerek onunla yatar. Bu sırada Tamar rehin olarak Yahuda'nın bazı kişisel eşyalarını alır. Aylar sonra Tamar'ın hamile kaldığı ortaya çıkınca Yahuda gelinini öldürmeleri için buyruk verir. Ne var ki Tamar sayesinde hamile kaldığı kişinin eşyalarını gösterince Yahuda rezil olup *'O benden daha doğru bir kişi'* diye itiraf eder. Böylece Yahuda'nın Tamar'dan ikiz çocukları doğuyor. Aslında Tamar'ın başvurduğu yöntem yanlış olsa da o günün kültürüne göre Yahuda'nın ailesinden çocuk sahibi olmaya hakkı vardı. Tamar bir hayat kadını değildi – tersine bu şekilde Yahuda'nın ailesine olan sadakatini gösterdi.

Peki bu hikaye neden anlatılır? Yukarıda belirttiğimiz gibi Yusuf ile Yahuda arasındaki temel farkı gösterir. Bir sonraki bölümde Yusuf'un da karşısına onu ayartmaya çalışan bir kadın çıkar ama Yusuf onun yanından kaçır. Yahuda ise babası gibi bencil, yalancı ve hileciydi. Ama Tamar sayesinde Yahuda'nın kirliliği gün ışığına çıkıyor ve bundan sonra çok farklı bir insan olduğunu görüyoruz. Bu çirkin olay Yahuda'nın değişmesine vesile oldu. O yüzden daha sonra ilk oğulluk hakkı Yahuda'ya veriliyor. Bu durumda birçoğumuz Yahuda'yı yargılayabiliriz. Ama kendimize şunu soralım: Ben ondan daha iyi miyim? Hamdolsun ki insanın tüm yaramazlıklarına rağmen Rab lütufkardır ve tövbe eden kabul eder.

YUSUF'UN KARAKTERİ

Yaratılış 39:1-23

¹ İsmaililer Yusuf'u Mısır'a götürmüştü. Firavunun görevlisi, muhafız birliği komutanı Mısırlı Potifar onu İsmaililer'den satın almıştı. ^{2*} RAB Yusuf'la birlikteydi ve onu başarılı kılıyordu. Yusuf Mısırlı efendisinin evinde kalıyordu. ³ Efendisi RAB'bin Yusuf'la birlikte olduğunu, yaptığı her işte onu başarılı kıldığını gördü. ⁴ Yusuf'tan hoşnut kalarak onu özel hizmetine aldı. Evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu ona verdi. ⁵ Yusuf'u evinin ve sahip olduğu her şeyin sorumlusu atadığı andan itibaren RAB Yusuf sayesinde Potifar'ın evini kutsadı. Evini, tarlasını, kendisine ait her şeyi bereketli kıldı. ⁶ Potifar sahip olduğu her şeyin sorumluluğunu Yusuf'a verdi; yediği yemek dışında hiçbir şeyle ilgilenmedi.

Yusuf güzel yapılı, yakışıklıydı. ⁷ Bir süre sonra efendisinin karısı ona göz koyarak, "Benimle yat" dedi. ⁸ Ama Yusuf reddetti. "Ben burada olduğum için efendim evdeki hiçbir şeyle ilgilenme gereğini duymuyor" dedi, "Sahip olduğu her şeyin yönetimini bana verdi. ⁹ Bu evde ben de onun kadar yetkiliyim. Senin dışında hiçbir şeyi benden esirgemedi. Sen onun karısısın. Nasıl böyle bir kötülük yapar, Tanrı'ya karşı günah işlerim?" ¹⁰ Potifar'ın karısı her gün kendisiyle yatması ya da birlikte olması için direttiyse de, Yusuf onun isteğini kabul etmedi.

¹¹ Bir gün Yusuf olağan işlerini yapmak üzere eve gitti. İçerde ev halkından hiç kimse yoktu. ¹² Potifar'ın karısı Yusuf'un giysisini tutarak, "Benimle yat" dedi. Ama Yusuf giysisini onun elinde bırakıp evden dışarı kaçtı.

¹³ Kadın Yusuf'un giysisini bırakıp kaçtığını görünce, ¹⁴ uşaklarını çağırdı. "Bakın şuna!" dedi, "Kocamın getirdiği bu İbrani bizi rezil etti. Yanıma geldi, benimle yatmak istedi. Ben de bağırdım. ¹⁵ Bağırdığımı duyunca giysisini yanımda bırakıp dışarı kaçtı."

¹⁶ Efendisi eve gelinceye kadar Yusuf'un giysisini yanında alıyordu. ¹⁷ Ona da aynı şeyleri anlattı: "Buraya getirdiğin İbrani köle yanıma gelip beni aşağılamak istedi. ¹⁸ Ama ben bağırdığımda giysisini yanımda bırakıp kaçtı."

¹⁹ Karısının, "Kölen bana böyle yaptı" diyerek anlattıklarını duyunca, Yusuf'un efendisinin öfkesi tepesine çıktı. ²⁰ Yusuf'u yakalayıp zindana, kralın tutsaklarının bağlı olduğu yere attı.

Ama Yusuf zindandayken ²¹ RAB onunla birlikteydi. Ona iyilik etti. Zindancıbaşı Yusuf'tan hoşnut kaldı ²² Bütün tutsakların yönetimini ona verdi. Zindanda olup biten her şeyden Yusuf sorumluydu. ²³ Zindancıbaşı Yusuf'un sorumlu olduğu işlerle hiç ilgilenmezdi. Çünkü RAB Yusuf'la birlikteydi ve yaptığı her işte onu başarılı kılıyordu.

AÇIKLAMA: Bu bölümde Rab'bin Yusuf'la birlikte olduğunu tam dört kez geçiyor. Mısır'da köle olarak satılan Yusuf olağanüstü karakteri sayesinde hep

yükseldi. Rab onu her yönden başarılı kıldı ama bu demek değil ki hayatında hiç zorluk yoktu. Tersine Yusuf çok ciddi denemelerle karşı karşıyaydı ama Tanrı'ya olan sadakatinden hiç taviz vermedi. Aslında Yusuf isteseydi uğradığı haksızlıktan dolayı depresyona girebilirdi veya Tanrı'yı suçlayabilirdi. Ya da evden irak düştü diye inancını saklayıp ahlaki değerlerini tümünden bırakabilirdi. Ama Yusuf çok farklı biriydi. Mısır'da yalnız kaldıysa da Tanrı'ya olan inancına daha da sarıldı. Bu yüzden Rab onu olabildiğince bereketledi. Yusuf'un Tanrı'ya olan bağlılığından dolayı başarılı olduğunu fark eden efendisi Potifar, onu daha çok sevdi ve evinin tüm sorumluluğunu ellerine teslim etti. Ne var ki Şeytan da boş durmadı.

Potifar'ın karısı Yusuf'tan hoşlanmaya başladı. Günün birinde kadın *'Benimle yat'* diyerek Yusuf'u yanına buyurdu. Bu Yusuf için çok zordu çünkü Potifar'ın karısı da onun efendisi sayılırdı. O günün örf ve adetlerinde evin hanımının istediği kölesiyle birlikte olması gayet normal sayılırdı. Ne var ki Yusuf *'Tanrı'ya karşı ve patronuma karşı nasıl böyle günah işleyebilirim'* diyerek reddetti. Ama Potifar'ın karısı diretmeye devam ederek her gün onu yanına buyuruyordu. Yusuf ise onun isteğini hiç kabul etmedi. Ama günün birinde evde kimsenin olmadığı bir vakitte kadın Yusuf'u tutup onunla zorla yatmak istedi ama Yusuf giysisini onun eline bırakarak kaçtı. Bunu gururuna yediremeyen kadın bağırarak kölelerini çağırdı ve Yusuf'u suçladı. Potifar eve gelince karısı aynı şekilde Yusuf'un kendisine karşı kötü niyetle yaklaştığını tekrarladı. Ancak ilginçtir ki bu noktada Yusuf'un kendini savunduğunu görmüyoruz. Büyük olasılıkla efendisinin karısı yüzünden rencide olmasını istemediği için suçu sessizce üstlendi. Potifar da bunu sezmiş olmalıydı ki Yusuf'u idama değil zindana gönderir. Bu davranışta daha önce gördüğümüz gibi Yusuf birebir Mesih'i resmeder. İsa Mesih de kutsal ve kusursuz olmasına rağmen bizim suçlarımızı üstlenerek kesime götürülen kuzu gibi itiraz etmeden kendini feda etti (Yeşaya 53:7).

Yusuf başladığı yere geri dönmüştü, hatta daha da aşağılara indi. Ama hiç Tanrı'ya isyan ettiğini görmüyoruz. Tersine temiz karakterini zindanda da sergilemeye devam eder ve kısa bir süre sonra oranın da sorumluluğunu alır. Orada da Rab onunla birlikteydi ve onu her yönden başarılı kıldı. Yusuf bunun Tanrı'nın planına nasıl uyduğunu bilemezdi ama yine de sadakatinden ödün vermedi. Aslında bu olayda ne kadar ki Şeytan Yusuf'u yok etmeye çalıştıysa da Rab onun karakterini deniyordu. Küçük işlerde güvenilir olduğunu gösteren Yusuf daha sonra çok daha büyük işlere atandı (Luka 16:10). Ama ne ilginçtir ki bölümün başından sonuna kadar bu olanlar Tanrı'nın bereketi diye geçer. Demek ki bereketli bir yaşam demek sorunsuz bir yaşam demek değil. Bereketli bir yaşam demek zorluklar ve denemelere rağmen Tanrı'nın lütfuyla güçlenmek

demek.

YUSUF VE RÜYALAR

Yaratılış 40:1-23

¹Bir süre sonra Mısır Kralı'nın sakisiyle fırıncısı efendilerini gücendirdiler. ²Firavun bu iki görevlisine, baş sakiyle fırıncıbaşına öfkeleni. ³Onları muhafız birliği komutanının evinde, Yusuf'un tutsak olduğu zindanda göz altına aldı. ⁴Muhafız birliği komutanı Yusuf'u onların hizmetine atadı. Bir süre zindanda kaldılar.

⁵Firavunun sakisiyle fırıncısı tutsak oldukları zindanda aynı gece birer düş gördüler. Düşleri farklı anlamlar taşıyordu. ⁶Sabah Yusuf yanlarına gittiğinde, onları tedirgin gördü. ⁷Efendisinin evinde, kendisiyle birlikte zindanda kalan firavunun görevlilerine, "Niçin suratınız asık bugün?" diye sordu.

⁸"Düş gördük ama yorumlayacak kimse yok" dediler.

Yusuf, "Yorum Tanrı'ya özgü değil mi?" dedi, "Lütfen düşünüzü bana anlatın."

⁹Baş saki düşünüyü Yusuf'a anlattı: "Düşümde önümde bir asma gördüm. ¹⁰Üç çubuğu vardı. Tomurcuklar açar açmaz çiçeklendi, salkım salkım üzüm verdi. ¹¹Firavunun kâsesi elimdeydi. Üzümleri alıp firavunun kâsesine sıktım. Sonra kâseyi ona verdim."

¹²Yusuf, "Bu şu anlama gelir" dedi, "Üç çubuk üç gün demektir. ¹³Üç gün içinde firavun seni zindandan çıkaracak, yine eski görevine döneceksin. Geçmişte olduğu gibi yine ona sakilik yapacaksın. ¹⁴Ama her şey yolunda giderse, lütfen beni anımsa. Bir iyilik yap, firavuna benden söz et. Çıkar beni bu zindandan. ¹⁵Çünkü ben İbrani ülkesinden zorla kaçırıldım. Burada da zindana atılacak bir şey yapmadım."

¹⁶Fırıncıbaşı bu iyi yorumu duyunca, Yusuf'a, "Ben de bir düş gördüm" dedi, "Başımın üstünde üç sepet beyaz ekmek vardı. ¹⁷En üstteki sepette firavun için pişirilmiş çeşitli pastalar vardı. Kuşlar başımın üstündeki sepette pastaları yiyorlardı."

¹⁸Yusuf, "Bu şu anlama gelir" dedi, "Üç sepet üç gün demektir. ¹⁹Üç gün içinde firavun seni zindandan çıkarıp ağaca asacak. Kuşlar etini yiyecekler."

²⁰Üç gün sonra, firavun doğum gününde bütün görevlilerine bir şölen verdi. Görevlilerinin önünde baş sakisiyle fırıncıbaşını zindandan çıkardı. ²¹⁻²²Yusuf'un yaptığı yoruma uygun olarak baş sakisini eski görevine atadı. Baş saki firavuna şarap sunmaya başladı. Ama firavun fırıncıbaşını astırdı. ²³Gelgelelim, baş saki Yusuf'u anımsamadı, unuttu gitti.

AÇIKLAMA: Rüyalar her zaman ilgimizi çeker. Kimisi rüyalarını hiç hatırlamaz ve umursamaz, kimisiyse her bir rüyasından anlam çıkarmaya çalışır. Tanrı bize rüyalarla konuşur mu? Elbette! Ama her rüya Rab'den değildir. Peki Tanrı'dan

olup olmadığını nasıl bileceğiz? Ya da bir rüyanın anlamını nasıl çözebiliriz? Yusuf çocukluğundan beri rüyalarla içli dışlıydı. Daha gençken gördüğü rüyaları ağabeylerine anlatmasından dolayı başına gelmeyen kalmadı. Yusuf, Tanrı'nın o rüyalarda neyi göstermek istediğini henüz bilmiyordu ama Tanrı'nın hayatına ilişkin bir planı olduğuna inanmıştı. Hayatında her şey ters gitmesine rağmen Rab'be olan imanında sarsılmadı. Şimdi zindandayken '*vay halime*' diyerek kendi kendine acımadı, tersine insanlara hizmet etmeye devam etti. Böylece Yusuf zindanda da olsa yine yükselmeye başladı ve oranın sorumluluğunu aldı çünkü Rab onunla birlikteydi.

Bir süre sonra Firavunun fırıncısı ve sakisi zindana düştü ve Yusuf onların hizmetine verildi. Bir gece hem saki hem de fırıncı birer düşünürler. Sabahleyin yanlarına gelen Yusuf tedirgin olduklarını fark eder ve sebebini sorar. Gördükleri düşleri yorumlayacak biri yok diye üzüldüklerini öğrenen Yusuf, '*Yorum Tanrı'ya özgü değil mi?*' diye belirtir. Sonra kendisine anlatmalarını ister. Aslında Mısır kültüründe rüya tabirini yapan insanlar vardı – bunlar çok üstün bilgin sayılırdı ve çoğunlukla Firavun'un hizmetindeydiler. Doğal olarak zindanda böyle biri yoktu. Ancak Yusuf, bir tek Tanrı'nın rüyanın anlamını verebileceğini söyler. O halde bir rüyanın gerçek yorumunu ancak Tanrı'yı tanıyan biri yapabilir. O günlerde rüya tabirini yapanlar genellikle fala bakarak, ya da cinler çağırarak bu işi yapmaya çalışırlardı. Ama Yusuf gerçek Tanrı'yı tanıdığını söyler. Böylelikle baş saki rüyasını anlatır ve Yusuf üç gün içinde zindandan çıkıp bir daha Firavun'un hizmetine alınacağını söyler. Bundan cesaret alan fırıncıbaşı da rüyasını anlatır ama Yusuf tam tersi bir yorum verir. Üç gün içinde asılacağını söyler. Tam üç gün sonra Firavun'un doğum günüdür ve büyük bir şölen verilir. Tam Yusuf'un dediği gibi baş saki saraya çağrılıp eski yerini alır ama fırıncıbaşı asılır. Ne var ki baş saki Yusuf'un bu iyiliğini unutuverir.

Aslında daha önce Tanrı'nın insanlara rüyalarda doğrudan konuştuğunu gördük. (bkz. Yaratılış 20:6, 31:11) Eski zamanlarda özellikle Kutsal Kitap olmadığı dönemde Tanrı rüyalar kullanarak insanlara hitap ederdi. Ayrıca Tanrı'yı tanımayan insanlara zaman zaman rüyalar aracılığıyla seslendiğini görüyoruz. (bkz. Daniel 2, Matta 27:19) Nitekim bugün dahi Orta Doğu'da bir çok insanın İsa Mesih'i öncelikle bir rüya aracılığıyla tanıdığını duyuyoruz. Ancak ilginçtir ki İncil'de İsa Mesih'in gelişinden sonra Tanrı'nın bir imanlıya rüya aracılığıyla seslendiğini görmüyoruz. Bundan şunu anlamalıyız ki Rab rüyalar vasıtasıyla bize hitap edebilse de esas yazılı sözü olan Kutsal Kitap aracılığıyla konuşmayı tercih eder. Neden? Çünkü rüyalar göreceli ve yoruma açıktır. Ayrıca her rüya Rab'den değildir. Ama Kutsal Kitap'ta yazılan her söz Tanrı'nın sözüdür o yüzden çok daha güvenilir bir vasıtadır. Yine de bölümde

insanın Tanrı'yla ilişki halinde olmasının ne kadar önemli olduğunu bir daha görüyoruz. Bütün sıkıntılara rağmen Yusuf Rab'be olan güvenini yitirmedi ve böylesi bir olayda hizmetindeki insanlara yardım edebildi. Daha sonra bu onun kurtulmasına da yol açtı.

YUSUF VE FİRAVUN

Yaratılış 41:1-57

¹Tam iki yıl sonra firavun bir düşünce gördü: Nil Irmağı'nın kıyısında duruyordu. ²İrmaktan güzel ve semiz yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar. ³Sonra yedi çirkin ve cılız inek çıktı. Irmağın kıyısında öbür ineklerin yanında durdular. ⁴Çirkin ve cılız inekler güzel ve semiz yedi ineği yiyince, firavun uyandı.

⁵Yine uykuya daldı, bu kez başka bir düşünce gördü: Bir saptta yedi güzel ve dolgun başak bitti. ⁶Sonra, cılız ve doğu rüzgarıyla kavrulmuş yedi başak daha bitti. ⁷Cılız başaklar, yedi güzel ve dolgun başağı yuttular. Firavun uyandı, düşünce gördüğünü anladı.

⁸Sabah uyandığında kaygılıydı. Bütün Mısırlı büyücüleri, bilgeleri çağırttı. Onlara gördüğü düşleri anlattı. Ama hiçbiri firavunun düşlerini yorumlayamadı.

⁹Bu arada baş saki firavuna, "Bugün suçumu itiraf etmeliyim" dedi, ¹⁰"Kullarına -bana ve fırıncıbaşına- öfkelenince bizi zindana, muhafız birliği komutanının evine kapattın. ¹¹Bir gece ikimiz de düşünce gördük. Düşlerimiz farklı anlamlar taşıyordu. ¹²Orada bizimle birlikte muhafız birliği komutanının kölesi İbrani bir genç vardı. Gördüğümüz düşleri ona anlattık. Bize bir yorumladı. ¹³Her şey onun yorumladığı gibi çıktı: Ben görevime döndüm, fırıncıbaşısına asıldım."

¹⁴Firavun Yusuf'u çağırttı. Hemen onu zindandan çıkardılar. Yusuf tıraş olup giysilerini değiştirdikten sonra firavunun huzuruna çıktı.

¹⁵Firavun Yusuf'a, "Bir düşünce gördüm" dedi, "Ama kimse yorumlayamadı. Duyduğum her düşünce yorumlayabildiğini işittim."

¹⁶Yusuf, "Ben yorumlayamam" dedi, "Firavuna en uygun yorumu Tanrı yapacaktır."

¹⁷Firavun Yusuf'a anlatmaya başladı: "Düşümde bir ırmak kıyısında duruyordum. ¹⁸İrmaktan semiz ve güzel yedi inek çıktı. Sazlar arasında otlamaya başladılar. ¹⁹Sonra arık, çirkin, cılız yedi inek daha çıktı. Mısır'da onlar kadar çirkin inek görmedim. ²⁰Cılız ve çirkin inekler ilk çıkan yedi semiz ineği yedi. ²¹Ancak kötü görünüşleri değişmedi. Sanki bir şey yememiş gibi görünüyordular. Sonra uyandım.

²²"Bir de düşümde bir saptta dolgun ve güzel yedi başak bittiğini gördüm. ²³Sonra solgun, cılız, doğu rüzgarının kavurduğu yedi başak daha bitti. ²⁴Cılız başaklar yedi güzel başağı yuttular. Büyüçülere bunu anlattım. Ama hiçbiri yorumlayamadı."

²⁵Yusuf, "Efendim, iki düşünce de aynı anlamı taşıyor" dedi, "Tanrı ne yapacağını sana bildirmiş. ²⁶Yedi güzel inek yedi yıl demektir. Yedi güzel başak da yedi yıldır. Aynı anlama geliyor. ²⁷Daha sonra çıkan yedi cılız, çirkin inek ve doğu rüzgarının kavurduğu yedi solgun başaksa yedi yıl kıtlık olacağı anlamına gelir.

²⁸"Söylediğim gibi, Tanrı ne yapacağını sana göstermiş. ²⁹Mısır'da yedi yıl bolluk olacak. ³⁰Sonra yedi

yıl öyle bir kıtlık olacak ki, bolluk yılları hiç anımsanmayacak. Çünkü kıtlık ülkeyi kasıp kavuracak. ³¹Ardından gelen kıtlık bolluğu unutturacak, çünkü çok şiddetli olacak. ³²Bu konuda iki kez düşürmenin anlamı, Tanrı'nın kesin kararını verdiğini ve en kısa zamanda uygulayacağını gösteriyor.

³³“Şimdi firavunun akıllı, bilgili bir adam bulup onu Mısır'ın başına getirmesi gerekir. ³⁴Ülke çapında adamlar görevlendirmeli, bunlar yedi bolluk yılı boyunca ürünlerin beşte birini toplamalı. ³⁵Gelecek verimli yılların bütün yiyeceğini toplasınlar, firavunun yönetimi altında kentlerde depolayıp korusunlar. ³⁶Bu yiyecek, gelecek yedi kıtlık yılı boyunca Mısır'da ihtiyat olarak kullanılacak, ülke kıtlıktan kırılmayacak.”

³⁷Bu öneri firavunla görevlilerine iyi göründü. ³⁸Firavun görevlilerine, “Bu adam gibi Tanrı Ruhu'na sahip birini bulabilir miyiz?” diye sordu.

³⁹Sonra Yusuf'a, “Madem Tanrı bütün bunları sana açıkladı, senden daha akıllısı, bilgisisi yoktur” dedi, ⁴⁰*“Sarayımın yönetimini sana vereceğim. Bütün halkım buyruklarına uyacak. Tahttan başka senden üstünlüğüm olmayacak. ⁴¹Seni bütün Mısır'a yönetici atıyorum.” ⁴²Sonra mührünü parmağından çıkarıp Yusuf'un parmağına taktı. Ona ince ketenden giysi giydirdi. Boynuna altın zincir taktı. ⁴³Onu kendi yardımcısının arabasına bindirdi. Yusuf'un önünde, “Yol açın!” diye bağırdılar. Böylece firavun ona bütün Mısır'ın yönetimini verdi.

⁴⁴Firavun Yusuf'a, “Firavun benim” dedi, “Ama Mısır'da senden izinsiz kimse elini ayağın oynatmayacak.” ⁴⁵Yusuf'un adını Safenat-Paneah koydu. On Kenti'nin kâhini Potifera'nın kızı Asenat'ı da ona karı olarak verdi. Yusuf ülkeyi boydan boya dolaştı.

⁴⁶Yusuf firavunun hizmetine girdiğinde otuz yaşındaydı. Firavunun huzurundan ayrıldıktan sonra bütün Mısır'ı dolaştı. ⁴⁷Yedi bolluk yılı boyunca toprak çok ürün verdi. ⁴⁸Yusuf Mısır'da yedi yıl içinde yetişen bütün ürünleri toplayıp kentlerde depoladı. Her kente o kentin çevresindeki tarlalarda yetişen ürünleri koydu. ⁴⁹Denizin kumu kadar çok buğday depoladı; öyle ki, ölçmekten vazgeçti. Çünkü buğday ölçülemeyecek kadar çoktu.

⁵⁰Kıtlık yılları başlamadan, On Kenti'nin kâhini Potifera'nın kızı Asenat Yusuf'a iki erkek çocuk doğurdu. ⁵¹Yusuf ilk oğlunun adını Manaşşe koydu. “Tanrı bana bütün acılarımı ve babamın ailesini unutturdu” dedi. ⁵²“Tanrı sıkıntı çektiğim ülkede beni verimli kıldı” diyerek ikinci oğlunun adını Efrayim koydu.

⁵³Mısır'da yedi bolluk yılı sona erdi. ⁵⁴* Yusuf'un söylemiş olduğu gibi yedi kıtlık yılı başgösterdi. Bütün ülkelerde kıtlık vardı, ama Mısır'ın her yanında yiyecek bulunuyordu. ⁵⁵* Mısırlılar aç kalınca, yiyecek için firavuna yakardılar. Firavun, “Yusuf'a gidin” dedi, “O size ne derse öyle yapın.” ⁵⁶Kıtlık bütün ülkeyi sarınca, Yusuf depoları açıp Mısırlılar'a buğday satmaya başladı. Çünkü kıtlık Mısır'ı boydan boya kavuruyordu. ⁵⁷Bütün ülkelerden insanlar da buğday satın almak için Mısır'a, Yusuf'a geliyordu. Çünkü kıtlık bütün dünyayı sarmıştı ve şiddetliydi.

AÇIKLAMA: Rab'bin sözünde şunu okuyoruz: *'Rab'be umut bağlayanlar ülkeyi miras alacak (Mezmur 37:9).* Yusuf'un hayatı bunun en güzel örneklerinden biridir. Ağabeylerinin ihanetine uğrayıp Mısır'da köle olarak satılalı yaklaşık 13 yıl geçmiştir. Karşılaştığı tüm zorluklara rağmen Yusuf hep Rab'be umut bağladı ve kendini günahla kirletmemeye dikkat etti. Zindanda kaç yıl geçirdiğini bilmiyoruz ama iki yıldan fazla olduğu kesin. Bu sırada Mısır Kralı Firavun iki düş görür. Nil Nehri'nin yanındayken güzel ve semiz yedi inek görür. Ama birden çirkin ve cılız yedi inek çıkar ve önceki yedi ineği yer bitirir. İkinci rüyasında bir sapta yedi dolgun başak çıkar ama ardından biten yedi cılız başak öncekileri yutar. Firavun doğal olarak çok şaşırır ve telaşa düşer. Mısırlılar rüyalara çok inanırlardı o yüzden sabah olunca derhal bilgeleri ve büyücüleri çağırır. Ne var ki hiç biri ona düşlerini yorumlayamıyor. Bu sırada baş sakisi Yusuf'un kendisine gösterdiği iyiliği hatırlar ve Firavun'a ondan söz eder. Böylece Yusuf zindandan çağrılır ve Kral'ın huzuruna çıkartılır. Firavun'un ilk sorusuna Yusuf'un cevabı çok dikkatimizi çeker: ***'Ben yorumlayamam, yorumu Tanrı yapacaktır.'***

Firavun Yusuf'a iki düşünü anlattıktan sonra Yusuf iki rüyanın aynı olayı tarif ettiğini söyler. Tanrı'nın, Mısır Kralına bir mesaj göndermek istediğini belirtir. Yedi güzel inek ve yedi güzel başak yedi yıl bolluk olacağını işaret eder. Yedi

çirkin inek ve yedi cılız başak da ardından yedi yıl kıtlık geçireceklerini gösterir. Yusuf bununla yetinmeyip Firavun'a akıl vermeye başlar. Bilgili bir adam bulup ülkenin ürününü depolamasını önerir. Mısır Kralı, Yusuf'un sergilediği bilgelikten ve cesareten öyle etkileniyor ki bir anda onu ülkenin ikincisini yapıyor. Hatta Yusuf için söylediği söz çok güzel: **'Bu adam gibi Tanrı Ruhu'na sahip birini bulabilir miyiz?'**Dahası, mührünü parmağından çıkarıp Yusuf'a takar ve boynuna altın zincir de koyar. Sonra at arabasına bindirip kenti boydan boya gezdirir. Böylece Firavun bütün Mısır'ın yönetimini zindandan çıkan bir köleye verir.

O sırada Firavun Yusuf'a yeni bir isim verir ve ona hatırı sayılır bir ailenin kızı Asenat isminde bir eş verir. Çok kısa bir sürede Yusuf'un hayatı tamamen değişmiştir. Bolluk içinde geçen yedi yılda denizin kumu kadar buğday depolar. Bu sürede iki çocuğa da sahip olur. Yedi yılın sonunda ise tam söylediği gibi çok şiddetli bir kıtlık baş gösterir. Kısa bir süre sonra herkes yardım için Yusuf'a başvurmaya başlar. Gerçekten inanılmaz bir hikaye. Bize 37.Mezmurun sözlerini hatırlatır: *'Sen Rab'be güven, iyilik yap, ülkede otur, sadakatle çalış. Rab'den zevk al, O senin içindeki istekleri yerine getirecektir. Her şeyi Rab'be bırak, O'na güven, O gerekeni yapar. O senin doğruluğunu ışık gibi, hakkını öğle güneşi gibi aydınlığa çıkarır (Mezmur 37:3-6).'* Yusuf'un yaptığı gibi uzun yıllar Rab'be bağlı kalmak kolay değil ama bunu yaparsak karşılığını Rab'den fazlasıyla alacağımız kesin. **İnsan Rab uğruna ne kadar alçalırsa o kadar daha çok yüceltilecektir.**

YUSUF VE AĞABEYLERİ

Yaratılış 42:1-43:34

¹Yakup Mısır'da buğday olduğunu öğrenince, oğullarına, “Neden birbirinize bakıp duruyorsunuz?” dedi,
^{2*}“Mısır'da buğday olduğunu duydum. Gidin, satın alın ki, yaşayalım, yoksa öleceğiz.”

³Böylece Yusuf'un on kardeşi buğday almak için Mısır'a gittiler. ⁴Ancak Yakup Yusuf'un kardeşi Benyamin'i onlarla birlikte göndermedi, çünkü oğlunun başına bir şey gelmesinden korkuyordu. ⁵Buğday satın almaya gelenler arasında İsrail'in oğulları da vardı. Çünkü Kenan ülkesinde de kıtlık hüküm sürüyordu.

⁶Yusuf ülkenin yöneticisiydi, herkese o buğday satıyordu. Kardeşleri gelip onun önünde yere kapandılar. ⁷Yusuf kardeşlerini görünce tanıdı. Ama onlara yabancı gibi davranarak sert konuştu: “Nereden geliyorsunuz?”

“Kenan ülkesinden” diye yanıtladılar, “Yiyecek satın almaya geldik.”

⁸Yusuf kardeşlerini tanıdıysa da kardeşleri onu tanımadılar. ^{9*}Yusuf onlarla ilgili düşlerini anımsayarak, “Siz casussunuz” dedi, “Ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz.”

¹⁰“Aman, efendim” diye karşılık verdiler, “Biz kulların yalnızca yiyecek satın almaya geldik. ¹¹Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. Biz kulların dürüst insanlarız, casus değiliz.”

¹²Yusuf, “Hayır!” dedi, “Siz ülkenin zayıf noktalarını öğrenmeye geldiniz.”

¹³Kardeşleri, “Biz kulların on iki kardeşiz” dediler, “Hepimiz Kenan ülkesinde yaşayan aynı babanın çocuklarıyız. En küçüğümüz babamızın yanında kaldı, biri de kayboldu.”

¹⁴Yusuf, “Söylediğim gibi” dedi, “Casussunuz siz. ¹⁵Sizi sınavayacağım. Firavunun başına ant içerim. Küçük kardeşiniz de gelmedikçe, buradan ayrılamazsınız. ¹⁶Aranızdan birini gönderin, kardeşinizi getirsin. Geri kalanlarınız göz altına alınacak. Anlattıklarınız doğru mu, değil mi, sizi sınavayacağız. Değilse, firavunun başına ant içerim ki casussunuz.” ¹⁷Üç gün onları göz altında tuttu.

¹⁸Üçüncü gün, “Bir koşulla canınızı bağışlarım” dedi, “Ben Tanrı'dan korkarım. ¹⁹Dürüst olduğunuzu kanıtlamak için, içinizden biri göz altında tutulduğunuz evde kalsın, ötekiler gidip aç kalan ailenize buğday götürsün. ²⁰Sonra küçük kardeşinizi bana getirin. Böylece anlattıklarınızın doğru olup olmadığı ortaya çıkar, ölümden kurtulursunuz.”

Kabul ettiler. ²¹Birbirlerine, “Besbelli kardeşimize yaptığımızın cezasını çekiyoruz” dediler, “Bize yalvardığında nasıl sıkıntı çektiğini gördük, ama dinlemedik. Bu sıkıntı onun için başımıza geldi.”

^{22*}Ruben, “Çocuğa zarar vermeyin diye sizi uyarmadım mı?” dedi, “Ama dinlemediniz. İşte şimdi kanının hesabı soruluyor.” ²³Yusuf'un konuştuğunu anladığını farketmediler, çünkü onunla çevirmen

aracılığıyla konuşuyorlardı.

²⁴Yusuf kardeşlerinden ayrılıp ağlamaya başladı. Sonra dönüp onlarla konuştu. Aralarından Şimon'u olarak ötekilerin gözleri önünde bağladı. ²⁵Sonra torbalarına buğday doldurulmasını, paralarının torbalarına geri konulmasını, yol için kendilerine azık verilmesini buyurdu. Bunlar yapıldıktan sonra ²⁶buğdayları eşeklerine yükleyip oradan ayrıldılar.

²⁷Konakladıkları yerde içlerinden biri eşeğine yem vermek için torbasını açınca parasını gördü. Para torbanın ağzına konmuştu. ²⁸Kardeşlerine, "Paramı geri vermişler" diye seslendi, "İşte torbamda!" Yüreklere yerinden oynadı. Titreyerek birbirlerine, "Tanrı'nın bize bu yaptığı nedir?" dediler.

²⁹Kenan ülkesine, babaları Yakup'un yanına varınca, başlarına gelenleri ona anlattılar: ³⁰"Mısır'ın yöneticisi bizimle sert konuştu. Bize casusmuşuz gibi davrandı. ³¹Ona, 'Biz dürüst insanlarız' dedik, 'Casus değiliz. ³²Hepimiz aynı babanın çocuklarıyız. On iki kardeşiz; biri kayboldu, en küçüğü de Kenan ülkesinde, babamızın yanında.'

³³"Ülkenin yöneticisi, 'Dürüst olduğunuzu şöyle anlayabilirim' dedi, 'Kardeşlerinizden birini yanımda bırakın, buğdayı alıp aç kalan ailelerinize götürün. ³⁴Küçük kardeşinizi de bana getirin. O zaman casus olmadığınızı, dürüst insanlar olduğunuzu anlar, kardeşinizi size geri veririm. Ülkede ticaret yapabilirsiniz.'"

³⁵Torbalarını boşaltınca, hepsi para kesesini torbasında buldu. Para keselerini görünce hem kendileri hem babaları korkuya kapıldı. ³⁶Yakup, "Beni çocuklarımdan yoksun bırakıyorsunuz" dedi, "Yusuf yok, Şimon yok. Şimdi de Benyamin'i götürmek istiyorsunuz. Sıkıntıyı çeken hep benim."

³⁷Ruben babasına, "Benyamin'i geri getirmesem, iki oğlumu öldür" dedi, "Onu bana teslim et, ber sana geri getireceğim."

³⁸Ama Yakup, "Oğlumu sizinle göndermeyeceğim" dedi, "Çünkü kardeşi öldü, yalnız o kaldı. Yolda ona bir zarar gelirse, bu acıyla ak saçlı başımı ölümler diyarına götürürsünüz."

43:¹Kenan ülkesinde kıtlık şiddetlenmişti. ²Mısır'dan getirilen buğday tükenince Yakup, oğullarına, "Yine gidin, bize biraz yiyecek alın" dedi.

³Yahuda, "Adam bizi sıkı sıkı uyardı" diye karşılık verdi, " 'Kardeşiniz sizinle birlikte gelmezse, yüzümü göremezsiniz' dedi. ⁴Kardeşimizi bizimle gönderirsen, gider sana yiyecek alırsın. ⁵Göndermezsen gitmeyiz. Çünkü o adam, 'Kardeşinizi birlikte getirmeseydin, yüzümü göremezsiniz' dedi."

⁶İsrail, "Niçin adama bir kardeşiniz daha olduğunu söyleyerek bana bu kötülüğü yaptınız?" dedi.

⁷Şöyle yanıtladılar: "Adam, 'Babanız hâlâ yaşıyor mu? Başka kardeşiniz var mı?' diye sordu. Bizimle ve akrabalarımızla ilgili öyle sorular sordu ki, yanıt vermek zorunda kaldık. Kardeşinizi getirin diyeceğini nereden bilebilirdik?"

⁸Yahuda, babası İsrail'e, "Çocuğu benimle gönder, gidelim" dedi, "Sen de biz de yavrularımız da ölmez, yaşarız. ⁹Ona ben kefil oluyorum. Beni sorumlu say. Eğer onu geri getirmez, önüne çıkarmazsam, ömrümce sana karşı suçlu sayılayım. ¹⁰Çünkü gecikmeseydik, şimdiye dek iki kez gidip gelmiş olurduk."

¹¹Bunun üzerine İsrail, "Öyleyse gidin" dedi, "Yalnız, torbalarınıza bu ülkenin en iyi ürünlerinden biraz pelesenk, biraz bal, kitre, laden, fıstık, badem koyun, Mısır'ın yöneticisine armağan olarak götürün.

¹²Yanınıza iki kat para alın. Torbalarınızın ağzına konan parayı geri götürün. Belki bir yanlışlık olmuştur.

¹³Kardeşinizi alıp gidin, o adamın yanına dönün. ¹⁴Her Şeye Gücü Yeten Tanrı, adamın yüreğine size karşı merhamet koysun da, adam öbür kardeşinizle Benyamin'i size geri versin. Bana gelince, çocuklarımdan yoksun kalacaksam kalayım."

¹⁵Böylece kardeşler yanlarına armağanlar, iki kat para ve Benyamin'i alarak hemen Mısır'a gidip Yusuf'un huzuruna çıktılar. ¹⁶Yusuf Benyamin'i yanlarında görünce, kâhyasına, "Bu adamları eve götür" dedi, "Bir hayvan kesip hazırla. Çünkü öğlen benimle birlikte yemek yiyecekler."

¹⁷Kâhya Yusuf'un buyurduğu gibi onları Yusuf'un evine götürdü. ¹⁸Ne var ki kardeşleri Yusuf'un evine götürüldükleri için korktular. "İlk gelişimizde torbalarımıza konan para yüzünden götürülüyoruz galiba!" dediler, "Bize saldırıp egemen olmak, bizi köle edip eşeklerimizi almak istiyor."

¹⁹Yusuf'un kâhyasına yaklaşip evin kapısında onunla konuştular: ²⁰"Aman, efendim!" dediler, "Buraya ilk kez yiyecek satın almaya gelmiştik. ²¹Konakladığımız yerde torbalarımızı açınca, bir de baktık ki, paramız eksiksiz olarak torbalarımızın ağzına konmuş. Onu size geri getirdik. ²²Ayrıca yeniden yiyecek almak için yanımıza başka para da aldık. Paraları torbalarımıza kimin koyduğunu bilmiyoruz."

²³Kâhya, "Merak etmeyin" dedi, "Korkmanıza gerek yok. Parayı Tanrınız, babanızın Tanrısı torbalarınıza koydurmuş. Ben paranızı aldım." Sonra Şimon'u onlara getirdi.

²⁴Kâhya onları Yusuf'un evine götürüp ayaklarını yıkamaları için su getirdi, eşeklerine yem verdi. ²⁵Kardeşler öğlene, Yusuf'un geleceği saate kadar armağanlarını hazırladılar. Çünkü orada yemek yiyeceklerini duymuşlardı.

²⁶Yusuf eve gelince, getirdikleri armağanları kendisine sunup önünde yere kapandılar. ²⁷Yusuf hatırlarını sorduktan sonra, "Bana sözünü ettiğiniz yaşlı babanız iyi mi?" dedi, "Hâlâ yaşıyor mu?"

²⁸Kardeşleri, "Babamız kulun iyi" diye yanıtladılar, "Hâlâ yaşıyor." Sonra saygıyla eğilip yere kapandılar.

²⁹Yusuf göz gezdirirken kendisiyle aynı anneden olan kardeşi Benyamin'i gördü. "Bana sözünü ettiğiniz küçük kardeşiniz bu mu?" dedi, "Tanrı sana lütfetsin, oğlum." ³⁰Sonra hemen oradan ayrıldı, çünkü kardeşini görünce yüreği sızlamıştı. Ağlayacak bir yer aradı. Odasına girip orada ağladı.

³¹Yüzünü yıkadıktan sonra dışarı çıktı. Kendisini toparlayarak, "Yemeği getirin" dedi.

³²Yusuf'a ayrı, kardeşlerine ayrı, Yusuf'la yemek yiyen Mısırlılar'a ayrı hizmet edildi. Çünkü Mısırlılar

İbraniler'le birlikte yemek yemez, bunu iğrenç sayarlardı. ³³ Kardeşleri Yusuf'un önünde büyükten küçüğe doğru yaş sırasına göre oturdular. Şaşkın şaşkın birbirlerine baktılar. ³⁴ Yusuf'un masasından onlara yemek dağıtıldı. Benyamin'in payı ötekilerden beş kat fazlaydı. İçtiler, birlikte hoş vakit geçirdiler.

AÇIKLAMA: Bir zamanlar haksızlıkla ağabeylerinin insafsızlığına uğrayan ve sonrasında da zindana kadar inen Yusuf şimdi Rab'bin lütfu sayesinde Mısır Kralı'nın sağ kolu olmuştu. Tanrı'nın Firavuna rüyasında gösterdiği gibi yedi yıllık bolluktan sonra korkunç bir kıtlık dönemi başladı. Ama Yusuf sayesinde Mısır hazırdu ve herkese yetecek kadar buğday vardı. Fakat kıtlık çok şiddetliydi ve tüm dünyayı sarmıştı. Böylece kısa bir süre sonra çevredeki halklar da Yusuf'un yanına akın etmeye başladı. Bu sırada hala Kenan topraklarında yaşayan Yakup ve ailesi yokluk çekmeye başladılar. O yüzden oğullarını Mısır'dan buğday almak için yollar. Yusuf onları görür görmez tanır, ne var ki 20 yıl sonrasında ağabeyleri artık Mısırlılar'a benzeyen Yusuf'u hiç tanıyamamışlardır. Böylece yıllar önce rüyasında gördüğü gibi ağabeyleri Yusuf'un önünde eğilirler. Ama Yusuf ağabeylerinin yüreklerini yoklamak ister; değişip değişmediklerini anlamak için onlara casus muamelesi yapar. Onları aileleri ile ilgili sorguya çeker. Sonunda ancak küçük kardeşleri Benyamin'i getirirlerse onlara güvенеceğini söyler.

Bu sırada ağabeyleri bütün bu olayların yıllar önce Yusuf'a yaptıkları haksızlıktan dolayı başlarına geldiğini anlarlar. Sonra Yusuf alıkoyduğu Simon haricinde hepsini evlerine yollar. Torbalarını buğdayla doldurur ve verdikleri parayı da geri koyar. Böylece onların dürüst olup olmadıklarını öğrenmeye çalışır. Eve varınca parayı fark eden ağabeyler olayı Yakup'a anlatır ama o Benyamin'i göndermeyi tümünden reddeder. Aylar geçer ve buğdayları biter. Çaresiz kalan Yakup, Benyamin'i Yahuda'ya teslim ederek onları Mısır'a göndermeye razı olur. Bu defa paraların iki katını ve bir çok hediye getirirler. Mısır'a varınca **Yusuf'un rüyası uyarınca ikinci bir defa hep birlikte önünde yere kapanırlar**. Tabii onlar Yusuf'un yıllar önce köle olarak sattıkları kardeşleri olduğunu henüz anlamamışlar. Küçük kardeşini gören Yusuf büyük sevinçten içeri kaçıp ağlayacak bir yer arar. Toparlandıktan sonra hepsini evine yemek için buyurur. Sofrada Yusuf hepsini doğum sırasına göre oturtunca şaşkın şaşkın birbirine bakarlar. Bir şeylerin tuhaf olduğunu biliyorlar ama çözemiyorlar.

Peki Yusuf neden kimliğini hemen açıklamadı diye sorabiliriz. Ağabeylerine karşı kin tuttuğunu görmüyoruz. Esas yürekleri değişip değişmediğini ölçmek istiyor. Özellikle annesi Rahel'den doğan küçük kardeşine nasıl davrandıklarını

görmek istiyor muhtemelen. Böylece yirmi yıl sonrasında ağabeylerinin eskisi gibi kindar ve gaddar olmadıklarını görmeye başlar. Aynı zamanda daha gençken Tanrı'nın, rüyasında kendisine gösterdiği olayları gerçekleştirdiğine de şahit oluyordu.

YUSUF KİMLİĞİNİ AÇIKLIYOR

Yaratılış 44:1-45:28

¹Yusuf kâhyasına, “Bu adamların torbalarına taşıyabilecekleri kadar yiyecek doldur” diye buyurdu, “Her birinin parasını torbasının ağzına koy. ²En küçüğünün torbasına benim gümüş kâsemi ve buğdayının parasını koy.” Kâhya Yusuf’un buyruğunu yerine getirdi.

³Sabah erkenden adamlar eşekleriyle yolcu edildi. ⁴Onlar kentten pek uzaklaşmamıştı ki Yusuf kâhyasına, “Hemen o adamların peşine düş” dedi, “Onlara yetişince, ‘Niçin iyiliğe karşı kötülük yaptınız? de, ⁵‘Efendimin şarap içmek, fala bakmak için kullandığı kâse değil mi bu? Bunu yapmakla kötülük ettiniz.’” ⁶Kâhya onlara yetişip bu sözleri yineledi.

⁷Adamlar, “Efendim, neden böyle konuşuyorsun?” dediler, “Bizden uzak olsun, biz kulların böyle şey yapmayız. ⁸Torbalarımızın ağzında bulduğumuz paraları Kenan ülkesinden sana geri getirdik. Nasıl efendinin evinden altın ya da gümüş çalarız? ⁹Kullarından birinde çıkarsa öldürülsün, geri kalanlar efendimin kölesi olsun.”

¹⁰Kâhya, “Peki, dediğiniz gibi olsun” dedi, “Kimde çıkarsa kölem olacak, geri kalanlar suçsuz sayılacak.” ¹¹Hemen torbalarını indirip açtılar. ¹²Kâhya büyükten küçüğe doğru hepsinin torbasını aradı. Kâse Benyamin’in torbasında çıktı. ¹³Kardeşleri üzüntüden giysilerini yırttılar. Sonra torbalarını eşeklerine yükleyip kente geri döndüler.

¹⁴Yahuda’yla kardeşleri Yusuf’un evine geldiğinde, Yusuf daha evdeydi. Önünde yere kapandılar. ¹⁵Yusuf, “Nedir bu yaptığınız?” dedi, “Benim gibi birinin fala bakabileceği aklınıza gelmedi mi?”

¹⁶Yahuda, “Ne diyelim, efendim?” diye karşılık verdi, “Nasıl anlatalım? Kendimizi nasıl temize çıkaralım? Tanrı suçumuzu ortaya çıkardı. Hepimiz köleniz artık, efendim; hem biz hem de kendisinde kâse bulunan kardeşimiz.”

¹⁷Yusuf, “Benden uzak olsun!” dedi, “Yalnız kendisinde kâse bulunan kölem olacak. Siz esenlikle babanızın yanına dönün.”

¹⁸Yahuda yaklaşıp, “Efendim, lütfen izin ver konuşayım” dedi, “Kuluna öfkelenme. Sen firavunla aynı yetkiye sahipsin. ¹⁹Efendim, biz kullarına sormuştun: ‘Babanız ya da başka kardeşiniz var mı?’ diye. ²⁰Biz de, ‘Yaşlı bir babamız ve onun yaşlılığında doğan küçük bir kardeşimiz var’ demiştik, ‘O çocuğun kardeşi öldü, kendisi annesinin tek oğlu. Babamız onu çok sever.’

²¹“Sen de biz kullarına, ‘O çocuğu bana getirin, gözümle göreyim’ demiştin. ²²Biz de, ‘Çocuk babasından ayrılamaz, ayrılırsa babası ölür’ diye karşılık vermiştik. ²³Sen de biz kullarına, ‘Eğer küçük kardeşiniz sizinle gelmezse, yüzümü bir daha göremezsiniz’ demiştin.

²⁴“Kulun babamızın yanına döndüğümüzde, söylediklerini ona anlattık. ²⁵Babamız, ‘Yine gidin, bize biraz yiyecek alın’ dedi. ²⁶Ama biz, ‘Gidemeyiz’ dedik, ‘Ancak küçük kardeşimiz bizimle gelirse gideriz.

Küçük kardeşimiz bizimle olmazsa o adamın yüzünü göremeyiz.'

27 "Babam, biz kullarına, 'Biliyorsunuz, karım bana iki erkek çocuk doğurdu' dedi, 28 'Biri yanımdan ayrıldı. Besbelli bir hayvan parçaladı, bir daha göremedim onu. 29 Bunu da götürürseniz ve ona bir zarar gelirse, bu acıyla ak saçlı başımı ölümler diyarına götürürsünüz.'

30-31 "Efendim, şimdi babam kulunun yanına döndüğümde çocuk yanımızda olmazsa, babam onu görmeyince ölür. Çünkü onu yaşama bağlayan bu çocuktur. Biz kulların da acı içinde babamızın ak saçlı başını ölümler diyarına indiririz. 32 Ben kulun bu çocuğa kefil oldum. Babama, 'Onu sana geri getirmesem, ömrümce kendimi sana karşı suçlu sayarım' dedim.

33 "Lütfen şimdi çocuğun yerine beni kölen kabul et. Çocuk kardeşleriyle birlikte geri dönsün. 34 O yanımda olmadan babamın yanına nasıl dönerim? Babamın başına gelecek kötülüğe dayanmam."

45:1 Yusuf adamlarının önünde kendini tutamayıp, "Herkesi çıkarın buradan!" diye bağırdı. Kendini kardeşlerine tanıttığında yanında kimse olmasın istiyordu. 2 O kadar yüksek sesle ağladı ki, Mısırlılar ağlayışını işitti. Bu haber firavunun ev halkına da ulaştı.*

3 Yusuf kardeşlerine, "Ben Yusuf'um!" dedi, "Babam yaşıyor mu?" Kardeşleri donup kaldı, yanıt veremediler.

4 Yusuf, "Lütfen bana yaklaşın" dedi. Onlar yaklaşıncı Yusuf şöyle devam etti: "Mısır'a sattığınız kardeşiniz Yusuf benim. 5 Beni buraya sattığınız için üzülmeyin. Kendinizi suçlamayın. Tanrı insanlığı korumak için beni önden gönderdi. 6 Çünkü iki yıldır ülkede kıtlık var, beş yıl daha sürecek. Kimse çift süremeyecek, ekin biçemeyecek. 7 Tanrı yeryüzünde soyunuzu korumak ve harika biçimde canınızı kurtarmak için beni önünüzden gönderdi. 8 Beni buraya gönderen siz değilsiniz, Tanrı'dır. Beni firavunun başdanışmanı, sarayının efendisi, bütün Mısır ülkesinin yöneticisi yaptı. 9 Hemen babamın yanına gidin, ona oğlun Yusuf şöyle diyor deyin: 'Tanrı beni Mısır ülkesine yönetici yaptı. Durma, yanıma gel. 10 Goşen bölgesine yerleşirsin; çocukların, torunların, davarların, sığırların ve sahip olduğun her şeyle birlikte yakınımda olursun. 11 Orada sana bakarım, çünkü kıtlık beş yıl daha sürecek. Yoksa sen de ailen ve sana bağlı olan herkes de perişan olursunuz.'*

12 "Hepiniz gözlerinizle görüyorsunuz, kardeşim Benyamin, sen de görüyorsun konuşanın gerçekten ben olduğumu. 13 Mısır'da ne denli güçlü olduğumu ve bütün gördüklerinizi babama anlatın. Babamı hemen buraya getirin."

14 Sonra kardeşi Benyamin'in boynuna sarılıp ağladı. Benyamin de ağlayarak ona sarıldı. 15 Yusuf ağlayarak bütün kardeşlerini öptü. Sonra kardeşleri onunla konuşmaya başladı.

16 Yusuf'un kardeşlerinin geldiği haberi firavunun sarayına ulaşıncı, firavunla görevlileri hoşnut oldu. 17 Firavun Yusuf'a şöyle dedi: "Kardeşlerine de ki, 'Hayvanlarınızı yükleyip Kenan ülkesine gidin. 18 Babanızı ve ailelerinizi buraya getirin. Size Mısır'ın en iyi topraklarını vereceğim. Ülkenin kaymağın yiyeceksiniz.' 19 Onlara ayrıca şöyle demeni de buyuruyorum: 'Çocuklarınızla karılarınız için Mısır'dar

arabalar alın, babanızla birlikte buraya gelin. ²⁰Gözünüz arkada kalmasın, çünkü Mısır'da en iyi ne varsa sizin olacak.' ”

²¹İsrail'in oğulları söyleneni yaptı. Firavunun buyruğu üzerine Yusuf onlara araba ve yol için azık verdi. ²²Hepsine birer kat yedek giysi, Benyamin'e ise üç yüz parça gümüşle beş kat yedek giysi verdi. ²³Böylece babasına Mısır'da en iyi ne varsa hepsiyle yüklü on eşek, yolculuk için buğday, ekmek ve azık yüklü on dişi eşek gönderdi. ²⁴Kardeşlerini yolcu ederken onlara, “Yolda kavga etmeyin” dedi.

²⁵Yusuf'un kardeşleri Mısır'dan ayrılıp Kenan ülkesine, babaları Yakup'un yanına döndüler. ²⁶Ona, “Yusuf yaşıyor!” dediler, “Üstelik Mısır'ın yöneticisi olmuş.” Babaları donup kaldı, onlara inanmadı. ²⁷Yusuf'un kendilerine bütün söylediklerini anlattılar. Kendisini Mısır'a götürmek için Yusuf'un gönderdiği arabaları görünce, Yakup'un keyfi yerine geldi. ²⁸“Tamam!” dedi, “Oğlum Yusuf yaşıyor. Ölmeden önce gidip onu görecekim.”

AÇIKLAMA: Yusuf ağabeylerinin yürek tutumunu yokluyordu. İkinci gelişlerinde Benyamin'i da getirmişlerdi ve Yusuf onları kendi evinde ağırlamıştı. Ama Yusuf son bir kez yüreklerinin değişip değişmediğini görmek istiyor. Giderken Yusuf kahyasına paralarını buğday torbalarına geri koymasını buyurur. Ayrıca gümüş kasesini Benyamin'in torbasını koymasını söyler. Sonra kahyasını peşlerine verir. Onlara yetişince aralarından biri efendisinin gümüş kasesini çaldığını söyler. Ağabeyler inkar ederler ve kimde bulunursa öldürülsün derler. Gümüş kase Benyamin'in torbasından çıkınca hepsi dehşete düşüyor. Hep birlikte Yusuf'un yanına dönen kardeşler önünde yere kapanırlar. Yusuf, Benyamin hariç hepsini salıvereceğini söyler. Esasında bu bir sınavdı, kardeşine sahip çıkacaklar mı?

Bu sırada yıllar önce Yusuf'u İsmaililer'e satan ağabeyi Yahuda öne çıkıp Benyamin adına yalvarmaya başlar. Onun babası için ne denli özel ve değerli olduğunu söyler. Ayrıca kaybolmuş ağabeyi Yusuf'tan da söz eder. Benyamin'i yanına almadan ayrılmayacağını belirtir. Sonra *'Lütfen beni çocuğun yerine kölen kabul et'* diyerek kendini sunar. Burada Yusuf aradığı kanıtı buluyor artık. Onu ele veren Yahuda hayatını küçük kardeşi Benyamin için feda etmeye hazırsa demek ki yüreği gerçekten değişmiştir. Sonra Yusuf dayanamayıp hüngür hüngür ağlamaya başlar ve yüksek sesle *'Ben Yusufum'* diye haykırır. Ağabeyleri doğal olarak donup kalırlar, gözlerine inanamıyorlardır. Ama Yusuf onları yanına çağırıp tek tek öper. Sonra akıllarından geçeni tahmin ederek, *'Kendinizi suçlamayın, Tanrı insanlığı korumak için beni önden gönderdi'* der. Tanrı'nın kendisine açıkladığı yedi yıllık kıtlığı anlatır ve Rab'bin ailesini kurtarmak için Mısır'a gönderdiğini belirtir. Sonra dönüp babalarını da yanlarında getirmelerini söyler. Olup bitenleri duyan Firavun da Yusuf adına

sevinir ve ailesini Mısır'a davet eder. Daha sonra Yakup inanılmaz haberi duyunca da inanamıyor. Ancak Yusuf'un gönderdiği hediyeleri görünce büyük sevinçle Mısır'a inmeye hazırlanır.

Daha önce belirttiğimiz gibi bu harika hikayedir. Bir açıdan da İsa Mesih'in hayatını önceden resmeder. Mesih de halkı tarafından reddedildi ve büyük ihanete uğradı. Ne var ki ölüp dirildikten sonra Tanrı'nın sağında oturdu. Bir gün geri dönüp özellikle Yahudi halkına gerçek kimliğini açıklayacaktır. O sırada İsrail ulusu yaptığı günahı fark edip yasa bürünecek: *'Bana, yani destiklerine bakacaklar; biricik oğlu için yas tutan biri gibi yas tutacak, ilk oğlu için acı çeken biri gibi acı çekecekler (Zekeriya 12:10).'* Bu büyük tövbeden sonra Pavlus'un dediğine göre *'Bütün İsrail kurtulacak (Romalılar 11:26).'* Ama Yusuf gibi İsa Mesih de bir tek kendi ailesini kurtarmak için acı çekmedi, o bütün ulusların kurtarıcısı ve kralıdır. Burada Yusuf'un olaya bakış açısı bizim için çok önemli bir örnektir. Bunca yıllar boyunca acı çekmesine rağmen Yusuf esas Tanrı'nın onu bu dönem için hazırladığını fark eder. Ağabeyleri kıskançlık ve kinle davranmış olabilirler ama Tanrı bunu iyiliğe çevirir. İşte Yusuf'un kendi içinde aynı kin ve nefreti barındırmaması çok önemliydi. Böylece Yusuf Tanrı'nın kurtuluş planında çok büyük bir rol oynamıştı.

BÜYÜK BULUŞMA

Yaratılış 46:1-47:31

¹İsrail sahip olduğu her şeyle birlikte yola çıktı. Beer-Şeva'ya varınca, orada babası İshak'ın Tanrısı'na kurbanlar kesti. ²O gece Tanrı bir görümden İsrail'e, "Yakup, Yakup!" diye seslendi.

Yakup, "Buradayım" diye yanıtladı.

³Tanrı, "Ben Tanrı'yım, babanın Tanrısı" dedi, "Mısır'a gitmekten çekinme. Soyunu orada büyük bir ulus yapacağım. ⁴Seninle birlikte Mısır'a gelecek, soyunu bu ülkeye geri getireceğim. Senin gözlerini Yusuf'un elleri kapayacak."

⁵Yakup Beer-Şeva'dan ayrıldı. Oğulları Yakup'u –İsrail'i– götürmek üzere firavunun gönderdiği arabalara onu, kendi çocuklarıyla karılarını bindirdiler. ^{6-7*}Yakup, bütün ailesini –oğullarını, kızlarını, torunlarını– hayvanlarını ve Kenan ülkesinde kazandığı malları yanına alarak Mısır'a gitti.

⁸İsrail'in Mısır'a giden oğullarının –Yakup'la oğullarının– adları şunlardır:

Yakup'un ilk oğlu Ruben.

Hanok, Pallu, Hesron, Karmi.

rı:

Yemuel, Yamin, Ohat, Yakin, Sohar ve Kenanlı bir kadının oğlu Şaul.

¹¹Levi'nin oğulları:

Gerşon, Kehat, Merari.

¹²Yahuda'nın oğulları:

Er, Onan, Şela, Peres, Zerah.

Ancak Er'le Onan Kenan ülkesinde ölmüştü.

Peres'in oğulları:

Hesron, Hamul.

¹³İssakar'ın oğulları:

Tola, Puvva, Yov, Şimron.

¹⁴Zevulun'un oğulları:

Seret, Elon, Yahleel.

¹⁵Bunlar Lea'nın Yakup'a doğurduğu oğullardır. Lea onları ve kızı Dina'yı Paddan-Aram'da doğurmuştu Yakup'un bu oğullarıyla kızları toplam otuz üç kişiydi.

¹⁶Gad'ın oğulları:

Sifyon, Hagi, Şuni, Esbon, Eri, Arodi, Areli.

¹⁷Aşer'in çocukları:

Yimna, Yişva, Yişvi, Beria; kızkardeşleri Serah.

Beria'nın oğulları:

Hever, Malkiel.

¹⁸Bunlar Lavan'ın kızı Lea'ya verdiği Zilpa'nın Yakup'a doğurduğu çocuklardır. Toplam on altı kişiydiler.

¹⁹Yakup'un karısı Rahel'in oğulları:

Yusuf, Benyamin. ^{20}Yusuf'un Mısır'da On Kenti^ckâhini Potifera'nın kızı Asenat'tan Manaşşe ve Efrayim adında iki oğlu oldu.*

²¹Benyamin'in oğulları:

Bala, Beker, Aşbel, Gera, Naaman, Ehi, Roş, Muppim, Huppim, Ard.

²²Bunlar Rahel'in Yakup'a doğurduğu çocuklardır. Toplam on dört kişiydiler.

²³Dan'ın oğlu:

Huşim.

'arı:

Yahseel, Guni, Yeser, Şillem.

²⁵Bunlar Lavan'ın, kızı Rahel'e verdiği Bilha'nın Yakup'a doğurduğu çocuklardır. Toplam yedi kişiydiler.

²⁶Oğullarının karıları dışında Yakup'un soyundan gelen ve onunla birlikte Mısır'a gidenler toplam altmış altı kişiydi. Bunların hepsi Yakup'tan olmuştu. ^{27*}Yusuf'un Mısır'da doğan iki oğluyla birlikte Mısır'a göçen Yakup ailesi toplam yetmiş kişiydi.

²⁸Yakup Goşen yolunu göstermesi için Yahuda'yı önden Yusuf'a gönderdi. Onlar Goşen'e varınca,
²⁹Yusuf arabasını hazırlayıp babası İsrail'i karşılamak üzere Goşen'e gitti. Babasını görür görmez boynuna sarılıp uzun uzun ağladı.

³⁰İsrail Yusuf'a, "Yüzünü gördüm ya, artık ölsem de gam yemem" dedi, "Yaşıyorsun!"

³¹Yusuf kardeşleriyle babasının ev halkına şöyle dedi: "Gidip firavuna haber vereyim, 'Kenan ülkesinde yaşayan kardeşlerimle babamın ev halkı yanıma geldi' diyeyim. ³²Çoban olduğunuzu, hayvancılık yaptığınızı, bu yüzden davarlarınızla sığırlarınızı ve her şeyinizi birlikte getirdiğinizi anlatayım. ³³Firavun sizi çağırıp da, 'Ne iş yaparsınız?' diye sorarsa, ³⁴'Atalarımız gibi biz de çocukluktan beri hayvancılık yapıyoruz' dersiniz. Öyle deyin ki, sizi Goşen bölgesine yerleştiresin. Çünkü Mısırlılar çobanlardan öğrenir."

^{47:1}Yusuf gidip firavuna, "Babamla kardeşlerim davarları, sığırları ve bütün eşyalarıyla Kenan ülkesinden geldiler" diye haber verdi, "Şu anda Goşen bölgesindedir." ²Sonra kardeşlerinden beşini seçerek firavunun huzuruna çıkardı.

³Firavun Yusuf'un kardeşlerine, "Ne iş yapıyorsunuz?" diye sordu.

"Biz kulların atalarımız gibi çobanız" diye yanıtladılar, ⁴"Bu ülkeye geçici bir süre için geldik. Çünkü Kenan ülkesinde şiddetli kıtlık var. Davarlarımız için otlak bulamıyoruz. İzin ver, Goşen bölgesine yerleşelim."

⁵Firavun Yusuf'a, "Babanla kardeşlerin yanına geldiler" dedi, ⁶"Mısır ülkesi senin sayılır. Onları ülkenin en iyi yerine yerleştir. Goşen bölgesine yerleşsinler. Sence aralarında becerikli olanlar varsa, davarlarına bakmakla görevlendir."

⁷Yusuf babası Yakup'u getirip firavunun huzuruna çıkardı. Yakup firavunu kutsadı. ⁸Firavun, Yakup'a, "Kaç yaşındasın?" diye sordu.

⁹Yakup, "Gurbet yıllarım yüz otuz yılı buldu" diye yanıtladı, "Ama yıllar çabuk ve zorlu geçti. Atalarımın gurbet yılları kadar uzun sürmedi." ¹⁰Sonra firavunu kutsayıp huzurundan ayrıldı.

¹¹Yusuf babasıyla kardeşlerini Mısır'a yerleştirdi; firavunun buyruğu uyarınca onlara ülkenin en iyi yerinde, Ramses bölgesinde mülk verdi. ¹²Ayrıca babasıyla kardeşlerine ve babasının ev halkına, sahip oldukları çocukların sayısına göre yiyecek sağladı.

¹³Kıtlık öyle şiddetlendi ki, hiçbir ülkede yiyecek bulunmaz oldu. Mısır ve Kenan ülkeleri kıtlıktan kırılıyordu. ¹⁴Yusuf sattığı buğdaya karşılık Mısır ve Kenan'daki bütün paraları toplayıp firavunun sarayına götürdü. ¹⁵Mısır ve Kenan'da para tükenince Mısırlılar Yusuf'a giderek, "Bize yiyecek ver' dediler, "Gözünün önünde ölelim mi? Paramız bitti."

¹⁶Yusuf, "Paranız bittiyse, davarlarınızı getirin" dedi, "Onlara karşılık size yiyecek vereyim." ¹⁷Böylece davarlarını Yusuf'a getirdiler. Yusuf atlara, davar ve sığır sürülerine, eşeklere karşılık onlara yiyecek verdi. Bir yıl boyunca hayvanlarına karşılık onlara yiyecek sağladı.

¹⁸O yıl geçince, ikinci yıl yine geldiler. Yusuf'a, "Efendim, gerçeği senden saklayacak değiliz" dediler, "Paramız tükendi, davarlarımızı da sana verdik. Canımızdan ve toprağımızdan başka verecek bir şeyimiz kalmadı. ¹⁹Gözünün önünde ölelim mi? Toprağımız çöle mi dönsün? Canımıza ve toprağımıza karşılık bize yiyecek sat. Toprağımızla birlikte firavunun kölesi olalım. Bize tohum ver ki ölmeyelim, yaşayalım; toprak da çöle dönmessin."

²⁰Böylece Yusuf Mısır'daki bütün toprakları firavun için satın aldı. Mısırlılar'ın hepsi tarlalarını sattılar, çünkü kıtlık onları buna zorluyordu. Toprakların tümü firavunun oldu. ²¹Yusuf Mısır'ın bir ucundan öbür ucuna kadar bütün halkı köleleştirdi. ²²Yalnız kâhinlerin toprağını satın almadı. Çünkü onlar firavundan aylık alıyor, firavunun bağladığı aylıkla geçiniyorlardı. Bu yüzden topraklarını satmadılar.

²³Yusuf halka, "Sizi de toprağınızı da firavun için satın aldım" dedi, "İşte size tohum, toprağı ekin. ²⁴Ürün devşirdiğinizde, beşte birini firavuna vereceksiniz. Beşte dördünü ise tohumluk olarak kullanacak ve ailelerinizle, çocuklarınızla yiyeceksiniz."

²⁵"Canımızı kurtardın" diye karşılık verdiler, "Efendimizin gözünde lütf bulalım. Firavunun kölesi oluruz."

²⁶Yusuf ürünün beşte birinin firavuna verilmesini Mısır'da toprak yasası yaptı. Bu yasa bugün de yürürlükte. Yalnız kâhinlerin toprağı firavuna verilmedi.

²⁷İsrail Mısır'da Goşen bölgesine yerleşti. Orada mülk sahibi oldular, çoğalıp arttılar.

²⁸Yakup Mısır'da on yedi yıl yaşadı. Ömrü toplam yüz kırk yedi yıl sürdü. ^{29*}Ölümü yaklaşınca, oğlu Yusuf'u çağırıp, "Eğer benden hoşnut kaldınsa, lütfen elini uyluğumun altına koy" dedi, "Bana sevgi ve sadakat göstereceğine söz ver. Lütfen beni Mısır'da gömme. ³⁰Atalarım kavuştuğum zaman beni Mısır'dan çıkarıp onların yanına göm."

Yusuf, "Dediğin gibi yapacağım" diye karşılık verdi.

^{31*}İsrail, "Ant iç" dedi. Yusuf ant içti. İsrail yatağının başı ucunda eğilip RAB'be tapındı.

AÇIKLAMA: Yıllar sonra Yakup oğlu Yusuf'la buluşmak üzere Mısır'a inmeye hazırlanır. Önce İbrahim ve İshak'ın yıllarca oturduğu Beer-Şeva'ya uğrayıp kurbanlar keser. Zamanında İbrahim, Mısır'a inerek başına çok büyük işler açmıştı. Sonraları Rab, İshak'a Mısır'a inmemesini söyledi. Sonuçta onlara Kenan toprakları vaat edildi o yüzden Yakup tereddüt ediyordu. Fakat orada Rab kendisine bir kere daha görünüp onunla birlikte olacağını belirtir. Soyunu Mısır'da büyük bir ulus yapacağına söz verir. Rab atası İbrahim'e verdiği sözü bu şekilde yerine getirecektir. Böylece Yakup, on bir oğlu ve onlardan doğan torunlarıyla birlikte toplam 66 kişi Mısır'a inerler.

Yusuf babasını karşılamaya çıkar ve boynuna sarılarak uzun uzun ağlar. Sonra ağabeylerini Firavun'un huzurunda çıkartır. Çobanlık yaptıklarını öğrenen Firavun kendi davalarına bakmakla görevlendirerek onlara ülkenin en güzel yerini verir. Böylece Yakup'la ailesi Mısır'ın doğusundaki Goşen bölgesine yerleşir. Bu sırada Yakup da Firavun'un huzuruna çıkar. Mısır Kralı kaç yaşında olduğunu sorunca Yakup '*Gurbet yıllarım yüz otuz yılı buldu*' diyerek yanıt verir. Sonra Firavun'u Tanrı'nın adında kutsar. Yakup'un buradaki sözü ve tutumu harika bir örnektir. Yakup babaları gibi bu hayata kalıcı bir şekilde bakmıyordu. Kendini bu dünyada gurbetçi ve yabancı olarak görüyordu. Çünkü gözlerini Tanrı'nın vaat ettiği sonsuz ülkeye dikmişti. Bu hayati gerçeği öğrenmek çok önemlidir yoksa çoğu insanın yaptığı gibi bir ömür boyunca kendimize bir düzen kurmakla uğraştıktan sonra hepsini ölüme teslim etmek durumunda kaldığımızda ne büyük bir yanılgıya kapıldığımızı çok geç anlayacağız. Esas bir tek Tanrı'nın vaat ettiği ebedi hayat uğruna yaşamak değerlidir.

Sonrasında Yusuf'un büyük kıtlığın kalan yıllarında açlıkla karşı karşıya kalan yöre halklarını Mısır Kralı'nın egemenliği altına nasıl aldığını okuyoruz. Yiyecek için önce hayvanlarını satan halklar sonra da topraklarını da Firavun'a teslim ederler. Yusuf ise onları köle yapmak yerine verdiği tohumun karşılığında çıkan ürünün beşte birini Mısır Krallığına vermelerini sağlar. Böylelikle Yusuf'un olağanüstü hikmeti sayesinde o bölgedeki bütün halklar Firavun'a bağlı olur. Yusuf sadece Mısır'ı kurtarmadı, çevresindeki bütün ulusları da kurtardı. Böylesi büyük bir devlet adamının bahsi arkeolojik bulgular arasında geçmesi beklenir. Son yıllarda bazı bilim adamları Yusuf'u İmhotep isminde biriyle eşleştirirler. Tarihi kayıtlara göre O da yabancı olmasına rağmen Kralın veziri olup Mısır'ı yedi yıllık bir kıtlıktan kurtarır ve bölgedeki halkları Firavun'a bağlatır. Henüz emin olamazsak da Yusuf'un gerçekten büyük biri olduğu kesindir. Tüm bunlar Rab'be olan mükemmel sadakatinden ortaya çıktığını hatırlamalıyız. Aynı şekilde her hangi birimiz tümünden Rab'be bağlı kalırsak O'nun lütfuyla dünyaya büyük bir kurtuluş sağlayabiliriz.

EFRAYİM'LE MANAŞŞE

Yaratılış 48:1-22

¹Bir süre sonra, "Baban hasta" diye Yusuf'a haber geldi. Yusuf iki oğlu Manaşşe'yle Efrayim'i yanına alıp yola çıktı. ²Yakup'a, "Oğlun Yusuf geliyor" diye haber verdiler. İsrail kendini toparlayıp yatağında oturdu.

^{3*}Yusuf'a, "Her Şeye Gücü Yeten Tanrı Kenan ülkesinde, Luz'da bana görünerek beni kutsadı" dedi, ⁴"Bana, 'Seni verimli kılacak, çoğaltacağım' dedi, 'Soyundan birçok ulus doğuracağım. Senden sonra bu ülkeyi sonsuza dek mülk olarak senin soyuna vereceğim.'

⁵"Ben Mısır'a gelmeden önce burada doğan iki oğlun benim sayılır. Efrayim'le Manaşşe benim için Ruben'le Şimon gibidir. ⁶Onlardan sonra doğacak çocuklar senin olsun. Efrayim'le Manaşşe'den onlara miras geçecek. ^{7*}Ben Paddan'dan dönerken Rahel Kenan ülkesinde, Efrat'a varmadan yolda yanımda öldü. Çok üzüldüm, onu orada Efrat'a –Beytlehem'e– giden yolun kenarına gömdüm."

⁸İsrail, Yusuf'un oğullarını görünce, "Bunlar kim?" diye sordu.

⁹Yusuf, "Oğullarım" diye yanıtladı, "Tanrı onları bana Mısır'da verdi."

İsrail, "Lütfen onları yanıma getir, kutsayayım" dedi.

¹⁰İsrail'in gözleri yaşlılıktan zayıflamıştı, göremiyordu. Yusuf oğullarını onun yanına götürdü. Babası onları öpüp kucakladı.

¹¹Sonra Yusuf'a, "Senin yüzünü göreceğimi hiç sanmıyordum" dedi, "Ama işte Tanrı bana soyunu bile gösterdi."

¹²Yusuf oğullarını babasının kucağından alıp onun önünde yere kapandı. ¹³Sonra Efrayim'i sağına alarak İsrail'in sol eline, Manaşşe'yi soluna alarak İsrail'in sağ eline yaklaştırdı. ¹⁴İsrail ellerini çapraz olarak uzattı, sağ elini küçük olan Efrayim'in, sol elini Manaşşe'nin başına koydu. Oysa ilkin Manaşşe doğmuştu.

¹⁵Sonra Yusuf'u kutsayarak şöyle dedi:

"Atalarım İbrahim'in, İshak'ın hizmet ettiği,

Bugüne dek yaşamım boyunca bana çobanlık eden Tanrı,

¹⁶Beni bütün kötülüklerden kurtaran melek bu gençleri kutsasın!

Adım ve atalarım İbrahim'le İshak'ın adları bu gençlerle yaşasın!

Yeryüzünde çoğaldıkça çoğalsınlar."

¹⁷ Yusuf, babasının sağ elini Efrayim'in başına koyduğunu görünce, bundan hoşlanmadı. Babasının elini Efrayim'in başından kaldırıp Manaşşe'nin başına koymak istedi. ¹⁸“Baba, öyle değil” dedi, “İlkin Manaşşe doğdu. Sağ elini onun başına koy.”

¹⁹ Ancak babası bunu istemedi. “Biliyorum oğlum, biliyorum” dedi, “Manaşşe de büyük bir halk olacak. Ama küçük kardeşi daha büyük bir halk olacak, soyundan birçok ulus doğacak.” ^{20*} O gün onları kutsayarak şöyle dedi:

“İsrailliler, ‘Tanrı seni Efrayim ve Manaşşe gibi yapsın’

Diyerek sizin adınızla kutsayacaklar.”

Böylece Yakup Efrayim'i Manaşşe'nin önüne geçirdi.

²¹ İsrail Yusuf'a, “Ben ölmek üzereyim” dedi, “Tanrı sizinle olacak. Sizi atalarınızın toprağına geri götürecektir.” ²² Sana kardeşlerinden bir pay fazla veriyorum; onu Amurlular'dan kılıcımla, yayımla aldım.”

AÇIKLAMA: Yakup yaşlanmıştı ve yüz kırk yedi yaşına varınca artık hasta düşmüştü. Haberi alan Yusuf derhal yanına koştu. Yakup'un gözleri pek görmüyordu ama Rab'bin yıllar önce kendisine vaat ettiklerini net bir şekilde hatırlıyordu. Daha gençken Mezopotamya'ya kaçarken Rab Yakup'a görünüp bulunduğu toprakları soyuna vereceğini ve onları çok verimli kılacağını söyleyerek kutsadı. Bu, Tanrı'nın başta İbrahim ve İshak'a verdiği vaadin aynısıydı. Şimdi Yakup bu vaadi oğlu Yusuf ve soyuna emanet eder. Aslında en büyük oğlu Ruben'in ilk oğulluk hakkını alması gerekiyordu ama babasının karısıyla birlikte olduğundan hakkını kaybetti (Yaratılış 49:4). İkinci oğlu Şimon da kardeşi Levi'yle Şekem halkını katlederek kendini kirletti. O yüzden Yakup ailesini kurtaran oğlu Yusuf'a çifte bereket vererek ilk oğulluk hakkını verir. Bunu Yusuf'un iki oğlunu (Efrayim ve Manaşşe) kendine evlat edinerek gerçekleştirir.

Yusuf iki oğlunu kutsasın diye onları babasının karşısına dizer. Ne var ki Yakup ellerini çapraz bir şekilde başlarına koyarak küçük olan Efrayim'i ağabeyinden daha bereketli kılar. Yusuf durumu düzeltmeye kalkınca babası bunu bilerek yaptığını belirtir. Aslında bu tür 'çapraz' bereket hep baştan görünür. İbrahim'in bereketini büyük oğlu İsmail değil İshak aldı. İshak bereketini büyük oğlu Esav değil Yakup alır. Şimdiyse Ruben'in yerine Yusuf bereketlenir ve bir sonraki nesli temsil eden oğulları arasında en küçüğü kutsanır. Burada çok önemli bir mesaj verilmek isteniyor. Pavlus Romalılar 9. bölümde buna değiniyor. Rab'bin kutsaması doğal olarak kan bağıyla geçmez. Tanrı'nın bereketi özel seçimi ile yani lütfu sonucu olarak aktarılır. Rab, İbrahim'e büyük bir vaat verdi. Soyunu olabildiğince çoğaltıp bütün uluslara bereket kaynağı

yapacağını söyledi. Sonra da Yahudiler sırf İbrahim'in doğal soyundan geldiler diye bu berekete sahip olduklarını sanıyorlardı, ama öyle değildi (Yuhanna 8:39-44). Pavlus'un sık sık vurguladığı gibi esas İbrahim'in imanına sahip olan, bu berekete sahip olur. Bunda kan bağının pek bir önemi yoktur, önemli olan Yusuf'un sergilediği iman ve sadakat (Galatyalılar 3:7).

Böylece Yakup, oğlu Yusuf'a iki kat bereket verir. Efrayim ağabeyi Manaşşe'den daha bereketli kılınır. Ölüm döşeginde olan Yakup ise Tanrı'nın vaatlerinden hiç kuşku duymadığını belirtir. Bir gün Tanrı'nın onları Mısır'dan çıkartıp vaat edilen topraklara geri götüreceğini söyler. Aynı zamanda Yakup Şekemliler'den elde ettiği toprağı imanla Yusuf'a bağışlar. Bundan 450 yıl kadar sonra Yusuf'un mumyalanmış cesedi tam oraya gömülür (Yeşu 24:32). Yakup'un Rab'bin vaatlerinden bu kadar emin olması gerçekten etkileyicidir. Ailesi bir takım çobandan ibaret olmasına rağmen bir gün Tanrı'nın vaatlerine sahip olacağından kuşku duymadı. Aynı şekilde 'O'nun yüceliğı ve erdemi sayesinde bize çok büyük ve değerli vaatler verildi (2.Petrus 1:4).' Bunlara sınımsız tutunarak bizler de Tanrı'nın kutsamasına sahip olabiliriz.

YAKUP'UN KUTSAMASI

Yaratılış 49:1-33

¹Yakup oğullarını çağırarak, "Yanıma toplanın" dedi, "Gelecekte size neler olacağını anlatayım.

²"Yakupoğulları, toplanın ve dinleyin,

Babanız İsrail'e kulak verin.

³"Ruben, sen benim ilk oğlum, gücüksün,

Kudretimin ilk ürünsün,

Saygı ve güç bakımından en üstünsün.

⁴Ama su gibi oynaksın,

Üstün olmayacaksın artık.

Çünkü babanın yatağına girip

Onu kirlettin.

Döşęimi rezil ettin.

⁵"Şimon'la Levi kardeştir,

Kılıçları şiddet kusar.

⁶Gizli tasarılarına ortak olmam,

Toplantılarına katılmam.

Çünkü öfkelenince adam öldürdüler,

Canları istedikçe sığırları sakatladılar.

⁷Lanet olsun öfkelerine,

Çünkü şiddetlidir.

Lanet olsun gazaplarına,

Çünkü zalimcedir.

Onları Yakup'ta bölecek

Ve İsrail'de dağıtacağım.

8“*Yahuda, kardeşlerin seni övecek,*

Düşmanlarının ensesinde olacak elin.

Kardeşlerin önünde eğilecek.

9* *Yahuda bir aslan yavrusudur.*

Oğlum benim! Avından dönüp yere çömelir,

Aslan gibi, dişi bir aslan gibi yatarsın.

Kim onu uyandırmaya cesaret edebilir?

10 *Sahibi gelene kadar*

Krallık asası Yahuda'nın elinden çıkmayacak,

Yönetim hep onun soyunda kalacak,

Uluslar onun sözünü dinleyecek.

11 *Eşeğini bir asmaya,*

Sıpasını seçme bir dala bağlayacak;

Giyilerini şarapta,

Kaftanını üzümün kızıl kanında yıkayacak.

12 *Gözleri şaraptan kızıl,*

Dişleri süttten beyaz olacak.

13“*Zevulun deniz kıyısında yaşayacak,*

Liman olacak gemilere,

Sınırı Sayda'ya dek uzanacak.

14“*İssakar semerler arasında yatan güçlü eşek gibidir;*

15 *Ne zaman dinlenecek iyi bir yer,*

Hoşuna giden bir ülke görse,

Yüklenmek için sırtını eğer,

Angaryaya katlanır.

16 *“Dan kendi halkını yönetecek,*

Bir İsrail oymağı gibi.

17 *Yol kenarında bir yılan,*

Toprak yolda bir engerek olacak;

Atın topuklarını ısırp

Atlıyı sırtüstü düşüren bir engerek.

18 *“Ben senin kurtuluşunu bekliyorum, ya RAB.*

19 *“Gad akıncıların saldırısına uğrayacak,*

Ama onların topuklarına saldıracak.

20 *“Zengin yemekler olacak Aşer'de,*

Krallara yaraşır lezzetli yiyecekler yetiştirecek Aşer.

21 *“Naftali salıverilmiş geyiğe benzer,*

Sevimli yavrular doğurur.

22 *“Yusuf meyveli bir dal gibidir,*

Kaynak kıyısında verimli bir dal gibi,

Filizleri duvarların üzerinden aşar.

23 *Okçular acımadan saldırdı ona.*

Düşmanca savurdular oklarını üzerine.

24 *Ama onun yayı sağlam,*

Kolları esnek çıktı;

Yakup'un güçlü Tanrısı,

İsrail'in Kayası, Çobanı olan Tanrı sayesinde.

²⁵Sana yardım eden babanın Tanrısı'dır,

Her Şeye Gücü Yeten Tanrı'dır seni kutsayan.

Yukarıdaki göklerin

Ve aşağıdaki denizlerin bereketiyle,

Memelerin, rahimlerin bereketiyle O'dur seni kutsayan.

²⁶Babanın kutsamaları ebedi dağların nimetlerinden,

Ebedi tepelerin bolluğundan daha yücedir;

Yusuf'un başı üzerinde,

Kardeşleri arasında önder olanın üstünde olacak.

²⁷"Benjamin aç kurda benzer;

Sabah avını yer,

Akşam ganimeti paylaşır."

²⁸İsrail'in on iki oymağı bunlardır. Babaları onları kutsarken bunları söyledi. Her birini uygun biçimde kutsadı.

^{29-30}Sonra Yakup oğullarına şu buyrukları verdi: "Ben ölmek, halkıma kavuşmak üzereyim. Beni Kenan ülkesinde atalarımın yanına, Mamre yakınlarında Hititli* Efron'un tarlasındaki mağaraya, Makpela Tarlası'ndaki mağaraya gömün. İbrahim o mağarayı mezar yapmak üzere Hititli Efron'dan tarlasıyla birlikte satın almıştı. ^{31**}İbrahim'le karısı Sara, İshak'la karısı Rebeka oraya gömüldüler. Lea'yı da ben oraya gömdüm. ³²Tarla ile içindeki mağara Hititler'den satın alındı."*

^{33}Yakup oğullarına verdiği buyrukları bitirince, ayaklarını yatağın içine çekti, son soluğunu vererek halkına kavuştu.*

AÇIKLAMA: Artık ölüm döşeginde olan Yakup son bir kere oğullarını etrafına toplar ve onları tek tek kutsar. *Kutsamak*; Yaratılış kitabının en önemli temalarından biridir. Bereket sözcüğüyle ilgili kelimeler yaklaşık 88 kez geçiyor. İbrahim ve soyu hem bereket almak için hem de tüm uluslara bereket olmak için seçildiler. Yakup'un on iki oğlu; İsrail'in on iki oymak başını oluşturacaklardı. Burada Yakup her birinin geleceğini kaba taslak olarak tasvir

eder. İlk oğlu Ruben babasının eşiyle birlikte olduğundan dolayı ilk oğulluk hakkını yitirdi. İsrail tarihinde neredeyse hiç geçmez. Şimon ve Levi, Őekemlilere saldıran kardeşlerdi o yüzden Yakup öfkelerini lanetler. Yine ilginçtir ki yıllar sonra ikisine toprak düşmedi, tersine diğer oymaklar arasında dağıldılar. Bir tek Levi oymağı Musa döneminde Tanrı'ya başkaldıranları cezalandırarak kahin olma ayrıcalığına sahip oluyor. Böylece ilk üç kardeş eleniyor.

Yahuda en başta kardeşi Yusuf'u satarak ve sonra da Tamar'la ilişkiye girerek itibarını zedeledi ancak bunlardan tövbe ettiği için ona ikinci bir şans tanındı. Özellikle Benyamin'in yerine kendini sunarak yüreğinin değiştiğini gösterdi. Kardeşleri arasında esas nder oydu o yüzden Yakup günü geldiğinde soyu bütün İsrail oymaklarına önderlik yapacağını işaretler. Sonra 10. ayette geçen '*Őilo*' ismi dikkatimizi çeker. Őilo; '*hak sahibi*' ya da '*barış sağlayan*' demek. Yakup'un dediğine göre Őilo ismindeki şahıs gelene dek krallık asası yani İsrail'in hkmeti hep Yahuda oymağında kalacak. Hatta, bütün ulusların Őilo'ya boyun eğeğini belirtir. Yıllar sonra Yahuda soyundan Davut İsrail'in kralı oldu ve bir çok ulus ona bağlandı. Sonra 2.Samuel 7'de Rab, Davut için özel bir soy yetiştireceğine söz verir. Egemenliğinin sonu gelmeyeceğini belirtir (bkz. Yeşaya 9:6-7). Dahası sadece Davut'un oğlu değil, esas Tanrı'nın oğlu olacağını söyler (bkz. Mezmur 2). Yıllar sonra Yakup'un Őilo için söylediği bu söz Yahuda soyundan gelen ve Davut'un ailesinden doğan İsa Mesih'in hayatında gerçekleşti (Luka 1:26-37, Romalılar 1:2-4).

Diğer oğullarına devam eden Yakup, yıllar sonra vaat edilen miras alacakları topraklara ilişkin bir çok ipucu verir. Yusuf'a gelince özellikle çok büyük övgüler ve bereketler sayar durur. Yusuf, iki oğlu Efrayim ve Manaşşe sayesinde, babasının iki kat kutsamasına sahip oldu. Nitekim yıllar sonra Yahuda'dan sonra Efrayim, İsrail'in en bereketli oymağı olmuştur. Kutsamasını bitiren Yakup son olarak ataları yanında Kenan topraklarında gömülmek istediğini hatırlatır. Sonra son soluğunu vererek '*halkına kavuşur*.'Bundan anlıyoruz ki Yakup'un ölümden sonraki hayata inancı tamdı. lrken bilinmezliğe gitmiyordu. Atalarının kavuştuğu ebedi ve kutsal diyara gidiyordu. Dahası bir gün onlarla birlikte yeryüzünde vaat edilen topraklarda bir daha yaşayacağına inandiğını gösterir. Evet, bir gün '*Barış Prensi*' Őilo yeryüzüne döndüğünde kendisine inanan herkesi ölümden dirilip yeryüzündeki kutsal egemenliğinde yaşatacaktır (Vahiy 20:6).

YUSUF'UN YÜREĞİ

Yaratılış 50:1-26

¹Yusuf kendini babasının üzerine attı, ağlayarak onu öptü. ²Babasının cesedini mumyalamaları için özel hekimlerine buyruk verdi. Hekimler İsrail'i mumyaladılar. ³Bu iş kırk gün sürdü. Mumyalama için bu süre gerekiyordu. Mısırlılar İsrail için yetmiş gün yas tuttu.

⁴Yas günleri geçince, Yusuf firavunun ev halkına, "Eğer benden hoşnut kaldınızsa, lütfen firavunla konuşun" dedi, ^{5*}"Babam bana ant içirdi: 'Ölmek üzereyim. Beni Kenan ülkesinde kendim için kazdığım mezara gömeceksin' dedi. Şimdi lütfen firavuna bildirin, izin versin gideyim, babamı gömüp geleyim."

⁶Firavun, "Git, babanı göm, andını yerine getir" dedi.

⁷Böylece Yusuf babasını gömmeye gitti. Firavunun bütün görevlileri, sarayın ve Mısır'ın ileri gelenleri ona eşlik etti. ⁸Yusuf'un bütün ailesi, kardeşleri, babasının ev halkı da onunla birlikteydi. Yalnız çocukları, davarlarla sığırları Goşen'de bıraktılar. ⁹Arabalarla atlılar da onları izledi. Büyük bir alay oluşturdular.

¹⁰Şeria Irmağı'nın doğusunda Atat Harmanı'na varınca, yüksek sesle, acı acı ağıt yaktılar. Yusuf babası için yedi gün yas tuttu. ¹¹O bölgede yaşayan Kenanlılar, Atat Harmanı'ndaki yası görünce, "Mısırlılar ne kadar hüznü yas tutuyor!" dediler. Bu yüzden, Şeria Irmağı'nın doğusundaki bu yere Avel-Misrayim adı verildi.

¹²Yakup'un oğulları, babalarının vermiş olduğu buyruğu tam tamına yerine getirdiler. ^{13*}Onu Kenan ülkesine götürüp Mamre yakınlarında Makpela Tarlası'ndaki mağaraya gömdüler. O mağarayı mezar yapmak üzere tarlayla birlikte Hititli Efron'dan İbrahim satın almıştı. ¹⁴Yusuf babasını gömdükten sonra, kendisi, kardeşleri ve onunla birlikte babasını gömmeye gelenlerin hepsi Mısır'a döndüler.

¹⁵Babalarının ölümünden sonra Yusuf'un kardeşleri, "Belki Yusuf bize kin besliyordur" dediler, "Ya ona yaptığımız kötülüğe karşılık bizden öç almaya kalkarsa?" ¹⁶⁻¹⁷Böylece Yusuf'a haber gönderdiler: "Babamız ölmeden önce Yusuf'a şöyle deyin diye buyurmuştu: 'Kardeşlerin sana kötülük yaptılar, lütfen onların suçunu, günahını bağışla.' Ne olur şimdi günahımızı bağışla. Biz babanın Tanrısı'nın kullarıyız." Yusuf bu haberi alınca ağladı.

¹⁸Bunun üzerine kardeşleri gidip onun önünde yere kapanarak, "Senin köleniz" dediler.

¹⁹Yusuf, "Korkmayın" dedi, "Ben Tanrı mıyım? ²⁰Siz bana kötülük düşündünüz, ama Tanrı bugün olduğu gibi birçok halkın yaşamını korumak için o kötülüğü iyiliğe çevirdi. ²¹Korkmanıza gerek yok, size de çocuklarınıza da bakacağım." Yüreklerine dokunacak güzel sözlerle onlara güven verdi.

²²Yusuf'la babasının ev halkı Mısır'a yerleştiler. Yusuf yüz on yıl yaşadı. ²³Efrayim'in üç göbek çocuklarını gördü. Manaşşe'nin oğlu Makir'in çocukları onun elinde doğdu.

²⁴Yusuf yakınlarına, "Ben ölmek üzereyim" dedi, "Ama Tanrı kesinlikle size yardım edecek; sizi

İbrahim'e, İshak'a, Yakup'a ant içerek söz verdiği topraklara götürecek.”^{25} Sonra onlara ant içirerek, “Tanrı kesinlikle size yardım edecek” dedi, “O zaman kemiklerimi buradan götürürsünüz.”*

²⁶*Yusuf yüz on yaşında öldü. Onu mumyalayıp Mısır'da bir tabuta koydular.*

AÇIKLAMA: Yakup'un ölümü ardından kendi isteği üzere Yusuf onu gömmek üzere Kenan topraklarına geri götürür. Yusuf'la ailesi Mısır'da çok sevildiği için Mısır'ın bir çok ileri gelenleri eşliğinde kalabalık bir alay şeklinde Kenan'a giderler. Yıllar önce Mısır'a inerken Yusuf yapayalnız zavallı bir köle olarak gitti, şimdiyse koskoca Mısır'ın devlet adamı olarak görkemli bir ihtişamla döner. Böylece Yakup atası İbrahim'in Makpela'da Hititler'den satın aldığı mağaraya gömülür. Rab bütün Kenan topraklarını İbrahim ve soyuna vaat etmişti ama üç nesil sonra sadece bir avuç toprağa sahiptiler. Yine de özellikle orada gömülmek istemeleri Rab'bin bir gün sözünü yerine getireceğine inandıklarını gösterdiler. Yakup oğullarına miras olarak bir toprak bırakmadıysa da aslında onlara daha büyük ve değerli bir miras bıraktı, iman mirası.

Ardından Yakup'un oğulları, Yusuf yıllar önce kendisine yaptıkları kötülükten dolayı, öç almaya kalkar diye telaşlanmaya başlarlar. Ondan tekrar af dilemek için haber gönderirler ve sonra kendileri gelip önünde yere kapanarak, '*Senin köleniz*' derler. Yusuf ise onların hala kendisinden çekindiklerini duyunca üzüntüden ağlar. Sonra '*Korkmayın! Ben Tanrı mıyım? Siz bana kötülük düşündünüz ama Tanrı bugün olduğu gibi birçok halkın yaşamını korumak için o kötülüğü iyiliğe çevirdi*' diye cevap verir. Sonra onlara ve çocuklarına sonuna kadar bakacağına söz verir. Bu kadar büyük başarılarından sonra Yusuf'un alçakgönüllülüğünü koruduğunu görüyoruz. O ağabeylerinin yaptıklarını çoktan bağışlamış, unutmuş bile. Yusuf'un düşüncesine göre intikama kalkmak Tanrı'nın yerine geçmek demek. Sonuçta insanın esas yargıcı Tanrı'dır. Elçi Pavlus'un yıllar sonra yazdığı gibi: '*Sevgili kardeşler, kimseden öç almayın; bunu Tanrı'nın gazabına bırakın. Çünkü şöyle yazılmıştır: Rab diyor ki, 'Öç benimdir, ben karşılık vereceğim'*' (Romalılar 12:19). Burada Yusuf kardeşlerini kayıtsız şartsız bağışlayarak büyüklüğünü konuşturdu.

Yıllar geçer ve Yusuf da yaşlanır. Ölmeden önce ailesine Tanrı'nın vaatlerini hatırlatır. Tanrı'nın onlara yardım edeceğini ve sonunda atalarına verdiği topraklara geri götüreceğini söyler. O zaman onun kemiklerini de beraberlerinde götürüp Kenan topraklarında gömmeleri için buyruk verir. Böylece dördüncü nesil tamamlanır: *İbrahim, İshak, Yakup ve Yusuf*. Hepsinin farklı sorunları ve zaafı vardı ama onları bağlatan iman birdi. Rab'bin vaatlerinden şaşmadan O'nun yüce amaçlarına güvenerek dünyada yabancı ve

konuk olarak yaşadılar. *'Bunun içindir ki, Tanrı onları Tanrısı olarak anılmaktan utanmıyor. Çünkü onlara bir kent hazırladı(İbraniler 11:16).'* Bizler de iman ederek onlara vaat edilen bu mirasa sahip olabiliriz (Romalılar 4:16).

KAYNAKÇA

TÜRKÇE

- David Atkinson ve Joyce Baldwin, *Yaratılışın Mesajı*, Haberci Yayıncılık, 2012.
- William MacDonald, *Kutsal Kitap Yorumu: Eski Antlaşma Serisi*, Cilt 1, Yeni Yaşam Yayınları, 2004.

İNGİLİZCE

- Victor Hamilton, *The New International Commentary on the Old Testament: The Book of Genesis, Chapters 1-17*, Eerdmans, 1990.
- Thomas Constable Online Commentary:
<http://www.soniclight.com/constable/notes/pdf/genesis.pdf>
- Gordon Wenham, *Word Biblical Commentary, Genesis 1-15*, Thomas Publishers, 1987.

Bu Kitap beğendiniz mi?

Daha fazla ücretsiz e-Kitaplar Hristiyan Kitaplar.com'dan indirebilirsiniz.

Can Nuroğlu yazar olarak beğendiniz mi? [Yazarın tüm kitaplar şuradan indirebilirsiniz.](#)

[Türkiye'de Kilise Adresleri](#)